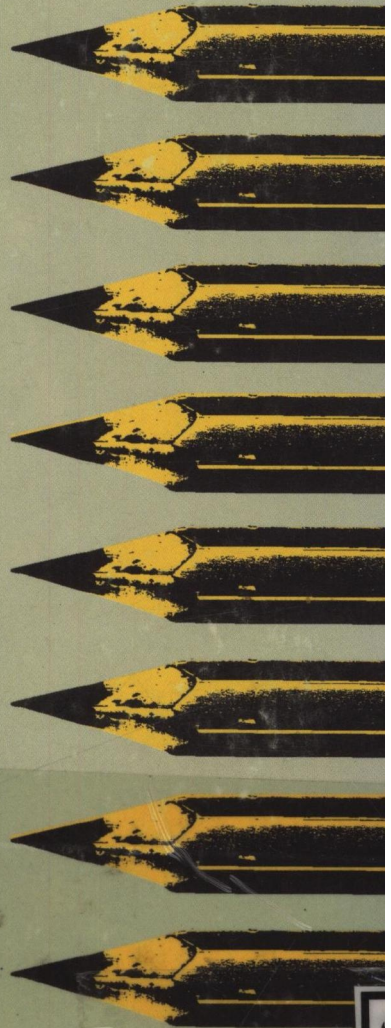
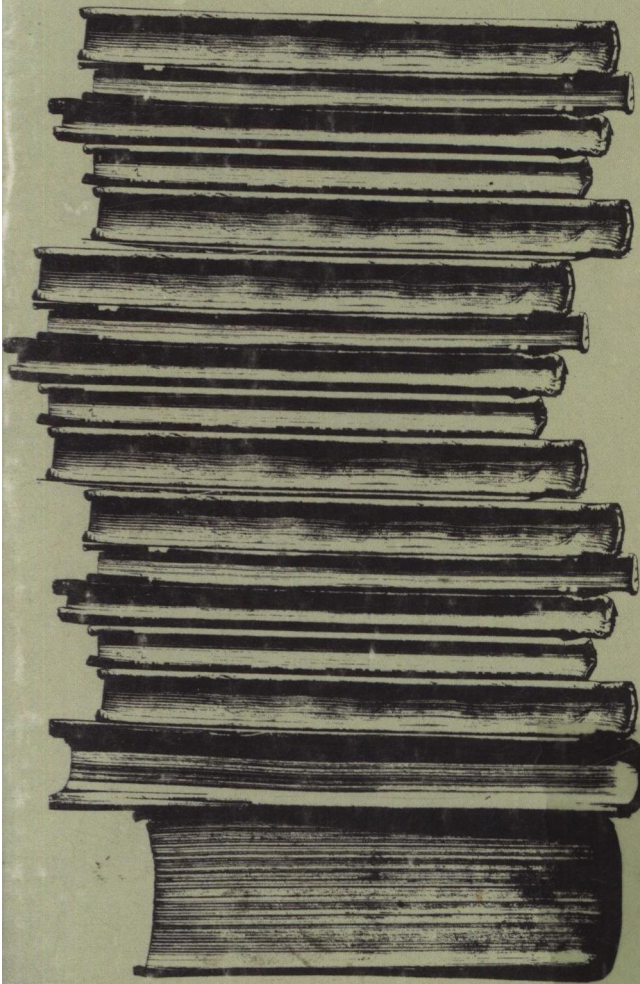

فرهنگ

داستان نویسان ایران

از آغاز تا امروز

حسن عابدینی

قیمت: ۴۰ تومان

۸/۰۵۰

۱۷/۵

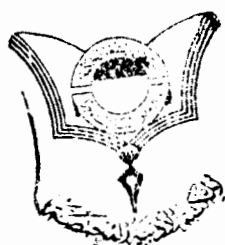
حسن عابد

فرهنگ داستان نویسان ایران از آغاز تا امروز

اسکن شد

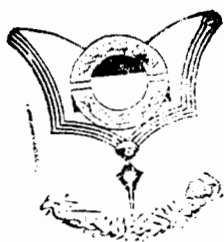
فرهنگ داستان نویسان ایران

از آغاز تا امروز

فرهنگ داستان نویسان ایران

از آغاز تا امروز

حسن عابدینی

تهران

زمستان ۱۳۷۴

مؤسسه فرهنگی - انتشاراتی

فرهنگ کاوش

فرهنگ داستان‌نویسان ایران - از آغاز تا امروز

حسن عابدینی

ناشر: مؤسسه فرهنگ کاوش

چاپ اول: زمستان ۷۴

تیراژ: ۳۳۰۰ جلد

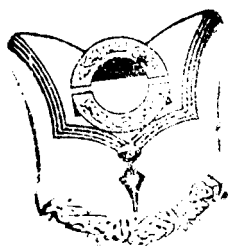
حروفچینی: فرهنگ کاوش

لیتوگرافی: کوه نور

چاپ: رسالت

صحافی: فاتح

فهرست

۹	مقدمه
۲۳	الف
۴۷	ب
۵۷	پ
۶۵	ت
۷۱	ث
۷۲	ج
۷۸	چ

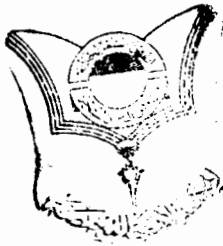
۸۰	ح
۸۶	خ
۹۳	د
۱۰۲	ذ
۱۰۳	ر
۱۱۱	ز
۱۱۴	س
۱۲۴	ش
۱۳۶	ص
۱۴۳	ط
۱۴۶	ظ
۱۴۷	ع
۱۵۵	غ
۱۵۷	ف
۱۶۶	ق
۱۷۱	ک
۱۷۹	گی
۱۸۴	ل
۱۸۶	م
۲۱۱	ن
۲۱۷	و
۲۲۰	ه
۲۲۵	ی
۲۲۹	منابع
۲۳۱	نمایه (نام نویسندگان ایرانی)

لازم می‌دانم

از نویسندگانی که زندگینامه خود را برایم فرستادند؛
از آقایان علی صدیقی و ابراهیم حسن بیگی که زندگینامه
جمعی از نویسندگان را برایم تهیه کردند؛
از آقایان محمود جعفری، بابا حیدرزاده، علی دهباشی
و محمود معتقدی که برخی از منابع را در اختیارم نهادند؛
تشکر کنم.

کتاب را تقدیم می‌کنم به: حشمت‌السادات، آزاده و نیما
میر عابدینی

حسن عابدینی

مقدمه

ادبیات نوین ایران پدیده‌ای تاریخی و مرتبط با شکل‌گیری مناسبات اجتماعی تازه، رشد طبقه متوسط، رخنه فرهنگ غرب و نضج اندیشه مشروطه و آزادی است. ارزش یافتن فرد و مشغله‌های ذهنی او و مطرح شدن ملت به عنوان عاملی مؤثر در تحولات سیاسی، از مهم‌ترین عوامل پیدایش رمان فارسی بشمار می‌آید. فرهیختگان دوران مشروطیت، «فن دراما و رمان را متضمن فوائد ملت و مرغوب طبایع خوانندگان»^۱ می‌دانستند و بر لزوم نوآوری در شکل و محتوای ادبیات تأکید می‌کردند. اما نسل مشروطه‌خواه، نسلی سیاست‌پیشه بود، داستان‌نویس و شاعر نبود و داستان‌واره‌هایی که نوشت، به اقتضای شرایط روز، بیشتر نقد اجتماعی و خطابه در مدح عدالت و آزادی بود. کسانی مانند آخوندزاده، طالبوف، میرزا حبیب اصفهانی و زین‌العابدین مراغه‌ای می‌کوشیدند واقعیت‌ها را به زبانی ساده و طنزآمیز بیان کنند، زیرا عقیده داشتند: «مقتضای زمان ما ساده‌نویسی است»^۲. آنان تنها به نقش اجتماعی ادبیات توجه داشتند و برای ساختار ادبی و نقش زیبایی‌شناختی رمان، اعتبار چندانی قائل نبودند؛ زیرا هنوز شرایط تاریخی و فرهنگی برای آفرینش این طرز بیان ادبی جدید در ایران آماده نشده بود. با این‌همه، آثار ادبی اجتماعی آن‌ها راه را برای پیدایش داستان و شعر نو هموار کرد.

۱- میرزا فتحعلی آخوندزاده: تمثیلات، نشر اندیشه، ۱۳۴۹.

۲- زین‌العابدین مراغه‌ای: سیاحت‌نامه ابراهیم یکم، نشر اندیشه، چ ۳، ۱۳۵۳.

شور و شوق مشروطه‌خواهی به زودی فرو می‌نشیند، انقلاب به ثمر نمی‌رسد و در نتیجه پیامدهای جنگ جهانی اول، شکست جنبش‌های ملی و ضد استعماری، و فساد روزافزون دستگاه سیاسی و اداری مشروطه، نوعی حالت یأس عمومی پدید می‌آید. پس از هر تکان شدید اجتماعی نوعی شک نسبت به ایده‌ها و هنرهای نسل پیش، ذهنیت افراد نسل جدید را آشفته می‌سازد. ناباوری نسبت به باورهای پیشینیان، موجد نوعی به‌خودآبی و بیداری می‌شود و واکنش‌های فکری و ادبی تازه را پدید می‌آورد. اگر جوان‌ترها بتوانند با یکدیگر ارتباط ذهنی و بده‌بستان فکری مستمری برقرار کنند و سخنگویان خاص خود را هم بیابند، گروه سنی مرتبگی را تشکیل می‌دهند و نسل جدیدی را پدید می‌آورند. «نسل، به مفهوم تاریخی آن، بیشتر از آنکه به تاریخ‌ها بستگی داشته باشد وابسته به نظام عقیدتی است، نه چنانکه ... صاحب‌نظرانی گفته‌اند: هر سی سال یک بار نسلی تازه پیدا می‌شود ... نسل هنگامی پدید می‌آید که نویسندگانی وابسته به یک گروه سنی دست به دست هم دهند و بر پدران بشورند، و باز هنگامی پدید می‌آید که در جریان اتخاذ شیوه‌ای نو برای زندگی، آنان بتوانند الگوها و سخنگویان خویش را بیابند.»^۱

نخستین داستان نویسان ایرانی که کارشان حاصل تحولات سیاسی فرهنگی دوران مشروطیت است، بر اثر تکان ناشی از شکست انقلاب و در نطفه خفه شدن آرمان‌های آزادی‌خواهانه، به خود آمدند. محمد علی جمالزاده (متولد ۱۲۷۴) را می‌توان «خروس سحری» دانست که برآمدن داستان کوتاه در این مرز و بوم را نوید داد. او از دوران نوجوانی در بیروت و پاریس درس خواند و با تأثیرپذیری از نویسندگان اروپایی، داستان‌های کوتاهی نوشت که مهم‌ترین ویژگی آن‌ها، انتقاد از خصلت‌های اخلاقی ایرانی، با نثری ساده و آکنده از لغت‌ها و ضرب‌المثل‌های عامیانه است. جمالزاده با سرکشی در مقابل «پدران» به شیوه‌های جدیدی در نوشتن می‌اندیشید. در زمانه‌ای که داستان‌نویسی کاری پست شمرده می‌شد، در مقدمه یکی بود، یکی نبود (۱۳۰۰) بر لزوم «افتادن انشاء... در جادهٔ رمان و حکایت» تأکید کرد. اما داستان‌های جمالزاده «بیشتر

نشانه پایان دورانی است که با نام ادبیات مشروطه از آن یاد می‌کنیم و نه شالوده داستان جدید.^۱ با اینکه داستان‌های زیبایی چون «دوستی خاله خرسه» شروع یک دوران شکوفایی در ادبیات ایران را نوید می‌دهند، شباهت‌های ساختاری اغلب داستان‌های یکی بود، یکی نبود یا سیاحتنامه ابراهیم ییک (۱۲۷۴) و حاجی بابای اصفهانی (۱۲۸۴) نشانگر توقف جمالزاده در محدوده ادبیات مشروطه است. برای آنکه بتوان از تکوین ادبیات داستانی ایران سخن گفت باید تا سال ۱۳۰۹ و انتشار نخستین داستان‌های صادق هدایت (۱۳۳۰-۱۲۸۰) چشم به راه ماند.

هدایت، برخلاف جمالزاده، برخوردی جدی‌تر با نظام اجتماعی و هنری زمانه خود دارد. او گزارش نویسی به شیوه ادبیات دوره مشروطه را رها می‌کند تا با تخیلی هنرمندانه، جهان داستانی خاص خود را بسازد و آگاه از ادبیات نوین جهان، در حد و حدود هنجارهای ادبی رایج در زمان و مکان خود نماند. از نویسندگان پیشین چیزها می‌آموزد، اما قالب‌ها را می‌شکند و مبدع سبکی تازه می‌شود. تا این زمان، رمان وسیله‌ای برای سفرنامه‌نویسی، یا خطابه و پسند و اندرزهای اجتماعی و اخلاقی بود. اما با بوف‌کور (۱۳۱۵) جنبه‌های هنری رمان به عنوان یک فرم مستقل ادبی نیز اهمیت یافت.

بوف‌کور رمانی نو و معیاری برای دریافت میزان نوآوری نویسندگان پس از هدایت است. جستجوی راوی بوف‌کور، گشت و گذار قهرمان رمان دوره مشروطه بر پهنه اجتماع نیست، جستجویی در درون است برای بازشناسی خود - تا آنگاه بتواند به عنوان انسانی با فردیت خلاق به جامعه بیندیشد. جستجویی که مانند کابوسی وحشت‌انگیز و در حالتی میان خواب و بیداری می‌گذرد، راوی را و می‌دارد که زندگی خود را برای سایه‌اش روایت کند و در صدد قتل خود انگلی (خنزرنیزی) برآید، به این امید که خود اصیل، خود هنرمند، امکان ابراز وجود بیابد. او در این سیر و سفر درونی هم دریچه‌ای رو به تاریخ روحی ملت باز می‌کند و هم خود را به عنوان یک هنرمند کشف می‌کند.

هم‌نسلان هدایت که در جستجوی هویت خویش بودند، با شور و شوق به

۱- سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی، کریستف بالائی و کویی پرس، ترجمه احمد کریمی حکاک، پایپروس، ۱۳۶۶، ص ۲۱۶.

هنر و ادبیات روی آورده بودند: راوی بوف کور با نقاشی کردن و نوشتن به هستی خویش معنا می‌بخشد. اما پیرمرد خنزر پنزری، که شاید بتوان او را استعاره قراردادها و رسوم سنگواره شده دانست، چون بختکی برسینه‌اش می‌افتد و عاقبت با درآوردن او به شکل خودش، او را می‌کشد. جوان نقاش در پایان کتاب می‌گوید: «من پیرمرد خنزر پنزری شده بودم.»

در سال‌های ۲۰-۱۳۱۰ شاهد شکل‌گیری نخستین گروه از نویسندگان پیشرو ایران هستیم. هم‌سلان هدایت گروه سنی مرتبطی‌اند که سخنگوی پرنفوذ خود را در وجود او می‌یابند، و در کافه‌ها با تشکیل محفل‌هایی مانند «ربعه» از ادبیات و هنرنو دفاع می‌کنند. واکنش اینان در برابر شکست امیدهای ناشی از انقلاب مشروطه و قدرافراشتن رضاشاه، گریز توأم با تنفر از جامعه است؛ با بی‌اعتبار جلوه دادن ارزش‌های مسلط، از پذیرش «وضع موجود» سر باز می‌زنند. این گرایش در بوف کور تبلوری هنرمندانه می‌یابد.

پس از شهریور ماه ۱۳۲۰ و تغییر فضای جامعه، اغلب نویسندگان دل به حرف و سخن‌هایی می‌بندند که پایانی مطلوب ندارد. قسمت عمده نیروی روشنفکری این دوره صرف تحزب و روزنامه‌نگاری می‌شود. درگیری‌های نویسندگان فرصتی برای رمان‌نویسی باقی نمی‌گذارد، به‌خصوص که مجلات روشنفکری زمانه، از جمله مجله سخن، خواهان داستان کوتاه‌اند.

نوآوری‌های بزرگ علوی (متولد ۱۲۸۳) در صناعت داستان‌نویسی به شکل تلفیق ژورنالیسم سیاسی با جستجوگری داستان پلیسی و گستراندن نوعی شک در ضدیت با مطلق‌اندیشی‌ها، بروز می‌یابد. او رمان چشمه‌ایش (۱۳۳۱) را برمبنای کشف یک گره یا راز طرح‌ریزی می‌کند. تلاش‌های راوی برای گشودن راز و مواجهه او با روایت‌های گوناگون از واقعیت، تعلیق مناسب داستان را تدارک می‌بیند و داستانی پر جاذبه پدید می‌آورد.

نویسندگان جوان‌تری چون صادق چوبک (متولد ۱۲۹۵)، جلال آل احمد (۱۳۰۲-۴۸) و ابراهیم گلستان (متولد ۱۳۰۱) با نگرستن از دریچه دید هدایت به زندگی و ادبیات، کار خود را شروع می‌کنند و بزودی هرکدام تغییر و تحول ویژه خود را می‌یابند. ویژگی خاص این نویسندگان توجه به نثر - به عنوان یکی

از عناصر اصلی داستان - است. اینان می‌کوشند به جای آنکه مانند جمالزاده داستان را از تعبیرات عامیانه انباشته کنند، نثری هماهنگ با مضمون و ساختمان داستان پدید آورند، و واژه‌ها را آنسان برگزینند که جمله‌ها ریتمی مناسب با حسی که قرار است به خواننده القاء شود بیابند.

این نویسندگان که متکی بر تجربه‌های پیشینیان کار خود را شروع می‌کنند آثار ارزشمندی می‌آفرینند که برآیندگان تأثیر می‌گذارد. زیرا نسل‌های نویسندگان از هم جدایی پذیر نیستند و «کمال روند ادبی سیری خطی ندارد، بلکه به گونه شبکه‌ای از مکتب‌ها و نهضت‌های مربوط به یکدیگر پیش می‌رود»^۱. آثار بزرگ هر نسل، با کار نسل جدید پیش می‌آیند تا کلاسیک‌های ادبیات معاصر را تشکیل دهند.

تکان‌ها و تحولات بزرگ اجتماعی، عامل یخودآبی روشنفکرانند: چشمان آنان را به واقعیت می‌گشایند، آن‌ها را از حالت انفعالی به در می‌آورند و به واکنش در برابر ارزش‌های گذشته‌گان برمی‌انگیزند. پس از کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲، تاریخ و ادبیات ایران وارد دورانی یخ‌زده و تاریک می‌شود که احساس نومیدی و دریغ، مشخصه اصلی آن است. فروپاشی امیدهای روشنفکران به آرمان‌هایی که در سر پرورانده بودند و خشونت حاکم برجامعه، نوشتن اعتراف‌گونه‌ها از زبان روایتگرانی هزیمت یافته را باب می‌کند که در جستجوی یافتن مکانی امن سرگردان‌اند. سکوت چیره برزمانه، فرصتی است برای دقیق‌شدن در احوال خویشتن، تسویه حساب با خود و نگاشتن سرگذشت خود به شکل داستان و رمان.

بزرگ علوی در تبعید، داستان‌هایی درباره مهاجران سیاسی می‌نویسد که درد غربت و آوارگی جانیشان را می‌گذارد. صادق چوبک بهترین داستان‌هایش را در دهه گذشته نوشته و در آن‌ها با نگاهی افشاگر و بی‌ترحم، پرده از فساد و زشتی پنهان نگه داشته شده برگرفته است. آثار دومین مرحله آفرینش هنری او نیز مبنایی خاطره‌ای دارند: تنگسیر (۱۳۴۲) مرثیه‌ای بر نابودی ارزش‌های گرانمایه

۱- فردیت خلاق نویسنده و تکامل ادبیات، خرابچنکو، ترجمه نازی عظیمیا، آگاه، ۱۳۶۴، ص ۹۳.

گذشته است. در سنگ صبور (۱۳۴۵) احساس هراس و واخوردگی روشنفکران زمانه در قالب داستانی باز گفته می‌شود که ماجراهایش در زمان رضاشاه اتفاق می‌افتد. با وجود برخی ناهمواری‌ها این رمان از فرمی تازه برخوردار است. ابراهیم گلستان بهترین داستان‌های خود را در این دوره می‌نویسد و به عنوان «شاعر تنهایی» در داستان نویسی ایران مطرح می‌شود. او جستجوگر صنعت‌های نوین نگارش است؛ اما تلاش برای پدید آوردن جملات شاعرانه مسجع، او را از ابجاز و کمالی که در آثار الگوهای امریکایی‌اش (همچون همینگوی) دیده می‌شود، دور می‌کند. جلال آل احمد نیز، به نثر داستان توجهی جدی دارد، و بهترین داستان‌هایش را در غم غربت جامعه هم‌هنگ گذشته و فراغت شاعرانه دوران کودکی می‌نویسد.

این نویسندگان در دهه ۱۳۲۰ از نظر ادبی و اجتماعی فعال بوده‌اند، هر کدام سردبیری نشریاتی را برعهده داشته‌اند و چند کتاب به چاپ رسانده‌اند؛ بنابراین با اندیشه‌ای شکل گرفته به دهه ۱۳۳۰ گام می‌نهند. برخی از آنان دوره دوم فعالیت ادبی خود را با نوعی دلزدگی شروع می‌کنند. آل احمد می‌گوید: «من همه‌اش در تعجب از اینم که چرا این نسل مؤخر... هنوز امید خود را در نسل پیش بسته؟ و چرا نمی‌خواهد بفهمد که دیگر از ما کاری ساخته نیست؟ آخر ما همه نشان دادیم، ما همه خسته و کوفته‌ایم، ما همه ساخته و پرداخته‌ایم. همه از کار مانده‌ایم»^۱.

منش سیاسی بر شخصیت اغلب هم‌دوره‌های آل احمد غالب بود؛ برای آن‌ها که در احزاب مختلف اسم و رسمی داشتند، حالا که از اقدام سیاسی منع شده بودند - یا به قول آل احمد از عمل دور مانده بودند - داستان‌نویسی کار سطح پائینی بشمار می‌آمد. آنان داستان می‌نویسند تا عقایدشان را بیان کنند؛ از این رو، پرداختن به جهان تخیلی و قوائم به ذات داستان را جدی نمی‌گیرند و داستان‌هایی می‌نویسند که سؤالی برای خواننده پیش نمی‌آورند؛ مسأله‌ای مطرح می‌شود و جوابش هم داده می‌شود، درحالی‌که زندگی واقعی آکنده از ابهام‌ها و سؤال‌هاست. همین سؤال‌هاست که پس از پایان اکثر داستان‌های بهرام

۱- در خدمت و خیانت روشنفکران، جلال آل احمد، انتشارات رواق، ۱۳۵۶، ص ۳۹۸.

صادقی (۱۳۶۲-۱۳۱۵) و برخی از داستان‌های غلامحسین ساعدی (۱۳۶۴-۱۳۱۴)، ذهن خواننده را رها نمی‌کند و آن را به حرکت درمی‌آورد. جهان داستانی این نوع آثار، جهانی یکبار برای همیشه شکل گرفته نیست، بلکه قلمرو شک و تردید است. نویسنده براساس یک ایدئولوژی موضع‌گیری نمی‌کند، بلکه براساس درگیری عمیق با واقعیت، پرسشی را در میان می‌گذارد و یافتن پاسخ را به جستجوی ذهنی خواننده وامی‌گذارد.

صادقی و ساعدی در داستان‌های‌شان به وحشت سایه انداخته برزندگی، شکلی تازه می‌بخشند؛ برای به نمایش درآوردن آشفته فکری شخصیت‌هایی تنها و ترسان، بافت ماجرای واقعی داستان را با غرابت آشفته می‌سازند و داستان را در فضای وهم و هراس پیش می‌برند. این نوعی آشنایی زدایی است، نوعی استثنا کردن آنچه قاعده قلمداد می‌شود، نوعی بازکردن چشمان خواننده به جهان و به خودش است تا به هر رویدادی با تردید بنگرد.

اگر بتوانیم صادقی را تداوم هدایت بدانیم، ساعدی از علوی و آل احمد تأثیر پذیرفته اما صدای خاص خود را یافته و به‌عنوان نویسنده‌ای صاحب سبک در عرصه ادبیات ایران مطرح شده است. ادبیات ساعدی، ادبیات زمانه هراس (دهه پنجاه) است. از این رو، ترس از تهاجمی قریب‌الوقوع فضای تمامی داستان‌هایش را فرا می‌گیرد؛ مضحکه‌ای تلخ به اعماق اثر رسوخ می‌کند و موقعیتی تازه پدید می‌آورد؛ غرابت برخاسته از درون زندگی برفضای داستان چیره می‌شود و نیرویی تکان دهنده به آن می‌بخشد. ساعدی از عوامل وهم‌انگیز برای ایجاد حال و هوای هول و گم‌گشتگی بهره می‌گیرد و فضاهای شگفت و مرمری می‌آفریند که در میان داستان‌های ایرانی تازگی دارد. به واقع، از طریق غریب‌نمایی واقعیت‌ها، جوهره درونی و از نظر پنهان نگه‌داشته شده آن‌ها را بر ملا می‌کند و به رئالیسمی وهمناک دست می‌یابد.

صادقی به نویسندگان پس از خود می‌آموزد که از باورهای به‌جا مانده از نویسندگان دهه ۱۳۲۰ دور شوند که: پرداختن به فرم داستان را مهم نمی‌شمردند و می‌کوشیدند با قراردادن آثارشان در خدمت مرام‌ها، بر منزلت کار خود بیفزایند و آن را «مفید» جلوه دهند. برای او، ادبیات وسیله نیست هدف است.

اهمیت یافتن نقش داستان، فرونشاندن شور و شوق‌های سیاسی و خانه‌نشینی روشنفکران، نیروهای عمده‌ای را جذب ادبیات و هنر می‌کند؛ و به مرور ادبیات گرانقدر دهه ۵۰-۱۳۴۰ شکل می‌گیرد. بهترین نمونه‌های ادبی این دوره می‌کوشند اجزای ناشناخته‌ای از هستی انسان امروز را کشف کنند و ارتباط هشیارانه‌ای با واقعیت و تاریخ برقرار کنند.

عمده‌ترین علل شکل‌گیری این ادبیات عبارتند از:

۱- تحولات تاریخی و فرهنگی جامعه در دهه چهل و رشد گروه‌های روشنفکری؛

۲- بسته شدن راه فعالیت‌های حزبی و روزنامه نگاری و روی آوردن روشنفکران به ادبیات، درگیر نبودن آنان در فعالیت‌های شتابناک اجتماعی و فرصت داشتن برای تعمق و داستان نوشتن؛

۳- رشد و تحول ویژه داستان‌نویسی ایران که مراحل اولیه را پشت سر گذاشته و دستاوردی قابل توجه یافته است. اگر در دهه‌های پیشین، هدایت تنها بود، در این سال‌ها نویسندگان متعددی به بلوغ ادبی خود می‌رسند و آثاری خواندنی پدید می‌آورند؛ آثاری مانند: شوهر آهو خانم (۱۳۴۰) علی محمد افغانی (متولد ۱۳۰۴)، سو و شون (۱۳۴۸) سیمین دانشور (متولد ۱۳۰۰)، مد و مه (۱۳۴۸) ابراهیم گلستان، همسایه‌ها (۱۳۵۳) احمد محمود (متولد ۱۳۱۰) و... اما در میان داستان‌نویسان جوان‌تر که کار خود را از اواخر دهه چهل شروع می‌کنند، دولت‌آبادی و گلشیری از پشتکار و توان ادبی بیشتری برخوردارند. کار محمود دولت‌آبادی (متولد ۱۳۱۹) و احمد محمود را می‌توان نقطه اوج رئالیسم انتقادی دهه پنجاه دانست که نویسندگانی مانند امین فقیری (متولد ۱۳۲۳) و علی اشرف درویشیان (متولد ۱۳۲۰) و دیگران در قلمرو آن قلم زده‌اند.

دولت‌آبادی نویسنده پرکاری است که تقریباً همه آثارش - به دلیل شخصیت‌ها و حادثه‌های تکرار شونده‌شان، نمونه‌های مختلف یک مشغله فکری اساسی اند: او در مقطع دوران متحول گذر از رخوت روستایی دهه چهل به تحرک بورژوازی دهه پنجاه، به شیوه رئالیست‌های قرن نوزده اروپا،

سرگذشت آدم‌های بحران‌زده‌ای را می‌نویسد که امنیت روحی و اجتماعی خود را از دست می‌دهند. تلاش قهرمان داستان برای گریز از بحران یا مقابله با آن به شکل مهاجرت و جستجوی «خانه پدری»، طرح کلی داستان را تشکیل می‌دهد. مهاجرت، مضمون بنیادین کارهای اوست. خودش می‌گوید: «مهاجرت پاسخی است به نشانه نفی و نپذیرفتن شرایط نابهنجار که بر قهرمان‌های داستان روا داشته می‌شود»^۱.

دولت‌آبادی که با رویکردی تاریخی - جامعه‌شناختی، قهرمانان آثارش را در متن کشاکش‌هایی رنج‌بار بررسی می‌کند، با رمان جای خالی سلوچ (۱۳۵۸) به اوج کار خویش به عنوان یک نویسنده رئالیست ایرانی می‌رسد.

بهترین آثار هوشنگ گلشیری (متولد ۱۳۱۶) حاصل نخستین مرحله آفرینش ادبی اویند. چند داستان کوتاه و رمان شازده احتجاب (۱۳۴۷) نام او را به عنوان داستان‌نویسی آشنا با شگردهای داستان‌نویسی جدید جهان، در عرصه ادبیات ایران تثبیت می‌کند. از نظر لحن، تأثیر نثر آل احمد بر او آشکار است اما از جهت طرح‌ریزی ماجرا، توصیف مناسبات آدم‌های داستان با یکدیگر و ساخت و پرداخت مضمون، نویسنده‌ای است از مکتب بهرام صادقی. درنمایه اصلی اغلب داستان‌های گلشیری، مکاشفه در شخصیت خویش برای شناخت خود به عنوان یک هنرمند است. این مکاشفه آنگاه که نویسنده به جستجوی ریشه‌های اساطیری سببیت‌های تاریخی و فرهنگی برمی‌آید، کیفیتی خلاق می‌یابد، مثل شازده احتجاب. اما گاه نیز مکاشفه نویسنده به خودستایی تنگ نظرانه‌ای می‌انجامد و جای تشکّل درونی و سادگی خلاق را پیچیدگی‌های ساختگی می‌گیرد و نویسنده جز ترفندهای مدرنیستی چیز دیگری برای عرضه به خواننده ندارد.

کارهای خوب دولت‌آبادی و گلشیری را می‌توان نقطه اتصال نسل پیشین داستان‌نویسان با نویسندگان جوانی دانست که نخستین جلوه‌های خلاقیت هنری‌شان در دهه شصت پدیدار می‌شود. در این دهه، ادبیات ایران دو چهره راهگشای خود - صادقی و ساعدی - را از دست می‌دهد. مرگی که می‌تواند

۱- ما نیز مردمی هستیم، مصاحبه با محمود دولت‌آبادی، نشر پارس، ۱۳۶۸.

معنایی استعاره‌ای نیز بیابد: نسلی می‌رود و نسل تازه‌ای بار امانت را بردوش می‌گیرد.

داستان نویسان بسیاری، که تجربیات اولیه‌شان را در سالیان قبل به دست آورده‌اند، در این دوره به بلوغ فکری خود می‌رسند. نویسندگان متعددی نیز کار خود را در این دهه شروع می‌کنند. البته هنوز زمان قضاوتی قاطع درباره کار نویسندگان جوان دهه شصت فرانسیده، زیرا آنان در نیمه راه خلافت ادبی خویش هستند و هنوز نتوانسته‌اند چنانکه باید و شاید چهره ادبی متمایز خود را بشناسانند.

تحولات اجتماعی و روان‌شناختی، مثل کم شدن تفریحات و سرگرمی‌ها، غربت روحی و تنهاتر شدن آدم‌ها در سیر پرشتاب زندگی، افزایش باسوادان، رشد کتابخوانی در سال‌های پس از انقلاب، و تمایل عمومی به ادراک عمیق‌تر مسائل اجتماعی و هنری و ... سبب شده که رمان و داستان کوتاه ایرانی خوانندگان فراوانی بیابد.

نویسندگان از وقایع انقلاب، جنگ و پیامدهای سیاسی - اقتصادی آن تجربه‌های گرانمایی اندوخته‌اند و افق فکری و عاطفی‌شان گسترش یافته است؛ تلاش برای فهم دقیق‌تر علل وقایع این دهه، آنان را به جستجو برای بازیابی هویت فردی و ملی واداشته و بیش از پیش رمان و داستان کوتاه را به وسیله پژوهش در ابعاد گوناگون و هر دم به رنگی در آینده واقعیت تبدیل ساخته است. نویسنده خلاق امروز به ناتوانی‌ها و امیدهای نسل خود واقف است، از پیشینیان متواضع‌تر است. او «پرسش» را طرح می‌کند بی آنکه بخواهد یا بتواند پاسخی پیش روی خواننده بنهد. زیرا بر اثر تحولات دهه اخیر، در سطح جهانی و ملی، بسیاری از ارزش‌های گذشته منسوخ شده‌اند و ارزش‌های تازه دارند جای آن‌ها را می‌گیرند. نویسنده هم که، برخلاف عامه مردم، هیچ چیز را قاعده نمی‌پندارد، می‌کوشد با «نگاهی شسته شده از غبار عادت‌ها» به رویدادها بنگرد. نسل خواننده‌ای هم که پا به عرصه زندگی اجتماعی نهاده، با سؤال‌های فراوانی مواجه است و با حکم‌های جزمی و کلیشه‌ای قانع نمی‌شود. نویسنده نیز همان آدم همه چیزدان و دانای کل گذشته نیست؛ او می‌کوشد، با عدم مداخله در سیر

جریان‌ها، واقعیت را از دید راویان متعدد مورد توجه قرار دهد و بدین سان اثری فارغ از پیشداوری پدید آورد. این امر به معنای طرد «ساده‌نگاری هنر ایدئولوژیکی و تأییدها و انکارهای آن» است، زیرا، به قول اوکتاویوپاز، هنر این روزگار «هنر قطعیت‌ها نیست بل هنر کشف‌هاست».

توجه به شیوه‌های گوناگون دیدن، به جای ارائه یک واقعیت کلی و یکبار برای همیشه مشخص شده، نویسنده را وامی‌دارد تا از طریق تجربه کردن فرم به شناختی تازه از واقعیت برسد. تجربه‌ها و کوشش‌های ارزشمند نویسندگان گذشته، سابقه درخشانی برای ادبیات داستانی ایران فراهم آورده است. نویسنده امروز، هم می‌کوشد از تجارب پیشینیان درس بگیرد و هم تلاش می‌کند گامی فراتر از آن‌ها بردارد. به همین جهت با نویسندگانی مواجهیم که دارند راه‌های مختلف نوشتن را تجربه می‌کنند، از رمان‌های رئالیستی مثل آثار دولت‌آبادی، احمد محمود و میرصادقی، تا آثار مبتنی بر رئالیسم جادویی - مثل آثار روانی‌پور، پارس‌پور و مدرسی، یا رمان‌های معروفی و وقایع‌نگاری‌های فصیح و ... نویسندگان مختلف با برگزیدن سبک‌های نگارش متنوع می‌کوشند خود را از دیگران متمایز سازند.

از سوی دیگر، با ترجمه کتاب‌های نقد ادبی و داستان‌های برگزیده جهان، نویسنده امروز به دانش ادبی پیشرفته‌تری دست یافته است. او با دقت در شکل و زبان، دارد داستان نویسی را به صورت حرفه‌ای یاد می‌گیرد.

مسائل اجتماعی تازه، مضمون‌های جدیدی را پیش روی نویسندگان قرار داده است. نویسندگان برای پرداختن به این موضوع‌ها، به ابزار بیانی پیچیده‌تر و کامل‌تری نیاز دارند. اگر نویسندگان ما از زمانه عقب هستند، گذشته از شتاب وقایع، و نیز گرفتار شدن برخی از نویسندگان در نقش‌های اجتماعی و ژورنالیستی که فعالیت ادبی آن‌ها را عقیم می‌کند، به این علت هم هست که باید زمان بگذرد و مسائل در ذهن‌ها ته نشین شوند، چون این نوع تأثیرگذاری‌ها سال‌ها به طول می‌انجامد و آثار ادبی ممتاز پس از فرو نشستن هیاهوهای روزمره پدید می‌آیند.

از زمان پیدایش نخستین نمونه‌های ادبیات داستانی جدید ایران تا امروز (۱۳۷۲) هنرمندان و بی‌هنران بسیاری در این زمینه طبع آزموده‌اند و آثار متعددی پدید آورده‌اند که پژوهش در آن‌ها روشنگر نکته‌های بسیاری از ادبیات، روان‌شناسی اجتماعی و تاریخ و فرهنگ معاصر است.

در سال‌های اخیر، در حدفاصل پایان یک دوره فرهنگی و آغاز دوره‌ای دیگر، نوشته‌هایی در زمینه ارزیابی موجودی داستان نویسی ایران منتشر شده است. اما در آن‌ها به همه موضوع‌ها و ادوار تاریخی معاصر به یکسان توجه نشده؛ و هنوز اثری که گزارشی تا حد ممکن کامل و مستند از سیر تحولی ادبیات جدید ایران ارائه کند، انتشار نیافته است. با توجه به اینکه فرهنگنامه‌ها و کتاب‌شناسی‌های اختصاصی در هر موضوع، از کلیدهای تحقیق در آن موضوع به‌شمار می‌آیند، تهیه فرهنگ‌هایی از داستان‌نویسان، نمایشنامه‌نویسان، شاعران، مترجمان و مقاله‌نویسان ایرانی، به عنوان گام‌های اولیه تحقیق جامع ادبیات معاصر ایران ضروری است. تهیه فهرستی از آثار داستانی منتشر شده، هم حجم کار انجام شده را می‌نمایاند و هم تحقیق در چند و چون آثار انتشار یافته را آسان می‌کند.

در فرهنگ حاضر، که به داستان‌نویسان معاصر ایرانی اختصاص یافته، پس از اطلاعاتی درباره زندگی نویسندگان، فهرست و مشخصات آثار داستانی آن‌ها ارائه شده است. به نمایشنامه‌ها یا مجموعه مقالات یا ترجمه‌های داستان‌نویسان اشاره‌ای کرده‌ایم اما مقید به ضبط مشخصات کامل آن‌ها نبوده‌ایم. ناگفته نماند که نویسندگان داستان‌های کودکان نیز در این فرهنگ آورده نشده‌اند. همچنین از دادن اطلاعات کتاب‌شناختی، مثل محل چاپ، ناشر و تعداد صفحات، خودداری کرده‌ایم.

بی‌شک بهترین شیوه تنظیم چنین فرهنگی مراجعه مستقیم به کلیه کتاب‌های داستانی است (ما در بسیاری از موارد چنین کرده‌ایم). اما عدم دستیابی به برخی از کتب مهجور، ما را از این مهم بازداشت. در مورد کتاب‌های دور از دسترس به جستجو در کتاب‌شناسی‌های عام، کتاب‌شناسی‌های اختصاصی، فهرست‌های ناشران و مجلات ادبی بسنده کرده‌ایم.

کوشیده‌ایم نام هیچ داستان نویسی، هرچند کم اهمیت، از قلم نیفتد. با این همه، این احتمال وجود دارد که نام نویسنده‌ای یا اثری از قلم افتاده یا به غلط ثبت شده باشد. زیرا با توجه به گستردگی داستان‌نویسی ایران (در محدوده زمانی مورد نظر ما) و ناقص و مغلوطن بودن کتاب‌شناسی‌های موجود در زمینه شناسایی و طبقه‌بندی کتاب‌ها، و نایابی بسیاری از آثار داستانی، دستیابی به نام و نشان تمامی نویسندگان و آثار پدید آمده، بسیار مشکل است. امید است نویسندگانی که نام یا اثری از آثارشان در این فرهنگ ثبت نشده، یا زندگینامه‌شان کامل نیست، با ارسال اطلاعات لازم (به نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۹۱۹-۱۹۳۹۵ - فرهنگ داستان نویسان) در تکمیل و اصلاح این فرهنگ، ما را یاری دهند.

ح. ع

تهران-۱۳۷۴

الف

آبخیز، احمد: متولد سال ۱۳۳۰ در نقده. لیسانسیه ادبیات فارسی. از سال ۱۳۵۳ تاکنون به شغل معلمی اشتغال دارد. مدتی هم به عنوان خبرنگار آزاد در مطبوعات و رادیو تلویزیون مراکز ارومیه و مهاباد کار کرده است. داستان‌های دختر بوالهوس (۱۳۵۵) و لذت عشق (۱۳۵۶) و یک کتاب آموزشی به نام چگونه مطالعه کنیم؟ را نوشته است. از سال ۱۳۵۷ به بعد، به نوشتن آثاری برای کودکان و نوجوانان روی آورد.

ابراهیم پور: گرگ شب (۱۳۴۴)، قمر (۱۳۴۸)، سی عطاگل (۱۳۵۱)، سکه‌های بی‌ادش (۱۳۵۶) و تاریکی‌ها (۱۳۵۶).

ابراهیم پور، فریبورز: متولد سال ۱۳۲۸ در کرمانشاه. آموزگار بوده، مشاغل آزاد دیگری داشته و اینک کتابفروش است. مجموعه داستان رستم، ولی نه رستم شاهنامه (۱۳۵۷) را منتشر کرده است. راوی داستان‌ها معلم روستایی است که با خشم و عاطفه از بی‌پناهی مردم در مقابل فقر، مظلوم حکومت شاه و فشارهای طبیعت، گزارش می‌دهد. ابراهیم پور پس از انقلاب، داستان‌هایی در مطبوعات ادبی تهران و کرمانشاه به چاپ رسانده که نشانگر دل‌مشغولی او به تجربه فرم داستان نو است.

ابراهیم زاده، اعظم: تقصیر مادرم بود (۱۳۵۷).

ابراهیمی، جعفر: اشک‌های عشق (۱۳۵۳)، هیولای مرگ (۱۳۵۴).

ابراهیمی، نادر: متولد سال ۱۳۱۵. خود زندگینامه‌اش، ابن مشغله (۱۳۵۵)، حکایت از شغل‌های متعدد او دارد: از کارگری گرفته تا خبرنگاری و ویراستاری و پژوهشگری. کار ادبی خود را از حدود سال ۱۳۴۰ با پیوستن به گروه نوگرای «طرفه» آغاز کرد. داستان‌های اولیه‌اش را در جُنگ طرفه و کتاب هفته به چاپ رساند. کتاب‌های متعدّدش، او را نویسنده‌ای تجربه‌گز با افت‌وخیزهای فکری و هنری، معرفی می‌کنند که آنقدر درگیر طنین و خوش‌آهنگی نشر می‌شود که ساختمان داستان را از یاد می‌برد. ابراهیمی سریال تلویزیونی و فیلم سینمایی ساخته، نقد ادبی، فیلمنامه، نمایشنامه، شعر و داستان نوشته و به آزمون‌های گوناگون در زمینه نشر پرداخته است: حکایت‌های فلسفی با نثری شبه کلاسیک و آکنده از جملات قصار، افسانه‌هایی از زبان حیوانات، داستان‌های توصیفی پرماجرا درباره ترکمن‌ها، داستان‌های عاشقانه و داستان‌هایی آموزشی درباره زندگی شهری امروز و سرگشتگی‌های روشنفکران. آثارش به ترتیب سال نشر عبارتند از: خانه‌ای برای شب (۱۳۴۱)، آرش در قلمرو تردید (۱۳۴۲) - بانام پاسخ‌ناپذیر در ۱۳۵۴ تجدید چاپ شد - مصابا و رویای گاجرات (۱۳۴۳)، مکان‌های عمومی (۱۳۴۵)، باردیگر شهری که دوست داشتم (۱۳۴۵)، افسانه باران (۱۳۴۶)، در سرزمین کوچک من (۱۳۴۷)، هزارپای سیاه و قصه‌های صحرا (۱۳۴۸)، اجازه هست آقای برشت (۱۳۴۹)، رمان انسان جنایت احتمال (۱۳۵۰)، تضادهای درونی (۱۳۵۰)، بانام ده داستان کوتاه در سال ۱۳۵۱ تجدید چاپ شد - وسعت معنای انتظار (۱۳۵۲)، رونوشت بدون اصل (۱۳۵۲)، غزل داستان‌های سال بد (۱۳۵۷)، رمان آتش بدون دود (۶۰-۱۳۵۹)، ابوالمشاغل (۱۳۶۴) و مجموعه فردا شکل امروز نیست (۱۳۶۸). نادر ابراهیمی داستان‌هایی برای کودکان نوشته و تحقیقاتی در زمینه ادبیات کودک و ساختار و مبانی ادبیات داستانی انجام داده است.

ابطحی، منیر: دزد ناموس (۱۳۵۵).

آبنوس: وامانده (سه چهار داستان نیمه کاره)، (۱۳۳۰). داستان‌هایی با مایهٔ مرامی - حزبی.

ابن یوسف، برهان: گشت و گذار پیر (۱۳۵۴).

ابوالفتحان، حسن: از دست رفته (۱۳۵۰).

ابهری، علی اکبر: در زیر شکوفه‌های گیلاس (۱۳۵۶).

آتوسا: عصیانگر (۱۳۴۴).

احرار، احمد: متولد ۱۳۱۳. روزنامه‌نگار و پاورقی‌نویس. روزنامه‌نگاری را از سال ۱۳۳۲ در روزنامه اطلاعات شروع کرد. در زمینه‌های اقتصادی و تاریخی هم مقالاتی نوشته است. رمان‌های تاریخی‌اش عبارتند از: شاهزاده و عیار (۱۳۴۴)، مردی از جنگل (۱۳۴۶) دربارهٔ نهضت میرزا کوچک جنگلی، توفان در ایران، شاهین سپید (۱۳۶۴) راجع به حسن صباح، شیطان سبز (۱۳۶۴)، افسانهٔ شجاعان (چ ۲، ۱۳۶۴) دربارهٔ صلاح‌الدین ایوبی، ملکه خون‌آشام (۱۳۶۴)، مربوط به عصر هخامنشیان، بهار و خون و افیون (۱۳۶۵) شرحی دو جلدی از دوران شاه اسماعیل دوم صفوی.

احسانی، عنایت‌الله: مجموعهٔ سردابه‌ای در دالان جهنم (۱۳۵۳).

احمدی، احمد رضا: متولد ۱۳۱۹ در کرمان، کارمند کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. از شاعران موج نو که نخستین مجموعهٔ اشعارش در سال

۱۳۴۱ منتشر شد. از آن زمان تاکنون چندین مجموعه شعر و داستان‌های متعددی برای کودکان به چاپ رسانده است. نثرهای یومیه (۱۳۵۹) عنوان کتاب منظوری از اوست که در آن مرور خاطرات و از دست دادن‌ها با لحنی شاعرانه انجام گرفته است.

احمدی، اصغر: فرزین (۱۳۴۹).

احمدی، حسن: متولد ۱۳۳۸ در میانه، از همکاران مجله سروش و گروه کودک تلویزیون، نویسنده باران که می‌بارید (۱۳۶۴)، بوی خوش سیب (چ ۲، ۱۳۶۸)، آینه سرخ (۱۳۶۸)، و داستان هفتم. داستان‌هایی نیز برای نوجوانان نوشته است.

احمدی، عبدالرحیم: متولد ۱۳۰۴ در کرمان. مترجم و منتقد معروف که نقدهای ادبی‌اش پس از دهه ۱۳۳۰ در مجلات صدف و انتقاد کتاب به چاپ می‌رسید. در سال‌های ۱۳۳۰ نویسنده سرمقاله‌های پرسرو صدای روزنامه حزبی به سوی آینده بود. داستان‌های مرامی‌اش را با نام «ا. امید» می‌نوشت. با مجموعه مقالاتی که در مجله سخن (۴۱-۱۳۴۰)، به چاپ رساند برتولت برشت را به خوانندگان فارسی زبان شناساند. داستان‌های انتقادی و طنزآمیزش تحت عنوان شب دریا (۱۳۵۲)، چاپ شده است.

احمدی، فتح‌الله: زنگ خطر (۱۳۵۰).

احمدی، فخری: تصادف با انگشتی (۱۳۵۰).

احمدی سرشت، هوشنگ: دیوانه فریب (۱۳۴۹).

احیاء، ک: مجموعه آوار (۱۳۴۴).

احیایی، محمود: پس از قصر مردگان، مجموعه داستان خانه‌ای بر شن (۱۳۵۶) را در توصیف زندگی محرومان جامعه نشر داد. مجموعه نخستین تابلو (۱۳۶۶) و داستان بلند دلی سپرده به طوفان (۱۳۶۸) را هم منتشر کرده است.

اخگر، عطاءالله: خاطرات کوهستان (۱۳۴۲).

اخوان ثالث، مهدی «م. امید» (۱۳۶۹-۱۳۰۷): در مشهد به دنیا آمد و در سال ۱۳۲۷ ساکن تهران شد و به کارهایی از قبیل معلمی در روستاها و دبیری در پایتخت، کار در زمینه دوبله فیلم‌های مستند و نویسندگی و شاعری پرداخت. نخستین مجموعه شعرش در سال ۱۳۳۰ منتشر شد و تا هنگام مرگ بیش از ده مجموعه شعر دیگر به چاپ رساند. مقالات و نقدهای ادبی متعدّدش در چند مجموعه گرد آمده است. مجموعه چهار داستان او با نام مرد جن‌زده در سال ۱۳۵۴ منتشر شد. داستانی هم با نام درخت پیر و جنگل (۱۳۵۵) برای نوجوانان نوشته است.

اخوت، مهدی: پسر سهیم‌المله (۱۳۲۵)، پرده‌های رنگین (۱۳۲۵)، شکست مرگ (۱۳۳۰)، اسب درشکه (۱۳۳۰)، گناه (۱۳۳۳)، سایه گذشته (۱۳۳۳)، و لبخند صبح (۱۳۵۰).

آخوندزاده، میرزا فتحعلی (۱۲۵۷-۱۱۹۱): ایرانی‌الاصل بود و عمر را در سیمت مترجمی دولت روس در شهر تفلیس گذراند. در این شهر با آثار پیشرو ادبیات جهان آشنا شد و بین سال‌های ۱۲۲۹ و ۱۲۳۴ شمسی شش نمایشنامه نوشت و به عنوان یکی از نخستین نمایشنامه‌نویسان آسیا شهرت یافت. داستانی نیز با نام ستارگان فریب خورده یا حکایت یوسف شاه سراج (۱۲۳۶) دارد که در آن از یک ماجرای تاریخی مربوط به دوره صفویه، برای ترسیم واقعیت‌های زمان خود به شیوه‌ای انتقادی، بهره جسته است. اولین رساله در نقد ادبی جدید ایران را با نام

«قریتیکا» نوشته است.

آخوندزاده، منیره: نویسنده داستان بلند بی سرانجام (۱۳۵۰).

آخوندی، مصطفی: آواز زندگی (۱۳۶۳).

ادیب صابر، م: زهت (۱۳۶۴).

آذر، امیر هوشنگ: رمان گردنه بندهای آس و پاس (۱۳۶۹).

آذر آئین، قباد: متولد ۱۳۲۷، کار ادبی خود را از نیمه دوم دهه چهل با چاپ داستان در مجله خوشه آغاز کرد. نویسنده پتری آن سوی پل (۱۳۵۷).

آذریاد، حسن: در داستان‌های تمثیلی مجموعه خون‌پای در (۱۳۴۶) به وحشت و ناهمدلی انسان‌ها در دنیای معاصر می‌پردازد.

آذر هوشنگ، احمد: متولد ۱۳۱۶ در رشت. از دهه ۱۳۴۰ به چاپ داستان‌هایش در مجلات پرداخت. در سال ۱۳۴۶ مجموعه داستان محراب را به چاپ سپرد. سپس به عکاسی روی آورد و در چند نمایشگاه گروهی شرکت کرد. او بازنشسته دانشکده بهداشت دانشگاه تهران است و در زادگاهش زندگی می‌کند.

آذری، سیدعلی: نویسنده عشق و سرنوشت که داستانی درباره دو دل‌داده است.

آذینفر، س.ع: در رمان انسان طراز نو پیروز می‌شود (۱۳۳۲)، ماجرای عشق، فعالیت سیاسی، زندانی شدن و حماسه وار زیستن دختری جوان و عضو حزب را به تقلید از رمان‌های رئالیستی سوسیالیستی مطرح می‌کند. قهرمان رمان در

برخورد با دشواری‌ها آبدیده می‌شود و به انسانی طراز نو مبدل می‌گردد. همگامی جزمی نویسنده با آرمان‌های حزبی، سبب نابودی فردیت خلاق او به عنوان یک هنرمند شده است.

ارجمند، فرهنگ: سیل (۱۳۳۳).

آرزومانیان، آلیس: در رمان همه از یک (۱۳۴۳) از شگفتی‌ها و دلهره‌های یک بلوغ نارس پرده برمی‌دارد. ماجرا در خانواده‌ای مسیحی و اشرافی می‌گذرد و زندگی دختری را از کودکی تا بزرگسالی در برمی‌گیرد. آرزومانیان رمان خود را با نوعی بی‌پروایی در توصیف تمنای جسم، و با فضایی متأثر از سینما آفریده است.

آرزومند خواه تهرانی، همایون: شاخه گلی از چمن آرزوها (۱۳۶۳).

ارغوان، م. ب: مجسمه‌ها (۱۳۳۴)، انگشتی بی‌نگین (۱۳۴۳).

ارونقی کرمانی، رسول، متولد سال ۱۳۰۹ در تبریز. از سال ۱۳۳۰ به کار در مطبوعات پرداخت و داستان‌های فراوانی در مجلاتی چون اطلاعات هفتگی به چاپ رساند. داستان‌هایش گرد مضمون عشق و ناکامی و جنایت می‌گردند. در بهترین اثرش، گلین (۱۳۴۹)، ضمن داستانی عاشقانه، گوشه‌هایی از زندگی و آداب و رسوم مردم تبریز را تصویر می‌کند. آثار دیگرش عبارتند از: افسانه‌های مادر من، عشق دلفک، نگین، خروس چهل تاج (۱۳۴۳)، دلهره (۱۳۴۳)، شهر باران (۱۳۴۳)، گلایل وحشی (۱۳۴۴)، امشب دختری می‌میرد (۱۳۴۱)، آواره (۱۳۴۲)، دختر شالیزار، در تهران کفش پاشنه بلند نخواهم پوشید (۱۳۴۳)، زورق طلایی (۱۳۴۴) که ماجراهای آن در جذامخانه تبریز روی می‌دهد، شب و هوس، شی که سحر نداشت، فرزندان شیطان، زندگی قصه می‌سازد (۱۳۴۵)، داستان‌هایی خاطره‌ای از ماجراهای تلخ و شیرین دوران کودکی، بابا نان داد (۱۳۴۹)،

سال‌های شتاب (۱۳۵۲)، خاطرخواه (۱۳۵۱).

آریا، داریوش: متولد سال ۱۳۱۵، دیپلمه، کار مطبوعاتی را از سال ۱۳۳۶ با مجله اطلاعات هفتگی آغاز کرد. نویسنده قلب‌ها و عشق‌ها (۱۳۴۳).

آریانپورکاشانی، عباس (?-۱۲۵۸): لغت نامه نویس مشهور. داستان‌هایش، سگ باوقا (۱۳۰۷)، عروس مادی (۱۳۰۸) و ماشین زندگی از مهارت هنری و صداقت تاریخی بهره‌چندانی نبرده‌اند. رمان کجایم روی؟ از هنریک سینکویچ را ترجمه کرده است.

آرین نژاد، شاپور: معروف‌ترین پاورقی نویس سال‌های پس از کودتای ۲۸ مرداد، کارگر چاپخانه بود و سپس برای مجلات آسیای جوان و ترقی پاورقی‌هایی با نثری پرهیجان و خطابی نوشت. در جوانی بر اثر اعتیاد درگذشت. آثارش عبارتند از: داستان‌های واقعی به نام عشق‌ها و خون‌ها (۱۳۳۴)، فاتح (۱۳۳۹)، قیام اسمعیلیه (۱۳۳۶)، دلیران شوش (۱۳۳۸)، در «شرح جنگ‌ها و فتوحات خشیار شاه و هنرنمایی‌ها و رشادت سرداران و جنگجویان پارسی که بزرگ‌ترین ارتش تاریخ را تا قلب یونان پیش راندند». قهرمان دشت، شرف راهزن، به سوی آسیا، قدرت دریاها، دلاوران میزگرد، بوسه عذرا، شعله ناکام (۱۳۴۵)، در معروف‌ترین اثرش، رمان سه جلدی ده مرد رشید (۱۳۳۵)، به رقابت‌های سیاسی و عشقی پسران اردشیر دوم بر سر جانشینی او می‌پردازد. جلد‌های دیگر این رمان با نام‌های نسل شجاعان و نگهبانان تاج و تخت منتشر شده است.

آزاد، میرزا محمد علی‌خان: داستان تاریخی عشق و ادب (۱۳۱۳) را درباره زندگی فردوسی نوشت.

آزاد، نورالدین: داستان بلند کشتی شکسته (۱۳۶۹).

آژغ، قادر: فریاد نسل جوان (۱۳۵۱).

آژند، یعقوب «ی. میاندوآبی»: متولد ۱۳۲۸ در میاندوآب، دارای دکترای تاریخ، کارمند صدا و سیما و مدرس دانشگاه، رمان حدیث بودن (۱۳۶۳) و مجموعه داستان‌های چغاتو (۱۳۶۴) و خانه سفید (۱۳۶۹) را نوشته است. ترجمه‌هایی نیز در زمینه تاریخ و ادبیات ایران دارد.

استادی تهرانی، رضا: چهل داستان (چ ۲، ۱۳۵۵).

اسدآبادی، سیدجمال‌الدین (۱۲۷۶-۱۲۱۶): از پیشگامان و مبارزان نهضت مشروطیت ایران. پرچمدار «اتحاد اسلام» بود و در راه بیداری مردم شرق کوشید. زندگی پرماجری داشت که دائماً در سفر گذشت. روزنامه‌نگار و خطیبی پرنفوذ بود و مقالات متعددی نوشت. چهار داستان کوتاه افسانه‌ای با نتایج اخلاقی و اجتماعی نوشته است. این داستان‌ها که تحت عنوان قصه‌های استاد (۱۳۵۳) به همت ابوالفضل قاسمی به چاپ رسیده، از ارزش هنری چندانی برخوردار نیستند. جمالزاده در راهنمای کتاب سال ۱۳۵۷ معتقد است: سیدجمال‌الدین اسدآبادی قصه‌های خود را از زبان ترکی به فارسی ترجمه کرده و در ترجمه نیز مهارت و استادی نداشته. «اولاً نه این چهار قصه شاهکاری از شاهکارهای قصه سرائی به‌شمار می‌آید و ثانیاً نه این قصه‌ها کار سید است نه ترجمه فارسی از ترکی (به تقدیر آنکه واقعاً کار سید باشد) ترجمه خوبی است».

اسدی، هوشنگ: متولد ۱۳۲۸ در تهران. فارغ‌التحصیل روزنامه‌نگاری. در دهه ۱۳۵۰ به هنگام کار در روزنامه کیهان داستان‌های کوتاهی را با نام‌های مستعار هوشنگ مرزی و هوشنگ آوا در این روزنامه به چاپ رساند. مجموعه این داستان‌ها، که مضمونی اجتماعی و انتقادی دارند، تحت عنوان نان (۱۳۵۸) منتشر شده است. در سال ۱۳۶۹ دو رمان از وارگاس یوساو مارکز ترجمه کرد.

اسدی حویز یان، عبدالجبار: نویسنده حقایق از جنگ ایران و عراق (۱۳۶۳) در دو جلد: بازگشت از مرگ - روزهای جهنمی. و یادى از گذشته (۱۳۶۳).

اسعدى، محمود: مجموعه واگوپه (۱۳۷۰).

اسفندیاری، علی «نیما یوشیج» (۱۳۳۸-۱۲۷۴): شاعر معروف که با درک ضرورت‌ها و علت‌های تغییر زمانه، نظام زیبایی‌شناسی شعر را تغییر داد. منظومه‌هایش، «مانلی» و «خانه سریویلی» را داستان‌های موزون او دانسته‌اند. داستان‌هایی هم به نثر نوشته است که ماجرای مهم‌ترین آن‌ها، «مرقد آقا» (۱۳۰۹)، در روستاهای شمال کشور به وقوع می‌پیوندد. این داستان که توصیفی است از مقابله کهنه و نو، نخستین بار در گاهنامه افسانه منتشر شد. نیما چند افسانه تمثیلی نیز پس از سال ۱۳۲۰ بر مبنای باورهای سیاسی باب روز نوشت. مجموعه‌ای از داستان‌هایش با نام کندوهای شکسته (۱۳۵۰) انتشار یافته است. از نیما یوشیج چندین مجموعه شعر، نامه و مقاله، و داستان‌هایی برای نوجوانان به چاپ رسیده است.

اسلامی، فرهنگ: رقص سایه‌ها (۱۳۴۹).

اسلامی، محمد: جوان و بقال (۱۳۵۲).

اسلامی ندوشن، محمدعلی «م. دیده ور»: متولد سال ۱۳۰۴. شاعر، محقق ادبیات، استاد دانشگاه، دارای دکترای حقوق از دانشگاه پاریس. رمان اجتماعی و طنز آمیز افسانه و افسون (۱۳۴۶) را متأثر از نیمه راه بهشت نفیسی درباره فضاقت اشرافیت تازه به دوران رسیده نوشت. مجموعه‌ای از ۵ داستان تمثیلی و خاطره‌ای و ۶ قطعه ادبی اش تحت عنوان پنجره‌های بسته (۱۳۵۷) منتشر شده است. چند مقاله اجتماعی و ادبی، شعر و نمایشنامه نیز دارد.

اسماعیلی، امیر: نویسندهٔ مجموعهٔ داستان‌های گل آفتاب (۱۳۴۳) و مهتاب (۱۳۴۶). کتاب جاودانهٔ فروغ فرخزاد (۱۳۴۷) را گردآوری کرده است.

اشتیاقی، مجید: دخمه (۱۳۶۶) مجموعهٔ داستان، خاطره و نمایشنامه.

اشرفی، بیژن: حماسه زشت روی ویکیلانز (۱۳۴۹).

آشنا، ا. پ ← پزشکزاد، ایرج.

اصغری، حسن: متولد ۱۳۲۷ در گیلان. نویسندهٔ مجموعه داستان‌های خسته‌ها (۱۳۵۵) و میراث خان زاده (۱۳۵۶). در داستان‌هایش از ورای ماجراهایی از زندگی روزمره، به مفاهیم اجتماعی و انتقادی می‌پردازد.

آصف الوزاره تبریزی، اسماعیل: داستان شگفت یا سرگذشت یتیمان (۱۲۹۴) را در کلکته و رمان گل‌های پژمرده (۱۳۰۵) را در برلین به چاپ رساند.

اصفهان‌ی، محمدعلی: متولد ۱۳۳۴ در تهران. روزنامه‌نگار. نویسندهٔ مجموعه داستان‌های خاطره‌ایِ اون روز که آبجیم مُرد در دههٔ ۱۳۵۰.

اصفهان‌ی، نورالله: نویسندهٔ مقیم و مسافر. شاید همان «مکالمات مقیم و مسافر در بیان مشروطه» باشد که در ۱۲۸۸ چاپ شده.

اصلان پور، سمیرا: متولد سال ۱۳۴۳، دانشجوی شیمی، نویسندهٔ مجموعه داستان کوه‌های آسمان (۱۳۶۸).

اعتصام زاده، ابوالقاسم: هزار و یک خنده (قبل از ۱۳۱۶).

اعتصامی، نصرالله خان: نویسندهٔ رمان اخلاقی اجتماعی اطلاع (حدود ۱۳۱۰) دربارهٔ سرانجام یک خانواده.

اعتماد زاده، محمود «به آذین»: در سال ۱۲۹۳ در رشت به دنیا آمد. در سال ۱۳۱۱ جزو دانشجویان اعزامی به فرانسه رفت و در بازگشت (۱۳۱۷) به خدمت نیروی دریایی درآمد. از سال ۱۳۲۳ به وزارت فرهنگ انتقال یافت. نخستین مجموعه داستان خود را با نام پراکنده (۱۳۲۳) در همین دوره نشر داد. اروتیسم جای نمایی در داستان‌های این کتاب دارد. در مجموعهٔ به سوی مردم (۱۳۲۷) به موضوع‌های اجتماعی و سیاسی باب روز روی آورد. در رمان دختر رعیت (۱۳۳۱) نهضت جنگل را مضمون کار خود قرار داد و در نقش پرند (۱۳۳۴) به نوشتن قطعه‌های کوتاه عاطفی و تمثیلی پرداخت. در سال‌های ۳۷-۱۳۳۶ در نشر مجلهٔ صدف همکاری داشت و دو فصل از رمان ناتمام «خانواده امین زادگان» را در این مجله به چاپ رساند. آثاری از بالزاک، برشت، شکسپیر، شولوخوف، رومن رولان و فورمانوف و ... ترجمه کرده است. در مجموعه‌های مهرهٔ مار (۱۳۴۴) و شهر خدا (۱۳۴۹) افسانه‌های کهن را با مضمون‌های جدید بازآفرینی کرد. رمان خاطره‌ای از آن سوی دیوار (۱۳۵۱) را به سبکی نامه‌نگارانه دربارهٔ عشق دختری فرانسوی به پسری ایرانی نوشت. مهمان این آقایان (۱۳۵۷) گزارشی از خاطرات دوران زندان اوست. مجموعهٔ دیگری از افسانه‌های به آذین با نام مانگدیم و خورشید چهر (۱۳۶۹) منتشر شده است.

به آذین در سال ۱۳۴۷ همراه جلال‌آل احمد در راه تشکیل «کانون نویسندگان ایران» کوشید. سردبیری چند نشریه، از جمله پیام نوین (۱۳۴۷)، و کتاب هفته (۱۳۴۲) را به عهده داشته و نقدهای ادبی متعددی نوشته است. خاطرات او در دو جلد با عنوان از هر دری (۱۳۷۱) منتشر شده است.

اعتماد سربابی، هاشم: اسائه ادب (۱۳۴۲)، برگ‌های زرد (۱۳۵۰)، المشتکی.

اعتمادی، رجبعلی: متولد سال ۱۳۱۲. سردبیر و نویسندهٔ پاورقی‌های عشقی و

احساسی مجله اطلاعات جوانان در دهه ۱۳۵۰. کار مطبوعاتی خود را از سال ۱۳۳۵ آغاز کرد، با نام مستعار «راما» نیز مطلب می نوشت. در داستان هایش غالباً به مسائل جوانان می پرداخت: تویست داغم کن (۱۳۴۰)، دختر خوشگل دانشکده من، ساکن محله غم (۱۳۴۲)، جسور (۱۳۴۹)، مجموعه داستان خوب من (۱۳۵۰)، کفش های غمگین عشق (۱۳۵۲)، آهنگ های غمگین (۱۳۵۳)، شاهد در آسمان (۱۳۵۴)، برای که آواز بخوانم، شب ایرانی (۱۳۵۴)، روزهای سخت بارانی (۱۳۵۵)، اتوبوس آبی (۱۳۵۶) و بازی عشق.

اعطا، احمد «احمد محمود»: به سال ۱۳۱۰ در اهواز به دنیا آمد. داستان های اولیه اش را در مجله امید ایران به چاپ رساند. تأثیر هدایت و چوبک، و بدبینی رایج در دوره پس از کودتای ۱۳۳۲ بر سه مجموعه مول (۱۳۳۸)، دریا هنوز آرام است (۱۳۳۹) و یهودگی (۱۳۴۱) مشهود است. از مجموعه زائری زیر باران (۱۳۴۷) راه مستقل خود را یافت و در مجموعه های غربیه ها (۱۳۵۰) و پسرک بومی (۱۳۵۰)، زندگی مردم فرودست جنوب ایران را هنرمندانه توصیف کرد. در رمان همسایه ها (۱۳۵۳) مراحل رشد و آگاهی جسمی و روحی نوجوانی به نام خالد را برگستره وقایع ملی شدن صنعت نفت ایران و فعالیت های حزبی در دهه ۱۳۳۰، بازآفرینی کرد. در بخش های دوم و سوم این تریلوژی، خالد را درگیر مسائل اجتماعی تازه ای می یابیم. ماجراهای داستان یک شهر (۱۳۶۰) در سال های پس از کودتای ۱۳۳۲ در بندری دورافتاده روی می دهد. توصیف واقع گرایانه زندگی راکد بندرلنگه با ذهنیات خالد درباره تیرباران اعضای «سازمان نظامی» در می آمیزد تا تصویری روشن از «دوران شکست» شکل گیرد. رمان زمین سوخته (۱۳۶۱)، گزارشی غمگنانه و خشونت بار از حوادث نخستین ماه های جنگ ایران و عراق در شهر اهواز است.

محمود در داستان های کوتاه کتاب های دیدار (۱۳۶۹) و قصه آشنا (۱۳۶۹)، به کشمکش های درونی انسان های سرگشته ای می پردازد که می کوشند با حفظ غرور زخم خورده خود، تسلیم مقتضیات زمانه نشوند.

اعلایی، امیر فرشید: نویسنده دست محکوم (۱۳۵۲) و مجموعه داستان سایه بان، که توصیفی ناتورالیستی از زندگی بینوایان است.

آفتاب، م.: نویسنده مجموعه داستان قصه گوی کوچه باغ (۱۳۵۷).

افخم رسولی، مهین: چهارده داستان (۱۳۵۷).

افخمی، غلامرضا: نویسنده مجموعه داستان اشتباه نکنیم (۱۳۳۶).

افراسیابی، بهرام: آقای ارمغان (۱۳۶۶).

افراشته، محمدعلی (۱۳۳۸-۱۲۸۷): در گیلان به دنیا آمد. شعرها و داستان‌هایش را از اسفند ۱۳۲۹ تا شهریور ۱۳۳۲ در روزنامه چلنگر به چاپ می‌رساند. در این آثار طنزآمیز می‌کوشید جامعه را به صورت صحنه درگیری منافع متضاد طبقاتی توصیف کند. ناموفق‌ترین داستان‌هایش را در جهت حمایت از شعارهای حزبی نوشت. مجموعه مکتب نو (۱۳۳۱) را به همراه محمد امین محمدی منتشر کرد. مجموعه داستان‌هایش با عنوان چهل داستان (۱۳۶۰) به وسیله نصرت‌الله نوح انتشار یافت. بعد از کودتای ۲۸ مرداد چندی مخفیانه زیست، سپس در سال ۱۳۳۴ به بلغارستان گریخت و در شهر صوفیه درگذشت.

افرهی، بهرام: متولد ۱۳۱۳، لیسانسیه زبان، از سال ۱۳۳۱ به کار در مطبوعات پرداخته است. در قهرمان صحرا به زندگی پسر بچه الجزایری فقیری می‌پردازد که به درون مبارزات آزادیخواهانه مردم کشیده می‌شود.

افشار، طغرل: منتقد سینما که در سنین جوانی، به سال ۱۳۳۵، در بابل سر غرق شد. نامه‌های فراموش شدنی (۱۳۳۵) را نوشته است.

افشار، کیانپور: متولد ۱۳۰۷، لیسانسیه ادبیات و روزنامه نگاری از دانشگاه تهران. از سال ۱۳۲۷ شروع به همکاری با مطبوعات کرد. مجموعه داستانی با نام گل‌های مرده دارد.

افشار، ناصر: نویسنده کنار یید و سپیدار (۱۳۳۵) که مجموعه سه داستان کوتاه است.

افشاری، خسرو: گل‌هایی که پرپر شد (۱۳۶۰).

افغان، مهدی: مهدی مارتین (۱۳۵۷).

افغانی، علی محمد: به سال ۱۳۰۴ در شهر کرمانشاه در خانواده‌ای کارگری به دنیا آمد. جزو آن دسته از افسران ارتش بود که پس از سقوط دولت دکتر محمد مصدق در سال ۱۳۳۲، به علت اعتقادات سیاسی به چند سال زندان محکوم شد. پس از آزادی در یک بنگاه خصوصی به کار پرداخت. نخستین رمانش شوهر آهو خانم (۱۳۴۰)، که حاصل ایام محبس اوست، جایزه بهترین رمان سال را ربود. مضمون اساسی این رمان، توصیف وضع اندوهبار زنان ایرانی و نكوهش از آئین چند همسری است. در رمان روستایی شادکامان دره قره‌سو (۱۳۴۵)، ضمن داستان عشق پسر میراب ده به دختر ارباب، اشاراتی به جریان‌های اجتماعی پس از شهریور ۱۳۲۰ دارد. افغانی در این رمان حجیم در ایجاد فضای روستایی موفق نیست. رمان بعدی وی، شلغم میوه بهشته (۱۳۵۵)، که ماجرای خانوادگی در تهران قدیم را تصور می‌کند، نیز نوشته‌ای ناموفق است.

پس از انقلاب، رمان‌های متعددی منتشر کرد: سبندخت (۱۳۶۰)، بافته‌های رنج (۱۳۶۱)، دکتر بکتاش (۱۳۶۴)، همسفرها (۱۳۶۷) و محکوم به اعدام (۱۳۷۰)، اما هیچ یک از این آثار، اعتبار نخستین اثر او را نیافتند.

آقا زاده، محمد: در داستان سست بافت آدمک‌های پلاستیکی - کلافه (۱۳۴۱)، ذهنیات نکبت زده مردی را توصیف می‌کند که به علت قتل زنش زندانی است. آواز بلند شب (۱۳۵۶)، یک داستان عاشقانه خاطره‌ای توأم با احساسات اجتماعی است.

آقای، احمد: متولد ۱۳۱۵ در اهواز، بازنشسته شرکت ملی نفت، ناشر. پس از مجموعه داستان در مرز سیاهی‌ها (۱۳۴۲)، رمان استعاری مویه زال (۱۳۵۷) را منتشر کرد: یک زندانی سیاسی آزاد شده، در حین سفر، درگیر کابوس‌هایی از دوران کودکی، ناکامی در عشق، فعالیت سیاسی، شکنجه و مرگ دوستان است؛ کابوس‌هایی که عاقبت به جنون او می‌انجامد. آقای در رمان چراغانی در باد (۱۳۶۸)، متأثر از همسایه‌های محمود، تیپ‌های گوناگون جامعه ایرانی را در سال‌های ملی شدن صنعت نفت توصیف می‌کند.

آقای، فرخنده: متولد ۱۳۳۵ در تهران، فوق لیسانس علوم اجتماعی، کارمند. مجموعه تپه‌های سبز (۱۳۶۶) حاوی داستان‌هایی با حال و هوایی وهمناک و سوررئالیستی است. آقای حرمان‌ها و ناآرامی‌های روحی زنان را از منظر ذهنیتی وحشتزده و مواجه با واقعیتی کابوسناک روایت می‌کند. دومین مجموعه داستان او، راز کوچک در سال ۱۳۷۲ منتشر شد و جایزه بهترین مجموعه داستان کوتاه مجله گردون را ربود.

اکبر زاده، هوشنگ: غرقاب (۱۳۳۶)، التهاب (۱۳۳۷).

آل احمد، جلال (۱۳۴۸-۱۳۰۲): در خانواده‌ای روحانی در تهران به دنیا آمد. چند ماهی از سال ۱۳۲۲ را در نجف به طلبگی گذراند و پس از بازگشت به ایران از سال ۱۳۲۳ به احزاب سیاسی مختلف پیوست اما در هیچ یک از آن‌ها مطلوب خود را نیافت. پس از فارغ التحصیل شدن از دانشکده ادبیات، در سال ۱۳۲۶ معلم شد. نخستین داستانش در سال ۱۳۲۴ در مجله سخن به چاپ رسید.

در همین سال مجموعه دید و بازدید را منتشر کرد که اغلب داستان‌هایش در سخن و مردم هفتگی در آمده بود. داستان‌های از رنجی که می‌بریم (۱۳۲۶) را تحت تأثیر باورها و شعارهای حزبی درباره فشارهای حکومت بر کارگران و فعالان سیاسی نوشت. در همین سال همراه خلیل ملکی از حزب توده انشعاب کرد. در مجموعه داستان‌های سه‌تار (۱۳۲۷) و زن زیادی (۱۳۳۱)، جهل، تعصب و فقر مردم خرده‌پا را تصویر کرد. سال ۱۳۳۳ یک چند زندانی شد. در سال ۱۳۳۳ داستان بلند سرگذشت کندوها را نوشت و در آن اوضاع ایران در سال‌های ملی شدن صنعت نفت را از ورای افسانه‌ای درباره زندگی و کوچ اعتراضی زن‌بورها یک کندو باز گفت. ستایش شده‌ترین داستان بلندش، مدیر مدرسه (۱۳۳۷)، را درباره مدیری از نسل شکست پس از کودتای ۱۳۳۲ نوشت، که پناهی آرام می‌جوید و نمی‌یابد. نثر شتابناک و محاوره‌ای خاص آل‌احمد که بر نویسندگان همدوره‌اش تأثیری گسترده داشت، از همین داستان رخ می‌نماید. در رمان نون‌والقلم (۱۳۴۰) بار دیگر برای بیان اوضاع اجتماعی از فرم قصه‌ها و افسانه‌های کهن استفاده کرد و بازگوی شکست چپ‌گرایان در دهه سی شد. در رمان نفرین زمین (۱۳۴۶)، که به نوعی ادامه مدیر مدرسه است، معلم روستا تحولات روستاها در بحبوحه اصلاحات ارضی را گزارش می‌کند. این کتاب از نخستین رمان‌های روستایی در ادبیات معاصر ایران است. مجموعه پنج داستان (۱۳۵۰) حاوی داستان‌های دل‌انگیزی از دوران کودکی نویسنده و نشانگر توفیق او در بکارگیری صنعت داستان نو است. آل‌احمد به عنوان یک نظریه پرداز اجتماعی همواره در داستان‌هایش حضور دارد و جریان حوادث و عملکرد شخصیت‌ها را به سویی هدایت می‌کند که دلخواه خودش است و به اثبات عقاید او می‌انجامد.

آل احمد ترجمه‌هایی از آثار کامو، سارتر، ژید، یونگر و یونسکو دارد و تک‌نگاری‌های روستایی و مقالات اجتماعی متعددی نوشته که معروف‌ترین آن‌ها، غریزدگی (۱۳۴۱)، او را به عنوان نظریه پرداز بازگشت به سنت‌ها و اصالت‌های بومی و مذهبی معرفی کرد. آل‌احمد سفرهایی به کشورهای دیگر داشت و سفرنامه‌هایی نوشت که مهم‌ترین آن‌ها، خسی در میقات (۱۳۴۶)،

سفرنامه حج اوست. او روزنامه‌نگار پرکاری هم بود. در سال ۱۳۲۵ در انتشار ماهنامه مردم با احسان طبری همکاری می‌کرد و در سال ۱۳۲۹ به عنوان مدیر شاهد با مظفر بقایی. مجله نبرد زندگی را به همراه خلیل ملکی در سال ۱۳۳۱ منتشر کرد. چندی سردبیر کیهان ماه (۱۳۴۱) بود و دوره‌هایی از علم و زندگی، آرش و جهان نو با حمایت‌های معنوی او منتشر می‌شد. در سال ۱۳۴۷ از پیشگامان ایجاد «کانون نویسندگان ایران» بود.

از آل احمد تاکنون بیش از سی تألیف و ترجمه به چاپ رسیده که آخرین آن‌ها، داستان خود زندگینامه‌ای سنگی بر گوری (۱۳۶۰) است. در این حدیث نفس، نویسنده به عقیم بودن خود می‌پردازد و نتایج آن را بر روابط اجتماعی و عاطفی می‌سنجد و به نوعی پوچی می‌رسد.

آل احمد، شمس: متولد سال ۱۳۰۸ در تهران. دبیر دبیرستان و برادر جلال آل احمد. داستان‌های مجموعه گاهواره (۱۳۵۲) را بر مبنای یادهای دریغ‌آمیز از دوران کودکی و خاطرات خود از جلال نوشت. در داستان‌های مجموعه عقیقه (۱۳۵۵)، متأثر از غربزدگی، به انتقادی طنزآمیز از سلطه فرهنگ مصرفی بر زندگی کارمندان و معلمان پرداخت. از چشم برادر حاوی نظرات او درباره زندگی و آثار جلال است.

الادیب، محمد حسن: داستان‌های جالب (۱۳۵۵).

الموتی، مصطفی: متولد ۱۳۰۶، روزنامه‌نگار، دارای دکترای اقتصاد از دانشگاه تهران، نماینده مجلس در دهه ۱۳۵۰. نویسنده داستان‌های واقعی (۱۳۲۶) در ۵ جلد براساس پرونده‌های قضایی.

الوند پور، غلامرضا: قصه عشق (چ ۲، ۱۳۶۴).

الهامی، حسین: متولد ۱۳۲۲، تحصیلات دانشگاهی دارد، از سال ۱۳۴۰

شروع به همکاری با مطبوعات کرد، مدتی سردبیر مجلهٔ روشنفکر بود، با اطلاعات هفتگی هم همکاری داشت. با نام‌های مستعار دکتر بهروز، عاصم، فتنه و فرزاد نیز مطالب خود را امضا می‌کرد. یک مجموعهٔ شعر دارد و سه رمان به صورت پاورقی در مجلات منتشر کرده است.

الهی، اصغر: متولد ۱۳۲۳ در مشهد، روانپزشک، در مجموعه داستان‌های بازی (۱۳۵۰) و قصه‌های پائیزی (۱۳۵۷)، داستان‌هایی افشاگرانه و اعتراض‌آمیز دربارهٔ زندگی روستائیان و تهیدستان شهری نوشت. در رمان مادرم بی بی جان (۱۳۵۷)، از دیدگاه کودکی که همراه حوادث بزرگ می‌شود، تحولات خانوادگی و حوادث سیاسی در دههٔ ۱۳۳۰ با لحنی عاطفی و غمگانه روایت می‌شود. مجموعهٔ دیگر سیاوشی نمانده (۱۳۶۹)، حاوی داستان‌های اجتماعی - روان‌شناختی اوست. الهی در برخی از این داستان‌ها، با نوعی نوآوری در فرم، به مشکلات روحی و پیچیدگی‌های درونی شخصیت‌هایی می‌پردازد که وحشت‌های اجتماعی، ذهن آنان را پریشان ساخته است. الهی با نام کهنتر یزدانی داستانی نیز برای کودکان نوشته است: قصه شیرین ملا.

الهی، همایون: مکافات (۱۳۴۱).

امجد، حمید: مجموعهٔ خیانت شده‌ها (۱۳۷۰).

آموزگار، جواد: در خم کوچه (۱۳۵۷).

آموزگار، فریدون: تنکابنی، فریدون.

امید، حسین: انگشتر الماس (قبل از ۱۳۱۶)، نوشتن (۱۳۳۶). در سال ۱۳۲۲ نشریه تبریز را منتشر می‌کرد.

امیرشاهی، مهشید: به سال ۱۳۱۹ در خانواده‌ای ثروتمند در شهر کرمانشاه به دنیا آمد. از نویسندگانی است که ماجراهای شخصی خویش را با ذوقی طبیعی و طنزی تنیده شده در تار و پود جملات، باز می‌گوید. بخشی از داستان‌هایش توصیفی عاطفی از دوران کودکی است. در «داستان‌های سوری» از طریق قرار دادن دختری شوخ و هشیار در موقعیت‌های نابجا، تو خالی بودن آرزوهای خانواده‌ای مرفه را بیان می‌کند. در دسته‌ای از آثارش نیز از طریق حدیث نفس‌هایی زنانه به غربت‌ها، ترس‌ها و آمال زنان می‌پردازد. مجموعه داستان‌هایش عبارتند از: کوچه بن‌بست (۱۳۴۵)، سار بی بی خانم (۱۳۴۷)، بعد از روز آخر (۱۳۴۸)، به صیغه اول شخص مفرد (۱۳۵۰)، منتخب داستان‌ها (۱۳۵۰). ترجمه‌هایی از جیمز تربر، طنزنویس امریکایی، دارد و چند کتاب برای کودکان ترجمه کرده است.

امیر فجر، میثاق - فجر، محمد ابراهیم.

امیر کیانی «باشی»، مصطفی: سال‌ها خبرنگار جنایی روزنامه کیهان بود. نویسندهٔ رمان‌های گذر لوطی صالح (۱۳۶۲) و درخت‌ها ایستاده می‌میرند (۱۳۶۵).

امیری، حسین: وقتی که احساس روح را به زنجیر می‌کشد (۱۳۴۴).

امیری خورهه، نسرین: داستان بلند شاید خدا بخواند (۱۳۴۹)، حدیث نفسی احساساتی دربارهٔ عشق و حرمان است. نویسنده هدف خود را آموختن این نکته به دختران جوان می‌داند که «از پس پردهٔ زرین رویاها بتوانند واقعیت کربیه اجتماع را بشناسند».

امیری گروسی، منصور: خوشا به حال بردباران (۱۳۴۳)، مرز کبود (۱۳۴۵) که مجموعه‌ای از داستان و نمایشنامه است.

امین، حسین: روضه خوانی در خانه های نوساز (۱۳۵۴).

امینی، امیرقلی (۱۳۵۷-۱۲۷۷): تحصیلات قدیمه داشت، مدتی سردبیر اخگر اصفهان بود و بعد خود روزنامه اصفهان را منتشر کرد. ترجمه هایی در زمینه روان شناسی دارد، فرهنگ عوام او در نوع خود کتاب کم نظیری است. سی افسانه (۱۳۳۹) از افسانه های محلی اصفهان و داستان های امثال (۱۳۲۴) از دیگر آثار اوست.

امینی، محمدرضا: افسانه های زرین (۱۳۳۶).

امینی، منصور: عشقی که مومیایی شد.

انتصار، امیر: فرشته نگهبان (۱۳۵۶).

انصاری، حسن: متولد ۱۳۰۶، دکتر در اقتصاد، روزنامه نگار. نویسنده سیّم شخص مفرد (۱۳۵۱)، پیشواز مرگ (۱۳۵۲).

انصاری، ربیع (?-۱۲۱۸): در اصفهان به دنیا آمد، تحصیلات قدیمه داشت، در ارومیه روزنامه کیوان را منتشر می کرد که تا سال ۱۳۲۴ وابسته به جناح چپ بود. از آن پس، به جهت انتقادهایی که به «فرقه دمکرات آذربایجان» داشت به اصفهان بازگشت و پس از ختم ماجرای فرقه، دوباره ساکن ارومیه شد. در رمان اجتماعی جنایات بشر یا آدم فروشان قرن بیستم (۱۳۰۸)، متأثر از روزگار سیاه خلیلی، نویسنده با فاحشه جوان و بیماری آشنا می شود و زن برای او علل بدکاره شدن خود را شرح می دهد. سیزده عید - وضع اجتماعی زن (۱۳۱۱) را نیز در انتقاد احساسی از فساد اجتماعی و تیره روزی زنان ایرانی نوشت.

انصاری، مسعود: عزم شکسته (۱۳۴۵).

انصاری، هرمز: گلگشتی در مدارس (۱۳۴۱) مجموعه‌ای از مقاله و داستان کوتاه.

انصافیور، غلامرضا: متولد ۱۳۰۸ در تهران، صاحب تحقیقاتی درباره ساخت دولت در ایران. کار نویسندگی را با نشریه چلنگر آغاز کرد. در داستان تمثیلی زندگی مرده (۱۳۳۹) برای بیان احساس‌های غمگانه و کابوس‌های تیره، گورستان و گورکن‌ها را مضمون کار خود قرار داد. روح مرتضی‌خان (۱۳۴۹) حاوی داستان‌هایی از زندگی مردم کوچه و بازار تهران در نیم قرن پیش و تصاویری از بیکاران، گداها و رنج خاموش ساکنان محله‌های فقیر نشین است. جنگ آدم و ابلیس (۱۳۴۵) داستانی فلسفی و اقتباس شده از کتب مذهبی است. داستان‌هایی نیز از منابع ادبیات کلاسیک ایران گردآوری و بازنویسی کرده است: داستان‌های شگفت انگیز از تاریخ پهلوانی ایران (۱۳۴۷)، عبدالرزاق پهلوان (۱۳۵۵)، نبرد پهلوانان (زورخانه‌ای)، عیاران برداشتی از کتاب «امیر حمزه صاحب قران»، شاهکارهایی از افسانه‌های پهلوانی ایران خلاصه‌ای از «سمک‌عیار»، «حسین کرد»، «اسکندرنامه» و

انور: نویسنده مجموعه داستان افسانه دنیا که با مقدمه سعید نفیسی منتشر شده است.

اوستا، مهرداد (۱۳۷۰-۱۳۰۶): شاعر، نویسنده پالیزبان (۱۳۴۲) که مجموعه ۸ داستان است.

اوتق، عبدالرحمان: قصه‌های ترکمن (۱۳۶۸).

آوینی، کامران: هرآنکه جز خود (۱۳۵۷).

آیت اللهی، مهدی: سه برادر (۱۳۵۵)

آیتی، عبدالحسین: سه گمشده - سه فراری (قبل از ۱۳۱۶).

ایراندخت: دختر تیره بخت (۱۳۲۳).

ایرانلو، علی: گذرقلی (۱۳۵۲)، تالونه آی تالونه خدایده بارونه (۱۳۵۳).

ایرانی، ناصر «ناصر نظیف پور»: متولد ۱۳۱۶، نمایشنامه نویس، داستان سرا، روزنامه نگار و مترجم. مجموعه ماهی زنده در تابه (۱۳۵۱) شامل داستان هایی است درباره کارمندانی که قدرت هر اقدامی را از دست داده اند و تنها حسرت گذشته را می خورند، و داستان هایی با زمینه خانوادگی که در آنها تأثیر تباه کننده فرهنگ مضرفی بر زندگی گروه های متوسط شهری بررسی شده است. داستان نورآباد دهکده من (۱۳۵۴) نوشته ای افسانه ای - آموزشی در نفی مهاجرت از روستاهاست. آثار دیگر ایرانی عبارت است از: مجموعه داستانی که نوشته نشد (۱۳۵۸)، رمان های سختون (۱۳۵۸)، زنده باد مرگ (۱۳۶۲)، عروج (۱۳۶۳). که گزارشی است از جنبه های حماسی جنگ و ایثارگری رزمندگان، و راه بی کناره (۱۳۶۳). ایرانی کتابی نیز درباره تعاریف، ابزارها و عناصر داستان نوشته است.

ایروانی، ب: مجموعه رود و دود (۱۳۵۱).

ایزدی، رضا: اعتراف یک معلم (چ ۲، ۱۳۳۷).

ایلیا، ع: آدم آدمک (۱۳۴۸).

ایوبی، محمد: از نویسندگان نوگرایی است که ماجرای اغلب داستان‌هایش در جنوب ایران می‌گذرد. در رمان طیف باطل (۱۳۵۳) با به تصویر کشیدن سقوط خاندان «سرهنگ اقتداری» به هجو میلیتاریسم می‌پردازد. فصل‌های رمان به صورت گفتگوی درونی سرهنگ با همزاد خودش، به شکلی گنگ و ذهنی نوشته شده است.

ب

باباخانی، خسرو: گنج قلعه متروک (۱۳۷۱)، پلنگان هم می‌میرند (۱۳۷۱).

باباگیلک، هادی: متولد قزوین، مرگ در سال ۱۳۷۲. در داستان خاطرات چهل سال بیسودی (۱۳۴۶)، که داستانی زندگینامه‌ای است، نوجوانی به گناهی نکرده، زندانی می‌شود. پس از آزادی، شهرهای گوناگون را زیر پا می‌گذارد و به کارهای مختلفی روی می‌آورد. در چهل سالگی با سواد می‌شود و به نگارش زندگی تباه شده خود «برای عبرت دیگران» می‌پردازد. باباگیلک اثری نیز با نام تابستان تفرقه زدگان دارد.

بابا مقدم، رضا: متولد ۱۲۹۲ در تهران، فارغ‌التحصیل رشته حقوق، افسر بازنشسته، اغلب داستان‌هایش را پیش از انتشار به صورت مجموعه داستان، در مجله سخن چاپ می‌کرد. نویسنده‌ای است پیرو مشی ادبی صادق هدایت و وقایع داستان‌هایش در فضایی اضطراب‌آور و نومیدکننده رخ می‌دهد. محیط داستان‌های مجموعه عقاب تنها (۱۳۳۷)، فرانسه است، اما ماجرای داستان‌های بچه‌های خدا (۱۳۴۵) و اسب (۱۳۴۸) در تهران قدیم به وقوع می‌پیوندد. این داستان‌ها حول همدردی با مردم فقیر و حیوانات می‌گردند. بابا مقدم داستان‌های اروتیکی براساس خاطرات دوران کودکی نوشته و در آخرین نوشته‌هایش به توصیف‌های سوررئالیستی و کافکایی روی آورده است. او

آثاری نیز از فرانسوازا ساگان، کافکا و ژان روسلو ترجمه کرده است. مرگش در سال ۱۳۶۶ در امریکا روی داد.

بابایی، کورس: متولد ۱۳۲۰، از سال ۱۳۴۱ شروع به همکاری با مطبوعات کرد و نوشته‌های متعددی براساس وقایع روز، در صفحه «حوادث» روزنامه کیهان به چاپ رساند. از نام‌های مستعار او «بابا» و «جرقه» را می‌توان ذکر کرد. داستان‌هایش عبارتند از: امشب دختری می‌میرد، برویم پیش قاضی (۱۳۵۱)، دختر تی پارتی، حجله گاه عشق و سه سرباز سه جزیره (۱۳۵۵).

باختری، هوشنگ: داستان‌های اجتماعی - عاشقانه با مضمون‌های باب روز نوشته است: پنجره (۱۳۴۴)، در دیار آشنا (۱۳۵۰)، سگ با وفا و سرگذشت‌ها و سرنوشت‌ها (پای صحبت مریم) (۱۳۵۶).

باستان، نصرت‌الله (۱۳۶۲-۱۲۸۲): چشم پزشکی علاقمند به روزنامه‌نگاری و ادبیات بود. در سال ۱۳۲۳ نشریه باستان را منتشر می‌کرد. در بخشی از افسانه زندگی یا خواب پریشان (۱۳۴۴) به توصیف خاطرات دوران مدرسه پرداخت و بخش دیگری از آن کتاب را به خیال‌پردازی درباره آینده و مرگ اختصاص داد. چل تیکه (۱۳۵۱) در بردارنده ۴۵ قطعه طنزآلود از ماجراهای زندگی خود اوست.

بایرامی، محمد رضا: شب در بیابان (۱۳۷۱)، برلبه پرتگاه (۱۳۷۲)، دشت شقایق‌ها (۱۳۶۹)، عقاب‌های تپه ۶۰ (۱۳۶۹)، و وقتی که کولی‌ها برمی‌گردند (۱۳۶۹).

بایگان، عنایت: درمیان آسمان آبی (۱۳۳۸).

بدر طالعی، محمود: متولد ۱۳۲۸ در رشت، آموزگار روستا است و از سال

۱۳۵۰ با چاپ داستانی در جنگ لوح کار ادبی خود را شروع کرده است. در داستان سائل میش (۱۳۵۶) از دید حسابداری بیگانه با محیط، توصیفی انتقادی از وضع یک شرکت ساختمانی ارائه می‌کند. حسابداری که شاهد عدم تأمین کارگران، سودجویی کارفرما و نابودی زندگی روستائیان در راه اهداف شرکت است، از کار خود استعفا می‌دهد. داستان بمباران (۱۳۷۱) را بر اساس ماجراهای جنگ نوشت.

بدره‌ای، فریدون: متولد ۱۳۱۵، مترجم و زبان‌شناس. نویسنده داستان‌های ناشناخته (۱۳۳۳) و دختری که مُرد (۱۳۳۵).

بدیع، میرزا حسن‌خان «نصرت‌الوزاره» (کازمین ۱۲۵۱- تهران ۱۳۱۶): علوم ادبی و عربی را در بصره آموخت و با زبان فرانسه نیز آشنایی یافت. در اوان مشروطیت جمعیت ایرانیان را در بصره تشکیل داد و اشعار و مقالات مهیجی در روزنامه جبل‌المتین نوشت. پس از آن نیز به نوشتن اشعار و مقالاتی دربارهٔ اوضاع ایران ادامه داد. در سال ۱۲۹۹ به ایران آمد و به کنسولگری ایران در شهرهای کربلا، بصره، بغداد و بیروت منصوب شد. از وی کتابی در دستور زبان فارسی، تاریخ بصره (۱۳۱۶)، دیوان اشعار (بمبئی، ۱۳۳۲ق)، یک ترجمه از فرانسه به نام جوان بلهوس یا داش مشتی پاریس و دو رمان به نام‌های سرگذشت شمس‌الدین و قمر (یوشهر، ۱۳۲۶ق) و داستان باستان یا سرگذشت کورش (تهران، ۱۲۹۹) به جا مانده است. داستان باستان رمانی است دربارهٔ عهد کورش که با تأثیر از روایات تاریخی هرودت نوشته شده. بدیع مضمون اصلی را از داستان «بیژن و منیژه» شاهنامه فردوسی گرفته و کوشیده است آن را با تحقیقات غربی درآمیزد. عوامل تاریخی و آموزشی بر جنبهٔ داستان‌پردازی چیره شده است. بخش‌های دوم و سوم این رمان با نام‌های ستاره لیدی، و سرگذشت شاهزاده خانم بابلی منتشر شده است.

براهنی، رضا: متولد ۱۳۱۴ در تبریز. شاعر، مترجم، منتقد و داستان‌نویس. از

دانشکده ادبیات تبریز لیسانس انگلیسی گرفت و از دانشگاه استانبول دکترای ادبیات انگلیسی. آنگاه به عنوان استاد در دانشگاه تهران به کار پرداخت. در سال ۱۳۵۱ برای تدریس ادبیات انگلیسی به امریکا رفت و پس از بازگشت در شهریور ماه ۱۳۵۲ زندانی شد و مدت ۳ ماه و نیم محبوس بود. کار ادبی خود را با ترجمه‌هایی از آثار سنت اگزوپری و ایواندریچ در کتاب هفته، از سال ۱۳۴۰، آغاز کرد. آنگاه نقدهایی در مجله فردوسی به چاپ رساند و مجموعه آن‌ها را در طلا درمس (نقد شعر ۱۳۴۴) و قصه‌نویسی (۱۳۴۸) گرد آورد. جلد اول رمان روزگار دوزخی آقای ایاز را در سال ۱۳۵۱ نوشت اما به دلیل پرده دری‌های جنسی - سیاسی امکان نشر آن را نیافت. در رمان‌های بعد از عروسی چه گذشت (۱۳۶۱)، چاه به چاه (۱۳۶۲)، آواز کشتگان (۱۳۶۲) و رازهای سرزمین من (۱۳۶۶) به روان‌شناسی زندانیان سیاسی و رذائل دولتمردان عصر پهلوی پرداخت.

برتون، حسین: نویسنده داستان‌های کوتاه و قطعه‌های ادبی عاشقانه - احساسی در مجموعه فردای روشن (۱۳۴۲).

بردی عادل، حلیم: نویسنده مجموعه من از تبار ترکمن (۱۳۶۱).

برومند، جمشید: متولد ۱۳۱۴ در شیراز، دیپلمه، نویسنده یک شاخه گل نسرين (۱۳۴۴) که مجموعه‌ای از قطعه ادبی و داستان کوتاه است.

برومند، مهدی: جهازی (۱۳۳۷).

بریجانی، زین‌العابدین: مادرم گناهکار است (۱۳۴۹).

بشارت، بهزاد، طلوع آفتاب در غروب پائیز (۱۳۴۴).

بضاعتی، م: گول (۱۳۳۶).

بقاء، کوچک: رشک حسرت.

بقایی کرمانی، ملکه: متولد ۱۲۹۳ در کرمان، تحصیلکرده فرانسه، نویسنده رمان بوسه تلخ (۱۳۳۶) و مجموعه داستان شکسته بالان (۱۳۶۳ - لس آنجلس) درباره شرایط زندگی زنان ایرانی.

بکایی، محمد: نویسنده مجموعه مقتل (۱۳۶۹) که حاوی داستان‌هایی درباره جنگ است، مجموعه داستان دیگر او شکوفه‌های گیلان (۱۳۷۱) نام دارد.

بلوچ، جهانگیر: در منجلا ب فحشا (۱۳۲۶).

بلوری، محمد: متولد ۱۳۱۵، فارغ التحصیل رشته روان‌شناسی، از سال ۱۳۳۶ شروع به کار با مطبوعات کرد و دبیر سرویس حوادث روزنامه کیهان شد. نویسنده مجموعه داستان عاشقانه وقتی کولی‌ها کوچ می‌کنند (۱۳۳۹)، داستانی نیز با نام شب گناه و چند سناریو برای فیلم‌های فارسی نوشته است.

بناکار، مینو: متولد ۱۳۲۸ و دیپلمه است. از سال ۱۳۴۴ شروع به همکاری با مطبوعات کرد و برای مجلات اطلاعات هفتگی و سپید و سیاه داستان نوشت. از آثار او می‌توان مجموعه غم به دوشان (۱۳۵۰) را نام برد.

بنیامین: بره‌های گرسنه (۱۳۵۱).

بنی‌صدر، شیرین: روستای سوخته (۱۳۷۲).

بوئینی، جمشید: رویای استخدام (۱۳۵۳)، نفله.

بهادر، غلامحسین خان: منشی دارالانشای کمپانی انگلیسی. در شرفنامه، داستان اسکندر را به شیوه نظامی اما به نثر در دو جلد بازگو کرده است (ظاهراً در نیمه دوم قرن ۱۳ هـ.ق). شاید این نویسنده همان باشد که در زیر عنوان «منشی، غلامحسین خان» از او یاد خواهیم کرد.

بهادری نژاد، مهدی: دانشگاه زندگی (۱۳۶۹).

به‌آذین ← اعتماد زاده، محمود.

بهار، شمیم: متولد ۱۳۱۷ در تهران، لیسانس زبان انگلیسی، مدتی را هم در انگلستان به تحصیل گذراند. داستان‌نویس و مترجم و منتقد ادبیات و سینما. در سال‌های ۴۷-۱۳۴۲، که سرپرست بخش ادبیات و هنرهای مجله اندیشه و هنر بود، کوشید معیارهای نقد ادبی جدید غرب را در بررسی داستان‌نویسی ایران بکار گیرد. داستان‌هایش که در سال‌های ۵۱-۱۳۴۲ در همان مجله چاپ شد، توصیفی موفق از بحران نومی‌های احساسی روشنفکران اروپا دیده مرفه است. تمامی این داستان‌ها مضمونی عاشقانه دارند و به شیوه آثار داستان‌نویسانی چون سالیانجر نوشته شده‌اند. از آثارش می‌توان سه داستان عاشقانه (۱۳۵۱) را نام برد که در آن احساس‌های قهرمانان خود را به شیوه‌ای شاعرانه و غربت‌ناک به خواننده انتقال می‌دهد.

بهار، محمد: شعله‌های آتش در میان قیرخانه (۱۳۶۰).

بهارلو، محمد: نویسنده و منتقد ادبی. ماجراهای رمان سال‌های عقرب (۱۳۶۹) و داستان‌های مجموعه بختک جنوبی (۱۳۷۰) در جنوب ایران رخ می‌دهد. آخرین مجموعه داستان او باد در بادبان (۱۳۷۱) نام دارد.

بهارى، محمد حسن: نيلوفر و رگبار (۱۳۵۶).

بهبهانى، بدرى: جرقه‌ها (۱۳۷۱).

بهرامى، عبدالله: نویسنده از طهران تا نیویورک و بیچارگان (۱۳۲۵). داستان اخیر طرحی یکنواخت دارد. قهرمان اثر با وقوع انقلاب مشروطه، شغل خود را از دست می‌دهد. بعدها به کار اداری باز می‌گردد و در جریان سوء استفاده‌های وزیر زندانی می‌شود و پس از آزادی گدایی می‌کند، دست به خودکشی می‌زند و ...

بهرامى، ميهن: متولد ۱۳۲۴، نویسنده و نقاش. در داستان‌های مجموعه زنبق ناچین (۱۳۴۱) زندگی خانواده‌های اعیانی تهران قدیم را توصیف می‌کند. داستان‌هایش در مجموعه حیوان (۱۳۶۴) بیشتر جنبه خاطره‌ای و زندگینامه‌ای دارد.

بهرنگى، صمد (۱۳۱۷-۴۷): آموزگار روستابود و کار ادبی اش را با جمع‌آوری افسانه‌های آذربایجان شروع کرد. سپس داستان‌هایی افسانه‌ای - رمزی برای کودکان و نوجوانان نوشت. به جهت تأثیر آشکارش بر نویسندگان داستان‌های روستایی، در بررسی ادبیات اقلیمی ایران، آثار او باید مورد توجه قرار گیرد. در داستان‌هایی چون کچل کفتر باز، افسانه محبت و کوراوغلو و کچل حمزه دهقانان بی چیز با خان‌ها می‌ستیزند. یک هلو و هزار هلو ترکیب موفقی از واقعیت و خیال است. اولدوز و کلاغ‌ها، اولدوز و عروسک سخنگو و ۲۴ ساعت در خواب و بیداری توصیفی از دنیای کودکان است. معروف‌ترین اثرش، ماهی سیاه کوچولو (۱۳۴۷) را می‌توان تمثیلی از سفر مخاطره‌آمیز از بی‌خیالی دوران کودکی به دوران بزرگسالی و آگاهی دانست. از صمد بهرنگی مجموعه مقالات، کندوکاو در مسائل آموزشی و چندین ترجمه نیز منتشر شده است.

بهروز: در دختر سرهنگ (۱۳۳۳) داستان زن پدر منحرفی را شرح می‌دهد که برای نابودی نادختی‌اش دام می‌گسترد.

بهروزی، محمود: شش داستان (۱۳۶۲).

بهروان، مصطفی: متولد ۱۳۰۷ و دارای دکترای رشته معارف اسلامی است. از سال ۱۳۳۵ شروع به همکاری با مطبوعات کرده و برای آن‌ها داستان و مقاله نوشته است. از داستان‌هایش می‌توان نامه‌ای از کوره را نام برد. مدتی سرپرست مجله رادیو ایران بود. آثاری نیز در زمینه دستور زبان نوشته است.

بهزاد، حسین: نویسنده تنگه زانگوها (۱۳۷۱) درباره جنگ.

بهزادی، اسماعیل: آوای دشت (۱۳۷۱).

بهشتی، احمد: زنان قهرمان - داستان‌هایی از زنان صدراسلام.

بهمن، سیروس: متولد ۱۳۰۶، فارغ‌التحصیل روزنامه‌نگاری، از سال ۱۳۲۹ شروع به کار با مطبوعات کرد و به مدیریت و سردبیری مجله آسیای جوان رسید. نویسنده داستان‌های تاریخی - شهبانی دلاوران ایران و شب‌های تهران (۱۳۳۶).

بهمن بیگی، محمد: متولد ۱۲۹۹ در شیراز، متخصص و پایه‌گذار آموزش و پرورش عشایری، برنده جایزه بین‌المللی یونسکو در سال ۱۹۷۳. در داستان‌های نوستالژیک بخارای من، ایل من (۱۳۶۸) با نثری روان و طنزآمیز صحنه‌هایی از زندگی مردم ایل قشقایی را تصویر می‌کند.

بهمن نیا، بهمن: فرشته‌ای می‌گرید (۱۳۷۲).

بهنام، جمشید: صاحب آثار متعدد در زمینه جامعه‌شناسی و جمعیت‌شناسی، دارای دکترای اقتصاد از دانشگاه پاریس، مدتی استاد دانشگاه تهران و دانشگاه سوربن پاریس بود. کتاب داستانی دریا کنار (۱۳۳۲) از نخستین نوشته‌های اوست.

بیجاری، بیژن: متولد ۱۳۳۰ در اصفهان، فارغ‌التحصیل زبان و ادبیات فارسی. ویرایشگر متون فارسی و کارشناس انتشارات در مرکز اسناد و مدارک علمی است. از اواخر سال ۱۳۵۲ با چاپ داستان‌ها و شعرهایی در فردوسی و نگین کار ادبی خود را آغاز کرد. در سال‌های ۵۸-۱۳۵۷ نیز شعرهایی در مجله ایران به چاپ رساند. از سال ۱۳۶۴ با شرکت در جمع داستان‌نویسان، به نگارش داستان‌هایی پرداخت که در مجموعه عرصه‌های کسالت (۱۳۶۹) به چاپ رسید.

بیدار (جابری)، چنگیز: شیتله (۱۳۵۶) از داستان‌های فقرنگارانه و اعتراضی است. بچه‌های محله فقیرنشین علیه گردن کلفتان باجگیر متحد می‌شوند و بر آن‌ها غلبه می‌یابند.

بیضایی، بهرام (متولد ۱۳۱۷): نمایشنامه‌نویس و کارگردان معروف سینمای ایران، بیش از ۲۰ نمایشنامه و فیلمنامه چاپ شده دارد. در نمایشنامه‌هایش به تاریخ و اسطوره می‌پردازد و شکل و بیانی فاخر را برای پرداختن به موضوع‌های فیلسوفانه و تمثیلی درباره هویت باختگی آدمیان بکار می‌گیرد. داستان آرش (۱۳۵۶) او نثر و پرداختی حماسی دارد.

بینا، مهین: مسجد و دیر (۱۳۴۸).

بی‌نیاز، فتح‌الله: رمان‌های مکانی به وسعت هیچ (۱۳۶۹) و حلقه نفوذناپذیر گرگ‌های خاکستری (۱۳۶۹) و مجموعه دردناک‌ترین داستان عالم (۱۳۷۰).

بی نی سی، اسدالله: داستان شجاعان در تاریخ اسلام (۱۳۶۰) در دو جلد.

پ

پاد، ایرج: گورتن (۱۳۴۷) مجموعه داستان کوتاه.

پارسا، د. ف: در آستان هیتلر یا جاسوس مرموز چاپ سال های ۱۳۲۰ به بعد.

پارسا زاده، علی اصغر: قیام اردشیر (۱۳۵۲) و ساسان شاهزاده چوپان (۱۳۵۳).

پارسی پور، شهرنوش: متولد ۱۳۲۴، نویسنده و مترجم، در داستان هایش با پوشاندن وقایع در میهی از ابهام و انزوا از عناصر واقعی، فضایی رویایی و خیالی می آفریند. در رمان سگ و زمستان بلند (۱۳۵۵) دختر جوانی در برخورد با مشکلات مبارزی آزاد شده از زندان و رفاه طلبی طبقه متوسط، به بیداری جسمی و روحی دردناکی می رسد. پارسی پور در داستان های مجموعه آویزه های بلور (۱۳۵۶) به ترس از کارمند شدن، ملال های عاشقانه و غم غربی می پردازد که ریشه در تنهایی و بی هویتی ناشی از زندگی در شهر بزرگ دارد. در داستان های به هم پیوسته تجربه های آزاد (۱۳۵۷) با سبکی پخته تر به همین مفاهیم می پردازد. قصه توپک قرمز (۱۳۵۱) را برای کودکان نوشته است. پارسی پور در سال های پس از انقلاب بیش از پیش به عرفان شرق (به خصوص چین) گرایش یافت و در رمان طوبا و معنای شب (۱۳۶۷) و مجموعه داستان های به هم پیوسته زنان بدون مردان (۱۳۶۸) به مسائل زنان در جامعه امروز ایران، و

به طور کلی تحول روحی زن در تاریخ معاصر، از دیدگاهی عرفانی-اساطیری پارسی پور ترجمه‌هایی هم درباره فلسفه و عرفان و تاریخ چین دارد.

پازوکی، منوچهر: گردباد زندگی (۱۳۶۹).

پاک بین، علی: سربل (۱۳۳۷).

پاکزاد، محمود: پزشک - داستان‌نویسی که نوشته‌هایش درونمایه‌ای زندگی‌نامه‌ای - اجتماعی دارند. جز مجموعه کفش‌های آرزو (۱۳۷۰)، یادداشت‌های یک پزشک (۱۳۷۲) را هم نوشته است.

پاک‌نژاد، سعیده: نویسنده طرح‌های کوتاه از زندگی روستایی در مجموعه کشاوران (۱۳۵۶).

پاینده، ابوالقاسم: در سال ۱۲۹۲ در نجف‌آباد به دنیا آمد. در اصفهان به تحصیل علوم قدیمه پرداخت، از سال ۱۳۰۸ شروع به همکاری با روزنامه عرفان اصفهان کرد. از سال ۱۳۱۱ در تهران به روزنامه‌نگاری ادامه داد و در سال ۱۳۲۱ مجله صبا را بنیاد نهاد. در سال ۱۳۲۶ به ریاست اداره تبلیغات برگزیده شد و در دوره دوم مجلس مؤسسان کاندیدای نجف‌آباد بود. داستان‌هایش که بی‌توجه به صناعت داستان‌نویسی ساخته و پرداخته شده‌اند، ترکیبی از خاطره و موعظه‌اند و بیشتر به انتقاد از زندگی اداری در سال‌های پیش از ۱۳۲۰ اختصاص دارند. در چند داستان نیز به نشان دادن جنبه‌های مضحک زندگی روستایی و خاطرات دوران کودکی می‌پردازد. نویسنده در ایجاد فضا و موقعیت طنز آمیز چندان موفق نیست و نثرش آکنده از واژه‌های عربی است: رمان قاتل (۱۳۱۳)، در سینمای زندگی (۱۳۳۷)، دفاع از ملانصرالدین (۱۳۴۷)، جناب آقای دکتر ریش (۱۳۴۸) - نوشته‌ای بلند درباره غفلت طبیب‌های پرمدها - مرده‌کشان جوزان و هفده داستان دیگ (۱۳۵۷)، داستان‌ها، نگارنده (۱۳۵۰) و ظلمات عدالت

(۱۳۵۴).

پدر، علی: هنر مرد به ز دولت اوست (۱۳۵۷).

پرتو، پرویز: متولد ۱۳۱۴. لیسانس علوم سیاسی از امریکا. از سال ۱۳۳۳ کار مطبوعاتی خود را شروع کرد و مطالبی با نام‌های پرنکار، پ. زرین، پرنده‌وش در مجلات مختلف نوشت. در دهه ۱۳۵۰ دبیر سرویس اجتماعی روزنامه اطلاعات بود. دو مجموعه شعر دارد و دو مجموعه داستان.

پرتو اعظم، ابوالقاسم: در تهران و امریکا درس خواند. از دوران جوانی شروع به انتشار داستان‌ها، اشعار و مقالاتی در مطبوعات گوناگون کرد. در داستان‌هایش، متأثر از آثار صادق هدایت و صادق چوبک، از فساد اداری، خرافه‌پرستی و آداب و رسوم و شیوه زندگی عامه مردم انتقاد می‌کرد؛ در ساده به هجو عقاید و آثار هدایت پرداخت. آثار داستانی‌اش عبارتند از: برنامه زندگی (۱۳۱۷)، شب اول قبر (۱۳۲۴)، قاطی پاتی (۱۳۲۵)، کاج کج (۱۳۲۵) که داستان بلندی است درباره نقش عشق در به تزلزل درآوردن ایمان پیرمردی مقدس‌مآب، رمان مردی که رفیق عزرائیل شد در انتقاد از نقش تمدن شهری در تخریب بافت سنتی جامعه روستایی، مجموعه آدم‌های ما (۱۳۲۷)، خفاش (۱۳۳۳)، چینی شکسته (۱۳۳۶) درباره سرگذشت یک زن چینی در امریکا، مجموعه سنگ برای پای لنگ (۱۳۴۷)، سنگ روی یخ (۱۳۵۲)، رمان در وزارت آسیاب‌های بادی (۱۳۵۴)، خدیش (۱۳۵۵) که نگاهی است به تغییر شرایط زنان در ایران از ۱۳۰۵ تا ۱۳۵۴. پس از انقلاب، ساکن امریکا شد و آثاری در زمینه زبان، ادبیات و تاریخ ایران نوشت.

پرواز، محمد: کبوتر سیاه (۱۳۵۵).

پروانه، خاطره: لالایی زندگی (۱۳۴۲)، کرشمه ساقی (۱۳۴۳).

پرویزی، رسول: متولد سال ۱۲۹۸ در شیراز، در جوانی به حزب توده پیوست و آثاری در مطبوعات حزبی به چاپ رساند. پس از تغییر مشی سیاسی، به داستان‌نویسی روی آورد و آثاری در نشریات شرق میانه و ایران ما منتشر کرد. پس از پیوستن به جرگه نویسندگان مجله سخن، دوران نویسندگی ادبی خود را آغاز کرد. داستان‌هایش که غالباً زندگینامه‌ای هستند در دو مجموعه شلوارهای وصله‌دار (۱۳۳۶) و لولی سرمست (۱۳۴۶) گرد آمده‌اند. در این داستان‌ها ماجراهای ایام کودکی و نوجوانی خود در شیراز عطرآگین را با دریغ و حسرتی طنزآمیز شرح می‌دهد. آثار پرویزی به دلیل نثر شیرین و ساده‌شان خوانندگان بسیار داشت. پرویزی سپس به ورطه سیاست درغلطید و با نخست‌وزیری علم در سال ۱۳۴۱ به معاونت او منصوب شد، به سناتوری رسید و در آبان‌ماه ۱۳۵۶ در تهران درگذشت.

پروین، فضل‌الله: فرار یک ایرانی از زندان متفقین (۱۳۴۲).

پزشک‌زاد، ایرج «ا.پ. آشنا»: متولد ۱۳۰۶ در تهران، طنزنویس و مترجم، قاضی دادگستری است و سال‌ها در وزارت خارجه به عنوان دبیر سفارت ایران در کشورهای اروپایی خدمت کرده. در حاج مم جعفر در پادیس (۱۳۳۳) و اصغر آقای کل میتی به تیپ سازی روی می‌آورد و پس از انتشار بویول (۱۳۳۸) در آسمون ریسمون به اوج طنز روزنامه‌ای خود می‌رسد. در ماشاءالله خان در بارگاه هارون الرشید (۱۳۵۴) پاورقی مجله اطلاعات جوانان و فردوسی با قرارداد یک نگهبان بانک در دوره عباسیان، می‌کوشد ماجراهایی خنده‌دار پدید آورد. اما در دایی جان ناپلئون (۱۳۵۱) موفق به آفرینش یک اثر ادبی خلاق می‌گردد. ماجرای عاشقانه پسری نوبالغ گسترش می‌یابد و محیط اشرافیتی رو به زوال را در بر می‌گیرد. دایی جان شخصیت بیمارگونه‌ای است که می‌کوشد با پروبال دادن به تخیلات قهرمانانه خود، در برابر آقاخان - که نوجویی‌ها و سلطه‌طلبی‌های طبقه متوسط را بازتاب می‌دهد - بایستد. طنز داستان از مقابله دن کیشوت مآبانه دایی جان با واقعیت ناشی می‌شود. شخصیت‌های دیگر رمان نیز روحیه‌ای

بیمارگونه دارند از جمله مش قاسم که سانچوپانزای دن کیشوت را به یاد می آورد و شازده اسدالله میرزا که دم را غنیمت می شمارد. نویسنده، در وجود راوی، از این دنیای نامعقول به دنیای پاک کودکی پناه می برد. پزشکزاد پس از انقلاب به خارج از کشور مهاجرت کرد و انترناسیونال بچه پروها (۱۳۶۳) را، که مجموعه ۱۷ مقاله و لطیفه سیاسی است، در پاریس منتشر کرد.

پستک، محمدرضا: غم های جدایی (۱۳۷۲).

پگاه، ن: مارسياه (۱۳۵۵).

پگاه راد، بهمن: پوتین های جادویی آقای فرازبان (۱۳۷۱).

پوپک: مولانا قصه می گوید (گردانیده به نثر) در ۵ جلد (۱۳۵۰).

پورافکاری، نصرت الله: شاعره (۱۳۴۰).

پورانفکر، پروانه: خزان یک زن (۱۳۷۲)، خاطره ها (۱۳۷۲)، غروب عاشقان (۱۳۷۲) در باره جنگ.

پورپیرار، ناصر: مجموعه هزار اتفاق می افتد (۱۳۶۷).

پورثانی، محمد: متولد ۱۳۱۷، دیپلمه، از سال ۱۳۳۶ برای نشریات فکاهی با نام های مستعار فضولباشی و پور پورخان مطلب می نویسد. گزک (۱۳۵۴) مجموعه ای از ۲۷ داستان فکاهی او است.

پورجعفری، محمد رضا: داستان نویس و مترجم، کارادبی خود را از اواخر سال های دهه چهل با ماهنامه بازار، ویژه هنر و ادبیات آغاز کرد. مجموعه رد پای

زمستان (۱۳۶۹) و رمان دهم خرداد پنجاه و دو (۱۳۷۲) را نوشته است.

پور داراب، ایاز: جن (۱۳۷۱).

پورزاهد، رضا: نقطه‌های پاک شده (۱۳۵۶).

پورسعید، اسماعیل (۱۳۶۳-۱۳۰۵): از سال ۱۳۳۶ به بعد عضو هیأت تحریریه مجله توفیق بود. شیخ مرتضی دعا نویس (۱۳۳۷) را به صورت پاورقی مجله امید ایران منتشر کرد و در آن به فرصت طلبی‌های کسانی پرداخت که از راه گستراندن جهل مردم امرار معاش می‌کنند. پورسعید بعدها به سناریو نویسی برای فیلم‌های فارسی روی آورد.

پورقمی، ناصر: متولد ۱۳۱۳، فارغ‌التحصیل رشته مدیریت بازرگانی از دانشگاه تهران، نویسنده مقالات سیاسی و ادبی، با نام مستعار «ناپو» هم می‌نوشت. از سال ۱۳۳۷ شروع به همکاری با روزنامه کیهان کرد و در دهه ۱۳۵۰ معاون سردبیر آن شد. در رمان عشقی - سیاسی نسل از یاد رفته (۱۳۶۰) - که تلفیقی است از خاطره، گزارش سال‌های ۱۳۳۰ و نقد و نظر سیاسی، به یأس و حرمان نسل شکست در سال‌های پس از کودتای ۱۳۳۲ می‌پردازد.

پورکریمی، منصور: نویسنده مجموعه کی ما را دوست دارد (۱۳۶۹).

پورمقدم، یارعلی: متولد ۱۳۳۰ در مسجد سلیمان، مجموعه‌ای از داستان‌ها و فیلمنامه هایش با نام گنه گنه‌های زرد (۱۳۶۹) منتشر شده است.

پورمهر، محمد حسن: شبی که استعمار به خانه ما آمد (۱۳۷۱).

پوریا، ارسلان، متولد ۱۳۰۹، نمایشنامه‌نویس پرکار و خلاق دهه ۱۳۳۰، از

نوجوانی به سازمان جوانان حزب توده پیوست، با اینکه در هنگامه کودتا برای شرکت در کنگره بین‌المللی جوانان در اروپای شرقی به سر می‌برد به ایران بازگشت و به فعالیت زیرزمینی پرداخت؛ اما پس از دستگیری تاب مقاومت در برابر شکنجه‌ها را نیاورد و تسلیم شد. پس از آزادی از سیاست کناره گرفت و به ادبیات پرداخت، اما آثار ادبی‌اش هم با توطئه سکوت مواجه شد. تأثیر زندگی دربارش در نمایشنامه‌های تاریخی - حماسی تراژدی افشین (۱۳۳۶)، ناهید را بستای (۱۳۳۶) و تراژدی کمبوجیه (۱۳۳۷)، آشکار است. در آرش شیواتیر (۱۳۳۸) داستان آرش کمانگیر را به صورت نمایشنامه و داستان نوشت. مجموعه اشعارش با عنوان سرود آزادی (۱۳۴۰) به چاپ رسید. نمایشنامه‌های تازیانه بهرام (۱۳۴۷) و دستخیز تبریز (۱۳۵۰) - در ستایش از انقلاب مشروطه - را به سخن آهنگین نوشت. از آثار سیاسی - اجتماعی‌اش کتاب سه جلدی کارنامه مصدق را می‌توان نام برد که در سال ۱۳۵۷ با نام مستعار پارسا یمگانی به چاپ رسید. دیباچه‌هایی نیز بر فلسفه تاریخ ایران و فلسفه هنر نوشته است که هنوز چاپ نشده‌اند. در سال ۱۳۷۳ در تهران درگذشت.

پویان: جوان بوالهوس چاپ پیش از ۱۳۲۷.

پوی پوی، امید علی: مجموعه قصه‌های فکاهی ماجرای یک کارمند (۱۳۶۴) را نوشته است.

پهلوان، عباس: متولد ۱۳۱۶ در مازندران، دیپلمه ادبی، دوره تبلیغات بازرگانی را گذرانده و از سال ۱۳۳۱ کار مطبوعاتی خود را آغاز کرده است. از نویسندگان مجله آشفته بود و در سال ۱۳۳۶ - سال به ابتدال گراییدن آشفته سردبیری آن را به عهده داشت. مدتی نیز سردبیر مدروز و اراده آسیا بود. در دهه پنجاه به سردبیری مجله فردوسی رسید، با نام‌های مستعار ع. پیکان، الهام، پندار و دکتر محمود صادق نیز می‌نوشت. داستان‌هایش که انباشته از اصطلاحات عامیانه‌اند، طرح و ساختمانی قوی ندارند و از حد گزارش‌های صفحه حوادث

روزنامه فراتر نمی‌روند. مسائل جنسی و اعتیاد عمده‌ترین درونمایه داستان‌هایش را تشکیل می‌دهند. شکار عنکبوت (۱۳۳۴)، شب عروسی بابام (۱۳۴۰)، نادریش (۱۳۴۶)، مرگ بی‌وسائل (۱۳۴۹)، تشریفات (۱۳۵۲) و پیشامدها (۱۳۵۴).

پهلوان، موسی: نویسنده شارلاتان که داستانی از وضع اداری و اجتماعی در دهه ۱۳۲۰ است. نوشته‌ای نیز با نام داستان آذر دارد.

پی‌آفرین، خسرو: نویسنده خواب سبز زمان، سرخو و مدرسه. در داستان بلند آخر آسفالت (۱۳۵۶) نوجوانی ضمن بازگویی زندگی پدرش - که در جوانی به سیاست پرداخته و حالا جز زن و مشروب به چیز دیگری نمی‌اندیشد، کردار و منش نسل پیشین را مورد انتقاد قرار می‌دهد.

پیرزاد، زویا: در مجموعه مثل همه عصرها (۱۳۷۰) به زندگی کسالت بار و آکنده از دلواپسی زنانی می‌پردازد که سرنوشتی تلخ را نسل پس از نسل تکرار می‌کنند.

پیشوازاده، پ: دشتبان مرده‌ها.

ت

تاجبخش، غزل: آدمک‌ها (۱۳۶۳).

تاجور، بهروز: متولد ۱۳۱۶ در بیرجند، فارغ‌التحصیل زبان آلمانی از دانشگاه تهران. آموزگار. مجموعه‌اگر کوسه ماهی‌ها آدم بودند (۱۳۵۴) را از نویسندگان آلمانی ترجمه کرده و داستانی با نام چرا خانم معلم گریه کرد برای نوجوانان نوشته که عباس کیارستمی فیلم «خانه دوست کجاست؟» را براساس آن ساخته است. مجموعه چهار داستان تاجور با نام طرّفه (۱۳۵۷) منتشر شده است.

تبریزی (دهقانی)، بهروز: نویسنده آذربایجانی و از نزدیکان صمد بهرنگی، معرّف شون اوکیسی - نمایشنامه‌نویس ایرلندی - در ایران. بهترین داستان مجموعه ملخ‌ها (۱۳۵۱) حاوی طنزی گزنده از برخورد غیرمسئولانه کارمندان دولت با مشکلات روستاییان است.

تبریزی، علیرضا: آن سوی میله‌ها (۱۳۴۹).

تجّار، راضیه: متولد ۱۳۲۶ در تهران، لیسانس روان‌شناسی، دبیر دبیرستان. در مجموعه داستان‌های نرگس‌ها (۱۳۶۸) و زن شیشه‌ای (۱۳۶۹) با نثری شاعرانه به مسائل جبهه و جنگ و زندگی امروز از دیدگاه زنان می‌پردازد.

تحصیلی، عباس: مجموعه درد آشنایان (۱۳۶۹).

تذین، عطاءالله: متولد ۱۳۰۳، فارغ التحصیل رشته حقوق. از سال ۱۳۳۵ شروع به کار در مطبوعات کرد و در دهه پنجاه به سرپرستی اداره کل مطبوعات وزارت اطلاعات رسید. نویسنده مهره مار.

ترابی، حبیب: متولد ۱۳۴۱، به هنگام خدمت سربازی، در جنگ از دو پا و دو دست فلج شد. نویسنده یک پنجره برای من کافی است (۱۳۷۲) حاوی چهار داستان با مضامین اجتماعی و جنگی.

ترقی، گلی: متولد ۱۳۱۸ در تهران، دختر لطف الله ترقی مدیر مجله ترقی، داستان نویس، مترجم، استاد سابق دانشگاه در اسطوره شناسی. از سال ۱۳۴۴ با چاپ داستانی در مجله اندیشه و هنر کار ادبی خود را آغاز کرد و در سال ۱۳۴۸ با انتشار مجموعه داستان من هم چه گوارا هستم به شهرت رسید. در سال ۱۳۵۲ داستان بلند خواب زمستانی را منتشر کرد. در داستان هایش که بر مبنای وسوسه های ذهنی شخصیت هایی حساس و منزوی شکل گرفته اند، زندگی خرده بورژوازی شهری را با طنزی سیاه به سخره می گیرد. قهرمانان داستان ها بر زندگی بی فروغ خود عاصی می شوند، اما بالاخره به موقعیت مبتدل خویش تن می دهند. همه آنان در رویای رهایی اند، اما نمی توانند تصمیم بگیرند و وضعیت خود را تغییر دهند. ترقی پس از انقلاب به فرانسه مهاجرت کرد. مجموعه ای از داستان هایش، خاطره های دوران کودکی و دشواری های زندگی در غربت، با عنوان خاطره های پراکنده (۱۳۷۲) در تهران منتشر شد.

ترقی، لطف الله: متولد ۱۲۸۲ در قم، صاحب امتیاز مجله ترقی که از سال ۱۳۲۳ منتشر می شد، وکیل دادگستری، وکیل مجلس در سال ها پیش. نویسنده جن در حمام سنگلیج (۱۳۰۷)، خانم هندی (۱۳۰۹)، شب های بغداد (۱۳۳۱)

درباره کشتار برمکی‌ها و انتقام وحشتناک هواداران آن‌ها از عباسیان، عشق‌بازی‌های ناصرالدین شاه درباره عشق‌های پنهانی دو تن از سوگلی‌های او، و معصومه که شرحی است از عشق‌بازی عروس یکی از اشراف قاجار برای رهایی از اسارت ترکمن‌ها. داستان‌های ترقی طعمی تاریخی دارند و از مسایل شهوانی و حوادث غیر محتمل شکل می‌گیرند.

ترک‌زاده، احمد: متولد ۱۳۱۷، نویسنده مجموعه داستان‌های شب‌های اصفهان (۱۳۴۰)، معبد (۱۳۴۰) و شراره‌های دیر وقت (۱۳۴۳).

ترکیبی، رشید: تمارا دختر یتیم (۱۳۵۴).

ترمه، امین: قلعه شقایق (۱۳۶۴).

تفضلی، جهانگیر (۱۳۶۹-۱۲۹۳): لیسانسیه ادبیات از دانشگاه‌های ایران و فرانسه. نوشته‌هایش غالباً به صورت مقالاتی در روزنامه ایران ما منتشر می‌شد که خود صاحب امتیازش بود. ایران ما پس از کودتای ارگان ارتش و دربار تبدیل شد. تفضلی که با اسامی مازیار، آسمان، دت، نگین و رامین می‌نوشت در دوره نهضت ملی به معاونت نخست وزیر (هژیر) رسید و در دوره نخست‌وزیری زاهدی وکیل زابل شد. مدت‌ها وزیر اطلاعات و وزیر مشاور بود و در دهه پنجاه به سفارت ایران در افغانستان منصوب شد. در سال‌های اولیه دهه سی دیوان شعری به نام زهره منتشر کرد. دو داستان عاشقانه - روان شناختی به سبک داستان‌های علی دشتی دارد: هایده (۱۳۲۹) و بر روی شن‌های ساحل.

تقوایی، ناصر: متولد ۱۳۲۰ در آبادان، فارغ‌التحصیل دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، کارگردان صاحب نام سینمای ایران، از سال ۱۳۴۲ با چاپ داستانی در مجله آرش کار ادبی خود را شروع کرد. با راه یافتن به کارگاه فیلم گلستان، به فیلمسازی روی آورد. در مجموعه داستان‌های به هم پیوسته تابستان همان سال

(۱۳۴۸) حوادث ناشی از کار و بحران‌های سیاسی همراه با تفریح‌ها و دعوای کارگران، با توصیف هوای گرم و مناظر جنوب ایران در می‌آمیزد و اثری نومایه به شیوه همینگوی پدید می‌آورد.

تقوی گیلانی. م. ح: ده داستان (۱۳۶۲).

تقی‌پور، تقی: ماجرای داستان بلند و سست بافت زرتآب (۱۳۵۱) در سال‌های ۱۳۰۰ می‌گذرد و به رقابت عشقی دهقانی فقیر با مباشر ارباب اختصاص دارد. در داستان شکل نگرفته غماوند (۱۳۵۳) به زندگی قسطی کارمندان از ورای حادثه‌ای غیر محتمل پرداخته می‌شود.

تقی‌پور، محمد: مجموعه شب چادر سیاه (۱۳۷۲).

تقی‌زاده، م: صفر، بی‌نهایت (۱۳۵۳).

تلخستانی، لطیف ← درویشان، علی اشرف.

تمدن، محمد: قصه پرماجرایی یوسف و زلیخا (۱۳۵۵).

تمنایی: خون‌فروش (۱۳۶۳).

تنکابنی، فریدون «آموزگار»: متولد ۱۳۱۶، لیسانسیه ادبیات، دبیر دبیرستان‌های تهران. به عنوان طنزنویسی که به ساختمان داستان‌هایش اهمیت نمی‌دهد، شناخته شده است. او برای اثبات‌اش نوشته‌اش از اعتراض اجتماعی، داستان و مقاله را در هم می‌آمیزد و با خشم و طعن، مسایل روز را توصیف می‌کند. در داستان بلند مردی در قفس (۱۳۴۰) از دیدگاهی رمانتیک به زندگی می‌نگرد و در مجموعه داستان اسیر خاک (۱۳۴۱) تصویرگر زندگی تهیدستان

می شود. پس از مجموعه پیاده شطرنج (۱۳۴۴) در ستاره های شب تیره (۱۳۴۷) می کوشد با کنار هم نهادن امور متضاد، زندگی بی آرمان معلمان و کارمندان را به تمسخر گیرد. به خاطر انتشار یادداشت های شهر شلوغ (۱۳۴۸) مدتی زندانی می شود. تنکابنی در قطعه های کوتاه این کتاب با نگاهی گذرا به مکان های عمومی و ثبت مکالمه های مردم و هجو جشن های دولتی، ابعاد مختلف زندگی مردم تهران را تصویر کرده است. در پول تنها ارزش و معیار ارزش ها (۱۳۵۰) و سرزمین خوشبختی (۱۳۵۷) به سیطره فرهنگ مصرفی و آگهی های تجارتي بر زندگی شهرنشینان و دروغین بودن خوشبختی آن ها، می پردازد. داستان های مجموعه راه رفتن روی ریل (۱۳۵۶) درباره زوال روحی روشنفکرانی است که آرمان های خود را زیر پا نهاده اند و اسیر ملال ناشی از زیستی حقیرانه شده اند. تنکابنی جز مجموعه میان دو سفر (۱۳۶۲)، داستانی برای نوجوانان تحت عنوان سفر به بیست و دو سالگی و مجموعه مقاله ای به نام اندوه سترون بودن منتشر کرده است.

توحید پرست، داود: تولد غریبانه (۱۳۶۹).

توللی، فریدون: باستان شناس و شاعر معروف شیرازی، نویسنده التفصیل، که مجموعه ای از طنز کوتاه داستانی با مایه های سیاسی به نثری کلاسیک مآب است.

توللی، مهین: همسر فریدون توللی شاعر معروف، داستان های مجموعه سنجاق مروارید (۱۳۳۸) را درباره نقش سرنوشت و عشق و شهوت در زندگی آدمیان نوشت. این داستان ها پیش از انتشار به صورت کتاب، در مجله سخن چاپ شده اند.

تیمورنژاد، کمال: خاطره ای از یک زندانی (۱۳۵۲).

تینا تهرانی، کاظم: متولد ۱۳۰۸ در تهران، مجرد زیست و سال‌های ۱۳۲۶ تا ۱۳۵۲ را به کارمندی بانک گذراند. از نویسندگان مجله پیشرو خروس جنگی در دهه ۱۳۳۰ بود. داستان‌هایش، شعرهای منشور عارفانه‌ای است که منتقدان بر تأثیر آن‌ها بر شعر سپهری اشاره کرده‌اند. آفتاب بی‌غروب (۱۳۳۲) و گذرگاه بی‌پایانی (۱۳۴۰) را در تیراژهایی آنچنان اندک منتشر کرد که اینک دست نیافتنی‌اند. داستان‌های کوتاهی را که در دهه چهل نوشت در مجموعه شرف و هبوط و وبال (۱۳۵۵) گردآورد، آنگاه بخش‌هایی از زروانه را در مجلات ادبی به چاپ رساند. تمامی داستان‌هایش توصیف و هم‌آلود مراحل گذر عرفانی انسان از ناآگاهی تا رسیدن به بیداری است. این داستان‌ها فضایی خوابناک و افسون کننده دارند و راوی اغلب آن‌ها کارمند حساسی است که در زمان‌ها و مکان‌های گوناگون و نامشخصی به سر می‌برد. آخرین نوشته‌اش، سایه بین و مینو آگاهی (۱۳۷۲)، مجموعه‌ای از دو داستان است. در سال ۱۳۶۹ به زندگی خود خاتمه داد.

ث

ثامنی، نسرین: پاورقی نویس، نویسنده عروس سیاهپوش (۱۳۶۳)، گلی در شوره‌زار (۱۳۶۳)، تلخ و شیرین (۱۳۶۴)، بازی سرنوشت (۱۳۶۳)، شیفتگان محبت (۱۳۶۴)، عصیان (۱۳۷۱)، خانه مقوایی یا خزان آرزوها، شکوفه‌های عشق، لحظه‌های انتظار، تندیس عشق، دختر گمشده (۱۳۷۲).

ثقفی، خلیل‌خان «دکتر اعلم‌الدوله» (۱۳۲۳-۱۲۴۸): پاره‌ای از داستان‌های فرنگی را به فارسی ترجمه کرده، از جمله داستان پسر کنت دو منت کریستو که نسخه خطی آن در کتابخانه ملی تهران موجود است. آثاری با عناوین صد حکایت (۱۲۸۹)، صد و پنجاه حکایت و هزار و یک حکایت (۱۳۰۸) نیز دارد.

ثقفی، محمد تقی: متولد ۱۳۲۱، لیسانسیه امور اداری از دانشگاه تهران. از سال ۱۳۴۱ شروع به همکاری با مطبوعات به خصوص روزنامه کیهان کرد، با نام‌های جاوید و روشن نیز می‌نوشت. چند ترجمه و سه دفتر قصه دارد.

ثنایی‌فر، غلامحسین: در غربت (۱۳۶۴).

ج

جابری، حسن: نویسنده مهر سرخ (۱۳۷۱) درباره جنگ ایران و عراق.

جابری، منوچهر: مجموعه داستان ناز مرگ (۱۳۳۹).

جامعی، هادی: متولد ۱۳۱۵ در رشت. دبیر بازنشسته زبان انگلیسی. داستان‌نویسی را در آخرین سال‌های دهه سی شروع کرد و سپس به ترجمه داستان‌هایی از لویی‌گی یو، نویسنده کارگری فرانسه پرداخت. رمان کوتاه گل آقای لچه گورابی (۱۳۵۴) را در توصیف بیماری و مرگ زودرس کارگری گیلانی، براساس داستان «همراهان» گی‌یو نوشته است. در سال ۱۳۶۹ ساکن بلژیک شد.

جانه، احمد: نویسنده رمان زن، جنگ، امید (۱۳۷۰) درباره جنگ و موشکباران شهرها.

جراح زاده، منوچهر: متولد ۱۳۱۲، نویسنده یابو و هیاهو (۱۳۵۵) و براف‌های خون (۱۳۵۸).

جزایری، مرقصی: نمایشنامه‌نویس و داستان‌نویس. متولد ۱۳۳۸ در خرم‌آباد، کارمند تربیت‌بدنی، کار هنری خود را با نوشتن و اجرای چند نمایشنامه شروع

کرد و آنگاه آثاری برای کودکان نوشت. در مجموعه داستان چرچی (۱۳۵۶) به مقابله روستائشینان لرستان با حکومت، فقر و جهل پرداخته است.

جعفری، جواد: پلنگ (۱۳۷۱).

جلال حسینی، مجتبی: شانس (۱۳۷۲).

جلالی، صادق: نویسنده پاورقی‌های تاریخی برضد استعمار (۱۳۵۲)، رحیم پسر حاج ستار (۱۳۵۵) درباره زندگی عباس میرزای قاجار و ششصد ناوی دیگر (۱۳۵۵). داستان‌های کوتاهی نیز در مجله سپید و سیاه نوشته است.

جلالی، عزت: آواز ماسه‌ها (۱۳۶۸).

جلالی، علی: نویسنده پاورقی‌های تاریخی شب‌های بابل درباره دوران کورش و کمبوجیه، داستان‌های تاریخی یا هزار داستان و در راه نجات میهن (۱۳۲۱). دو نمایشنامه تاریخی با نام‌های شاه عباس و رستم و سهراب نیز نوشته است.

جلالی نائینی، غلامرضا: هرج و مرج (۱۳۵۶).

جلوه‌گری، سعید: مجموعه فصل خاکستری (۱۳۶۴).

جلیل‌پور، ناصر: نویسنده رمان چشم‌های اشک آلود (۱۳۶۴) درباره جنگ ایران و عراق.

جلیلی، جهانگیر «ج.ج. آسیایی»: در سال ۱۲۸۸ شمسی در تهران به دنیا آمد، در «کالج امریکایی» تحصیل کرد و در سال‌های قبل از ۱۳۲۰ خود را کشت. داستان من هم گریه کردم (۱۳۱۱) را تحت تأثیر محمد مسعود نوشت. در این اثر،

جوان محصلی که به روسپی خانه راه یافته، ضمن توصیف سرگذشت غم‌انگیز فواحش - به شیوه‌ای رمانتیک -، از زندگی بی‌حاصل جوانان دوره رضا شاه گزارش می‌دهد. جلیلی سپس از دفتر خاطرات (۱۳۱۳) و کاروان عشق را نوشت.

جمالزاده، محمدعلی: به سال ۱۲۷۴ در خانواده‌ای مشروطه خواه در اصفهان به دنیا آمد. در ۱۷ سالگی برای تحصیل به بیروت رفت و پس از ۲ سال رهسپار پاریس شد. در رشته حقوق از دانشگاه دیژون فرانسه فارغ‌التحصیل شد. در خلال جنگ بین‌الملل در صف آزادیخواهان ایران درآمد و پس از شانزده ماه مبارزه در کرمانشاه و بغداد به برلین رفت و در انتشار روزنامه کاوه که به مدیریت تقی‌زاده انتشار می‌یافت کمک کرد. در همین روزنامه بود که اولین داستان معروف او «فارسی شکر است» منتشر شد (۱۳۰۰). انتشار نخستین مجموعه داستان‌های جمالزاده، یکی بود یکی نبود (۱۳۰۰)، که نشان‌دهنده شیوه نوینی در داستان‌نویسی ایران بود، او را در شمار نویسندگان پیشرو ایران قرار داد. پس از تحقیقی درباره مزدک، بررسی روابط قدیم ایران و روس را در مجله کاوه به چاپ رساند و آنگاه گنج شایگان را در باب اقتصاد ایران نگاشت. نخستین مجموعه داستان‌های کوتاه ایرانی را منتشر کرد و به اعتبار همین کتاب از او به عنوان آغازگر واقع‌گرایی در نثر معاصر فارسی یاد می‌شود. در این داستان‌ها گوشه‌هایی از زندگی ایرانیان در دوره مشروطه به صورتی انتقادی و با نثری ساده، طنزآمیز و آکنده از ضرب‌المثل و اصطلاح‌های عامیانه، تصویر شده است. جمالزاده ۱۵ سال در برلین ماند، در آنجا کارمند سفارت ایران بود و برای مطبوعات مقاله می‌نوشت. در سال ۱۳۱۱ به ژنو رفت و کارمند دفتر بین‌المللی کار شد، هم‌اکنون نیز ساکن همین شهر است. او مقالات بسیاری در مجلات ادبی نوشته و کتاب‌های متعددی، از جمله ویلهم تل شیلر و خسیس مولیر، را به فارسی برگردانده است. در داستان‌هایی که پس از یکی بود یکی نبود نوشت، رفته رفته از جریان زنده داستان‌نویسی ایران دور شد. این داستان‌ها که از خاطرات نویسنده مایه گرفته‌اند، به انتقاد از اخلاقیات ناپسند ایرانیان اختصاص یافته‌اند: دارالمجانین (۱۳۲۱)، سرگذشت عمو حسینعلی (۱۳۲۱)، سرو ته یک کرباس

(۱۳۲۳)، قلتشن دیوان (۱۳۲۵)، صحرای محشر (۱۳۲۶)، هزار پیشه (۱۳۲۶)، راه آب نامه (۱۳۲۶)، معصومه شیرازی (۱۳۳۳)، تلخ و شیرین (۱۳۳۴)، نمک گندیده (۱۳۳۴)، شاهکار (۱۳۳۷)، کهنه و نو (۱۳۳۸)، هفت کشور (۱۳۴۰)، خاک و آدم (۱۳۴۰)، غیر از خدا هیچ کس نبود (۱۳۴۰)، صندوقچه اسرار (۱۳۴۲)، آسمان و ریسمان (۱۳۴۳)، قصه های کوتاه برای بچه های ریشدار (۱۳۵۲)، قصه مابه سر رسید (۱۳۵۷)، قصه قصه ها، قصه های کوتاه قنبر علی، .

جمالی، بوداغ: در داستان نایکدست روزی که بابام شهید شد (۱۳۵۴)، از دیدگاه کودک خیالبافی که پدرش هنگام قمه زنی مرده است، محرومیت های خانواده ای فقیر و سنتی را توصیف می کند. کودک مدرسه را ترک می کند و وردست مردی معرکه گیر می شود.

جمالی، سهام الدین: دو مادر (۱۳۵۷).

جمشیدی، اسماعیل: متولد ۱۳۲۲، دیپلمه ادبی، از سال ۱۳۴۰ شروع به همکاری با مطبوعات، و از جمله مجله سپید و سیاه، کرد. به جز زندگینامه های صادق هدایت، حسن مقدم، صمد بهرنگی و ذبیح الله منصوری، داستان هایی نیز نوشته است: خاطرات ایام سربازی (۱۳۴۴)، داستان رمانتیک در دشت جنون (۱۳۴۶) و مجموعه بهار بی باران (۱۳۴۷) درباره ناکامی های احساسی - عشقی، داستان های بلند نعل (۱۳۵۰)، سامی (۱۳۴۸)، پیلکا (۱۳۶۵)، که به پیامدهای جنگ و موشکباران شهرها می پردازد. در سال های پس از انقلاب، مدتی ماهنامه آرمان را منتشر می کرد و سپس دبیری هیأت تحریریه گردون را به عهده گرفت.

جمشیدی، مریم: متولد ۱۳۴۳ در تهران، مجموعه عالم و آدم (۱۳۶۷) را برای بزرگسالان و گهواره چوبی (۱۳۶۷) را برای نوجوانان نوشت.

جمشیدی، مصطفی: یک سبد گل محمدی (۱۳۶۷)، مرغ های دریایی این سوی

آب‌ها می‌میرند (۱۳۶۹)، باورم کن سلیمان (۱۳۶۹) و رمان باز یافته‌های شهر دلتنگ (۱۳۷۰).

جمهری، جهانبخش: دختر باکره (۱۳۲۶)، قصه بهرام (۱۳۴۸).

جناب‌زاده، محمد: اوراق پراکنده (قبل از ۱۳۱۶).

جنتی عطایی، ابوالقاسم: یادگار اشک (داستان و نمایشنامه).

جنتی عطایی، مصطفی: متولد ۱۳۱۲، فوق‌لیسانس درام‌نویسی از امریکا، از سال ۱۳۳۷ شروع به همکاری با مطبوعات کرده، مترجم و نمایشنامه‌نویس است و مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاهش منتشر شده.

جوادی، مهدی: متولد ۱۳۲۲، نویسنده آخرین دفاع یک محکوم (۱۳۵۳).

جوادی اوجال، محمد: نابخشوده (۱۳۷۲).

جواهری (وجدی): نمونه‌های طنز معاصر (۱۳۴۹)، مجموعه‌ای است از آثار طنزنویسان معاصر ایران.

جواهری، نصرت‌الله: دودهای جادو (۱۳۵۴).

جولایی، رضا: متولد ۱۳۲۹ در تهران، داستان‌نویس، مترجم، ویراستار و ناشر. فارغ‌التحصیل رشته اقتصاد از دانشگاه شیراز. از سال ۱۳۵۱ داستان‌هایی در مجله فردوسی به چاپ رساند، اما ده‌سالی طول کشید تا به صورتی جدی به داستان‌نویسی روی آورد. ماجرای اغلب داستان‌هایش در دوره قاجار و شکست ایرانیان در جنگ‌های ایران و روس روی می‌دهد. خشونت و اختناق حاکم

برجامعه، با مصائب ناشی از جنگ درمی آمیزد و فضایی مرموز و دهشتناک پدید می آید. جولایی این فضا را به مدد نثری می سازد که از نظر واژگان و ساخت جملات متأثر از نوشته های بازمانده از دوران قاجار است. او داستان را با توصیفی واقع گرایانه آغاز می کند اما به مرور خواننده را در شبکه ای بافته شده از مجهولات هستی گرفتار شک و تردید می کند و به داستان ساختاری معمایی می بخشد که تأثیر بورخس و آلن پو در آن محسوس است. آثارش عبارتند از: مجموعه داستان های حکایت سلسله پشت کمانان (۱۳۶۲)، جامه به خوناب (۱۳۶۸)، تالار طربخانه (۱۳۷۱) و شب ظلمانی یلدا و حدیث دُر دکشان (۱۳۶۹)، که مجموعه ای از ۲ رمان است.

جهانبانی، سیف الدین: شاخه های شکسته (۱۳۲۵).

جهان بین، پیمان: متولد ۱۳۲۴ در شیراز، لیسانسیه ادبیات. از سال ۱۳۴۰ خدمت مطبوعاتی خود را شروع کرد و در مجلات خوشه، فردوسی و روزنامه های کیهان و پیغام امروز داستان و مقاله نوشت. مدیر مجله خرد و کوشش و فصل نامه از شعر تا قصه بود و مجموعه ای با نام قصه غصه ها منتشر کرد.

جیرودی، کاظم: متولد ۱۳۲۸، نویسنده نامه ای از بستر مرگ (۱۳۴۸)، گنج بران (۱۳۶۱)، شب وصال (۱۳۶۹).

ج

چترنور: مجموعه کینه (۱۳۶۲).

چراغی، رحیم: اگر برنجمان رنگ نگیرد (۱۳۶۴).

چوبک، صادق: متولد ۱۲۹۵ در بوشهر، دیپلمه ادبی از کالج امریکایی تهران، استخدام در وزارت فرهنگ و سپس شرکت نفت. به عنوان مشخص ترین چهره ادبیات ناتورالیستی در ایران شناخته شده است. داستان های اولیه اش از لحاظ فضا سازی و نمایش روحیه و روابط شخصیت ها با یکدیگر از بهترین های ادبیات داستانی در ایران است. مجموعه داستان های خیمه شب بازی (۱۳۲۴) و انتری که لوطیش مرده بود (۱۳۲۸)، محصول نخستین و پربارترین مرحله خلاقیت هنری اوست. در سال ۱۳۳۴ چاپ دوم خیمه شب بازی منتشر شد. و چوبک برای شرکت در سمینار دانشگاه هاروارد به امریکا سفر کرد و آنگاه به دعوت کانون نویسندگان شوروی، به مسکو، سمرقند و بخارا رفت. پینوکیو اثر کارلو کولودی را با نام آدمک چوبی به فارسی برگرداند. ضمن چاپ داستان هایی در مجله سخن، در سال ۱۳۳۸ ترجمه شعر «غراب» ادگار آلن پو را در مجله کاوش منتشر کرد. چوبک در رمان پرماجرایی تنگسیر (۱۳۴۲) به خاطره های خود رجوع می کند و داستان مردی را می گوید که برای احقاق حق خود به پا می خیزد و اسلحه به دست می گیرد. این رمان به زبان های مختلف ترجمه شده و در سال

۱۳۵۳ امیر نادری فیلم موفقى براساس آن تهیه کرده است. داستان‌های مجموعه‌های چراغ آخر (۱۳۴۴) و دوز اول قبر (۱۳۴۴) به تازگی و نیرومندی داستان‌های اولیه او نیستند. در این آثار، نویسنده گرفتار وحشت از تنهایی و مرگ است. ماجرای رمان مدرن سنگ صبور (۱۳۴۵) در سال‌های ۱۳۰۰ شمسی در خانه‌ای مستأجر نشین می‌گذرد. نویسنده با کنار هم نهادن تک‌گویی‌های شخصیت‌های مختلف رمان، فضای مورد نظر خود را می‌سازد و به تأثیر خرافات و جهل در سرنوشت انسان‌ها می‌پردازد. در سال ۱۳۴۹ به مدت یک سال در دانشگاه یوتا تدریس کرد و در سال ۱۳۵۱ از کنفرانس نویسندگان آسیایی و آفریقایی در قزاقستان حضور یافت. برگزیده‌ای از آثارش به زبان روسی در مسکو به قلم کومیساروف و عثمانووا منتشر شد. چوبک در سال ۱۳۵۳، پس از بازنشستگی، راهی انگلستان و آمریکا شد. بسیاری از آثارش به زبان‌های گوناگون ترجمه شده و در سال‌های اخیر مجالسی برای بزرگداشت او در دانشگاه‌های آمریکا برپا شده است. آخرین اثرش مهباره (۱۳۷۰) ترجمه‌ای زیبا از داستان‌های عاشقانه هندی است.

جویننه، جلال: هوس (۱۳۳۴).

چهل‌تن، امیرحسین: متولد ۱۳۳۴ در تهران، فارغ‌التحصیل مهندسی برق و الکترونیک و صنعت از دانشگاه‌های ایران و انگلستان. در مجموعه داستان‌های صیغه (۱۳۵۵) و دخیل بر پنجره فولاد (۱۳۵۷) از نظرگاهی کودکانه، توصیفی انتقادی از یک خانواده سنتی ارائه می‌دهد. هر داستان تک‌گویی عاطفی کودکی است که در برخورد با هراس‌های خانوادگی و اجتماعی، زخم روحی تازه‌ای برمی‌دارد. در رمان تالار آینه (۱۳۷۰) به سرنوشت زن، بر بستر تاریخ مشروطه می‌پردازد. رمان روضه قاسم (۱۳۷۰)، که در خارج از کشور منتشر شد، داستانی است در محکومیت خشونت سیاسی دوران شاه. مجموعه داستان‌های کوتاه چهل‌تن با نام دیگر کسی صدایم نزد (۱۳۷۱) منتشر شد. ویژگی این داستان‌ها، تبحر نویسنده در نقل آداب و رسوم و گفتگوهای زنان سنتی است.

ح

ح. جواد: رمان فرار از امریکا (۱۳۶۳).

حاتم، مسعود: مرد خدا (۱۳۳۴).

حاتمی، عزیزالله: داستان‌های شب، مجموعه چند داستان ترجمه و تألیف.

حاج سید جواد، عباس: شلم شوروا (۱۳۵۷).

حاجی‌زاده، اکبر: راهیان (۱۳۵۷).

حافظی، علی محمد: من بیگناهم، جایزه (۱۳۴۸).

حالت، ابوالقاسم (۱۳۷۱-۱۲۹۴ تهران): از مشهورترین شاعران نشریات فکاهی ایران. کار مطبوعاتی خود را از سال ۱۳۱۷ با روزنامه توفیق آغاز کرد. با اسامی مستعار «خروس لاری»، «هدهدمیرزا»، «ابوالعینک» و «شوخی» اشعار بسیار نوشته که در چندین مجموعه گردآوری شده‌اند. اشعار جدی او در دیوان حالت به چاپ رسیده است. حالت فارغ‌التحصیل زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران و کارمند شرکت نفت بود. آثاری تاریخی، از جمله ناپلئون در تبعید

و آثاری ادبی از مارک تواین و دیگران ترجمه کرده است. ترجمه کلمات قصار حضرت علی (ع) به شعر فارسی و انگلیسی را با عنوان شکوفه‌های خرد به چاپ رسانده است. داستان‌های کوتاه و فکاهی در مجله اخبار هفته، منتشره در آبادان و مجله سپید و سیاه، به چاپ رسانده که مجموعه آن‌ها با عنوان رقص کوسه در سال ۱۳۳۳ به چاپ رسیده است.

حبشی، محمد سعید: متولد ۱۳۲۲، از سال ۱۳۴۳ شروع به کار در مطبوعات و رادیو تلویزیون کرد. بوسه روی شن‌های ساحل (۱۳۴۳) مجموعه داستان‌ها و نمایشنامه‌های رادیویی اوست. از روی اثر دیگرش، ایستگاه ترن، فیلمی ساخته شد.

حجازی، جمال‌الدین: نویسنده تا مرز عدالت (۱۳۵۶)، داستان‌های کوتاه (۱۳۵۸)، خاطره آن شب (۱۳۷۱).

حجازی، خاطره: نویسنده و شاعر. رمان در شب ایلانی عشق (۱۳۷۱)، مجموعه چراغ‌های رابطه (۱۳۷۲).

حجازی، محمد «مطیع‌الدوله» (۱۳۵۲-۱۲۷۹): جزو محصلین اعزامی به اروپا رفت و در رشته تلگراف بیسیم مهندس شد، دوره علوم سیاسی را در فرانسه گذراند و از سال ۱۲۹۲ کار مطبوعاتی خود را شروع کرد، در دوره رضاشاه روزنامه ایران را منتشر می‌کرد و از بانیان «کانون پرورش افکار» بود. به معاونت نخست وزیر و سناتوری نیز رسید. نوشته‌های رماتیکش آمال و عواطف فرادستان جامعه ایران را بازتاب می‌دهد. بهترین داستانش، زیبا (۱۳۰۹)، گزارشی واقع‌گرایانه از سیر حوادث و روان‌شناسی اجتماعی در سال‌های ۱۲۹۰ شمسی است و حرکت جامعه سنتی به شهرنشینی را توصیف می‌کند. داستان‌های دیگر حجازی از حد قطعه‌های ادبی آغشته به مفاهیم کهنه اخلاقی و روان‌شناسی فراتر نمی‌روند، هم‌را در ۱۳۰۷ منتشر کرد. پریچهر

(۱۳۰۹)، داستان مردی است که هوسبازی‌های زنش را تحمل می‌کند، اما در لحظه‌ای بحرانی او را می‌کشد و خود نیز جان می‌سپارد. آینه (۱۳۱۲)، اندیشه (۱۳۱۹)، آرزو (۱۳۳۲)، ساغر (۱۳۳۱)، مجموعه آهنگ (۱۳۳۱) و پروانه (۱۳۳۲)، در این داستان، زنی عاشق شاعری می‌شود و خوشبختی را در خارج از خانه شوهر می‌جوید -، سرشک (۱۳۳۲)، پیام و نسیم (۱۳۳۹).

حجت، جواد: لب پرتگاه (۱۳۵۰).

حجت، رضا: نویسنده ستاره کاروان درباره اوضاع زمان سامانیان و زندگی ابن سینا.

حجتی، محمد حسن: سیم‌های خاردار (۱۳۶۱).

حجتی کرمانی، علی: چهارده داستان.

حسام، حسن: متولد ۱۳۲۲ در رشت. اولین آثارش در دهه چهل در بازار ویژه هنر و ادبیات چاپ شد. داستان‌هایش یا درباره زنان محروم شمال کشور است و یا گزارش‌هایی از سفرهای نویسنده، که در آن‌ها سرگردانی نسل جوان و معترض دهه چهل - پنجاه بازتاب یافته است: بعد از آن سال‌ها (۱۳۵۲) و کارنامه احیا (۱۳۵۵). بعد از انقلاب دو مجموعه شعر منتشر کرد. کارمند سازمان برق رشت بود و در سال ۱۳۵۹ به فرانسه رفت.

حسام، محسن: متولد ۱۳۲۷ در رشت. در تابستان ۱۳۵۰ با چاپ اثری در جُنگ لوح کار ادبی خود را آغاز کرد. تا سال ۱۳۵۸ کارمند کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود. در سال ۱۳۵۹ برای معالجه به آلمان رفت و آنگاه ساکن فرانسه شد. در داستان بلند مهربانی و شیرین (۱۳۵۲) بیهودگی و ملال زندگی کارمندان را توصیف می‌کند. در پرنده در باد (۱۳۵۵) از دید یک کودک به

مبارزات هواداران میرزا کوچک جنگلی با قزاق‌ها می‌نگرد و در مجموعه داستان پشت پرچین (۱۳۵۵) زندگی ستم‌دیدگان شمال کشور را از ورای ماجراهایی که برکودکان می‌گذرد مورد توجه قرار می‌دهد. قلعه نشینان (۱۳۵۹) یک قصه ناتوالیستی کم ارزش با چاشنی شعارهای اجتماعی است! ملاقاتی‌ها (در دو جلد - ۱۳۵۹)، پرنده کوچک بال طلایی (۱۳۶۷) - چاپ خارج از کشور).

حسن بیگی، ابراهیم: متولد ۱۳۳۶ در گرگان، کارمند آموزش و پرورش، نویسندهٔ چته‌ها (۱۳۶۷) و کوه و گودال (۱۳۶۸). ماجرای اغلب داستان‌هایش در کردستان رخ می‌دهد. آثاری نیز برای نوجوانان نوشته است.

حسین خانی، نورالله: خانه ارواح (۱۳۷۱)، قصه عشق (۱۳۷۲).

حسینی، منصوره: نقاش. در رمان پوتین گلی (۱۳۵۰) با نثری ساده و گاه شاعرانه به ملال مالیخولیایی زنی می‌پردازد که برای گریز از محدودیت‌های زندگی خانوادگی به اروپا سفر می‌کند و در آنجا عاشق مردی رومی - همان پوتین گلی - می‌شود.

حسینی‌راد، عبدالمجید: متولد ۱۳۳۸ در بهبهان، دانشجوی نقاشی، از مسئولان مجلهٔ سوره، نویسندهٔ خط‌ها و سایه (۱۳۶۸) و حماسه مقاومت (۱۳۶۹).

حضرتی، پرویز: نمایشنامه‌نویس و داستان‌نویس. در قلاب (۱۳۴۹) و باتلاق (۱۳۵۵) زندگی فواحش، روشنفکران منزوی و عقده‌ای و به طور کلی واخوردگانی را توصیف می‌کند که تقدیر سیاه خود را پذیرفته‌اند. داستان‌های حضرتی وصفی ناتوالیستی از زخم‌های اجتماعی است.

حقیقی، عارفه: لب‌خند ژوکوند و قطره‌ها به دریا پیوستند (۱۳۴۹).

حکیم، عباس: متولد ۱۳۱۰ در مشهد، داستان‌نویس و نقاش. در رشته ادبیات فارسی دکترا دارد و سال‌ها در دانشگاه تهران و دیگر مؤسسات آموزش عالی تدریس کرده است. از مؤلفان لغت‌نامه دهخدا در حروف «ه» و «چ» و همراه جمال میرصادقی و رضا بابا مقدم، از نویسندگان پرکار مجله سخن در دهه ۱۳۵۰ بود. در داستان‌هایش خیال‌های رنگین دوران کودکی را تصویر می‌کند که در بزرگسالی رنگ می‌بازد. در عین حال می‌کوشد رنگ و بویی کنایی و استعاری به داستان ببخشد. مجموعه داستان‌هایش عبارتند از: پاشنه‌های برفی (۱۳۳۵)، گل دیواس (۱۳۳۷)، عیسی می‌آید (۱۳۵۶)، چراغ‌های شهر ما (۱۳۷۲)، داستان بلند درز (۱۳۵۶)، نمایشنامه چشمه سبز (۱۳۵۶). مجموعه شعری تحت عنوان بهار نارنج (۱۳۵۷) نیز منتشر کرده است.

حکیم الهی، هدایت الله: متولد ۱۲۹۶، از مقلدین محمد مسعود در توصیف فساد. گزارش‌های روزنامه‌ای متعدد با عنوان «با من به - ارتش، دارالمجانین، زندان، شهرنو، طهران، مدارس - بیایید» در سال‌های ۱۳۲۴ تا ۱۳۲۷ نوشت. ژینگولو و ژینگولت‌های تهران (۱۳۳۶)، گیتا دختر کولی (۳۵-۱۳۳۴) و یادداشت‌های یک دیکتاتور و علل پیدایش آن (۱۳۳۶) نام دیگر کتاب‌های اوست.

حکیم عراقی، عبدالله: از عشق تا کلیسا، ولگردان تهران (۱۳۲۳)، غوغای طهران (۱۳۳۰).

حکیم فر، عبدالله: متولد ۱۳۰۵، دارای دکترای حقوق. از سال ۱۳۲۰ شروع به کار مطبوعاتی کرده و با مجله صبا، این هفته، تجدد ایران، تهران مصور و امید ایران همکاری داشته. نویسنده لایلا (۱۳۳۵)، ولگردان تهران و حکایات زندگی.

حمزوی، خسرو: خیزران (۱۳۳۵)، پادزهر (۱۳۳۶)، دلارام (۱۳۵۵)، وقتی سموم برتن یک ساقه می‌وزید (۱۳۷۱).

حمزه، حمید: تالیث (۱۳۷۲).

حمیدی، مهدی: شاعر معروف در سال ۱۲۹۳ در شیراز متولد شد و در نظم و نثر آثار متعددی از خود به جا گذاشت، داستان‌هایی هم نوشته است از جمله سال‌های سیاه (۱۳۲۵). مرگ در ۱۳۶۵.

حنایی، حسن: در مجموعه بازار کفاش‌ها (۱۳۴۶) مضامین جنایی را با حاشیه‌ای فلسفی بیان می‌کند. این داستان‌ها که در فضایی بیمارگونه و پر از هول و هراس و قتل می‌گذرند، نثری روان اما ساختمانی سست دارند.

حیدرزاده، مهری: کویر زندگی (۱۳۷۱).

حیدری، امیرعباس: سنگ‌های انتقام (۱۳۳۰)، این نیز بگذرد مجموعه ده داستان که حدود سال ۱۳۵۲ چاپ شده است.

حیدری، بهرام: نویسنده داستان‌های اقلیمی است و آداب و رسوم و قصه‌های فولکلوریک مردم چهار محال و بختیاری را در بافتی نمایشی بازتاب می‌دهد. آثارش عبارتند از: به خدا که می‌کشم هرکس که کشتم (۱۳۵۶)، لالی (۱۳۵۸)، زنده پاها و مرده پاها (۱۳۵۸).

خ

خادم، حسن: مجموعه خنجر برهنه (۱۳۶۳)، اقیانوس سوم (۱۳۶۳)، مجموعه دروازه غرب (۱۳۶۷)، رمان مشمول مرگ (۱۳۶۸)، طاعون زمین (۱۳۶۸).

خادمی الکوهی، فرهاد: عروج نور (۱۳۷۰).

خاکزاد ده‌آبادی، ز: پیوند مجدد: نامی آشنا در مکتب اسلام (۱۳۶۲).

خاکسار، نسیم: داستان‌هایش که از سال‌های ۱۳۵۰ در مجلات ادبی به چاپ می‌رسید در دو مجموعه گیاهک (۱۳۵۷) و نان و گل (۱۳۵۷) گرد آمده است. داستان‌هایی نیز برای نوجوانان نوشته است. او درباره رنج و نومیدی مردم بویراحمدی و خوزستان می‌نویسد؛ داستان‌هایی هم درباره زندانیان سیاسی حکومت شاه دارد. بهترین داستان‌هایش را با عنایت به صنعت داستان‌نویسی جدید، با نثری تغزلی و شاعرانه نوشته است. روشنفکر کوچک (۱۳۵۹) و گام‌های پیمودن (۱۳۶۰) را درباره ماجراهای سیاسی و کارگری نوشت. پس از مهاجرت به هلند، دیروزی‌ها (۱۳۶۶)، بقال خرزویل (۱۳۶۷)، قفس طوطی جهان خانم (۱۳۷۰) و... را درباره زندگی در غربت نوشت.

خاکسار ابهری: خاک بر سر عشق (۱۳۳۸)، شوره زار (۱۳۳۸)، داستان بلند

ملاظفر (۱۳۵۲).

خاک نژاد، مسعود: خدا حافظ زندگی.

خاکی، ناصر: شب های عزیز (۱۳۴۱) و در میان مردم (۱۳۴۹). طبق گفته مهدی اخوت بعضی از داستان های این کتاب از مجموعه شکست مرگ (۱۳۳۰) او نقل شده است.

خاکیه، پرویز: همسر (۱۳۶۴).

خان شقاقی، م. ج: فقیر (۱۳۴۱).

خانلری (کیا)، زهرا: (۱۳۶۹-۱۲۹۴)، محقق ادبیات کلاسیک ایران، دارای دکترای ادبیات و همسر پرویز خانلری، مترجم رمان های آستوریاس، نویسنده ژاله یا رهبر دوشیزگان (۱۳۱۵)، مجموعه قصه پروین و پرویز (۱۳۱۲) و داستان های دل انگیز ادبیات فارسی (۱۳۳۷).

خان ملک ساسانی، احمد: نویسنده داستان عاشقانه شاهد شیراز (۱۳۴۱). ضمن مباحثه قهرمانان داستان، مطالبی تاریخی چون سابقه رقص و موسیقی در ایران باستان و حمله اسکندر به ایران مطرح می شود.

خانیان، جمشید: مجموعه داستان های کوتاه (۱۳۷۲).

خجسته، محمد رضا: شب گناه، حادثه در نیمه شب.

خداده، احمد علی خان: این نویسنده کرد در رمان های روز سیاه کارگر (۱۳۰۵) و روز سیاه رعیت (۱۳۰۶) از منظری واقع گرایانه به زندگی سخت دهقانان و زنان

می‌پردازد. این آثار در دهه ۱۹۵۰ به زبان روسی ترجمه شده‌اند.

خدادوست، فهیمه: نویسندهٔ مادر شهادت فرزندت مبارک (۱۳۶۰)، که توصیفی از وقایع ایام انقلاب در یکی از محلات جنوب تهران است.

خدایار، ناصر: متولد ۱۲۹۹، لیسانسیهٔ دانشسرایعالی و رشته زبان فرانسه از دانشکده ادبیات، سردبیر مجلهٔ روشنفکر و اطلاعات هفتگی، مدیر روزنامه ستاره تهران، مدیر کل نخست وزیری در سال‌های ۱۳۴۰. مجموعهٔ اولین برگ (۱۳۳۴) را بر مبنای مایه‌های فولکلوریک نوشت. ماجراهای رمان تازیانه‌های بهشت - جلد اول: دالان جهنم (۱۳۳۵) که با مقدمه خلیل ملکی چاپ شد، در آلمان نازی می‌گذرد. نویسنده ضمن محکوم کردن اطاعت کورکورانه فاشیستی و انضباط احزاب سوسیالیستی، هر دو نحله را محکوم می‌کند و «راه سوم» را پیشنهاد می‌نماید. این رمان به صورت پاورقی در مجلهٔ روشنفکر چاپ می‌شد. خدایار سپس دختری و عروسک‌هایش (۱۳۳۹) را نوشت که بیشتر بحثی بر مبنای روانکاوی فروید است تا داستان.

خدایی، علی: متولد ۱۳۳۷ در تهران، فارغ‌التحصیل علوم آزمایشگاهی از دانشگاه اصفهان. در داستان‌های نوستالژیک خود، از میان شیشه از میان مه (۱۳۷۰) فضاهای تازه‌ای از زندگی ارامنه و روس‌های مهاجر در بندر انزلی را ترسیم می‌کند.

خرازی، نورالله ← نوری.

خراسانی، حسین: داستان‌های کوتاه ایرانی (۱۳۵۹).

خرسند، بیژن: متولد ۱۳۱۹، تحصیلات خود را در دانشکدهٔ حقوق دانشگاه تهران و در رشته سینما در پاریس انجام داده، از سال ۱۳۳۸ به کار در مطبوعات

پرداخته و به سردبیری مجله فردوسی و ستاره سینما رسیده است. مجموعه باکره‌های شب (۱۳۵۰) حاوی داستان‌هایی غمگانه از جدایی زن و شوهرها است. نوشته‌های اولیه‌اش از نثر مقطع، گزافه‌گویی و تشبیه‌های کهنه لطمه دیده‌اند، اما آخرین داستان‌هایش تا حدی به ایجاز و یکپارچگی نزدیک شده‌اند.

خرسند، پرویز: نویسنده داستان‌های مرثیه‌ای که ناسروده ماند و آب نه تشنگی (۱۳۵۶) با مایه‌های مذهبی.

خرمالی، هادی: چشمانم زنده است (۱۳۶۹).

خزاعی، حمیدرضا: متولد مشهد، در داستان‌های نقش خیال (۱۳۷۲) دختران خیال‌بافی را توصیف می‌کند که در آستانه ورود به زندگی اجتماعی و مواجهه با مشکلات زنان در جامعه‌ای مرد سالارند.

خسروشاهی، جهانگیر: نویسنده داستان‌هایی از جنگ: صخره‌ها و پروانه‌ها (۱۳۶۹)، نفر پانزدهم (۱۳۶۹)، همیشه با هم، خلفه‌های وحشی (۱۳۷۰).

خسروی، ابوتراب: متولد شیراز، نویسنده داستان‌های وهمناک هاویه (۱۳۷۰) درباره هویت باختگی انسان‌های امروز.

خسروی، محمدباقر میرزا (۱۲۹۸-۱۲۲۶): از نوادگان فتح‌علی‌شاه و مردی درویش مسلک بود. وقتی در سال ۱۲۸۶ به علل وقایع ناشی از انقلاب مشروطه مجبور به ترک کرمانشاه شد، به نگارش اولین رمان تاریخی ایران، شمس و طغرا (۱۲۸۸-۸۹)، پرداخت. در این رمان «وقایع زمان اتابکان فارس و فرمانروایی مغول بر ایران - را شرح داده و با دقتی کامل آثار قدیمه فارس و حوادث قرن هفتم هجری را به لباس افسانه بیان می‌نماید». جلدهای دوم و سوم این رمان با نام‌های ماری ویزی و طغرل و همای منتشر شد. به گفته رشید یاسمی

رمانی نیز در شرح احوال حسینقلی خان جهانسوز دربارهٔ تأسیس و نیروگیری سلسله قاجار دارد که هنوز به طبع نرسیده است.

خطابخش، علی‌اصغر: نیلوفر وحشی (۱۳۳۶) حاوی قطعه‌های ادبی و عاشقانه‌های احساسی.

خطیبی نوری، پرویز: متولد ۱۳۰۲، تحصیلکرده کالج امریکایی تهران. از سال ۱۳۲۵ خدمت مطبوعاتی خود را شروع کرد، نویسنده و سردبیر توفیق بود و روزنامه‌های بهرام، علی بابا و حاجی بابا را انتشار می‌داد. شهر هرت، دنیا بعد از صدسال، خاطرات زندان حاجی بابا، جنس لطیف و راه کج را نوشته است.

خطیر، ناصرالدین: شب‌های عاشق (قبل از ۱۳۱۶).

خلیل الله مقدم، احمد: تمدن سیاه (۱۳۵۱).

خلیلی، اکبر: متولد ۱۳۲۵ در تهران، در نوشته‌هایش یا به خاطرات دوران کودکی می‌پردازد و یا به ماجراهای جنگی در خوزستان و کردستان. داستان‌هایش را به قصد ارشاد سیاسی - مذهبی نوشته است: مجموعه‌های هفده به علاوه سه (۱۳۶۱) و کارون پر از کلاه (۱۳۷۱) و رمان‌های چراکسی شاهزاده می‌شود (۱۳۶۹) و ترکه‌های درخت آلبالو (۱۳۶۹).

خلیلی، عباس: به سال ۱۲۷۲ در نجف متولد شد و در سال ۱۳۵۰ وفات یافت. تحصیلات قدیمه داشت. از ۱۲۹۶ فعالیت مطبوعاتی خود را آغاز کرد، مدیر مجلهٔ بهار و سردبیر روزنامهٔ رعد بود. در ۱۲۹۹ روزنامهٔ اقدام را بنیاد نهاد. مدتی سفیر فوق‌العادهٔ ایران در حبشه بود. رمان‌های روزگار سیاه (۱۳۰۳) - متأثر از مادام کاملیای الکساندر دوما - انتقام (۱۳۰۴)، انسان (۱۳۰۴) و اسرار شب (۱۳۰۵) را با نثری احساساتی و آکنده از لغات عربی دربارهٔ تیره روزی زنان

نوشت. خروش، شارلوت (۱۳۱۰)، باران، فجایع (۱۳۱۱) و داستان امروز (۱۳۱۰) از دیگر آثار اوست. ترجمه‌هایی نیز از زبان عربی دارد.

خلیلی، عظیم: متولد ۱۳۲۰، شاعر نوپرداز. مجموعه داستانی با نام شال (۱۳۵۷) حاوی ۵ داستان اقلیمی درباره جنوب ایران دارد.

خلیلی، محمدعلی: دختر کورش توصیفی از زمان هخامنشیان از ورای ماجراهایی است که بر دختری زیبا می‌گذرد. پریش یا قیام سال ۱۳۱۴ در خراسان روایتی به صیغه اول شخص مفرد درباره دوره رضاشاه است. دختر مو طلایی، جاسوس زیبا، بانوی نیل یا فتح صحرا (۱۳۱۷)، عشق‌های بهرام گور (۱۳۳۶)، شیطان (۱۳۳۷)، شب‌های طهران یا اسرار ثروت اعیان (۱۳۲۵) و داستان‌های خونین را نیز نوشته است. خلیلی در سال ۱۳۲۲ صاحب امتیاز اختر، نشریه طرفدار سید ضیاء بود.

خلیلی عراقی، محمدرضا: متولد ۱۲۹۵، روزنامه‌نگار، کارمند برق تهران، نویسنده شراره‌های عشق (۱۳۱۸)، بانوی زندانی - فتح لیدیه به دست کورش کبیر (۱۳۱۹)، چهارده سال عاشقی - ۲ جلد درباره یوسف و زلیخا (۱۳۲۰)، جوانمرگ (۱۳۲۴) و بازگشت (۱۳۲۹).

خواجه نوری، ابراهیم (۱۳۷۰-۱۲۷۹): روان‌شناس. فارغ‌التحصیل رشته حقوق و علوم اداری از بروکسل. از سال ۱۳۱۴ شروع به نوشتن برای مطبوعات کرد. مدتی روزنامه عدالت و مجله حکومت متحده جهانی را نشر می‌داد. فرانسه و انگلیسی می‌دانست. مشهورترین کتاب تاریخی‌اش بازیگران عصر طلایی است. نویسنده میتسو - مجوس باغ فردوس، اولین برخورد، مشهودات گفتنی (قبل از ۱۳۱۶).

خوافی، محمود: متولد مشهد، مرور ذهنی یک حادثه سیاسی - اجتماعی

عمده‌ترین دلمشغولی قهرمانان آشفته ذهن او در داستان‌های مجموعه عصر دلتنگی (۱۳۷۱) است.

خوانساری، علی محمد ← آزاد، علی محمد.

خوش سخن، علی: خوشبختان بدبخت (۱۳۶۳).

خیام، مسعود: متولد ۱۳۲۶ در تهران، دارای تحصیلات و تحقیقاتی در علوم فضایی و مهندسی هوانوردی، مدرس علوم مهندسی در دانشگاه‌ها. تحقیقات ادبی او با عنوان خط آینده (۱۳۷۳) و خیام و ترانه‌ها (۱۳۷۴) منتشر شده است. رمان نوآورانه او، قفس شطرنج (۱۳۷۱)، اثری تمثیلی است که قهرمانان آن در هیأت مهره‌های شطرنج ظاهر می‌شوند.

خیو، غلامحسین: متولد ۱۳۰۷، با نام‌های مستعار الف. مینا و غلام از سال ۱۳۲۸ در مطبوعات مطلب نوشته است. در داستان‌های راه شیطان (۱۳۴۰) و اسب سفید (۱۳۴۱) صحنه‌های بی‌پروایی از روابط جنسی آفرید. سپس مجموعه قصه‌های اشاره گورکن (۱۳۴۶) و راهی به دوزخ (۱۳۵۳) را نوشت.

خیروخواه، اکبر: متولد ۱۳۰۶، لیسانسیه، از سال ۱۳۲۵ به عنوان خبرنگار سیاسی و نفتی شروع به کار در مطبوعات کرد. داستان‌های پراکنده را نوشته است.

دادخواه، احمد: زنده برای انتقام (۱۳۴۵).

دادگستر، منیرالدین: متولد ۱۳۱۱، فوق دیپلم، از سال ۱۳۲۸ شروع به کار در مطبوعات کرد. مدتی سردبیر مجله گلرنگ بود. فردای بهتر، کجاوه زرین (۱۳۳۷)، و چند مجموعه شعر منتشر کرده است.

دادور، سیاوش: شتاب (۱۳۵۶)، میرم گوش ماهی جمع کنم (۱۳۵۶).

دارابی، ابراهیم: بلدرچین (۱۳۵۷).

دارایی، بهین: داستان حرمان (۱۳۳۷).

دامادی، محسن: بحث سیاسی ممنوع (۱۳۶۷).

دانا، میمنت: متولد ۱۲۸۹، از دانشگاه امریکایی بیروت فوق لیسانس دارد. از سال ۱۳۲۰ با مطبوعات همکاری کرده و ترجمه‌ها و تألیف‌هایی در اطلاعات بانوان چاپ کرده، کتاب‌های پر و بابالنگ دراز را ترجمه کرده است. نویسنده مجموعه آهنگ جدایی (۱۳۴۲)، راز بنفشه (۱۳۴۸).

دانش، اصغر: آنکه باز نخواهد گشت (۱۳۴۹)، ماجرای عشق من (۱۳۵۰)،

دختری که هیچ چیز نداشت، رنج‌های بیشمار یا دره بهشتی (۱۳۴۷)، گره‌های کور (۱۳۷۲).

دانش آراسته، مجید: متولد ۱۳۱۶ در رشت. تحصیلاتش را در دوره متوسطه ناتمام گذاشت و کارگری و کارمندی پیشه کرد و به قولی دانشکده اجتماع را گذراند. در آثارش فضای شمال و زندگی مردم تهیدست آن منطقه، به خصوص کارگران و پیرمردان قهوه‌خانه نشین را بازآفرینی می‌کند. نوعی گرایش به چخوف، به صورت توصیف بیطرفانه حادثه، در داستان‌هایش مشاهده می‌شود. مجموعه داستان‌هایش عبارتند از: استخوان‌های تهی (۱۳۴۲)، روز جهانی پارک شهر و زباله دانی (۱۳۵۱). رمان نسیمی در کویر را در سال ۱۳۵۸ منتشر کرد.

دانشجو، آذرمیدخت: عطر یاس‌های بنفش (۱۳۵۲) مجموعه قطعه‌های ادبی و احساسی اوست که به صورت دفتر خاطرات و خطاب به معشوق و در هجر او نوشته شده.

دانشور، رضا: متولد ۱۳۲۷. این نمایشنامه‌نویس و داستان‌سرای خراسانی، متأثر از داستایفسکی، به کندوکاو روان‌شناختی در ذهن‌های درگیر عذاب خوارشندگان سیاسی و خبرچین‌ها می‌پردازد. و داستان‌هایش را با تسلط برفنون داستان‌نو می‌نویسد. در داستان بلند نماز میت (۱۳۵۰) به دردشناسی روحی مبارزی می‌پردازد که وا می‌دهد و سقوط می‌کند. دانشور برزمینه‌ای از شور و شوق سال‌های جنبش ملی شدن صنعت نفت، تصاویری از نحوه‌گذران در زندان، دادگاه‌ها و مقام‌های انتظامی دوره شاه ترسیم می‌کند. داستان‌های کوتاهش در مجموعه‌ای هی جلی قم قم (۱۳۵۷) گرد آمده‌اند.

دانشور، سیمین: به سال ۱۳۰۰ در یک خانواده تحصیلکرده و ثروتمند شیرازی به دنیا آمد، در سال ۱۳۲۸ دکترای ادبیات فارسی گرفت و دوره فوق دکتری در رشته زیبایی‌شناسی را در دانشگاه استنفورد کالیفرنیا گذراند و در

بازگشت به وطن، استاد کرسی زیبایی شناسی دانشگاه تهران شد. چندی عضویت هیأت دبیران مجلات نقش و نگار، علم و زندگی و کیهان ماه را داشت؛ در سال ۱۳۴۷ به عنوان نخستین رئیس «کانون نویسندگان ایران» برگزیده شد. هر چند در این انتخاب، موقعیت شوهر وی - جلال آل احمد - نقش داشت، اما خود او نیز از چنان اعتبار ادبی بی برخوردار بود که حضورش را بر صدر «کانون نویسندگان ایران» توجیه کند. نخستین مجموعه داستانش آتش خاموش (۱۳۲۷) را به شیوه حکایت‌های او. هنری و نامه‌های عاشقانه جواد فاضل نوشته است. این داستان‌ها از دید دختري احساساتی و فضل فروش بیان می‌شوند. در مجموعه داستان شهری چون بهشت (۱۳۴۰)، دانشور موفق به انعکاس دنیای عینی و ذهنی زنان می‌شود و عشق و سرگشتگی را به زیبایی توصیف می‌کند. اما اوج کارش در رمان سووشون (۱۳۴۸) است. دانشور در این رمان، زندگی خانوادگی یوسف و زری (قهرمانان اصلی اثر) را بر بستر زندگی اجتماعی فارس در سال‌های جنگ دوم جهانی می‌گسترده و تصویری درونی و هنرمندانه از فضای اجتماعی و عاطفی آن دوره به دست می‌دهد. زری در آغاز می‌کوشد از رخنه مسایل سیاسی به درون حریم خانه‌اش جلوگیری کند، اما بیگانگان شوهر مبارزش را می‌کشند و خودش در گذر از رنج‌ها به چهره‌ای آرمانخواه مبدل می‌شود. دانشور در سال‌های پس از انقلاب مجموعه به کی سلام کنم (۱۳۵۹) و جلد اول از رمان جزیره سرگردانی (۱۳۷۲) و مجموعه‌ای از دو مقاله خود را با عنوان غروب جلال منتشر کرد. دانشور داستان‌هایی نیز از آلن پیتون، چخوف و برنارد شاو، شنیتسلر، سارویان ترجمه کرده است.

دانشور، منصور: کفاره گناهان (۱۳۵۲).

دانشور، مهین: مترجم و نویسنده، داستان‌های کوتاهش در مجموعه رودخانه ما (۱۳۷۱) زمینه‌ای نوستالژیک دارند و بر مبنای خاطرات نویسنده از ده زادگاهش نوشته شده‌اند. رمان خانواده میکائیل و اعقاب (۱۳۷۲) نیز سوگنامه زوال اصالت دهقانی و جایگزینی سوداگری رباخوار به جای آن، در سال‌های

۱۳۰۰ شمسی به بعد است.

داودی، بهمن: افسانه پریچهر (۱۳۷۲).

داودی، محمد: متولد ۱۳۲۲، نویسنده همسایه‌ها (۱۳۵۲) که مجموعه سه داستان درباره فساد و فحشا است.

داودی، مهدی: پول و قدرت راهزن شرف نمی‌شود (۱۳۴۳).

داوری، علی: دیدار ناگهانی - یک داستان اخلاقی.

درخشانی، روحیه: ساحره (۱۳۴۵).

درخشانی، مجید: مجموعه اخلاک‌گراها (۱۳۷۲).

درگاهی، بیژن: انعکاس.

درویش ← شریعتمداری، جعفر.

درویشیان، علی اشرف: متولد ۱۳۲۰ در کرمانشاه، معلم روستا و در داستان‌نویسی از پیروان صمد بهرنگی است. مقاله‌ای در ستایش از بهرنگی با نام صمد جاودانه شد، دارد. به خاطر آثارش مدتی محبوس و در سال ۱۳۵۷ آزاد شد. نخستین مجموعه داستانش، از این ولایت (۱۳۵۲) او را در زمره نویسندگان معترضی قرار داد که زندگی مردم محروم را توصیف می‌کردند. آبشوران (۱۳۵۴) که با نام لطیف تلخستانی منتشر شد، نیز در همین حال و هواست. اما فصل نان (۱۳۵۷) و همراه آهنگ‌های بابام (۱۳۵۸) که از خاطرات دوران کودکی نویسنده مایه می‌گیرند، غنای دو مجموعه قبل را ندارند. در سال‌های پس از انقلاب

برگزیده داستان‌ها (۱۳۵۹) و داستان بلند سلول ۱۸ (۱۳۵۹) را منتشر کرد، که توصیفی از زندان‌های سیاسی زمان شاه است. رمان چهار جلدی سال‌های ابری (۱۳۷۰) را می‌توان جمع‌بندی بیست سال کار ادبی او دانست. او در این اثر خود زندگی‌نامه‌ای دروونمایه‌های آثار قبلی‌اش را بار دیگر به کار می‌گیرد و آن‌ها را بر پهنه گسترده‌تری از تاریخ و اجتماع به نمایش می‌گذارد. از درویشیان مجموعه مقالات و کتاب‌هایی برای کودکان و نوجوانان نیز منتشر شده است.

دری، جلال‌الدین: چرا بهایی شدم، ردیه‌ای است بر بهائیت به شیوه داستان، از همین موضوع است: چهار شب جمعه.

دژآبادی، ماهرخ: سرشک غم (۱۳۵۵).

دژکام، محمود: متولد ۱۲۹۶ در بابل. در سال ۱۳۱۸ به اتفاق خانواده به تهران مهاجرت کرد و در وزارت دارایی استخدام شد. و در سال ۱۳۴۳ از دانشگاه تهران لیسانس روزنامه‌نگاری گرفت. پس از شهریور بیست شروع به نگارش مقالاتی در روزنامه‌های وقت کرد. طی سال‌های ۱۳۲۳ تا ۱۳۲۷ سردبیری روزنامه آردمان ملی و هفته نامه رگبار را به عهده داشت. در سال ۱۳۲۸ امتیاز هفته نامه رگبار امروز را گرفت و آن را تا کودتای سال ۱۳۳۲ منتشر کرد. به علت فعالیت‌های روزنامه‌نگاری یکبار در سال ۱۳۲۷ و یکبار در سال ۱۳۳۲ توقیف و زندانی شد. در سال‌های پس از انقلاب، چند شماره از نشریه رگبار امروز را به صورت ماهانه منتشر کرد. داستان‌های بلند سیصد ضربه شلاق (۱۳۳۱) درباره مبارزات کارگران در جنبش ملی کردن نفت و خاطرات یک دزد (۱۳۳۴) را نوشته است.

در سال‌های پس از کودتا داستان‌هایی با نام‌های مستعار م. برادر در مجله امید ایران و نقش جهان و م. نادر در مجله خوشه و مقالاتی اجتماعی، انتقادی با نام مستعار م. بهساز در بامشاد، پیغام امروز، تهران مصور و اطلاعات و کیهان می‌نوشت. در سال ۱۳۵۲ داستان واره‌هایی در مجله نگین می‌نوشت که تحت

عنوان مشق اشرافیت منتشر شده است. داستان جنگ و زندگی را درباره وقایع جنگ دوم جهانی در سال ۱۳۶۹ منتشر کرد.

دستگردی، محسن: متخلص به مهندس، نویسنده آئینه مشروطه که مجموعه‌ای است از داستان و مطالب گوناگون سیاسی و اجتماعی.

دشتی، علی: در سال ۱۲۷۴ در کربلا به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۰ در تهران درگذشت. سیاستمدار، روزنامه‌نگار، داستان‌نویس و ادیب بود. در سال ۱۲۹۸ به ایران آمد و شروع به انتشار آثارش در روزنامه شفق سرخ و مجله بهار کرد. با نام مستعار «مجهول» نیز می‌نوشت. هنگام به قدرت رسیدن رضاشاه مدتی خانه‌نشین شد. ایام محبس (۱۳۰۱)، خاطرات نویسنده از بازداشت کوتاه مدت او در این دوران و تفکرات وی در زمینه سیاست و روان‌شناسی است. پس از شهریور ماه ۱۳۲۰ بار دیگر به نمایندگی مجلس رسید و شغل‌های مهم دولتی از قبیل سفارت در مصر یافت. در تمام عمر مجرد زیست. چند کتاب روان‌شناسی ترجمه کرد و تحقیقاتی درباره ادبیات کلاسیک ایران انجام داد. در مجموعه داستان‌های فته (۱۳۲۲)، هندو (۱۳۲۳)، سایه (۱۳۲۵)، و جادو (۱۳۳۰) به هوسرانی‌های زنان ثروتمندبارنگ و لعاب‌های روان‌شناسانه می‌پردازد. آثار داستانی‌اش، از لحاظ توصیف شیوه زندگی و آمال طبقات مرفه از ارزش‌هایی برخوردار است.

دلاوری، حمیدرضا: عصیان روح (۱۳۶۲).

دلجو، محمد و امیرجاهد: نویسنده اکثر داستان‌های پلیسی بی‌مایه‌ای که با نام میکی اسپیلین منتشر می‌شد.

دوامی، مجید: متولد ۱۳۰۸، روزنامه‌نگار و پاورقی نویس. فوق لیسانس روزنامه‌نگاری از آمریکا - از سال ۱۳۲۷ با مطبوعات همکاری دارد. سردبیر

اطلاعات هفتگی و روشنفکر بود، در سال ۱۳۴۳ مجله زن روز را ایجاد کرد. طوطی (۱۳۳۵) را درباره عصر نادرشاه نوشت.

دوانی، علی: از نویسندگان حوزه علمیه قم، صاحب داستان‌های اسلامی در دو جلد.

دوایی، پرویز: متولد ۱۳۱۴، لیسانسیه زبان انگلیسی - از سال ۱۳۳۰ شروع به همکاری با مجله روشنفکر کرد. منتقد سینمایی مجلات سپید و سیاه، فردوسی، زن روز، ستاره سینما و فیلم بود و با امضای پیام و پیک نیز می‌نوشت - تألیفات و ترجمه‌هایی در زمینه سینما دارد. مجموعه داستان‌های خاطره‌ای خود را با عنوان باغ (۱۳۶۰) و بازگشت یکه سوار (۱۳۷۰) منتشر کرده است.

دوستدار، فریدون: داستان‌های کوتاهش در خانواده بزرگ افتخار (۱۳۵۱) توصیفی از حالت انسانی است که به ناگهان واقعیتی را درمی‌یابد. شرح بیزاری و سردرگمی کارمندان و هجو مسایل اجتماعی از دیگر مضمون‌های مورد علاقه دوستدار است. سلاح‌ها مجموعه‌ای از داستان‌های سال‌های ۵۳-۱۳۵۱ او درباره چریک‌ها و ساواکی‌ها در سال ۱۳۵۸ منتشر شد.

دولت‌آبادی، امین: در پیچ و خم عشق و زندگی (۱۳۵۶).

دولت‌آبادی، حسین: رمان مفصل و پرماجرایی کبودان (۱۳۵۷) را درباره مهاجرت به جزایر و بندرهای خلیج فارس و دریای عمان، در جستجوی کار و نان نوشت. این رمان ارزشی جامعه‌شناختی و بوم‌شناختی دارد.

دولت‌آبادی، محمود: متولد ۱۳۱۹ در دولت‌آباد سبزوار، دوران کودکی را در زادگاهش و در اشتغال به کشاورزی و گله‌داری گذراند. مدتی را به کارگری در کارگاه‌های تخته‌گیوه‌کشی و پنبه پاک‌کنی سپری کرد و آنگاه به سلمانی‌گری

پرداخت. سپس راهی تهران شد. در یک چاپخانه کاری یافت. کنترلچی سینما شد، زندگی در کانون پرورش فکری کار کرد و عاقبت، بدون در دست داشتن دیپلم دبیرستان، شاگرد اول کلاس تئاتر «آناهیتا» شد، در چند نمایشنامه بازی کرد، نقشی هم در فیلم گاو داریوش مهرجویی یافت تا اینکه در اسفندماه ۱۳۵۳ روی صحنه تئاتر بازداشت شد و تا اسفندماه ۱۳۵۵ را در بند گذراند. دولت آبادی این تجربیات زنده از زندگی را در ساخت و پرداخت داستان‌هایش به کار گرفت و موفق شد فضاها و تیپ‌های جدیدی به ادبیات واقع‌گرای ایران ارائه کند. از سال ۱۳۳۷ شروع به نوشتن درباره روستائیان منطقه خراسان کرد. نخستین داستانش، در سال ۱۳۴۱ در مجله آناهیتا به چاپ رسید و به زودی به عنوان واقع‌گراترین نویسنده داستان‌های روستایی ایران، شهرت یافت. او محیط و فرهنگ بومی را به خوبی می‌شناسد و با صناعت رمان‌نویسی آشناست.

نخستین مجموعه داستانش با نام لایه‌های بیابانی (۱۳۴۷)، منتشر شد. پس از آن رمان‌های آوسنه بابا سبحان (۱۳۴۷)، گاوآره بان (۱۳۵۰)، سفر (۱۳۵۱)، باشیرو (۱۳۵۲)، عقیل عقیل (۱۳۵۳)، از خم چمبر (۱۳۵۶)، و جلد اول از رمان ده جلدی کلیدر (۱۳۵۷) را منتشر کرد. جای خالی سلوچ (۱۳۵۸)، کلیدر (۱۳۶۳)، آهوی بخت من گزل (۱۳۶۷)، اقلیم باد (۱۳۶۹)، جلد اول از رمان روزگار سپری شده مردم سالخورده و نمایشنامه ققنوس (۱۳۶۱) و داستان کوتاه مرد (۱۳۵۲)، دو کتاب درباره مسایل ادبی و چند نمایشنامه، حاصل ادبی او را تنوع می‌بخشد. در آثارش، به شکل‌های گوناگون و غالباً از طریق درام‌های خانوادگی، موقعیت دهقانان و کارگران قرار گرفته بر لبه سال‌های متحول دهه چهل - سال‌های جایگزینی تحرک شهرنشینی به جای سکون نیمه فئودالی - را توصیف می‌کند. غالب این اشخاص از ادباری که گریبانگیرشان شده، فرار می‌کنند اما تنی چند نیز ایستادگی می‌کنند و برحق خویش پای می‌فشوند.

دولت‌آبادی در سال‌های اخیر در چند کنگره ادبی بین‌المللی شرکت کرده و برخی از آثارش به زبان‌های اروپایی ترجمه شده است.

دولت‌آبادی، یحیی (۱۳۱۸-۱۲۴۱): از پیشروان معارف جدید و شاعر و

نویسنده‌ای مشروطه خواه بود. در دوره مشروطه به وزارت معارف رسید. مدتی نیز نماینده مجلس بود. رمان شهرناز (۱۳۰۵)، را دربارهٔ وضع اسفبار زنان ایرانی نوشته است. این اثر را حاوی اطلاعات بوم شناسانه از نواحی گوناگون ایران دانسته‌اند. مجموعه‌ای از اشعار و خاطرات او - تحت عنوان تاریخ معاصر یا حیات یحیی (۱۳۶۳)، نیز منتشر شده است. کتاب علی او در شرعیات سال‌ها در مدارس تدریس می‌شد.

دهاقانی، مهدی: فریب خوردگان عشق (۱۳۷۱).

دهخدا، علی اکبر (۱۳۴۴-۱۲۵۶): روزنامه‌نگار، محقق و لغت نامه‌نویس شهیر ایرانی. در قزوین به دنیا آمد و در تهران درگذشت. پس از تحصیلات مقدماتی، در مدرسه علوم سیاسی تهران درس خواند و آنگاه به اروپا رفت. در بازگشت به ایران، در انقلاب مشروطه شرکت جست. حرفه‌اش داستان‌نویسی نبود اما در «چرندوپرند»‌هایی که در مجلهٔ صوراسرافیل (۱۲۸۶) می‌نوشت، مسایل روز را به شکل حکایت‌هایی بیان می‌کرد که از لحاظ سبک، سادگی، طنز و شیرینی زبان تا آن زمان در ادبیات فارسی نظیر نداشت. یکی از چاپ‌های چرند و پرند به صورت کتاب در سال ۱۳۴۱ منتشر شده، اخیراً نیز به همت دکتر محمد دبیر سیاقی چاپ منقحی از آن فراهم آمده است.

داستان کوتاه «قندرون» حکایت از تسلط وی بر داستان‌نویسی دارد و او را به عنوان یکی از پیشروان داستان کوتاه ایرانی می‌شناساند مجموعه شعرها و مقالات دهخدا نیز انتشار یافته است.

دیده‌ور. م. ← اسلامی ندوشن، محمد علی.

دیکانفر، ابوالفضل: داستان تاریخی محمود و ایاز را نوشته است.

دیلیمقانی، ابراهیم: پیوند زندگی (۱۳۳۷).

ذ

ذکاوتی قراغزلو، علی: داستان بلند امپراتور زنده پوش (۱۳۶۸).

ذوالریاستین سروش، صدر: مردی در تاریکی روحش و جهاد مقدس (۱۳۴۲).

رادی، اکبر: متولد ۱۳۱۸ در رشت، لیسانسیه علوم اجتماعی، نمایشنامه‌نویس مشهور. مجموعه داستانی به نام جاده (۱۳۴۷) دارد که در آن زندگی مردم شمال کشور را پوشیده در مه و ذهنیت، توصیف کرده است. داستان‌های این مجموعه در سال‌های ۴۲-۱۳۳۸ در مطبوعات ادبی چاپ شده است.

راز ← مرزبان، رضا.

رازی، فرهنگ: نویسنده اشب زنی می‌میرد (۱۳۴۳).

رازی، فریده: مجموعه عطر مه‌آلود شامگاه (۱۳۵۳).

راشدان، علی‌اصغر: مترجم و نویسنده رمان از زخم زمین (۱۳۷۰).

رافعی، بهمن: انتظار.

رامتین، حسین (متولد ۱۲۹۷): مرده باد عشق (۱۳۲۳)، فرمان آتش بس در کوهستان باختر (۱۳۲۳)، خانه‌های سیاه یا دادگاه استان، خاطرات مریم، چرا تبه کار

شدم، شهرت در آتش (۱۳۵۴)، رمان اخیر، داستانی بلند و ترجمه مانند درباره تغییرات در شیوه زندگی و روحیه مردم انگلستان پس از جنگ دوم جهانی است. رامتین در سال ۱۳۲۲ سردبیر مجله سلطنت طلب یزدان بود. اسماعیل رائین اسم او را جزو فراماسونرها ثبت کرده است.

ربیحایی، قاضی: متولد ۱۳۳۵ در آبادان، دیپلمه و جنگزده است و زندگی در اردوگاه‌های آوارگان را تجربه کرده و نخستین داستان‌ها درباره مصائب جنگ برای مردم معمولی را نوشته است. در مرداد پای کوره‌های جنوب (۱۳۵۸) که داستانی برای نوجوانان است به زندگی و رنج کارگران خردسال کوره‌پزخانه‌ها می‌پردازد. در مجموعه داستان‌های نخل و باروت (۱۳۵۹) و حادثه در کارگاه مرکزی (۱۳۵۹) فضای جنوب را توصیف می‌کند. در وقتی که دود جنگ در آسمان دهکده دیده شد (۱۳۵۹) و خاطرات یک سرباز (۱۳۶۰) مسائل و پیامدهای جنگ را مورد توجه قرار می‌دهد. بهترین و شکل یافته‌ترین داستان‌های نویسنده در مجموعه از این مکان (۱۳۷۲) گردآورده شده‌اند. رمان گیسو (۱۳۷۲) حول آشفته فکری‌های زندانی سیاسی تازه آزاد شده‌ای می‌گردد که در جستجوی خود و بازیافت شاعرانگی و عاشقانگی گمگشته در سیاست و خشونت است.

رجاء، کمال: زنده‌های بی‌زندگی (۱۳۴۳).

رجبعلی، باقر: کبریت‌های خیس (۱۳۷۰).

رجبی، پرویز: متولد ۱۳۱۸، ماجرای داستان‌های کوتاه و موجز شهرها (۱۳۵۲) در شهری کوچک می‌گذرد. قهرمان این داستان‌ها انسانی است سرگردان که قادر به انتخاب در هیچ موردی نیست. او در رفت و آمد آدمیان جز رنج نمی‌بیند و اثر هر حادثه چون زخمی خونچکان برپیکرش می‌نشیند. دومین مجموعه داستان رجبی ماهی قرمز حوض همسایه نام دارد و در سال ۱۳۵۷ منتشر

شده است، تحقیقی تاریخی دربارهٔ دوره زندیه و سفرنامه‌ای به کویر نیز از او به چاپ رسیده است.

رحمانی، ابوالقاسم: متولد ۱۳۰۸، دیپلمه ادبی، از سال ۱۳۳۰ کار مطبوعاتی خود را شروع کرده. گناه مادر، قصه عشق (۱۳۵۵)، خاطرات یک معلم، افسانه زندگی (۱۳۵۰) هوس‌های یک زن ... را نوشته است.

رحمانی، نصرت: متولد ۱۳۰۸ در رشت، شاعر معروف، دیپلمه، کارمند پست و تلگراف. به عنوان شاعر، داستان‌نویس و گزارشگر با بسیاری از مطبوعات همکاری داشته است. داستان‌هایی هم با نام مستعار «باران» و «ترمه» در مجلات ادبی پس از سال ۱۳۳۲ نوشته است. دو کتاب به نثر نوشت یکی نامه‌هایی که هرگز به او نرسید که متأثر از آثار هدایت بود و دیگری مردی که در غبار گم شد (۱۳۳۸) که کریم امامی در کیهان اینترنت نشنال به انگلیسی ترجمه‌اش کرد. در این داستان خود زندگینامه‌ای یأس‌ها و واخوردگی‌های نسل پس از کودتای ۲۸ مرداد را به صورتی احساسی و رمانتیک شرح می‌دهد.

رحمانیان حقیقی، مصطفی: بازیچه سرنوشت (۱۳۶۸).

رحمتی، علیرضا: نویسندهٔ رمان وارفته‌ها (۱۳۵۰) دربارهٔ زندگی مردم تهیدست.

رحیمزاده صفوی «فرهمند»، علی‌اصغر (۱۳۳۸-۱۲۷۳): این روزنامه‌نگار و رجل سیاسی در مشهد به دنیا آمد و در تهران درگذشت. نویسندهٔ رمان‌های تاریخی بیژن و منیژه (۱۳۳۴)، پدر و مادر، شهربانو (۱۳۱۰) - که توصیفی است به فارسی سره از حمله اعراب به ایران و زوال شاهنشاهی ساسانی - و نادرشاه (۱۳۱۰) است. جنگ‌های صلیبی را در سال ۱۳۳۴ منتشر کرد. از دیگر آثار او می‌توان یادداشت‌های خسرو انوشیروان را نام برد. صفوی در شرح ماجراهای تاریخی و آداب و رسوم مردم دقیق بود. او نوعی افسانه تخیلی را وارد رمان تاریخی کرد.

رحیمی، غلامحسین: مرد خسیس (کتاب سوم قصه‌های اسلامی ماه)، چاپ قم.

رحیمی، فاطمه: زن بابا (۱۳۵۷).

رحیمی، فهیمه: پاورقی نویس پرخواننده دهه هفتاد. نویسنده زخم خوردگان تقدیر، بانوی جنگل، همیشه باتو، بازگشت به خوشبختی (۱۳۷۱)، اتوبوس، تاوان عشق (۱۳۷۱) و پنجره (۱۳۷۱) و...

رحیمی، مصطفی «احمد سکانی، مصطفی الراوی»: متولد ۱۳۰۴ در نائین. حقوق‌دان، محقق و مترجم معروف. در رمان باید زندگی کرد (۱۳۵۶) که به صورت یادداشت‌های روزانه نوشته شده، سال‌های ۱۳۲۰ را از دید روزنامه‌نگار فرصت‌طلبی مورد مطالعه قرار می‌دهد که با پشت‌هم‌اندازی سری توی سرها در می‌آورد. مضمون اصلی رمان اتهام (۱۳۴۹- پخش در ۱۳۵۸) نیز محکومیت روشنفکرانی است که آرمان‌هایشان را فرو هشتند و پادو جباران و بیگانه‌پرستان شدند. قصه‌های آن دنیا (۱۳۵۶) مجموعه‌ای از داستان‌های اسطوره‌ای و تاریخی و داستان‌هایی درباره زندگی امروز است. رحیمی چند نمایشنامه نیز بر اساس اسطوره‌های ایران باستان نوشته است. چندین مجموعه مقاله و ترجمه‌های متعددی از او منتشر شده است.

رخشانی، محمد: نویسنده داستان بلند محکوم به زندگی، داستان‌های کوتاهی نیز در نگین و کتاب جمعه دارد.

رستگار، فرامرز: ستیز با استعمار (۱۳۶۵).

رستگار، مجید: پیکار جوی جوان (۱۳۵۰).

رضاخانی، محمد: مهر درخشان صلح (۱۳۵۷).

رضازاده شفق (۱۳۵۰-۱۲۷۴): متولد تبریز، دارای دکترای فلسفه از برلن، مدرس دانشسرای عالی تهران، مؤلف تاریخ ادبیات ایران، نویسنده داستان تاریخی ستارخان.

رضایی، سید عبدالحسین: داستان‌های ارزنده.

رضایی، محمد حسن: متولد ۱۳۳۵ در داراب، فوق لیسانس مدیریت آموزشی، نویسنده مجموعه داستان تب کنکور (۱۳۶۸).

رضایی، منوچهر: شبنم (۱۳۵۸) مجموعه داستان.

رضوی زاده، علی: اشک زلیخا (۱۳۴۳).

رضوی عماد، عبدالله: مجموعه خُر خُر (۱۳۵۲).

رضی، هـ: مجموعه تصویرها.

رضی زاده، اکبر: نویسنده مجموعه داستان‌های آن اتفاق (۱۳۴۸)، برسایه باد (۱۳۷۱) و در ظلمات روز (۱۳۷۲).

رفیعی، محمد باقر: قربانی اجتماع (۱۳۳۱).

رفیعی پیشداد، حمید: مجموعه‌های سراب (۱۳۶۹) و موج شکن (۱۳۷۱) را نوشته است.

رکن زاده آدمیت، محمد حسین (۱۳۵۲-۱۲۷۸): نویسنده رمان تاریخی دلیران تنگستانی (۱۳۱۰) درباره نهضت ضد انگلیسی مردم تنگستان در ایام جنگ

جهانی اول که جلد دوم آن با نام فارس و جنگ بین الملل (۱۳۱۲) منتشر شد. آدمیت علاقه چندانی به داستانپردازی ندارد و ماجراهای آثارش در زیر توده‌ای از اسناد و مدارک تاریخی گم شده‌اند.

رنجبر گل محمدی، غلامعلی: دارای مشاغل مختلف نظامی و تجربه حضور در جبهه‌های جنگ. در رمان‌های طلوع در مغرب (۱۳۶۷) و سیاهچال (۱۳۶۹) و مجموعه داستان‌های دلیران اورامانات (۱۳۶۶)، گذرگاه آتش (۱۳۶۸) و میعاد با خورشید، به جنگ و پیامدهای آن می‌پردازد.

روانی پور، منیرو: متولد ۱۳۳۳ در جفره بوشهر. در دانشگاه شیراز روان‌شناسی خواند اما نوشتن را برگزید و با اولین مجموعه‌اش، کنیز (۱۳۶۷)، به عنوان نویسنده‌ای شهرت یافت که به مسائل زنان در فضای وهمناک جنوب می‌پردازد. در رمان اهل غرق (۱۳۶۸) تاریخ معاصر را از ورای غرابت زندگی و بساوهای مردم دورافتاده‌ترین نقاط جنوب، به شیوه رئالیسم جادویی مارکز تصویر می‌کند. عمده‌ترین مشغله روانی پور در داستان‌های مجموعه سنگ‌های شیطان (۱۳۶۹) و رمان دل فولاد (۱۳۶۹)، مشکلات عاطفی و معیشتی زنان در جامعه امروز ایران است. داستان‌های مجموعه سیریا سیریا (۱۳۷۲) براساس یادهای دوران کودکی و سفرهای نویسنده به زادگاهش شکل گرفته‌اند، بی‌آنکه تازگی و خیال‌انگیزی کنیز و اهل غرق را داشته باشند.

روحانی: مریم: خانه محبوب من (۱۳۷۲).

روحی، امیرحسین: گیاه‌شناس. در هر یک از داستان‌های مجموعه آشتی برمزاری بیدار (۱۳۵۲) به گوشه‌ای از عرفان شرقی می‌پردازد. فضای قضا و قدر و تماس با معجزه بر داستان‌ها حاکم است و وقوع حوادث نامحتمل، آن‌ها را به نوعی افسانه تخیلی عرفانی تبدیل کرده است. در داستان‌های مجموعه تقاطع (۱۳۵۴)، حسرت بر روزگار رفته، و تنهایی آدم‌هایی که پشتوانه سنتی‌شان را از

دست داده‌اند و با خاطرات دلخوش‌اند، در بافتی کهنه با پرگویی بیان می‌شود. آخرین کتاب روحی با نام بیرون شهر (۱۳۵۶) منتشر شد.

روحی، محمد: دامنه کوه بنفشه (۱۳۵۴).

روشن‌زاده، پیمان: زاده مشهد، پزشک، نویسندهٔ رمان نسترها بر شانه دیوار (۱۳۶۹).

رهبر، ابراهیم: متولد ۱۳۱۷ در صومعه سرا، نخستین داستان‌هایش از سال ۱۳۴۳ در جنگ طرفه و مجلهٔ بازار ویژه ادبیات و هنر به چاپ رسید. در مجموعهٔ دود (۱۳۴۹) فضای دلتنگ‌کنندهٔ شهرهای کوچک شمال کشور را توصیف می‌کند و در مجموعهٔ سوگواران (۱۳۵۳)، داستان را به منظور تشریح فولکلور مردم گیلان بکار می‌گیرد. جوانان داستان‌هایش بیزار از گذران متداول، در پی یافتن مفهومی متعالی از زندگی هستند. در من در تهرانم (۱۳۵۲) به بیهودگی زندگی کارمندان و به طور کلی بیگانگی و تنهایی ساکنان شهرهای بزرگ پرداخته است. ابراهیم رهبر مجموعه نمایشنامه‌ای با عنوان مهربانان (۱۳۴۸) دارد.

رهبر، حبیب‌الله: زهره دختر شایسته (۱۳۵۵).

رهبر، شمس: شب زفاف (۱۳۵۰).

رهگذر، رضا ← سرشار، محمدرضا.

رهنما، حمید: متولد ۱۲۹۹، در رشته روزنامه‌نگاری، ادبیات و حقوق در پاریس و لندن و بیروت تحصیل کرد. در دههٔ ۱۳۵۰ وزیر اطلاعات بود. در داستان‌های مجموعهٔ شقو (۱۳۳۷) به روابط جنسی مردان و زنان در جنوب کشور می‌پردازد.

رهنما، زین‌العابدین: در سال ۱۲۷۳ هـ.ق در شهر نجف متولد شد. پس از تحصیل در رشته‌های علوم ادبی، فلسفه و اصول، فقه اسلامی به تهران آمد و به فعالیت‌های ادبی و سیاسی پرداخت و به نمایندگی مجلس، سفارت و معاونت نخست وزیر رسید. فعالیت مطبوعاتی خود را پیش از سال ۱۲۹۹ آغاز کرد و در سال ۱۳۰۲ مدیریت روزنامه ایران را برعهده گرفت. در سال ۱۳۱۶ به خارج از ایران تبعید شد و امتیاز روزنامه او به مجید موقر منتقل گردید. پس از وقایع شهریور ۱۳۲۰ به ایران بازگشت و چند سالی اداره روزنامه خود را عهده‌دار شد. به زبان‌های عربی و فرانسوی تسلط داشت و سال‌های آخر عمر را بیشتر به تألیف و ترجمه گذراند. زندگانی امام حسین را به صورت پاورقی مجله سپید و سیاه نوشت. داستان تاریخی - مذهبی پیامبر (۱۳۱۶) بارها چاپ شده و خلاصه‌ای از آن به زبان فرانسه ترجمه شده است. یک داستان اجتماعی نیز با نام ژاله دارد. جز ترجمه و تفسیر قرآن در چهار جلد، حقوق در اسلام را نیز ترجمه کرده است. در سال ۱۳۶۸ در تهران درگذشت.

رهنما، فریده: یکشنبه شوم (۱۳۴۲)، قلب‌های تنها یا مرثیه‌ای بر مرگ آرزوها.

ریاحی، هرمز: مترجم، شاعر و نویسنده، مجموعه کلاف خورشید (۱۳۷۰) و رمان گسسته پیوسته و خورشید تابنده (۱۳۶۹) را منتشر کرده است.

ریاستی، طاهره: نویسنده مجموعه داستان شط خیال (۱۳۷۰).

ریحان، سیدعلیرضا: یزدی و از روحانیون معاصر، از آثار او کتاب داستانی بلوهر و بوداسف (۱۳۲۰) است به فارسی سره. این کتاب تحریر تازه‌ای است از روایت ابن بابویه در سرگذشت بودا.

ریحان، یحیی ← سمیعان، یحیی.

ز

زاهدی، پرویز: متولد ۱۳۲۴، کار ادبی خود را از دههٔ چهل با چاپ داستان‌هایی در جنگ‌های ادبی خوزستان و تهران شروع کرد؛ اما تنها کتابش، کابوس اقلیمی در سال ۱۳۶۹ منتشر شد. این رمان نمونهٔ موفقی از یک رمان بومی‌گرای دههٔ شصت است.

زاهدی حقیقی، مهدی: تصویر (۱۳۵۷)، وهم (۱۳۵۷).

زراعتی، ناصر: متولد ۱۳۳۰، داستان‌نویس و منتقد فیلم. نویسندهٔ سبز (۱۳۶۸) که مجموعه‌ای از داستان‌های عاطفی و خاطره‌ای است.

زرعی، اسماعیل: متولد کرمانشاه، کار ادبی خود را در سال ۱۳۵۰ با چاپ شعری در تهران مصور آغاز کرد، مجموعه داستان سفر در غبار را منتشر کرده است.

زرین، محمد: نویسندهٔ مجموعه داستان‌های باغ‌بی حصار (۱۳۶۸) و جایی چراغی روشن است (۱۳۶۹).

زعیم، کورش: نقطه برآب، گردباد (۱۳۳۶)، جوجه‌ها به پرواز در می‌آیند (۱۳۳۶).

زمانی، حسین: رقص مرگ (۱۳۴۵).

زمانی آشتیانی، محمد ابراهیم: در سال ۱۲۹۴ در لاهیجان به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۸ در تهران درگذشت، از دبیرستان دارالفنون تهران فارغ التحصیل شد و تا سال ۱۳۴۲ دهها رمان به صورت جزوه‌های هفتگی یا پاورقی مجلات منتشر کرد. از جمله می‌توان از رمان‌های تاریخی زیر نام برد: دلشاد خاتون، که جلد دوم آن با نام زیبای مخوف منتشر شد، در بیش از ۱۲۰۰۰ صفحه. سلطانیه جنگل، عشق‌های خسرو پرویز، به سوی روم، خورشید تیسفون، آرزو در ۵ جلد، صدایی از میان آتش، گنجینه آلب ارسلان، علی علیه السلام. و از پاورقی‌های اجتماعی او می‌توان آثار زیر را نام برد: اسرار دخمه شاپور، اسرار کوه گریه‌کان، توقیف داماد در شب عروسی، اسرار دریاچه. معروف‌ترین اثرش، دلشاد خاتون، داستانی مفصل با طرحی پیچیده است. نویسنده فضای پردسیسه و خدعه دربار آخرین ایلخان مغول را به شیوه قصه‌های هزار و یک شب و با شگرد داستان پلیسی ترسیم کرده است.

برخی زمانی آشتیانی را نام مستعار ابراهیم مدرسی می‌دانند و برخی از این دو به عنوان دو نویسنده متفاوت نام می‌برند.

زمانی نیا، مصطفی: نویسنده برگ ریز ارغوان (۱۳۶۱)، پایه پای فرانسوی‌ها (۱۳۶۳)، راه دراز استانبول (۱۳۶۴)، کوچ اسماعیل (۱۳۶۴)، یه شب ماه میاد (۱۳۶۹)، بگو به ماه بیاید (۱۳۷۰)، فلات فیروزه (۱۳۷۳)، و کدام زمین شادتر است (۱۳۷۱). چند مجموعه شعر، فرهنگ جلال آل احمد و فرهنگ سینمای ایران دیگر آثار زمانی نیا را تشکیل می‌دهند.

زنجانی، ابراهیم: شهریار هوشمند (قبل از ۱۳۱۶).

زنگانه، ایرج: زیر این قابلمه وارونه آبی اینهم به آت آشغال دیگه (۱۳۵۵).

زنوزی جلالی، فیروز: متولد ۱۳۲۹ در خرم‌آباد، کار ادبی خود را قبل از انقلاب با چاپ آثاری در مجلات فردوسی و کاریکاتور آغاز کرد. مجموعه داستان‌های سال‌های سرد (۱۳۶۸)، و خاک و خاکستر را منتشر کرده است.

زنون: ابراهیم: محاکمه انسان در دادگاه جانوران (۱۳۷۱).

زواریان، زهرا: سردبیر دوره‌ای از مجله ادبیات داستانی نویسنده نجوای حریر (۱۳۶۹) و مستانه (۱۳۷۱).

زهره‌یی، منصور: غروب روی دیوار گلی (۱۳۴۷).

زینعلی، محسن: تپش سوم (۱۳۷۱).

س

سادات اشکوری، کاظم: متولد ۱۳۱۸، شاعر، مترجم وبوم‌شناس. در مجموعه‌های یک ساعت از ۲۴ ساعت (۱۳۵۰) و برگ‌های می‌ریزند (۱۳۵۱)، تصاویری شاعرانه از طبیعت شمال به دست می‌دهد. در شبنم برخاک (۱۳۵۵) وصف‌های طبیعت‌گرایانه را به یاری ماجراهای رمانتیک عاشقانه به هم می‌پیوندد.

سارلی، احمد: خشم تویلی خان (۱۳۵۲).

ساری، فرشته: متولد ۱۳۳۳ در تهران، فارغ‌التحصیل رشته علوم کامپیوتر و زبان و ادبیات روسی. مجموعه‌ای از اشعار پاسترناک را با عنوان زندگی، خواهر من است به فارسی ترجمه کرده؛ دو مجموعه شعر و رمان‌های مروارید خاتون (۱۳۶۹) و جزیره نیلی (۱۳۷۱) را منتشر کرده است.

سازگار، ژیللا: لیسانسیه روزنامه‌نگاری از آمریکا، با مطبوعات مختلف از جمله اطلاعات بانوان و تماشا همکاری داشته، مجموعه داستان پس از مرگ ماهی‌ها (۱۳۴۹) را نوشته است.

ساعدی، غلامحسین: به سال ۱۳۱۴ در خانواده‌ای کارمندی در شهر تبریز به

دنیا آمد. از دوران نوجوانی برای چند روزنامه فرقه دمکرات مطالبی می نوشت. اولین داستان هایش در هفته نامه دانش آموز تبریز منتشر شد. داستان «از پانفتاده» را در مجله کبوتر صلح (۱۳۳۰) به چاپ رساند. در دانشگاه تبریز پزشکی خواند و از دانشگاه تهران تخصص روانپزشکی گرفت، اما نوشتن را برگزید. در سال ۱۳۳۴ خانه های شهر ری را تحت تأثیر بوف کود نوشت. هنوز دهه چهل فرا نرسیده بود که به عنوان نمایشنامه نویس (با نام مستعار گوهر مراد) شهرت یافت. در مجموعه داستان شب نشینی باشکوه (۱۳۳۹) به زندگی کارمندان پرداخت و تصاویری مملو از ملال و آسیب های روانی - اجتماعی ارائه داد. فضای ترسناکی که رئالیسم ساعدی و رمزآمیز می سازد، در داستان های به هم پیوسته عزاداران بیل (۱۳۴۳) با قدرت بیشتری القا می شود. انتظار «نزول بلا» اکسیون داستان های این کتاب را می سازد. در مجموعه دندیل (۱۳۴۵) وابستگی اقتصادی - سیاسی جامعه را از راه توصیف محیط فاحشه خانه ای نمایش می دهد. در واهمه های بی نام و نشان (۱۳۴۶) دنیای غم انگیز فقر، جنون و مرگ دهقانان کنده شده از زمین، روشنفکران مردود و بی هدف و ولگردان آواره ای که در حاشیه اجتماع می زیند، توصیف می شود. اصالت کارهای ساعدی در فضا آفرینی شگفتی است که نیرویی تکان دهنده به آثارش می دهد. ساعدی در داستان بلند «آرامش در حضور دیگران» از ورای آسیب شناسی روانی به هجو میلیتاریسم می پردازد. در مجموعه ترس و لرز (۱۳۴۷)، زندگی بندرنشینان فقیر و خرافی جنوب کشور به شکلی تازه توصیف می شود. رمان توپ (۱۳۴۸) به وصف اوضاع اجتماعی روستاهای آذربایجان در سال های انقلاب مشروطه اختصاص دارد. ساعدی در مجموعه داستان گود و گهواره (۱۳۵۰) پنهان داشته ترین فضاحت های زندگی شهری امروز را عیان می سازد. از خرداد ۱۳۵۳ تا اردیبهشت ۱۳۵۴ را در زندان گذراند، و در سال ۱۳۵۷ به دعوت انجمن قلم به امریکا سفر کرد و در پائیز همان سال در لندن با شاملو در نشر ۱۲ شماره از نشریه ایرانشهر همکاری کرد. آثار فراوان او گستره وسیعی از داستان و نمایشنامه گرفته تا تکنگاری های اجتماعی - اقتصادی و ترجمه کتاب های روانپزشکی را در بر می گیرد. پس از انقلاب، به مقاله نویسی برای روزنامه های سیاسی - اجتماعی

پرداخت و داستان‌های معدودی در مجله آرش منتشر کرد. در سال ۱۳۶۱ به فرانسه مهاجرت کرد و دوره جدید فصلنامه الفبا را انتشار داد (دوره اول آن در سال‌های ۱۳۵۶-۱۳۵۲ در تهران منتشر شد). در سال ۱۳۶۴ درگذشت و در پراشز در جوار هدایت به خاک سپرده شد. دو رمان - از کارهای دهه پنجاه او - غریبه در شهر (۱۳۶۹) و تاتار خندان (۱۳۷۳) منتشر شده است.

سالک، احمد: می‌خواهم گریه کنم (۱۳۵۱).

سالمی، سیروس: مجموعه آخوندک (۱۳۵۳).

سالمی، نورالدین: متولد ۱۳۳۳ در اردبیل، فارغ‌التحصیل پزشکی از دانشگاه تهران. مجموعه داستانی تحت عنوان گزارش عذاب (۱۳۵۸) دارد. جلد اول افسانه‌های آذربایجان را در سال ۱۳۷۱ منتشر کرده است.

سالور، حسینقلی میرزا: نویسنده داستانی درباره زندگی فردوسی تحت عنوان جفت پاک (۱۳۱۳).

سالور، سبکتکین: این روزنامه‌نگار و تاریخ پژوه در سال ۱۳۰۲ به دنیا آمد. در دانشگاه تهران در رشته تاریخ و جغرافیا و ادبیات فارسی تحصیل کرد. کار مطبوعاتی خود را از سال ۱۳۱۹ آغاز کرد، با اسامی مستعار سنجر، سحر و صحراگرد برای مجلات می‌نوشت. داستان‌های کوتاهی نیز از نویسندگان فرانسوی ترجمه کرد. پاورقی‌های تاریخی‌اش در نشریات وابسته به روزنامه اطلاعات، از جمله مجله جوانان امروز به چاپ می‌رسید. در سال ۱۳۷۰ در اروپا درگذشت. آثارش عبارتند از: مردی از جنوب (۱۳۳۶)، نسل شجاعان (۱۳۳۷)، کشاکش، گرشاسب (۱۳۴۳)، دلاور (۱۳۵۵). گذشته از داستان‌ها و نمایشنامه‌های رادیویی، چند جلد کتاب نیز در زمینه تاریخ دارد.

سامان، منوچهر: هفت ستاره (۱۳۳۶).

سامعی، قربانعلی: طلوع از افقی بالاتر (۱۳۷۲).

ساوجی، مریم: متولد ۱۲۹۶ در تهران، فارغ‌التحصیل حقوق و ادبیات. دبیر دبیرستان. نویسنده دخترراه و فرشته.

سبحانی، رضا: گورستان وحشت.

سپانلو، محمدعلی: متولد ۱۳۱۹ در تهران، فارغ‌التحصیل حقوق از دانشگاه تهران، شاعر، مترجم و منتقد ادبیات داستانی، مجموعه‌ای با نام بازآفرینی واقعیت (۱۳۴۹) از داستان‌های کوتاه ایرانی فراهم آورد. در داستان‌های روستایی - ماجراجویی مردان (۱۳۵۱) توصیف خشونت طبیعت را با ذهنیات مشوش مردانی درگیر حادثه می‌آمیزد تا به کنایه از ناروایی‌های اجتماعی سخن گوید.

ستوده، محمد: مجموعه داستان رنگ‌ها و نیرنگ‌ها (۱۳۵۳).

سجادی، محمدعلی: سینماگر، شاعر و داستان‌نویس. آثار داستانی‌اش عبارتند از: خورشید زیر خاکستر (۱۳۵۶)، روزنامه آخرین خبر (۱۳۵۸) و تمثیل داغستان و راز سرخمردگی (۱۳۶۹). آخرین اثر او، رمان پیرصفحه حیرانی (۱۳۷۳) توصیفی از فضای عاطفی-اجتماعی دهه چهل تا شصت است.

سحابی، مهدی: متولد ۱۳۲۲ در قزوین. روزنامه‌نگار، نقاش، مترجم و رمان‌نویس. تحصیلاتش در چند دانشکده سینمایی و نقاشی در تهران و رم را ناتمام گذاشت و به کار در روزنامه کیهان پرداخت. با نام مستعار سهراب دهخدا نقد سینمایی می‌نوشت. پس از انقلاب و فراغت از روزنامه‌نگاری، به صورتی جدی‌تر به ترجمه و نقاشی پرداخت. بیش از بیست اثر در زمینه تاریخ هنر، رمان

و داستان کوتاه از زبان‌های فرانسوی و ایتالیایی به فارسی ترجمه کرد، و به عنوان مترجم برگزیده سال ۱۳۶۵ در رشته ادبیات و هنر انتخاب شد. مهم‌ترین کار او را می‌توان ترجمه رمان مشهور مارسل پروست، در جستجوی زمان از دست رفته، دانست که نخستین کتاب آن در سال ۱۳۶۹ در تهران منتشر شد. در رمان ناگهان سیلاب (۱۳۶۸) هراس و از هم‌گسیختگی روحی و اجتماعی به هنگام موشکباران شهرها را در قالب داستانی تخیلی بازتاب می‌دهد.

سرباز، ر: بردگان سرنوشت، درباره زندگی رنجبار چند کارگر مهاجر که در بیغوله‌ای می‌زیند و گرفتار ماجراهایی غم‌انگیز می‌شوند.

سرباز نجف‌آبادی، الهی: تجمل (۱۳۵۲).

سربازی، مظفر: آخرین پرواز (۱۳۷۱).

سردادور، ابوتراب: نویسنده جنگ و عشق (۱۳۵۲) در دو جلد، که داستانی است تاریخی درباره عصر شاه عباس صفوی.

سردادور، حمزه: در سال ۱۲۷۶ در تبریز به دنیا آمد و در مدرسه روسی «اقبال» تحصیل کرد. به عنوان مترجم وارد بانک استقراضی شد و به اصفهان رفت. کار مطبوعاتی خود را از سال ۱۲۹۸ با نوشتن برای روزنامه دغد آغاز کرد و تا هنگام وفات (در سال ۱۳۴۹) با مطبوعات همکاری داشت. بیشترین آثارش به صورت پاورقی‌های تاریخی در اطلاعات هفتگی به چاپ رسید. در سال ۱۲۹۹ پس از تعطیل شدن بانک به تهران آمد. سپس وارد سفارت شوروی شد و تا اوایل جنگ دوم جهانی منشی و مترجم اول آن سفارتخانه بود. قبل از وقایع شهریور ۱۳۲۰ از خدمت سفارت مستعفی شد و اوقات خود را صرف نوشتن برای مطبوعات کرد و داستان‌های تاریخی متعددی نوشت: داستان‌های علیمردان (۱۳۲۹)، چشمه آب حیات (۱۳۳۲)، زندانی قلعه قهقهه، افسانه فاجار

(۱۳۳۵)، در پس پرده (۱۳۳۶)، بانوی سربه‌دار (۱۳۴۳)، دختر قهرمان (۱۳۴۵)، انتقام زنان، فریب خورده، دختر مجاهد، مه‌لقا و از صید ماهی تا پادشاهی (۱۳۴۷)، که سرگذشتی عاشقانه - تاریخی از بلند پروازی‌های جوانان آل بویه است. در کیمیاگران (۳۶-۱۳۳۵)، دختر و پسری که برای یافتن نسخه‌ای از اسرار کیمیاگری سختی‌های فراوانی را تحمل کرده‌اند، وقتی به ثروت می‌رسند، آن را به مستمندان می‌بخشند؛ و بدینسان تعدیل ثروت در خیال حاصل می‌شود.

سردار اسعد، علیقلی: نویسندهٔ هرمس مصری که داستانی است تاریخی و در تهران چاپ شده.

سردار موسوی: روبرو (۱۳۷۲).

سردوزامی، اکبر: در سال ۱۳۳۰ در تهران به دنیا آمده و از دانشکده هنرهای زیبا در رشتهٔ بازیگری فارغ‌التحصیل شده است. ضمن تحصیل، در خیاط‌خانه‌ها مشغول کار بوده، و در داستان‌هایش زندگی کارگران خیاط را توصیف کرده است. مجموعه‌های دل‌پاسی (۱۳۵۸) و خانه‌ای با عطر گل‌های سرخ (۱۳۶۰) را در تهران و غروب اول پاییز (۱۳۶۸) را در خارج از کشور به چاپ رساند.

سرشار، سرویس: مجموعهٔ ما زنده بدانیم که ... (۱۳۶۰).

سرشار، محمدرضا «رضا رهگذر»: متولد ۱۳۳۲ در کازرون، به تدریس قصه‌نویسی در دانشگاه تهران و فعالیت در حوزهٔ هنری سازمان تبلیغات اسلامی مشغول است، چندین مجموعهٔ مقاله و داستان‌هایی برای نوجوانان دارد. مجموعه داستان خداحافظ برادر (۱۳۶۹) را برای بزرگسالان نوشته است.

سرفراز، ناهید: چکمه‌های سیاه (۱۳۳۹).

سرکوب، غلامحسین: عروس جلفا (۱۳۳۳).

سروش، احمد (۱۲۸۹-۱۳۵۰): از پرکارترین نویسندگان مطبوعات و رادیو، که کار مطبوعاتی خود را از سال ۱۳۲۱ شروع کرد. از پیروان اقبال لاهوری بود و برنامه‌های مذهبی، فلسفی، داستان‌ها و نمایشنامه‌ها و تفسیرهای بسیاری برای رادیو نوشت. آثار متعددی از او منتشر شده از جمله غیر از خدا هیچ‌کس نبود که مجموعه داستان‌های اوست. این داستان‌ها از دید نوجوانی روایت می‌شود که پای صحبت پیرزنی نشسته و از قصه‌های پای کرسی او نتیجه‌های عرفانی و اخلاقی می‌گیرد و برجهالت‌ها و تعصب‌ها افسوس می‌خورد. سروش با افراط در به کارگیری اصطلاح‌های عامیانه، آداب و رسوم خرافی مردم تهران قدیم را توصیف می‌کند.

سزایی، کاظم: رویای قمصر (۱۳۳۷).

سعیدنیا، جلال: بازیچه (۱۳۳۶)، شاخه‌های رنج.

سعیدی، احمد «خوزی»: نویسنده مجموعه‌های خاک شور (۱۳۵۴) و انسان تا انسان (۱۳۵۶). در داستان‌هایش زندگی مردم تنگدست جنوب ایران را به سبکی ناتورالیستی تصویر می‌کند.

سعیدی، سیدغلامرضا: آثار بسیاری دارد، از جمله داستان‌هایی از زندگانی پیغمبر ما.

سعیدی، کبری «شهرزاد»: هنرپیشه سینما، شاعره، نویسنده توبا (۱۳۵۶).

سفالی، یوسف: عروس مایا (۱۳۷۱).

سکانی، احمد ← رحیمی، مصطفی.

سلحشور، کورش: نمایشنامه‌نویس. ازدهای کوچک (۱۳۴۳) از جمله رمان‌های اسطوره‌ای - توراتی است که پس از موفقیت یکلیا و تنهایی او نوشته تقی مدرسی رواج یافتند. سلحشور با قرار دادن اسطوره هابیل و قابیل در متن مسایل امروز، جنبه‌های گوناگون رنج‌های روانی بشر را از دیدگاهی اخلاقی مورد توجه قرار می‌دهد و در ایجاد فضا و موقعیت داستانی به توفیقی نسبی دست می‌یابد.

سلطانی، حبیب: بازتاب (۱۳۶۲).

سلطانی، سعید: نیلوفر (۱۳۷۲).

سلیمانی، ایرج: متولد ۱۳۳۳، نویسنده فریون (۱۳۵۳).

سلیمانی، محسن: متولد ۱۳۳۸ در تهران، لیسانسیه زبان و ادبیات انگلیسی، در سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۵ ضمن تدریس در آموزش و پرورش، جنگ سوره را منتشر می‌کرد و سپس در کیهان فرهنگی، همشهری و کیان به کار پرداخت. چند سال را نیز با سمت رایزنی فرهنگی در لندن گذراند. بیشتر به عنوان مترجم و روزنامه‌نگار شناخته شده است، اما دو مجموعه داستان هم دارد: آشنای پنهان (۱۳۶۰) و سالیان دور (۱۳۶۲) که در آن‌ها خاطرات دوران کودکی را در بافتی سنتی ارائه می‌دهد.

سلیمانی، نقی: حدیث چشم و کوه (۱۳۶۳).

سلیمی، منوچهر: آب حیات (۱۳۵۱).

سمیعان، یحیی «ریحان»: این شاعر رمانتیک در سال ۱۲۷۵ از پدر و مادری اصفهانی در تهران متولد شد. از سال ۱۲۹۴ به نشر جریده ادبی و کم و بیش فکاهی گل زرد پرداخت. جریده‌ای نیز با نام نوروز منتشر می‌کرد. در سال ۱۳۰۰ هـ.ق سید ضیاءالدین طباطبائی او را در دارالمجانین تهران حبس کرد که حاصل آن داستانی شد به نام یک شب در دارالمجانین. در سال‌های پس از جنگ دوم به امریکا مهاجرت کرد و در سال ۱۳۶۳ درگذشت.

سنگلجی، محمد: ندای عشق (۱۳۵۰).

سهرابی، ایرج: آن سوی زندگی (۱۳۶۳)، اشتباه سرنوشت (۱۳۷۱).

سهلی، امیرهوشنگ: آدم یکی از پدران خیلی دور من بوده است، تارهای سیاه عنکبوت (۱۳۵۴)، نور ایمان (۱۳۵۴)، آرزوهای بی‌پایان بشر (۱۳۵۵)، تسخیر بهشت (۱۳۵۶)، یک وجب خاک خدا (۱۳۵۶)، اتحاد حیوانات بر علیه انسان‌ها (۱۳۴۱).

سهیلی، منوچهر: نویسنده دفاع از خواهر و طوفان زندگی (۱۳۴۸).

سهیلی، مهدی: شاعر و نویسنده‌ای که سال‌ها در رادیو برنامه مشاعره را اداره می‌کرد. متولد ۱۳۰۳، دیپلمه، از سال ۱۳۲۳ با مطبوعات همکاری داشت. دزد ناشی که به کاهدان زد (۱۳۳۵)، سردیبرگیج (۱۳۴۱) و خاطرات یک سگ (۱۳۴۳) از آثار منشور اوست.

سهیلی خوانساری: داستان تاریخی محمود و ایاز را نوشته است.

سیاحی، عباس: از نویسندگان کتاب‌های درسی دوره ابتدایی در دهه پنجاه. بابام که مرد (۱۳۵۳) را به صورت دفتر یادداشت روزانه نوشته است. نویسنده از

ورای یادداشت‌ها، در بافتی خاطره‌ای زندگی یکنواخت و سراسر رنج، و مرگ پدرش (دستفروشی دوره‌گرد) را با نثری ساده بیان می‌کند. کتاب از لحاظ شخصیت پردازی و واقعه آفرینی چندان قوی نیست.

سیاسی، محمد: نویسنده مجموعه داستان بی‌پناه (۱۳۳۱) در اصفهان، در توصیف مظالم و مفاسد اجتماع.

سیف، هادی: محقق تاریخ نقاشی. نویسنده روایت‌های مستند مینا و پلنگ (۱۳۶۸)، مارجان (۱۳۷۰).

سیف‌الدینی، علیرضا: سندباد (۱۳۷۲).

سینایی، حسین: صلح دنیاها در سیارهٔ اچ. او (۱۳۴۶).

سیوکی، محسن: مجموعه گاوپیل (۱۳۶۱).

ش

شابهاری، رضا: رمان نفس‌ها و هوس‌ها (۱۳۶۷)، در زمینه جنگ ایران و عراق.

شاپوریان، رضا: متولد ۱۳۰۴، خانه‌ای که آتش گرفته بود (۱۳۴۸) مجموعه سیزده داستان است که اغلب آن‌ها به هنگام تحصیل نویسنده در آلمان نوشته شده است.

شاد، حمید: به خاطر دستای پینه بسته جان جان (۱۳۵۳) مجموعه ۱۵ داستان از زندگی فرودستان جامعه، با نثری عامیانه است. این داستان‌ها در حد طرح‌هایی اولیه قابل قبول‌اند، اما نویسنده آنقدر درگیر عامیانه‌نویسی است که از پرداختن به داستان غافل می‌ماند. تمامی داستان‌ها با مرگ و ویرانی پایان یافته‌اند.

شاداب‌رو، محمدرضا: متولد ۱۳۴۱ در تهران، از اعضای هیأت تحریریه مجله رشد جوان و انتشارات حوزه هنری، نویسنده دشت مینا که مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه است.

شادروان، عباس: متولد ۱۳۳۵، مترجم و داستان‌نویس، نویسنده از خودمان برای خودمان (۱۳۵۸).

شادلو، نصرت‌الله: عشق پاک، عزم و عشق (قبل از ۱۳۱۶).

شادمان، فخرالدین (۱۳۴۶-۱۲۸۵): صاحب مناصب دولتی، استادی دانشگاه و سردبیری مجلات. مجموعه مقاله معروفش، تراژدی فرهنگ در سال ۱۳۴۶ منتشر شد. کتاب‌های داستانی‌اش عبارتند از: تاریکی و روشایی (۱۳۲۹) که به نثری شیرین و روان نوشته شده، کتاب بی‌نام (قبل از ۱۳۱۶) و حکایتی و اشارتی (۱۳۴۲) و در راه هند (قبل از ۱۳۱۶).

شامیاتی، ایوج: سرگردان (چ ۱۳۵۱، ۲).

شاملو، احمد: متولد ۱۳۰۴ در تهران، موفق به اتمام تحصیلات خود نشد و از سال ۱۳۱۸ کار مطبوعاتی خود را با مجله راهنمای زندگی شروع کرد و سردبیری دوره‌های موفقی از ماهنامه اطلاعات، کتاب هفته، خوشه و کتاب جمعه و ... را برعهده داشت. او که اشعارش را با نام‌های ا. صبح و ا. بامداد منتشر می‌کرد، دیری نگذشت که شاعری مشهور شد. در یک دوره نیز برای امرار معاش به سناریو نویسی روی آورد. کتاب‌های متعددی را به فارسی برگرداند و تحقیق‌های ارزشمندی در زمینه فرهنگ و آداب و رسوم عامه انجام داد که حاصل آن تحت عنوان کتاب کوچه منتشر شد. جز داستان «زیر خیمه گر گرفته شب»، کتابی با عنوان درها و دیوار بزرگ چین (۱۳۵۲) دارد که مجموعه‌ای از حکایت‌های متأثر از کافکا و هدایت است. چند مجموعه مقاله و آثاری برای کودکان برحاصل فعالیت ادبی این شاعر بزرگ می‌افزایند.

شاهانی شرقی، خسرو: متولد ۱۳۰۸ در مشهد، روزنامه‌نگار و فکاهی‌نویس. تحصیلات خود را در دوره متوسطه ناتمام گذاشت و از سال ۱۳۳۴ به عنوان روزنامه‌نگاری حرفه‌ای شروع به کار کرد و مدت‌ها نویسنده مجله خواندنی‌ها و خبرنگار پارلمانی روزنامه کیهان بود. چند داستان از عزیزنسن، طنزنویس ترک، ترجمه کرد و تحت تأثیر او به نگارش داستان‌های فکاهی پرداخت.

شاهانی در داستان‌هایش یک شخصیت تیپیک اجتماعی را به صورتی اغراق‌آمیز معرفی می‌کند تا از ورای آنچه بر او می‌گذرد، نهادها و مناسبات کهنه، آداب و سنن دست و پاگیر و فقر و کمبودهای اجتماعی را به سخره گیرد. آثارش عبارتند از: کور لعتی (ج ۲، ۱۳۴۳)، کمدی افتتاح (۱۳۴۶)، وحشت آباد (۱۳۴۸)، پهلوان محله، آدم عوضی (۱۳۴۹)، بالارودی‌ها و پایین رودی‌ها (۱۳۵۱)، امضای یادگاری (۱۳۵۴)، الکی خوش‌ها (۱۳۵۶)، تفنگ بادی (۱۳۵۸)، گره کور (۱۳۶۲)، فولکس دکتر بقراط (۱۳۶۳)، قهرمان ملی (۱۳۶۴)، بازنشسته (۱۳۶۸) و گنج باد آورد (۱۳۶۹).

شاه حسینی، انسیه: رمان توپ‌چنار (۱۳۷۱).

شاه حسینی، ناصرالدین: استاد ادبیات فارسی در دانشگاه تهران. رمان شراره‌های خاموش شده (۱۳۲۸) را درباره زندگی و عشق‌های لطفعلی خان زند نوشت. مجموعه نی‌زرد (۱۳۳۰) او حاوی افسانه‌های عاشقانه فولکلوریک با طرحی پیش پا افتاده است.

شاهرخ، بهرام: سرود ناز (۱۳۳۸).

شاهرودی، اسماعیل (۱۳۶۰-۱۳۰۴): متولد دامغان، فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبا، دبیر دبیرستان‌ها، شاعر معروف که با نام مستعار «آینده» شعر می‌سرود و مرگی غم‌انگیز داشت. داستان‌های ذهنی و خاطره‌ای‌اش، در مجموعه چند کیلومتر و نیمی از واقعیت (۱۳۵۰)، را تحت تأثیر ادبیات پوچی نوشته است.

شاهگل‌دیان، نکتار: نوری در تاریکی (۱۳۶۲).

شاهین، س.م: نسرین گل هرزه (۱۳۳۱).

شاهین پر، ناصر: از سال‌های چهل با چاپ داستانی در کتاب هفته کار نویسندگی را شروع کرد. مجموعه طرح یک خیابان (۱۳۵۲) حاوی داستان‌هایی طنزآمیز از زندگی کارمندان و شهرنشینان متوسط الحال است. رمان پای غول (۱۳۵۳) توصیفی از تأثیر ورود تراکتور به یک روستا است. شاهین پر در رمان سال‌های اصغر (۱۳۵۷) با دیدی شوخ و رندانه از نظرگاه کودکی که همراه حوادث سیاسی - اجتماعی سال‌های ملی کردن صنعت نفت رشد می‌کند، به رویدادها می‌نگرد. نان و آفتاب (۱۳۶۳) مجموعه داستان‌های او دربارهٔ ایرانیان مهاجر به شیخ‌نشین‌های خلیج فارس است.

شایان، منوچهر: هفت ستاره (۱۳۳۶).

شایانی، عطیه: ندا (۱۳۳۷).

شب پر، تقی: بالاتر از سیاهی نوشته‌ای پراطناب دربارهٔ کابوس‌ها و هذیان‌های کودکی بیمار است.

شجاعی، محمود: متولد ۱۳۳۷، نویسندهٔ قبرستان مردگان (۱۳۶۲).

شجاعی، سیدمهدی: متولد ۱۳۳۹ در تهران، در سال‌های پس از انقلاب فعالیت ادبی خود را شروع کرد، به جز انتشار ماهنامهٔ ادبی روزنامه جمهوری اسلامی، مشاغل فرهنگی مختلفی داشته است. داستان‌هایی برای نوجوانان، چند نمایشنامه، ترجمه و داستان‌هایی برای بزرگسالان نوشته است: ضیافت (۱۳۶۳)، امروز بشریت (چ ۲، ۱۳۶۸)، ضریح چشم‌های تو (۱۳۶۶)، دو کبوتر دو پنجره یک پرواز (۱۳۶۶).

شجاعیان، علی: سرکار استوار (چ ۲، ۱۳۴۵). چند نمایشنامه نیز نوشته است.

شریت دار، محمد: سفرهای مخوف (۱۳۶۲).

شریعتمداری، جعفر «درویش»: متولد ۱۳۰۲ در سبزوار، در آغاز تحت تأثیر دشتی بود و داستان‌هایی با مضامین روانی - عرفانی می‌نوشت: کعبه (۱۳۲۴)، سفارت عظمی (۱۳۲۵)، مکتب (۱۳۲۷)، کتاب (۱۳۲۹) و باغ (۱۳۳۳). از مجموعه‌های لوحه (۱۳۳۳) و جاودانگی (۱۳۳۷) به موضوع‌های عرفانی و سوررئالیستی در باب پوچی جهان روی آورد. اوج این گرایش در مجموعه هفتخوان (۱۳۴۷)، حاوی شکل یافته‌ترین داستان‌های نویسنده، دیده می‌شود.

شریعتمداری، م: عروسک‌های ساحره (۱۳۳۳).

شریعتی، علی (۱۳۵۶ - ۱۳۱۲): آثار بسیاری از او منتشر شده، از جمله قصه حسن و محبوبه (۱۳۵۶) با زمینه مذهبی - سیاسی.

شریف، شمس‌الدین: مسلول (۱۳۵۱).

شریف، ص: مجموعه ستاره غروب (۱۳۵۵).

شریف، محسن: رمان فصل‌های تکراری (۱۳۶۹).

شریف تهرانی، علی‌اصغر: (?) (۱۲۸۰ -) در رمان خون بهای ایران یا عشق و شکیبایی (۱۳۰۵) عشق ایرج و مهرانگیز را بر زمینه آثار جنگ بین‌الملل اول در ایران، توصیف کرد. آنگاه همای و همایون (۱۳۰۵)، که قصه‌ای است از نوع تهران مخوف، نازبخت (۱۳۱۲) و نوشکفته‌ها (۱۳۳۵) را نشر داد. نویسنده‌ای است با گرایش سنت‌گرایانه و مخالف تجدد بی‌ریشه.

شریف زاده، منصوره: متولد ۱۳۳۲، نویسنده مولود ششم (۱۳۶۳)، مجموعه

داستانی دربارهٔ رنج زنان. ترجمهٔ چند نمایشنامه نیز از او منتشر شده است.

شریفی، حسن: انسان‌های کشتزار (۱۳۴۲).

شریفی، حسنعلی: کمدی حیوانی (۱۳۵۱).

شریفی، شهین: نویسندهٔ رمان زندگی پوشالی (۱۳۴۹) که ماجرایش در دانشگاه می‌گذرد. در رمان زنده‌های بی‌زندگی نیز دانشجویی در اثر معاشرت با افراد ناباب، به قعر فساد در می‌غلتد. مجموعه‌های دیپلمه (۱۳۴۸) و عروسک‌بازی مرده‌ها را نیز نوشته است.

شریفی، صدیقه: ستاره غروب شریف (۱۳۵۵).

شریفی، محمد: بیوه زن (۱۳۵۲).

شریفی، محمد: متولد رفسنجان، نویسندهٔ مجموعهٔ باغ اناری (۱۳۷۲)، شامل داستان‌هایی کابوس‌ناک و کافکایی.

شریفیان، روح‌انگیز: دست‌های بسته (۱۳۷۱).

شعاعی، عبدالحمید: نویسندهٔ رمان رودن.

شعشعانی، حسین: چهل قصهٔ پلیسی، دهکدهٔ خونین (۱۳۱۷) و دشنهٔ مسموم (۱۳۲۲).

شعله‌ور، بهمن: متولد ۱۳۲۰ در تهران، دارندهٔ دکترای فلسفه از آمریکا و انگلیس، دبیرکل پیمان سنتو، مترجم خشم و هیاهوی فاکنر و سرزمین هرز

البوت. نویسندهٔ رمان سفر شب (۱۳۴۶). قهرمان رمان، در فضایی آشفته، سفری از ادعاهای روشنفکرانه تا تن دادن به معیارهای مبتذل اجتماعی و رسیدن به جنون را طی می‌کند. فصول پراکندهٔ رمان، که به صورت تک‌گویی و حدیث نفس نوشته شده، تصویری از سال‌های پایانی دههٔ سی به دست می‌دهند. این رمان را نخستین گزارش هنری از آرمان‌ها و ناکامی‌های نسلی دانسته‌اند که سال‌های جوانی خویش را در یخبندان پس از کودتای ۱۳۳۲ گذراند. شعله‌ور منظومه‌ای نیز با نام حماسه مرگ، حماسه زندگی (۱۳۳۹) دارد.

شفقت، محمدعلی: مجموعهٔ برای یک لقمه نان (۱۳۴۶).

شفیانی، منوچهر: متولد ۱۳۱۹ در چهارمحال بختیاری. پس از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه به عنوان سپاهی دانش به روستا رفت و داستان‌هایش را در مجلات ترقی و خوشه به چاپ رساند، اما در جوانی (به سال ۱۳۴۶) درگذشت. داستان‌هایش، گزارش‌هایی از دید معلم روستایی‌اند که اعتقادات، آداب و رسوم و خصلت‌های ناپسند روستائیان را مورد نکوهش قرار می‌دهد. او دهکده‌هایی را توصیف می‌کند که در لابه‌لای کوهساران جنوب کشور فراموش شده‌اند و غرقهٔ خشونت‌ها و تعصب‌های کهن‌اند. چند داستان‌ش به صورت مجموعهٔ معامله‌چی‌ها (۱۳۵۵) درآمد و تمامی داستان‌هایش با عنوان قرعه آخر (۱۳۵۶) منتشر شد.

شفیعی، شهرام: نویسندهٔ مجموعه‌های در نوجوانی (۱۳۶۹)، آن‌ها از آتش نمی‌ترسند (۱۳۷۰)، دیروز مهتاب عروسی کرد (۱۳۷۲).

شکاری، حسن: نقاش و نویسنده. در رمان ققنوس‌های عصر خاکستر (۱۳۷۲)، به عشق‌ها و مبارزات یاغیان کردستان تا سال‌های دههٔ چهل می‌پردازد.

شکری، حسن: صخره‌های عقیق (۱۳۷۱).

شکری، محمد: متولد کرمانشاه، معلم، نویسندهٔ رمان دوزخ نشینان (۱۳۴۸)،
برزخ (۱۳۵۱) و مجموعهٔ بهشت آرزو.

شکوری، مهرداد: متولد ۱۳۲۴، دیپلمه، پادزهر را در سال ۱۳۴۴ منتشر کرد و
در سایه و سیماب (۱۳۵۳) حالات نفسانی مردی را به صورتی تخیلی توصیف
کرد. چند نمایشنامه نیز نوشته است.

شکویی، مسعود: رمان طالع بازیافته (۱۳۷۱).

شکیبی، محمد: درست مثل یک صبح بارانی (۱۳۷۱).

شکوهیان، محمدعلی: خاموشی (۱۳۲۴)، یک روز سفر (۱۳۳۵)، روزهای رفته
(۱۳۴۲) و خاطره‌ای چند (۱۳۴۲).

شکی، انور: یک سوال (۱۳۵۱).

شکیباپور، عنایت‌الله: مترجم آثار میشل زواگو پاورقی‌نویس فرانسوی.
نویسندهٔ حرمرای خسرو پرویز (۱۳۳۵).

شماسی، عبدالحی: شش تابلو (۱۳۶۰)، نشان آخر (۱۳۶۳).

شمس اسحاق، کیان‌وش: متولد ۱۳۳۳ در کرمانشاه، لیسانسیهٔ ادبیات فارسی
و دبیر آموزش و پرورش، به خاطر شغل اداری پدر در شهرهای گوناگون زندگی
کرد، در دههٔ ۱۳۵۰ شعرها و داستان‌هایی در مطبوعات به چاپ رساند. پس از
چاپ مجموعهٔ شعری با نام در امتداد تجربه‌ها، مجموعه داستان شیر (۱۳۶۴) را
منتشر کرد.

شمسی زاده، لطف‌الله: یلدا.

شمیسا، سیروس: متولد ۱۳۲۷ در رشت، دکتر در ادبیات فارسی. صاحب کتاب‌های متعدد دربارهٔ علوم ادبی و سبک‌شناسی. نویسندهٔ مجموعه داستان‌های آینه (۱۳۷۰) و سیروس در اعماق (۱۳۷۳)، ملهم از علوم غریبه و اساطیر.

شهاب، فروغ: نویسندهٔ سه هزار و یک شب (۱۳۶۸) که رمانی است دربارهٔ وضع زنان در دورهٔ قاجار.

شهاب‌پور، عطاءالله: نویسندهٔ از حلقهٔ عروسی تا شهادت. از او آثار دینی متعددی منتشر شده و پاره‌ای از داستان‌های خارجی را نیز ترجمه کرده است. از جمله پسرک از آلفونس دوده.

شهباز، حسن (متولد ۱۲۹۹): مازندرانی و فارغ‌التحصیل کالج امریکایی اصفهان، مدتی معاون برنامهٔ فارسی رادیو صدای امریکا بود. مترجم و مفسر ادبیات امریکایی و نویسندهٔ خاطرهٔ یک دوست (۱۳۳۴).

شهدادی، هرمز: شاعر، مترجم و منتقد ادبی. پس از مجموعهٔ یک قصهٔ قدیمی (۱۳۵۵)، رمان شب هول (۱۳۵۷) را نوشت. در داستان‌های کوتاهش به عشق، مرگ و فاجعه‌هایی پرداخت که ریشه در رمز و رازهای جنون‌آمیز دارند. اغلب داستان‌هایش به شیوهٔ تک‌گویی ذهنی نوشته شده‌اند. در رمان جاه‌طلبانهٔ شب هول از ورای سفر شبانهٔ روشنفکری خودباخته، تاریخ روشنفکری معاصر ایران را مرور می‌کند. این رمان ترکیبی از روایا، تاریخ و واقعیت است و از نظر به‌کارگیری صناعت‌های نوین داستان‌نویسی، ارزش‌های چندینی دارد.

شهرام، مصطفی: الماس و گل سرخ، گلی به دامن خار (۱۳۴۲).

شهران، جمال‌الدین (متولد ۱۳۰۰): دورهٔ دکترای ادبیات را در تهران گذرانده و مدتی نیز در اروپا بسر برده است. مدتی مجلهٔ برای مردم را انتشار می‌داد. از آثار او می‌توان مجموعه داستان‌های سقاخونه (که با نام مستعار رامی چاپ شد) و عبادالله الصالحین را نام برد که هر دو مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه‌اند. جز مجموعه شعرهای رقص بر ساحل و بارگاه خیال، داستان بلند فرانسواز و مجموعه داستان در جستجوی زندگی را نیز منتشر کرده است.

شهرزاد: شهرزاد قصه می‌گوید (۱۳۳۴).

شهرستانی، محمد حسین: جمیله (۱۳۳۳) که یک سرگذشت عاطفی است، حذف النور (۱۳۳۵) و مادر (۱۳۳۵) را هم نوشته است.

شهری‌باف، جعفر: متولد ۱۲۹۳ در تهران، داستان‌های شرح احوالی‌اش حکایت از گذرانی سخت، همراه با شغل عوض کردن‌های بسیار دارد. در این آثار گذر جامعهٔ ایرانی از سنت به سوی تجدد را تصویر می‌کند. پس از حاجی در فرنگ (۱۳۴۴)، معروف‌ترین رمانش شکر تلخ (۱۳۴۷) را منتشر کرد. این اثر نوشته‌ای موفق در توصیف رنج‌های زن ایرانی است. آنگاه مجموعه داستان انسیه خانم (۱۳۴۹)، و داستان‌های بلند گزنه (۱۳۵۲) و حاجی دوباره (۱۳۵۶) را به چاپ رساند. در داستان‌هایش خاطره‌گویی را با اندرزهای اخلاقی و شرح آداب و رسوم می‌آمیزد و برای هر حادثه، قصه و متلی از فولکلور تهران قدیم می‌گوید و متنی پرگو اما شیرین و سرگرم‌کننده پدید می‌آورد. کتاب‌هایی دربارهٔ طب قدیم، ضرب‌المثل‌ها، و تاریخ اجتماعی تهران در قرن سیزدهم دارد.

شهلاپور، علیرضا: نویسندهٔ داستان‌های عاشقانه رمانتیک: شرنگ (۱۳۳۵)، برگور خاطرات (۱۳۳۷)، کتاب آلیسا (۱۳۳۹)، مروارید غم (۱۳۴۱) و نیایش (۱۳۴۸). نوشته‌هایش بیشتر به قطعه‌های ادبی احساساتی شبیه است تا داستان.

شهید نورایی، محمد (?- ۱۲۷۸): در رمان زیر گنبد کبود (۱۳۲۵) با نثری مملو از اصطلاحات عامیانه، به زندگی کارمند متوسط الحالی می‌پردازد که درگیر بند و بست‌های اجتماعی و اداری برای ترقی می‌شود. کتابی نیز با عنوان در کنار سیحون (چ ۲، ۱۳۳۲) دارد.

شهیدی، ابرام: داستان‌هایی دربارهٔ مردم فقیر و کارمندان دون پایه در مجلهٔ پیام نوین نوشت و آن‌ها را در مجموعهٔ خر دجال (۱۳۳۹) گرد آورد.

شیرازپور پرتو، علی «شین. پرتو»: در سال ۱۲۸۶ در کنگاور به دنیا آمد، در وزارت خارجه به کار پرداخت و در سال ۱۳۰۹ مجلهٔ آرمان را بنیاد نهاد. نخستین داستان‌اش را به همراهی هدایت و علوی در مجموعه داستان‌های تاریخی ایران (۱۳۱۰) منتشر کرد. سپس داستان‌های عاشقانه و تاریخی متعددی نوشت و در آن‌ها با نثر شاعرانه‌اش نوعی غزل منثور آفرید: در گرو پول (۱۳۱۰)، کو عشق من (۱۳۱۳)، پهلوان زند (۱۳۱۲) - دربارهٔ هجوم آغا محمدخان به شیراز و قتل عام مردم و اسارت و مرگ لطفعلی خان زند، ویدا (۱۳۱۳)، کام شیر (۱۳۲۵)، بهای عشق (۱۳۲۵)، داستان‌ها (۱۳۲۹)، قهرمان ایرانشهر (۱۳۳۲)، دربارهٔ یعقوب لیث، چشمهٔ سیماب (۱۳۳۸) مجموعه‌ای از جمله‌های شاعرانه در وصف سیر و سفری عرفانی و درونی، بازی‌های هستی (۱۳۴۷)، بیگانه‌ای در بهشت (۱۳۵۲) در هجو صادق هدایت، ساده، شکند جادو، داغ شقایق (۱۳۵۲)، زندگی فرداست، سایه شیطان (۱۳۵۳)، قهرمان (۱۳۵۳)، خانه نمک (۱۳۵۳)، آخرین پیکار (۱۳۵۴)، بهامید (چ ۲، ۱۳۵۴)، مهرباب عشق (۱۳۵۴) و هفت چهره که مجموعه‌ای از زندگینامه‌های عیسی (ع)، ذبیح بهروز، عشقی، رضا شهرزاد و دیگران به صورت داستان تاریخی است. چندین مجموعهٔ شعر و نمایشنامه نیز دارد.

شیرازی، محمدعلی: وفات در سال ۱۳۵۰، مدیر مجلهٔ ماه نو که مختص چاپ پاورقی‌های سبک عشقی، جنایی و تاریخی بود. انگلیسی و عربی می‌دانست و

چندین کتاب از جرجی زیدان و دیگران ترجمه کرد. نویسنده دوشیزه بلغاری (۱۳۲۷) و دختر جنگل (۱۳۳۶).

شیرزادی، علی اصغر: متولد ۱۳۲۳ در شیراز، پس از اخذ دیپلم متوسطه به کار در مطبوعات، از جمله روزنامه اطلاعات، ماهنامه ادبستان و ... پرداخت. به جز مجموعه داستان غریبه و اقا (۱۳۶۶)، رمان طبل آتش (۱۳۷۰) را نوشت که توصیفی است از درگیری های عاطفی - سیاسی نسلی که جوانی اش را با یأس سال های پس از کودتا گذراند، از ماجراهای چریکی - روشنفکری دهه پنجاه گذر کرد و پا به دوران انقلاب نهاد.

شیفته، نصرالله: متولد ۱۲۹۹ در تهران، دارای دکترای حقوق، کارمند وزارت مالیه، سردبیر روزنامه باختر و خواندنی ها، مسئول روزنامه مرد امروز پس از قتل محمد مسعود و سردبیر دانشمند، معاون وزیر مشاور در انتشارات و رادیو، نویسنده شهلا (۱۳۱۹)، کاکل، داستان ها (۱۳۲۴) و داستان جنایی قهقهه اسکلت (۱۳۲۵) و ده سال در زندان.

شیدا، حسن: حسن آقا تسلیت عرض می کنم (۱۳۵۰) مجموعه ای از داستان های طنزآمیز.

ص

صابر، فریدون: از داستان نویسان پرکار مجلات هفتگی. نگهبان دروازه جنوب (۱۳۴۷) و کورک (۱۳۵۵) نام مجموعه داستان‌های اوست.

صابری، پری: مترجم و کارگردان تئاتر، نویسنده لیلا در نصف جهان (۱۳۷۰) و در اندرون من خسته (۱۳۷۲).

صابری، حجت‌الله: دریا (۱۳۵۷)، کالیفرنیا (۱۳۵۷).

صابری، غلامرضا: شبی در روز (۱۳۴۹) داستان بلندی درباره ماجرای عاشقانه یک دختر و پسر است.

صادق، احمد ← مستوفی، علی.

صادق نوبری، حمید: عشق‌های دهکده (۱۳۲۱).

صادقی، بهرام: متولد ۱۳۱۵ در نجف‌آباد، در خانواده‌ای روحانی پرورش یافت. از دانشگاه تهران دکترای طب گرفت. نخستین داستانش را در سال ۱۳۳۵ در مجله سخن به چاپ رساند. در سال ۱۳۳۷ مدتی جزو هیأت نویسندگان

مجله صدف بود. دوران خلافت هنری اش دیری نپائید (از ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۱) اما در همین مدت کوتاه داستان‌هایی تازه و فراموش نشدنی آفرید و به عنوان درخشان‌ترین داستان‌نویس دهه سی و چهل شناخته شد. از او به جز رمان ملکوت که نخستین بار در کتاب هفته دی ماه ۱۳۴۰ چاپ شد، مجموعه داستان سنگر و قمقمه‌های خالی (۱۳۴۹) و چند داستان پراکنده در مطبوعات باقی مانده است. صادقی دیدی تلخ و طنزآمیز، حساسیتی عجیب و تکان دهنده نسبت به زندگی و شناختی دقیق از فرم داستان نو داشت. در هر داستان می‌کوشید شیوه جدیدی برای بیان مفاهیم مورد نظرش بیابد، ازین رو در هر کارش با تجربه تازه‌ای مواجه می‌شویم. داستان‌هایش اضطراب، شک و دلواپسی را به جان خواننده می‌ریزد. درک و بیان هویت باختگی و جنونی که بر ذهنیت آدم‌های دوران شکست سلطه می‌یابد، مهم‌ترین مشغله ذهنی اوست. اشعارش را با نام صهبا مقداری چاپ می‌کرد.

صادقی، محمد حسین: زیبا ولی شکستنی (۱۳۷۲).

صادقی، محمدرضا: نویسنده بچه‌های بیقرار، آلبوم (۱۳۵۵) و از زندگی (۱۳۵۷). در داستان شرح احوالی آلبوم که با نثری عامیانه نوشته شده، از دید یک کودک، ابتدال زندگی طبقه متوسط، افشا می‌شود.

صادقی عارف، اکبر: اهریمن در جسم او (۱۳۵۲).

صاعدی، عبدالعظیم: فقط عشق می‌تواند.

صالح پور، جمشید: چننه (۱۳۷۱).

صالحی، جهانگیر: عشق و انتقام‌های وحشتناک (۱۳۴۰).

صبحی مهتدی، فضل الله (مرگ در ۱۳۴۱): از پیگیرترین گردآورندگان افسانه‌های فولکلوریک ایران. در داستان بلند حاجی ملازلفعلی (۱۳۲۶) زندگی دو رفیق دهاتی را شرح می‌دهد که به تهران می‌آیند، یکی کاسب می‌شود و دیگری روحانی. طی ماجراهایی که بر آن دو می‌گذرد، جلوه‌هایی از زندگانی مردم در زمان ناصرالدین شاه و اختلاف‌های مذهبی آن دوران توصیف می‌شود.

صبور، داریوش: مجموعه قصه‌های پنج پر (۱۳۳۸)، عریان (۱۳۳۹) و نمایشنامه تالار آینه (۱۳۴۲).

صبوری، سارا: سؤزن (۱۳۷۲).

صفقی، سید محمد: قصص قرآن و داستان‌های تاریخی.

صداقت نژاد، جمشید: پاورقی نویس. نویسنده یاغیان (۱۳۵۰)، فرامرنامه (۱۳۶۳)، پیروزی عشق (۱۳۶۳)، سوار سرنوشت (۱۳۶۳)، بیدادگاه امپریالیسم (۱۳۶۰)، دروازه‌های بهشت (۱۳۶۱)، اسرار چشمه آب حیات (۱۳۶۲)، کنیز سفید و غلام سفید (۱۳۶۲) - اقتباس از افسانه‌های کهن ایرانی - پهلوان مفرد قلندر (۱۳۶۲)، گول ترکمن صحرا (۱۳۶۳)، پدر خوانده، مسافر غریب، امشب مادری می‌میرد، گل خشخاش، عروس شیطان و شب آفتابی (۱۳۷۲).

صدر، ابوالحسن: محکوم (۱۳۳۸).

صدر، حمید: متولد ۱۳۲۵ در تهران. دوران آفرینش هنری‌اش کوتاه بود، پس از قصه‌های کوچه (۱۳۴۵)، قصه‌های کبوتر خسته (۱۳۴۶)، و اعتصاب پروانه‌ها (۱۳۴۹)، دفترهای زمانه کار چشمگیری منتشر نکرد. در داستان‌هایش فضایی شاعرانه و کودکانه می‌آفریند که همه رویدادهای آن تخیلی و رویایی است و غم غربت دوران سپری شده کودکی، حسرت از نبود آزادی و بیزاری از زندگی

کارمندی و قوانین محدود کننده، مضامین آثار او را تشکیل می دهند.

صدر، سیدرضا: زیر درختان سدر (۱۳۵۶).

صدری، رضا: هار (۱۳۴۳)، مرد وفا (۱۳۴۳).

صدری، محمد: هیئات مجموعه سه داستان است که در هر یک به تیبی اجتماعی (حاجی بازاری، زمیندار، کاسب) با نثری آکنده از اصطلاحات عامیانه، پرداخته می شود.

صدریه، عبدالرحمن: مترجم زبان آلمانی، نویسنده قریه ما (۱۳۶۰).

صدقی، ابوالقاسم: جسدی در زیر آوار (۱۳۵۵).

صفا، منوچهر «غ. داود»: از اعضای کمیته مرکزی جامعه سوسیالیست ها (گروه سیاسی خلیل ملکی)، نظریه پرداز مسایل اجتماعی و طنزنویس شیرازی. داستان نویسی را از دهه سی شروع کرد و به طنزی اصیل و مبتنی بر دیدگاهی آگاه دست یافت. طنز صریح و گزنده اش جنبه های گوناگون زندگی ایرانی را زیر ذره بین قرار می دهد و فصاحت زندگی متداول را افشا می کند. در مجله علم و زندگی، کتاب هفته و فردوسی داستان های طنزآمیز می نوشت. ترجمه هایی هم در زمینه مسایل اجتماعی دارد. مجموعه ای با نام اندر آداب و احوال (۱۳۵۷) از او منتشر شده است.

صفار، م: متولد ۱۳۲۸، دیپلمه، از سال ۱۳۴۴ با مطبوعات همکاری دارد و با نام های م. هورا، پونه و م.م. فاخته نیز داستان و مطالب طنزآمیز نوشته است. در دخترک (۱۳۵۲) هوس های مادری که ستاره سینماست سبب نابودی آینده دخترش می شود. جنون در ساعت ۱۲ و ماتم برای یک قطره اشک نام دیگر آثار

اوست.

صفاری، سرتیپ محمدعلی: رئیس کل پلیس، نویسندهٔ خان گیلان داستانی تاریخی از رویدادهای گیلان (چاپ قبل از ۱۳۱۶).

صفای اصفهانی، جمشید: داستان کوهستان سبز (۱۳۳۷) را در تبلیغ مسیحیت نوشت. اثر دیگری با نام در زیر شکوفه‌های سیب (۱۳۵۸) دارد.

صفایی، ابراهیم: متولد ۱۲۹۲، مدت‌ها روزنامه‌های خوزستان و عس را انتشار می‌داد. نویسندهٔ قصهٔ کنار دریا (۱۳۳۷).

صفایی، کورش: نویسندهٔ رمان فراسوی ستیزها (۱۳۷۲).

صفدری، محمد رضا: متولد ۱۳۳۳ در خورموج بوشهر، فارغ‌التحصیل ادبیات نمایشی از دانشگاه تهران، دبیر دبیرستان‌های زادگاهش. کارادبی خود را از سال ۱۳۵۸ با چاپ داستان‌هایی در کتاب جمعه آغاز کرد و با مجموعهٔ سیاسنو (۱۳۶۸) به عنوان یکی از مستعدترین داستان‌نویسان دههٔ شصت مطرح شد. برخی از داستان‌هایش بازآفرینی خاطرات دوران کودکی نویسنده در جنوب تب‌آلود و در آستانهٔ یک تحول صنعتی - اجتماعی است؛ و مجموعهٔ آن‌ها به جهت همانندی فضای عاطفی و اجتماعی‌شان، به داستان بلندی دربارهٔ مبارزات کارگران تبدیل می‌شود. اما به مرور رئالیسم خشمگینانهٔ نویسنده جای به درونگرایی سوگناک و شاعرانه‌ای می‌دهد تا او را به جای توصیف حوادث، در دستیابی به پیچیدگی‌های روان انسان‌های پریش و هول‌زده یاری بخشد. این رئالیسم کنایی است که صفدری را به عنوان داستان‌نویسی نو آور می‌شناساند. صفدری داستان‌های زیبایی نیز دربارهٔ جنگ نوشته است.

صفری، جواد: مجموعهٔ آقا قباحث داره (۱۳۵۲).

صفوی، علی: نویسنده داستان تاریخی عروس مرو کیانوش دختر یزدگرد (۱۳۳۴).

صفوت تبریزی، میرزا محمد حسن: داستان دوستان (۱۳۲۸).

صفوی، علی اکبر «صفی»: نمایشنامه نویس سال های ۱۳۳۴ به بعد، مجموعه داستان هایش با عنوان خانه آفتاب و قایقران رود پائیز (۱۳۵۰) منتشر شد. دو دفتر از جنگ هنری چشمه را در سال های ۳۷-۱۳۳۶ به چاپ رساند.

صلاحی، فریدون: شوریده (۱۳۳۵).

صمصامی، محمد: متولد ۱۳۱۰، نویسنده زن کارگر (۱۳۳۱)، امید زندگی (۱۳۳۷)، و فرزند اجتماع (۱۳۵۱). نوشته اخیر داستان بلندی است با ساختمانی سست و شبیه انشاء و قطعه ادبی. ماجراهای متعدد آن از سال های ۱۳۱۰ شروع می شود، شرحی از جنگ دوم جهانی در ایران داده می شود و با توصیفی از شکست فرقه دمکرات آذربایجان پایان می یابد.

صنعتی زاده کرمانی، عبدالحسین: متولد ۱۲۷۵ در کرمان، متوفی به سال ۱۳۵۲. از چهارده سالگی به کسب و تجارت مشغول شد، نویسندگی را نیز از دوران جوانی آغاز کرد. از نخستین و پرکارترین نویسندگان رمان های تاریخی است، به طوری که او را پدر رمان های تاریخی ایران نامیده اند. در آثارش از واقعیت های تاریخی حرکت می کند اما به آن ها وفادار نمی ماند و برداشت دلخواه خود را ارائه می دهد، تا متنی افسانه ای و پرماجرا پدید آورد. در رمان دو جلدی دامگستران یا انتقامخواهان مزدک (۱۲۹۹ و ۱۳۰۴)، متأثر از میرزا آقاخان کرمانی، کشتار مزدکیان را از علل عمده تباهی ساسانیان و سیرنگونی آنان به دست اعراب مسلمان می داند. در سال ۱۳۰۳ نخستین اتوپای ادبیات معاصر را با نام مجمع دیوانگان نوشت. در این اثر گروهی از دیوانگان به آینده سفر می کنند و در کشور خرد، ترقیات بشر در دو هزار سال بعد را می بینند. فانتری سرگرم

کننده رستم در قرن بیست و دوم (۱۳۱۳) را در همین روال نوشت، اما نتوانست توصیفی جاندار از جزئیات و قهرمانان به دست دهد. وقایع رمان مانی نقاش (۱۳۰۵)، که توصیفی رمانتیک از زندگی و عشق مانی است در زمان جنگ‌های شاپور با امپراتور روم روی می‌دهد. در سلحشور (۱۳۱۲) به قیام اردشیر ساسانی علیه اردوان اشکانی می‌پردازد. عالم ابدی (۱۳۱۷)، سیاهپوشان (۱۳۲۳)، داستان مبارزه ابو مسلم با اعراب، فرشته صلح یا فتنه اصفهانی (۱۳۳۱) و نادر فاتح‌دهلی (۱۳۳۶) نام دیگر رمان‌های اوست. روزگاری که گذشت (۱۳۴۶) شرح حال بی‌پیرایه خود اوست.

صیرفی، ابوالحسن: دختری با چشمان ژاپونی (۱۳۴۴).

ط

طارمی منجیلی، هادی: خسرو پرویز را در اثبات ضرورت حجاب برای زنان در قالب رمان نوشت و حدود سال ۱۳۰۵ در نجف به چاپ رساند.

طالب شهرستانی، امیرمحمد اسمعیل: بشر زندگی (۱۳۶۲)، دور نما (۱۳۶۲) و همه کاره (۱۳۶۲).

طالبوف، عبدالرحیم (۱۲۸۹-۱۲۱۳): متولد تبریز ساکن تفلیس، از پیشروان ادبیات جدید ایران و رجلی مشروطه طلب بود. رمان مسالک المحسنین (۱۲۸۴) شرح خیالی سفر یک گروه جغرافیایی به کوه‌های شمال ایران است. کتاب احمد یا سفینه طالبی (۱۲۷۲) به صورت گفتگوی پدری با پسرش نوشته شده و حاوی نظریات نویسنده دربارهٔ اصلاحات اجتماعی، سیاسی و دینی است.

طالبی، فرامرز: متولد ۱۳۲۹، نمایشنامه‌نویس گیلانی. در داستان بلند رحمان در راه (۱۳۵۷) زندگی کشاورز بی‌چیزی را توصیف می‌کند که بر اثر ظلم متنفذین روستا و ماموران حکومت طغیان می‌کند و به نیروهای میرزا کوچک جنگلی می‌پیوندد.

طاهران، محمود: اسیر پنجهٔ هوس (۱۳۵۳).

طاهرخانی، حسین: قاچاقچی (۱۳۵۱).

طاهرزاده، ایران: آنسوی دیوار (۱۳۷۱).

طباطبایی، ژازه: مجسمه ساز، نویسنده شطرنج زندگی (۱۳۳۸).

طباطبایی، ناهید: متولد ۱۳۳۷ در تهران، فارغ التحصیل رشته نمایشنامه نویسی، نویسنده بانو و جوانی خویش (۱۳۷۱) و مجموعه داستان حضور آبی مینا (۱۳۷۲).

طباطبایی یزدی، محمدرضا: بزم ایران (۱۳۴۳).

طبری، احسان (۱۳۶۸ - ۱۲۹۵): متولد ساری، نظریه پرداز حزب توده، نویسنده افسانه های تمثیلی - با استفاده از اساطیر ایرانی و اروپایی - به منظور تبلیغ مرام سیاسی. نثر شبه کلاسیک او مورد تقلید افسانه ای نویسان بعدی قرار گرفت. شکنجه و امید (۱۳۲۶) مجموعه ای از قطعات ادبی و دوزخ (۱۳۲۷) و خدایان از بند رسته (۱۳۳۱) کتاب های داستانی اوست. پس از انقلاب، چهره خانه و رانده ستم، خانواده برومند، دهه نخستین و سفر جادو را در سال ۱۳۵۸ و پنجابه را در ۱۳۶۰ و چشمان قهرمان باز است را در ۱۳۶۱ منتشر کرد.

طلوعی، باقر: در مجموعه داستان های نقطه کور، دکه علی سورچی (ج ۲، ۱۳۴۶) و بیخ داغ زندگی مردم جنوب شهر تهران را تصویر می کند.

طوسی، بهرام: راه افق (۱۳۴۴).

طوسی، غلامحسین: نویسنده رمان طلوع ستمکشان (۱۳۵۹).

طوسی، محمد امین «ادیب»: متولد ۱۲۸۳ در مشهد. فلسفه و ادبیات را در حوزه آنجا فرا گرفت و به خدمت وزارت فرهنگ درآمد و پس از نیل به درجهٔ دکترا به دانشکدهٔ ادبیات تبریز منتقل و به سمت استادی منصوب گردید. اشعار بسیاری از او به چاپ رسیده و یک داستان اجتماعی انتقادی به نام انتقام عشق دارد که جلد دوم آن در سال ۱۳۱۹ در تبریز منتشر شده است.

طیاری، محمود: متولد ۱۳۱۷ در رشت، دیپلمه ادبی، کارمند ادارهٔ بهداشت گیلان. از سال ۱۳۳۵ شروع به همکاری با مطبوعات کرد. در داستان‌هایش که ساختاری نمایشی دارند، از دید یک کارمند دولت که برای انجام ماموریتی به روستا رفته است، به توصیف رنج‌های دهقانان و طرز برخورد مأموران دولت با آن‌ها پرداخت. طرح‌های استعاری و شاعرانه‌اش مورد تقلید نویسندگان دیگر قرار گرفت. اما در آخرین کارهایش به تعقید گروید و نتوانست زیبایی آثار اولیه‌اش را تکرار کند. جز شعرها و نمایشنامه‌ها، مجموعه داستان‌های زیر را منتشر کرده است: خانهٔ فلزی (۱۳۴۱) طرح‌ها و کلاغ‌ها (۱۳۴۴)، کاکا (۱۳۴۶) و صدای شیر (۱۳۵۵).

ظ

ظفریان، حسین: عشق واقعی و... (۱۳۶۸).

ع

عابدی، داریوش: متولد ۱۳۳۶، کارمند کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، نویسنده داستان‌هایی برای نوجوانان و نیز مجموعه داستان‌های آن سوی مه (۱۳۶۸)، شیخون روزنها (۱۳۶۸) و غم این خفته (۱۳۶۹).

عازمی‌خواه، حسین: لیسانسیه ادبیات دراماتیک، از سال ۱۳۳۸ بامطبوعات و از جمله تهران اکونومیست همکاری داشت. به عنوان طنزنویس و داستان‌نویس برای صبح امروز، فردا و رنگین کمان با نام‌های ورورجادو، وروجک و اوس عازم می‌نوشت. نویسنده آن روز خورشید مُرد (۱۳۴۱).

عاشورزاده، هوشنگ: متولد ۱۳۲۳ در بم، فارغ‌التحصیل رشته علوم اجتماعی، در نخستین مجموعه داستان خود، این سال‌ها (۱۳۵۸)، به ماجراهای سیاسی و اجتماعی سال‌های پیش از انقلاب پرداخت. و پس از انتشار داستان‌هایی برای کودکان، مجموعه داستان‌های هراسه‌های شب (۱۳۶۰) و قمر در عقرب (۱۳۶۹) را در توصیف رنج‌های مردم فرو دست اجتماع نوشت.

عاصمی، محمد: متولد بابل، دبیر دبیرستان و هنرمند تئاتر. نویسندگی را با کار در روزنامه زبان ملت شروع کرد و با چاپ یادداشت‌های یک معلم (۱۳۳۵)، داستانی انتقادی درباره مسایل شخصی و اجتماعی معلمان، به شهرت

رسید. آنگاه داستان عاشقانهٔ سیماجان (۱۳۳۷) را به سبک نامه‌نگاری به صورت پاورقی مجلهٔ امید ایران چاپ کرد. در دههٔ ۱۳۵۰ به آلمان رفت و نشریهٔ کاوه را منتشر کرد.

عالیزاده، حسن: این شاعر و نویسندهٔ خراسانی داستان‌هایی رویایی دربارهٔ عشق و مرگ نوشته و در بعضی از آن‌ها با استفاده از اسطوره‌های یونان، الیاس و هابیل و قابیل ادای مقصود کرده است. مجموعهٔ قصه‌ها و تأملات را در سال ۱۳۵۳ منتشر کرد.

عامری، همایون: رقص برف (۱۳۳۴)، شهر فرنگ (۱۳۴۵)، سوگ (۱۳۴۷)، وقتی که عشق می‌میرد، رمان روزهای خوب بارانی (۱۳۵۰)، شهرزاد (۱۳۵۲) خداحافظ غریبه (۱۳۵۶).

عباسپور تمیجانی، محمدحسین: متولد ۱۳۱۶، مترجم و داستان‌نویس. از آثار اوست: خانم کارمند، شوق پرواز، مش رجب، طرح یک قصه (۱۳۵۲) و آینده‌سازان (۱۳۵۶).

عباسعلی زاده، حسن: پایه‌پای عشق (۱۳۷۲).

عبداللهی، اصغر: متولد ۱۳۳۴ در آبادان، فارغ‌التحصیل رشتهٔ تئاتر از دانشگاه تهران. نخستین داستان خود، آفتاب در سیاهی جنگ گم می‌شود (۱۳۶۰) را دربارهٔ آوارگان و قربانیان جنگ نوشت. و با مجموعه‌های در پشت آن مه (۱۳۶۴) و سایبانی از حصیر (۱۳۶۹) به عنوان داستان‌نویسی مستعد مطرح شد. عبداللهی زندگی گذشته و حال مردم جنوب را، با درهم‌آمیزی واقعیت و خیال، در قالب رئالیسمی و همناک، تصویر می‌کند. در سال‌های اخیر فیلم‌نامه‌نویسی و کار برای سینما را جدی‌تر از داستان‌نویسی دنبال می‌کند.

عراقی، علیرضا: فقر (۱۳۵۵).

عربلو، احمد: متولد ۱۳۴۴ در تهران، ادبیات فارسی خوانده و سردبیری مجلهٔ رشد نوجوان را برعهده دارد. نویسندهٔ داستان‌هایی برای کودکان - و نیز مجموعهٔ وقتی آقای مدیر کارآگاه می‌شود.

عرفان، غلامعلی: زادهٔ اصفهان، لیسانسیهٔ حقوق، نویسندهٔ من هم کنکوری‌ام.

عزتی، فرهاد: کولی‌ها (۱۳۵۷).

عزیزی، محمد: در سال ۱۳۳۵ در روستایی از توابع بیرجند به دنیا آمد. فوق‌لیسانس ادبیات فارسی و مدرس دبیرستان و دانشگاه است. دو مجموعهٔ داستان گوشت و زنگوله (۱۳۵۴) و سایه سنگو (۱۳۵۶) و داستان بلند همراه آفتاب (۱۳۵۸) را نوشته است. از سال ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۹، ده کتاب داستان برای کودکان و نوجوانان منتشر کرده است.

عزیزی بنی طرف، یوسف: زادهٔ جنوب، مترجم آثار نویسندگان و شاعران عرب، مجموعهٔ داستان حته، شط و مرداب (۱۳۷۱) را نوشته است.

عشقی، بهزاد (محمود صحرایی عشقی): متولد ۱۳۳۰ در رشت، کار ادبی خود را از سال ۱۳۵۰ با چاپ داستان‌های کوتاه در نشریات آغاز کرد. دیری نگذشت که با نقدهای سینمایی‌اش در شمار منتقدین فعال قرار گرفت. او در همین دوره به کارگردانی تئاتر در رشت پرداخت. در سال ۱۳۵۸ داستان بلند حسن بیابانی آرایشگر را منتشر کرد. عشقی مدتی در مدارس راهنمایی گیلان تدریس می‌کرد و از سال ۱۳۶۹ در بخش فرهنگی نشریه کادح به کار مشغول است.

عشیری، امیر: متولد ۱۳۰۳، دیپلمه، نویسندهٔ پاورقی‌های پلیسی و جنایی در مجلهٔ اطلاعات هفتگی، از سال ۱۳۲۸ شروع به همکاری با مطبوعات کرد. با نام مستعار ریما نیز می‌نوشت. نبرد در ظلمت (۱۳۴۱)، چکمه زرد، راهی در تاریکی (۱۳۴۳)، جای پای شیطان، رد پای یک زن، قلعهٔ مرگ، معبد عاج، نفر چهارم (همه در سال ۱۳۴۴)، جاسوس دوبار می‌میرد، دیوار سکوت، شب زنده‌داران، فرار به سوی هیچ، قصر سیاه، کاروان مرگ (همه در سال ۱۳۴۵)، آخرین طناب (۱۳۴۸)، تسمه چرمی (۱۳۵۰)، دیوار اقیانوس (۱۳۵۱)، سیاه‌خان (۱۳۵۴)، ۱+۳=۰ (۱۳۵۵)، اعدام یک جوان ایرانی در آلمان، تصویر قاتل، جاسوسهٔ چشم‌آبی، سحرگاه خونین، سقوط عقاب‌ها، عقاب الموت، لبخند در مراسم تدفین، مردی که هرگز نبود و جلاد پاریس (۱۳۷۲).

عصار، عماد «ع. راصع»: در ۱۲۷۶ در تهران به دنیا آمد و در ۱۳۳۵ درگذشت. روزنامه‌نگار و پاورقی نویس بود، تحصیلات خود را در اروپا نیمه‌کاره گذاشت و به عنوان مروج مانیتیسیم به ایران آمد، آنگاه در طلب آموزش هیپنوتیسیم روانهٔ هندوستان شد. همهٔ عمرش را، جز دو سال که در خدمت فرهنگ بود، به کار آزاد گذراند. در سال ۱۳۰۸ امتیاز مجلهٔ آشفته را گرفت. دورهٔ دوم این مجله از سال ۱۳۲۴ تا ۱۳۲۵ منتشر می‌شد و رمان باشرف‌ها (۱۳۲۵) به صورت پاورقی آن انتشار می‌یافت. نویسنده در این رمان با نوعی پرده دری جنسی، به تقبیح فساد سیاسی-اجتماعی و اخلاقی در سال‌های پس از شهریور ۱۳۲۰ می‌پردازد. او در سال‌های ۱۳۰۹ و ۱۳۲۲ نشریه یویو را به هواداری از سیدضیاء منتشر می‌کرد. از عصار آثاری چون اندیشه‌های یک مغز پوک، والده آقا مصطفی، مسافرت قاچاقی من به لندن و دو نمایشنامه با نام‌های عدالت بشر (۱۳۱۲) و اشتباهات خنده‌آور (۱۳۱۷) منتشر شده است.

عصار، ناصر: پرواز کن آزادی (۱۳۶۵).

علامه، سید محسن: مجموعهٔ خانهٔ فیروزه‌ای (۱۳۶۹).

علامه: زاده، رضا: کارگردان سینما. مجموعه داستانی با نام تنه قطور درخت افرا (۱۳۵۶) و کتاب‌هایی در بررسی هنر آدمیان نخستین و چند فیلمنامه دارد. رمان خاطره‌ای گوک (۱۳۷۲) را در آلمان نشر داد.

علوی، بزرگ: در سال ۱۲۸۳ در خانوادهٔ بازرگانی مشروطه‌خواه در تهران به دنیا آمد. پس از تحصیلات عالی در آلمان به ایران بازگشت و به تدریس و نویسندگی پرداخت. در همان سال با صادق هدایت آشنا شد، و شروع به نوشتن داستان‌هایی برای یک نشریهٔ چاپ رشت کرد (که هیچ‌کدام از آن‌ها در مجموعه‌ای چاپ نشد) با تجدید چاپ آن‌ها در مطبوعات تهران کار خود را جدی گرفت و در سال ۱۳۱۰ همراه هدایت و شین. پرتو مجموعهٔ انیران - شامل داستان‌هایی دربارهٔ هجوم مغول و اسکندر و اعراب به ایران را منتشر کرد. در سال ۱۳۱۳ مجموعهٔ داستان چمدان را متأثر از آثار هدایت و روانکاوای فروید انتشار داد. ترجمه‌هایی نیز از نویسندگان فرویدگرایی چون تسوایک و شنیتسلر دارد. پس از آشنایی با دکتر تقی ارانی در سال ۱۳۱۶ همراه «۵۳ نفر» زندانی شد و تا سال ۱۳۲۰ محبوس بود. در آثاری که پس از آزادی به چاپ رساند به واقع‌گرایی انتقادی گروید. در ورق پاره‌های زندان (۱۳۲۰) که به صورت مخفیانه در زندان نوشته شده، خاطرات عاشقانه و آرزوهای همبندان خود را زمینهٔ داستان‌هایی کوتاه قرار داد. پنجاه و سه نفر یاران زندانی (۱۳۲۱) گزارشی از دوران زندان او و تصویری گویا از مبارزات روشنفکران دوره رضاشاه است.

در سال ۱۳۲۲ سردبیر مجلهٔ پیام نو، ناشر افکار انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی، شد و تا سال ۱۳۳۰ ترجمه‌ها، نقدها، داستان‌ها و سفرنامه‌هایی در پیام نو، سخن و مردم به چاپ رساند. یکی از بانیان تشکیل «نخستین کنگرهٔ نویسندگان ایران» در سال ۱۳۲۵ بود. عمده‌ترین مضمون داستان‌های مجموعهٔ نامه‌ها (۱۳۳۰) را اختلاف بین «پدران» و «پسران» تشکیل می‌دهد؛ جوانان در راه تکامل و ترقی با حافظان سنن کهن درگیر می‌شوند و پا در راه مبارزه می‌نهند. علوی داستان را بر مبنای کشف یک گرهٔ اصلی طرح می‌افکند. تلاش راوی برای

گشودن این گروه و مواجهه او با روایت‌های گوناگون از ماجرا، داستان را به آثار پلیسی شبیه می‌سازد. مشهورترین اثر علوی، رمان چشمهایش (۱۳۳۱)، از لحاظ ساختمان داستانی مانند داستان‌های نامه‌هاست. در این رمان، رابطه عاشقانه استاد ماکان نقاش و فرنگیس بر بستر مسایل سیاسی و مبارزاتی دوران رضاشاه گسترده می‌شود. ناظم مدرسه نقاشی که در پی کشف قضایا برآمده، روزنامه‌نگار کنجکاو و یا کارآگاه داستان‌های پلیسی را به یاد می‌آورد. علوی که در سال ۱۳۳۱ برای شرکت در کنگره‌ای از ایران خارج شده بود، با وقوع کودتای ۲۸ مرداد مجبور به اقامت در اروپا شد، و مدال طلا در ادبیات را از شورای جهانی صلح در پراگ (به سال ۱۳۳۲) دریافت کرد. از آن پس داستان‌هایی درباره دره‌های سیاسی و امیدها و حرمان‌های آنان نوشت. برخی از این داستان‌ها قبل از چاپ به صورت مجموعه میرزا (۱۳۵۷) در مجله کاوه به چاپ رسید.

علوی رمانی نیز تحت عنوان سالاری‌ها (۱۳۵۷) درباره تحولات یک خانواده اشراقی در سال‌های ۱۳۰۰ شمسی نوشته است. علوی بسیاری از آثار هدایت را به آلمانی ترجمه کرده، مدت‌ها استاد دانشگاه هومبولت آلمان شرقی بوده و کتاب تاریخ و توسعه ادبیات معاصر فارسی (۱۳۴۲) را به آلمانی نوشته است. با همکاری اچ یونگ فرهنگ معروف فارسی به آلمانی را منتشر کرد. و در رمان موریانه (۱۳۷۲) به آخرین سال‌های حکومت شاه از دید یک مقام ساواک پرداخت.

علوی، محمدرضا: فرشتگان می‌لرزد (۱۳۴۶).

علویان، معصومه: هجران زندگی من (۱۳۶۶)، شیرینی یک زندگی (۱۳۶۸).

علوی وزیری، ف: احمد آقا (۱۳۳۹).

علی‌آبادی، ایرج: متولد ۱۳۰۷، دکتر در حقوق سیاسی، از سال ۱۳۲۴ کار مطبوعاتی خود را آغاز کرد. با نام مستعار دریا نوشته‌ها و ترجمه‌هایش را منتشر

می‌کرد. مجموعه داستان حکمت خدا را نوشته و ترجمه‌هایی از گورکی و دیگران دارد.

علیزاده، غزاله: در سال ۱۳۲۷ در مشهد به دنیا آمد. از سال ۱۳۴۵ با چاپ داستان‌هایی در مجله خوشه کار ادبی خود را آغاز کرد. مجموعه‌ای از داستان‌هایش با نام سفر ناگذشتی (۱۳۵۶) منتشر شد. داستان بلندی نیز با نام بعد از تابستان (۱۳۵۶) نوشته است. این داستان، که چون دیگر آثارش رنگ و بویی عرفانی دارد، توصیفی از تب بلوغ دو دختر جوان و ثروتمند، و رابطه عاطفی آنان با مردی جوان، به شیوه یادآوری گذشته است. پس از انقلاب رمان‌های دو منظره (۱۳۶۳)، خانه ادیسی‌ها (۱۳۷۱) و مجموعه داستان چهار راه (۱۳۷۳) را منتشر کرده است.

علیخانی، موسی: نویسنده هفت کوه و هفت دریا آن طرف تر (۱۳۷۲).

عمادی، اسدالله: نویسنده داستان‌های روستایی و شکل نگرفته گون‌های کوهی و ستاره‌های خاکی. داستان نخست درباره اهالی روستایی است که برای نگاهداری مرتع‌شان دست به مبارزه می‌زنند و حاضر به ترک منطقه خود نمی‌شوند.

عموزاده خلیلی، فریدون: نویسنده مجموعه شمشیر کهنه (۱۳۶۳).

عمید، عیسی: نویسنده عشاق طهران (۱۳۱۶).

عنایتی، سعید: تبسم بودا (۱۳۳۴).

عیدان، غلامرضا: متولد ۱۳۴۳ در خرمشهر، در اغلب آثارش به توصیف مقاومت رزمندگان جنوبی در جبهه‌های جنگ می‌پردازد. مجموعه‌های شبی تا

صبح (۱۳۶۸)، نشانه جنوبی (۱۳۶۹)، و آب (۱۳۷۰) را منتشر کرده است.

عیسی پور: کودکانی ها.

غ

غ. داود ← صفا، منوچهر.

غروی، محمد: نقش آینه (۱۳۴۵).

غریب، غلامحسین: متولد ۱۳۰۲ در تهران، داستان‌نویس و موسیقی‌دان، صاحب مناصب دولتی در وزرات فرهنگ و هنر، مدرس هنرستان موسیقی، از پایه‌گذاران مجلهٔ مدرن خروس جنگی در سال‌های ۱۳۳۰. داستان‌هایش مضمونی حماسی دارند، تلفیقی از شعر و نثرند، از قصه‌های فولکلوریک الهام گرفته‌اند و حال و هوایی سوررئالیستی دارند. جز افسانهٔ ساربان (۱۳۲۷)، مجموعه‌های قصه‌گوی میدان پرآفتاب (۱۳۴۰) و خون مهر (۱۳۵۰) را منتشر کرده است.

غریفی، عدنان: زادهٔ خوزستان، داستان‌نویسی است که آثارش با سوررئالیسمی شاعرانه و غریب، مشخص می‌شوند. از فاکتر متأثر است و مضمون داستان‌هایش را سقوط خانواده‌های ریشه‌دار جنوب کشور و غم غربت از بین رفتن مظاهر سنتی و طبیعی در هجوم صنعت وابسته، تشکیل می‌دهد. جز مجموعهٔ داستان شئل پوش در مه (۱۳۵۵)، مجموعه‌ای از اشعار و ترجمه‌هایی از غسان کنفانی و دیگران دارد. مدت‌ها در رادیو برنامهٔ نقد ادبی را

تهیه و اجرا می‌کرد. پس از انقلاب به اروپا مهاجرت کرد.

غفارزادگان، داود: متولد ۱۳۴۰ در آذربایجان شرقی، آموزگار، جز داستان‌هایی برای کودکان و نوجوانان، مجموعه‌های هوایی دیگر و یادها نزدیک لحظه‌ها دور (۱۳۷۲) را منتشر کرده است.

غفاری، فتح‌الله: دختران بدبخت (۱۳۱۳) در دو جلد.

غفاری، مهر اقدس: عروس سیاه‌پوش.

غلام: چند گیاه وحشی.

غلامی، احمد: متولد ۱۳۴۰، نویسنده مجموعه‌های عشیره (۱۳۶۹) و کسی در باد گریه می‌کند (۱۳۷۲)، سردبیر مجلهٔ شباب.

غنی‌پور، حبیب: مجموعه گل خاکی (۱۳۶۸).

غنی مقدم، سعید: تهمت (۱۳۷۲).

غیاثی، فیروزه: قلب‌های شکسته (۱۳۵۵).

ف

فارسی، محسن: نویسنده شب‌های حجاز که داستانی است تاریخی - عاشقانه درباره زندگی در عربستان، قبل از طلوع اسلام.

فاروقی، جمشید: خون پای نخل (۱۳۵۸).

فاروقی، فواد: متولد ۱۳۲۲، دیپلمه ادبی. از سال ۱۳۴۰، به عنوان خبرنگار سپید و سیاه شروع به همکاری با مطبوعات کرد. نویسنده جد بزرگوارم میمون (۱۳۴۹) و سرگذشت بهروزه خانم (۱۳۶۵) همسر بوده شده شاه اسماعیل صفوی.

فاریان، نصرالله: شرنک هستی (۱۳۵۶).

فاضل، جواد (۱۳۴۰-۱۲۹۴): یکی از مشهورترین پاورقی‌نویسان ایرانی است. در آمل به دنیا آمد و پس از پایان دوران ابتدایی، به تحصیلات دینی پرداخت. در سال ۱۳۱۷ دبیر دانشسرای مقدماتی بابل شد. در سال ۱۳۲۴ از دانشکده علوم معقول و منقول در رشته فلسفه لیسانس گرفت. در وزارت کشاورزی به عنوان مترجم اشتغال داشت. از جمله سردبیران رنگین نامه بدیع بود که از سال ۱۳۲۲ در تهران منتشر می‌شد. پاورقی‌های احساساتی عاشقانه با سبکی ساده نوشته

است که اغلب آن‌ها در اطلاعات هفتگی چاپ می‌شد:

نکته (۱۳۲۶)، عشق و اشک (۱۳۲۷)، لاریجان، عشق و خون (۱۳۲۹)
 ماجرای عاشقانه بر زمینه انقلاب مشروطه، تقدیم به تو (۱۳۳۰)، سرگذشت
 بدری (۱۳۳۰)، پست شماره ۶، دختر همسایه (۱۳۳۱)، شعله (۱۳۳۲)، یگانه،
 گیلان: ماجرای دختر یک سرهنگ که به خاطر هوس زندگی‌هایی را تباه می‌کند
 (همه در سال ۱۳۳۱). خون و شرف (۱۳۲۸)، فاحشه، ماجری، مجموعه حلقه
 طلا، گردن بند ملکه، گل قرنفل (همه در سال ۱۳۳۲)، فریب، نویسنده (۱۳۳۴)،
 مهتاب (۱۳۳۵)، مجموعه وحشی (۱۳۳۶)، مجموعه قلبی در موج خون (۱۳۳۷)،
 نازنین (۱۳۴۱)، رمان جهانبانو (۱۳۲۷)، حادثه، وظیفه بالاتر از عشق (۱۳۴۲)، تبسم
 زندگی، محاکمات تاریخی (۱۳۴۳)، شیرازه (۱۳۴۴)، ای آرزوی من، افسونکار،
 انتقام، مجموعه بهانه، بانوی بیگانه (۱۳۳۱)، به یاد من باش، بیگانه، خطرناک،
 خیانت یا شهید عشق (۱۳۴۲)، مجموعه در این دنیا (۱۳۴۲)، دختر مدرسه، دختر
 یتیم (۱۳۳۱)، روشنگر، رانده‌وو، ژیلای ژاله (۱۳۲۸)، عشق ثریا (۱۳۴۲)، فرزند
 عشق، رمان قربانی، فروغ، قربانی یا بئاتریس (۱۳۲۷)، حادثه (۱۳۴۲)، لعنت بر تو ای
 عشق، مهین (۱۳۴۲)، آشنایی، گناه فرشته (۱۳۴۲)، گمشده، ملکه بدبخت، من ترا
 دوست دارم، وفا، هفت دریا، یک دختر، انتقام ژاندارک (۱۳۳۱).

فاضل، عبدالحق: قاضی واق واق (۱۳۳۷).

فاضل، مؤین: همسر جواد فاضل. نویسنده داستان یک زندگی و دل دیوانه در
 سال ۱۳۴۳.

فاضلی، تقی: رمان فریب زندگی در دهه ۱۳۵۰، مجموعه همسر قانونی
 (۱۳۴۷)، چهره‌ای در تاریکی و طرلان در سال ۱۳۵۴، درباره فریب خوردن و
 فاحشه شدن دختری روستایی توسط ثروتمندان. مجموعه شعری نیز دارد.

فتحی، محمد: یادها (۱۳۴۸)، خاطراتی از دوران کودکی و غم غربت خانه

پدري.

فتاحی، حسین: داستان بلند کودک و طوفان (۱۳۶۵).

فتحی، نصرت‌الله «آتش‌باک» (۱۳۵۶-۱۲۹۳): متولد تبریز، دیپلمه بود و از سال ۱۳۱۵ به نویسندگی پرداخت و از پیروان احمد کسروی شد. در سال ۱۳۱۹ مجلهٔ پیمان کسروی را اداره می‌کرد. از سال ۱۳۲۹ روزنامه‌های تقدیر، نیروی جوان و مرکز رانشر می‌داد. آثاری تاریخی در زمینهٔ نهضت فکری ایرانیان در دورهٔ مشروطه دارد. داستان‌هایش عبارتند از، برگ عیش، ناگفتنی (۱۳۳۷)، و جام مراد (۱۳۵۰) مجموعهٔ خاطره و مقاله با مقدمهٔ جمالزاده.

فتوحی، عسگر: شبی که مرده بودم (۱۳۷۲).

فجر، محمدابراهیم «میثاق امیرفجر»: متولد ۱۳۲۸ در تهران، فوق لیسانس فلسفه، نویسندهٔ مجموعه‌های دو قدم تا قاف (۱۳۶۱)، فیلسوف‌ها (۱۳۶۱) رمان‌های ورقا (۱۳۶۴)، دره جذامیان (۱۳۶۷)، نغمه در زنجیر، (۱۳۶۷) فجر اسلام، هر روزه سقراط، زندگی پیامبران (۱۳۶۷) با مایه‌های عرفانی - فلسفی.

فدایی نیا، علیمراد: متولد ۱۳۲۵ در مسجد سلیمان. با نوشتن داستان‌های واقع‌گرایانه دربارهٔ مردم جنوب شروع کرد، سپس به مدرنیسم گروید. راوی داستان‌هایش آدمی غشی است که بیشتر اوقات هذیان می‌گوید و از دوری معشوق می‌نالند. داستان بلند و خود زندگینامه‌ای حکایت هیجده اردیبهشت ۲۵ (۱۳۵۰) در ذهن راوی، حین‌گذر از خیابان‌های تهران با تاکسی، می‌گذرد. حکایت‌ها (۱۳۵۰)، و برج‌های قدیمی (۱۳۵۰) مجموعهٔ داستان‌های کوتاه او با نثری شاعرانه و پیچیده است.

فرارونی، شهرام: جادوگر سرنوشت (۱۳۴۶).

فرازمند، مجید: در حریر باد (۱۳۵۵).

فراست، قاسمعلی: مجموعه‌های زیارت (۱۳۶۲)، خانه جدید (۱۳۶۷) و رمان نخل‌های بی‌سر (۱۳۶۳) درباره جنگ ایران و عراق.

فرامرزی، عبدالرحمن (۱۳۵۱-۱۲۷۶): متولد لار فارس در خانواده‌ای مذهبی، روزنامه‌نگار مشهور که با نام‌های مستعار، کنجکاو - نوشاد و خلیل اشبهی نیز مطالب خود را امضا می‌کرد. از سال ۱۳۰۲ وارد خدمت در وزارت معارف شد و به تدریس پرداخت. مدتی عضو وزارت امور خارجه و زمانی رئیس اداره بررسی روزنامه‌ها بود. در سال‌های ۱۳۰۷ و ۱۳۰۸ همراه برادرش مجله ادبی تقدّم را منتشر می‌کرد. از سال ۱۳۲۰ مدیر روزنامه آینده ایران و آنگاه کیهان شد. مجموعه داستان دوستان را در شرح حال عشاق مشهور جهان به صورت پاورقی اصلاحات هفتگی نوشت، نوشته‌ای داستانی نیز با نام افسانه سرگذشت یک بدبخت دارد. شهرت عمده فرامرزی به دلیل سرمقاله‌هایی است که برای کیهان می‌نوشت.

فرجام، فریماه: آسیمه دل (۱۳۵۰).

فرخزاد، پوران: متولد ۱۳۱۲ در تهران، لیسانسیه ادبیات، از سال ۱۳۳۶ شروع به همکاری با مجلاتی چون سپید و سیاه، فردوسی و جوانان کرد. پنج رمان و ده‌ها داستان کوتاه نوشت و داستان‌های متعددی ترجمه کرد. جز در پس آینه (۱۳۷۰) که رمانی روان‌شناختی و سمبولیک است، رمان آتش و باد (۱۳۷۰) را نیز منتشر کرده است.

فرخفال، رضا: داستان نویسنده و مترجم و ویراستار. در سال ۱۳۲۲ در اصفهان به دنیا آمد و از دانشگاه شیراز لیسانس تاریخ گرفت. کار ادبی خود را با چاپ داستان‌هایی در جنگ اصفهان و آیندگان ادبی شروع کرد. مجموعه داستان‌های

حدیث نفس گونه‌اش تحت عنوان آه استانبول (۱۳۶۸) منتشر شده است. فرخفال با رئالیسمی روان‌شناختی نگاه تازه‌ای به مشکلات عاطفی و ذهنی روشنفکران می‌اندازد و زندگی امروز را با تاریخ و فرهنگ انسان ربط می‌دهد. اوداستان‌هایی نیز از گراهام گرین و سولزیتسین به فارسی ترجمه کرده است.

فرخی، غلامحسین: دبیرستانی (۱۳۷۲).

فرد، جهانگیر: شکنجه (۱۳۴۳).

فردی، امیرحسین: سیاه چمن (۱۳۶۸).

فرزادی، ابوالقاسم: آذیر (۱۳۷۲).

فرزانه، ابوالقاسم: نویسندهٔ رمانی با نام قضا و قدر.

فرسایی، محمد: رهگذر زندگی (۱۳۵۵).

فرسی، بهمن: در سال ۱۳۱۲ در تبریز به دنیا آمد، مدرسه را نیمه‌کاره گذاشت و از ۱۴ سالگی به کارهای گوناگون پرداخت و بالاخره کارمند شد. داستان، نقد و نمایشنامه می‌نویسد، بازیگری و نقاشی هم می‌کند. کار ادبی خود را با نبره‌های بابا آدم (۱۳۳۳) شروع کرد که مجموعه‌ای از نثر آهنگین است. آن‌گاه چند نمایشنامه نوشت و برخی از آن‌ها را خود به روی صحنه برد. نخستین مجموعه داستان‌اش با نام زیر دندان سگ (۱۳۴۳) به همت شمیم بهار چاپ شد. داستان‌نویس تجربه‌گری است که بحران روحی روشنفکران دههٔ چهل را به صورت نوعی جامه‌ستیزی هرج و مرج‌گرایانه بازتاب می‌دهد توصیف عشق در داستان‌های وی تبدیل به توصیف احساسات شهوانی ضد قهرمان‌هایی زخمی می‌شود که در راه بازیابی زندگی عاطفی خود به کشف دوبارهٔ لذت جسمی

پرداخته‌اند. در رمان شب یک شب دو (۱۳۵۳) که به شیوه یادداشت‌های روزانه نوشته شده، محیط روشنفکری دهه پنجاه از ورای یک داستان عاشقانه، تصویر می‌شود. در سال‌های پس از انقلاب، ساکن لندن شد و در آنجا شعرها، نمایشنامه‌ها و مجموعه داستان دوازدهمی (۱۳۷۰) را منتشر کرد.

فرشاد، فرامرز: متولد ۱۳۱۲، دیپلمه، از سال ۱۳۳۵ با مطبوعات کار می‌کرد. داستان بلند سردترین شب جنوب را نوشته‌است.

فرشچی، مهین: قصه جدایی (۱۳۴۳).

فریدی، رحیم: در دادگاه وجدان (۱۳۷۲).

فرمانفرمایان عبدالعلی (متولد ۱۳۱۳): نویسنده مجموعه چهار داستان با نام سابقه (۱۳۵۶).

فروتن، حسین: فردا تاریک‌تر است (۱۳۴۱) مجموعه ۶ قصه.

فروزش، جمشید: نویسنده فتح بعد از این (۱۳۵۲)، لااقل برای هیچ (۱۳۵۴) و تاپاله (۱۳۵۷) که مجموعه‌ای از دو قصه فکاهی است.

فرهنگ، مرتضی: طهران (قبل از ۱۳۱۶).

فرهیخته، شمس‌الدین: رقص گل‌ها (۱۳۳۷)، رقص رنگ‌ها (۱۳۳۸).

فصیح، اسماعیل: متولد ۱۳۱۳ در تهران، رمان‌نویس و مترجم. تحصیلات عالی خود را در امریکا در رشته‌های شیمی، زبان‌شناسی و ادبیات انجام داد و پس از بازگشت به وطن در شرکت ملی نفت ایران مشغول به کار شد. تا سال

۱۳۵۹ استاد دانشکده نفت آبادان بود. پس از آن به تهران آمد و فراغت بیشتری برای نوشتن یافت و به عنوان داستان‌سرایی پرخواننده به شهرت رسید. در تمامی داستان‌هایش به تاریخچه زندگی یک خانواده ایرانی، خانواده آریان، می‌پردازد. طرح رمان‌های فصیح بر تأثیر سرنوشت، جبر محیط و وراثت بر اعضای این خانواده و تحول مناسبات تاریخی و اجتماعی زندگی شهری از سال ۱۳۰۰ شمسی تا امروز مبتنی است. رمان‌هایش خصلتی سفرنامه‌ای و خودزندگینامه‌ای دارند و ماجراهایشان حول تلاش‌های یک راوی تلخ اندیش - جلال آریان - برای دستیابی به آرامش و شادی در زمانه‌ای محنت‌زا شکل می‌گیرند. درگیری فرد تنها با جامعه‌ای نابسامان موضوع اصلی داستان‌هاست. این درگیری غالباً به شکست می‌انجامد و مغلوب شدگان با رنجی که می‌برند و با توسل به عرفانی مسیحایی، تسلا می‌یابند. نخستین رمانش، شراب خام (۱۳۴۵) را تحت تأثیر آثار حادثه‌ای و سرگرم‌کننده نویسندگان امریکایی نوشت. داستان‌های بهم پیوسته خاک آشنا (۱۳۴۹) حاوی کلیاتی از زندگی آریان‌ها و در حکم مقدمه‌ای بر رمان دل کور (۱۳۵۲) است. فصیح در این رمان نشان می‌دهد که چگونه از بحران‌های اجتماعی ناشی از جنگ جهانی دوم، نظام سوداگری در ایران رشد می‌کند. رمان‌های دیگر فصیح عبارتند از: داستان جاوید (۱۳۵۹)، ثریا در اغما (۱۳۶۲) درباره مهاجران ایرانی پس از انقلاب، درد سیاهش (۱۳۶۴)، زمستان ۶۲ (۱۳۶۶) درباره جنگ ایران و عراق، شهباز و جغد (۱۳۶۹) و فرار فروهر (۱۳۷۲). داستان‌های کوتاهش در چهار مجموعه دیدار در هند (۱۳۵۳)، عقد و داستان‌های دیگر (۱۳۵۷) و نمادهای دشت مشوش (۱۳۶۹) و گزیده داستان‌ها (۱۳۶۶) گرد آمده‌اند. فصیح به ترجمه آثاری در زمینه ادبیات و روان‌شناسی نیز دست زده است، از جمله: وضعیت آخر (۱۳۶۱) و بازیه‌ها (۱۳۶۶).

فضلی، علی‌کبر: در مجموعه گلشور (۱۳۵۶) با نثری صیقل نیافته، به مضمون‌های روستایی می‌پردازد.

فعله‌گری، مصطفی: مجموعه مرثیه‌های کوه سفید (۱۳۶۸).

فقیری، ابوالقاسم: متولد ۱۳۱۶ در شیراز، لیسانسیه تاریخ و جغرافیا، کارمند وزارت فرهنگ و هنر در شیراز. با مجلات فردوسی، هنر و مردم، تهران مصور و هفت هنر همکاری داشته است. مجموعه‌های اجاق کور (۱۳۴۷) و خانه خانه خودمان (۱۳۵۲) حاوی داستان‌های اجتماع‌نگارانه و روستایی با مایه‌های فولکلوریک است. دیگر مجموعه داستان‌هایش عبارتند از: دیو (۱۳۶۸)، با خودم در راه (۱۳۶۴) و بارونی (۱۳۶۹). مجموعه‌هایی نیز از فولکلور مردم فارس گردآوری کرده است.

فقیری، امین: متولد ۱۳۲۳ در شیراز. در خانواده‌ای فرهنگی به دنیا آمد، به عنوان معلم روستا به نقاط دور افتاده فارس و کرمان رفت و حاصل مشاهدات خود را در کتاب دهکده پرملال (۱۳۴۷) منتشر کرد و توجه منتقدان را برانگیخت. کوچه باغ‌های اضطراب (۱۳۴۸)، کوفیان (۱۳۵۰)، غم‌های کوچک (۱۳۵۲) و سیری در جذبه و درد (۱۳۵۳) نام دیگر مجموعه داستان‌های اوست. فقیری دو نمایشنامه ناموفق نیز نوشته است. در داستان‌هایش به درگیری‌های روستاییان بر سر آب و زمین و نحوه گذران معلمان روستا می‌پردازد. داستان‌هایی نیز درباره طرد شدن کشاورزان بی‌زمین - خوش نشین‌ها - توسط روستاییان صاحب نسق دارد. اوج کار فقیری در دهکده پرملال است. آثار دیگرش عبارتند از: مجموعه‌های سخن از جنگل سبز است و تبردار و تبر (۱۳۵۷)، دو چشم کوچک خندان (۱۳۶۴)، مویه‌های منتشر (۱۳۶۸) و تمام باران‌های دنیا (۱۳۶۸).

فقیه ایمانی، مهدی: داستان انسان‌ها (همراه با جمال موسوی).

فیروز، محمود: آن سوی خاکریز (۱۳۶۱).

فیض، محمد: پرنده‌ها پرواز یادشان رفته است (۱۳۵۶).

فیضی، ابوالقاسم: نذر، طبل سحر (۱۳۵۰).

فیلسوف ناظمی، حسام‌الدین: هدیه سفری (۱۳۳۸).

ق

قاجاریان، فلورا: مرداب، لوحه (۱۳۴۶).

قارونی، محمدرضا: صدایی در راه (۱۳۵۲) گزارش انتقادی یک معلم روستا از وضع آموزش و پرورش و شرح دشواری‌های زندگی روشنفکران شهری در ده است. راوی عاقبت قربانی رقابت‌های معتمدین ده و توطئه مکتب‌دار سابق می‌شود و بعد از یک افتضاح عاشقانه روستا را ترک می‌کند.

قاسملو، فریبرز: مجموعه داستان بابا جعفر (۱۳۵۴).

قاسمی، احمد: از رهبران حزب توده، نویسنده آنکت که مجموعه‌ای از داستان‌های مستند مرامی است و در سال‌های پس از شهریور ۱۳۲۰ منتشر شده است.

قاضی، حسن: محاکمه (۱۳۵۳).

قاضی، محمد: متولد ۱۲۹۲ در مهاباد، مترجم و نویسنده پس از پایان تحصیلات ابتدایی به تهران آمد و از «دارالفنون» دیپلم ادبی گرفت. زبان فرانسه را نیز در همانجا آموخت. آنگاه در رشته حقوق از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد

و به خدمت وزارت دارایی درآمد و تا سال ۱۳۵۵ که بازنشسته شد به همین کار اشتغال داشت. از پرکارترین و معروف‌ترین مترجمان ایرانی است؛ تاکنون بیش از ۶۵ اثر ادبی و تاریخی از سبک‌ها و نویسندگان ملیت‌های گوناگون را به فارسی برگردانده و تأثیر بسیار بر ادبیات معاصر نهاده است. کار ادبی‌اش را از سال ۱۳۱۷ با ترجمه داستانی از ویکتور هوگو و سناریوی دن کیشوت آغاز کرد. در همان سال یک داستان کردی با نام زارا یا عشق چوپان نوشت. پس از وقفه‌ای ده ساله، از سال ۱۳۲۸ دوباره به ترجمه روی آورد و بسیاری از شاهکارهای ادبی جهان و از جمله دن کیشوت سروانتس را به فارسی برگرداند.

قاضی، نعمت‌الله: متولد ۱۳۰۲، تحصیلات قدیمه و دیپلم ۵ متوسطه دارد، از سال ۱۳۲۰ با مطبوعات کار می‌کرد. نویسنده بارگاه لرزان (۱۳۳۵) و فرمان شمشیر (۱۳۳۸). تاریخ سیاسی اسلام را هم نوشته است.

قاضی سعید، پرویز: نویسنده داستان‌های عشقی - پلیسی بی‌مایه در مجله اطلاعات جوانان. کار مطبوعاتی خود را از سال ۱۳۳۶ شروع کرد، با نام پریزاد نیز مطلب می‌نوشت. آثارش عبارتند از: فرار (۱۳۴۱)، اسرار مرگ خانم آیلا، بیوس و بکش، پشت آن مرداب وحشی، پهلوان برزو، جاسوس‌های در برلین، چهار جانی خطرناک، دامی در جنگل، در ویتنام همیشه باران می‌بارد، عنکبوت سیاه، قاتلی با ابروی لنگه به لنگه - همه در سال ۱۳۴۵، بار دیگر با تو در میان عطر و سکوت (۱۳۴۸)، تابوت سرخ، حجله‌ای در شهر ممنوع، خانه پنجم شب، قهرمان در جستجوی قاتل بروس لی - همه در سال ۱۳۵۴، افسون یک نگاه، برای زنده ماندن بکش، پلنگ و دختر غریب، ترس بزرگ، چشم‌ها (۱۳۵۰)، دختری با هزار بستر عطرآگین (۱۳۵۲)، دشمن پنجم، دلم بهانه می‌گیرد، دیگر بهار نیامد، شب‌های پرماجر، شورش، عبور از مرز، فردا به آغوش باز خواهیم گشت، قلاب ماهی، معبد مرگ، وحشت در ساحل نیل، یک شاخه گل سرخ برای غم، افسون یک شب (۱۳۴۶)، در کوچه‌های خالی عشق (۱۳۵۰).

قاضی نور، قدسی: نویسنده داستان‌های کودکان، مجموعه‌ای از داستان‌هایش به نام کسوف (۱۳۷۰) منتشر شده است.

قاپان، هدایت‌الله: فرهنگ‌نامه‌نویس. نویسنده مرد هوسران (۱۳۱۹).

قانع زهرایی، حسن: خوارها و خوارها و عاقبت الاغ بودن (۱۳۵۷).

قدس، علی‌اکبر: مجموعه مرده شور فیلسوف.

قدس نخعی، حسین: برهنه‌های آزاد (۱۳۴۴).

قدیریان، محمدعلی: مصاحبه با حضرت استادی (۱۳۵۳).

قراجه داغی، فریده: پنج داستان.

قربانی، محمدرضا: متولد ۱۳۳۷ در اهواز، منتقد و داستان‌نویس، روزگار را با تدریس، کار در صدا و سیمای اهواز، نوازندگی ویلن و ... گذرانده است. نخستین مجموعه داستان‌ش در سال ۱۳۵۷ به چاپ رسید. سپس مجموعه مردی که اسب بود (۱۳۶۹) را نوشت. کتاب‌هایی نیز در بررسی آثار نویسندگان معاصر منتشر کرده است.

قریب، شاپور: متولد ۱۳۱۱ در تهران، داستان‌نویس و سینماگر. در مجموعه داستان عصر پاییزی (۱۳۳۹) تصاویری ناتوالیستی از زندگی روزمره مردم اعماق ترسیم کرد و مجموعه گنبد حلبی (۱۳۴۱) را درباره زندگی محرومان جنوب شهر و رنج دهقانان در نظام ارباب و رعیتی، نوشت. قریب آنگاه داستان‌نویسی را رها کرد و به فیلمسازی روی آورد.

قریب، یحیی: نویسندهٔ رمان‌های تاریخی یعقوب لیث (۱۳۱۵) و خون سیاوش (۱۳۳۶)، براساس شاهنامهٔ فردوسی.

قطبی، بهروز: متولد ۱۳۳۲، همکار مجلات طنزآمیز، لیسانسیهٔ علوم سیاسی، نویسندهٔ دو مجموعهٔ داستان فکاهی به نام‌های الاغ آقای خراسانی (۱۳۵۵) و غریبه‌ای در مدار جنوب (۱۳۵۴).

قندی، قاسم: مجموعهٔ فرار از فریب (۱۳۷۲).

قویم، علی‌اکبر: شورش پرتقال (قبل از ۱۳۱۶).

قهرمان، انور: افسانه دنیا و تجلی خدا (۱۳۴۰).

قهرمانی، ابوالفتح: متولد ۱۳۱۹، لیسانسیهٔ ادبیات فارسی، از سال ۱۳۴۴ با مطبوعات همکاری داشت و با نام مستعار گریز نیز مطلب می‌نوشت. دوگدا (۱۳۳۷)، شلوار چیت گلدار (۱۳۳۸) و چاله زندگی (۱۳۴۰). عشق و فلسفه‌بافی‌های پوچ و بدبینانه مضمون تمامی داستان‌های مجموعهٔ اخیر را تشکیل می‌دهد.

قهرمانی، سرهنگ شرف‌الدین (درگذشته به سال ۱۳۲۱): حکایات و افسانه‌ها.

قهرمانی، سیروس: متولد ۱۳۱۹، لیسانسیهٔ ادبیات، از سال ۱۳۳۷ با مطبوعات همکاری دارد (بیشتر مجلات سینمایی). کبوترهای آسمان عشق را نوشته است.

قهرمانی، هوشنگ: دختر خیانتکار.

قیصریه، رضا: متولد ۱۳۱۹ در تهران، پس از اتمام تحصیلات متوسطه برای ادامه تحصیل به وین رفت و پس از چهار سال برای گذراندن دوره روزنامه‌نگاری عازم ایتالیا شد؛ اما علوم سیاسی خواند. مجموعه‌ای از داستان‌های صادق هدایت را به ایتالیایی برگرداند. و پس از بازگشت به ایران (۱۳۵۸) به عنوان استاد زبان ایتالیایی به تدریس در دانشگاه پرداخت. چند اثر ترجمه کرد و مجموعه‌ای از داستان‌های نوستالژیک - خاطره‌ای خود درباره زندگی دانشجویان ایرانی در اروپا را تحت عنوان هفت داستان (۱۳۷۲) به چاپ رساند و برنده جایزه دوم مجله گردون شد.

ک

کاتب، محمدرضا: فقط به زمین نگاه کن (۱۳۷۲) درباره جنگ ایران و عراق.

کاتبی، حسینقلی (۱۳۶۹-۱۲۹۱): نویسنده داستان‌های کوتاه احساساتی در مجموعه شکوفه‌های ادب (۱۳۲۷). در سال ۱۳۲۲ نشریه فریاد را به طرفداری از حزب توده منتشر می‌کرد، اما پس از وقایع آذربایجان، از سال ۱۳۲۵ به حمایت از دولت مرکزی برخاست.

کار، فریدون: متولد ۱۳۰۷ در اهواز، معلم، کارمند شرکت نفت، همکار مجلات روشنفکر و سپید و سیاه. نویسنده قطعه‌های ادبی - احساساتی در کاج میعاد (۱۳۲۹)، سی و دو نامه (۱۳۲۷) و راز گل‌ها (۱۳۲۷). مجموعه‌ای نیز تحت عنوان غلط نویسیم درباره موارد درست و نادرست در زبان فارسی دارد. چند مجموعه شعر دارد و در پنج شعله جاوید. مجموعه‌ای از آثار هدایت، علوی، چوبک، جمالزاده و شین پرتو را گرد آورده است.

کارگر، داریوش: نویسنده مجموعه داستان‌های تردید در سه فصل (۱۳۵۵)، تیرانداز (۱۳۵۷) و خسته اما رهرو (۱۳۵۸). راوی داستان‌های مجموعه آخر، با مشاهده تظاهراتی که به انقلاب سال ۱۳۵۷ انجامید، به یاد جنبش سال‌های ۱۳۳۰ می‌افتد. داستان‌هایش مضامینی اجتماعی و سیاسی دارند. آواز نان

(۱۳۶۷) را در خارج از کشور به چاپ رساند. گاهنامه افسانه، ویژه ادبیات داستانی، را در سوئد منتشر می‌کند.

کارو: نویسنده قطعه‌های «ادبی» و شعرهای سوزناک. از آثار اوست: طوفان زندگی یا اشک‌های عشق (۱۳۲۳)، شکست سکوت (۱۳۳۴)، نامه‌های سرگردان و ترانه‌ها (۱۳۳۸) و ماسه‌ها و حماسه‌ها (۱۳۴۲).

کارون: پهلوان برزو (۱۳۴۵).

کازرونی، جعفر: متولد ۱۳۲۵، نویسنده وقتی که دانه‌های برف به رقص در می‌آیند (۱۳۴۸)، آدمک‌ها (۱۳۵۲).

کاسمی، نصرت‌الله: متولد ۱۲۸۹، دارای دکترای پزشکی و ادبیات، خدمات مطبوعاتی را از سال ۱۳۰۶ با نوشتن مقالاتی برای مجلات ارمان، مهر و وحید آغاز کرد. مجله پزشکی درمان را منتشر می‌کرد، فرانسه و عربی می‌داند و آثاری در زمینه‌های پزشکی و اجتماعی دارد. داستان عاشقانه سه نامه (۱۳۲۸) را نوشته است.

کاظم‌زاده ایرانشهر، حسین (۱۳۴۰-۱۲۶۲): مجله ایرانشهر را در برلن چاپ می‌کرد. آثار متعددی از وی منتشر شده و از جمله: راز و نیاز که گفتگوی یک مادر و دختر را در ۲۳ حکایت اخلاقی شرح می‌دهد. اصل کتاب به آلمانی است و مجذوب صفا (برکت) آن را به فارسی ترجمه کرده است.

کاظمینی، کاظم (نام مستعار غلامرضا انصافیور): داستان‌های شگفت‌انگیز از تاریخ پهلوانی ایران (۱۳۴۶).

کاظمیه، اسلام: از نویسندگان مجله علم و زندگی، سردبیر دوره‌ای از مجله

آرش. در قصه‌های کوچه دلخواه (۱۳۴۸) آخرین سال‌های دوران رضاشاه و آثار جنگ جهانی دوم بر ایران را از ورای خاطرات دوره کودکی توصیف کرد و در مجموعه قصه‌های شهر خوشبختی (۱۳۵۵) - متأثر از غربزدگی آل احمد - تأثیر فاسدکننده فرهنگ مصرفی بر زندگی شهری را به سخره گرفت. سفرنامه‌ای با نام جای پای اسکندر (درباره بلوچستان، ۱۳۵۰) دارد.

کاغذچی، تقی: بچه‌های پابرهنه (۱۳۶۲) چاپ تبریز.

کامپوره: پتیاره خانم (۱۳۳۵).

کاویان، اسفندیار: آنجا که آدمیزاد نیست (۱۳۴۷).

کیمر، حسین: کنارچمن، دیوانه (قبل از ۱۳۱۶).

کیمری، آریا: متولد ساری، موسیقیدان، نویسنده رمان اگر ماه بالا بیاید (۱۳۷۰) که توصیفی است به شیوه اول شخص از ماجرای عاشقانه - سیاسی در دهه چهل.

کتبی، مرتضی: جامعه شناس. نویسنده رمان روانی - اجتماعی در جستجوی هویت گمشده (۱۳۷۰).

کدخدانیان، زهرا: پزشک، نقاش و داستان‌نویس. نویسنده مجموعه داستان‌های دختر حاجی آقا، ماشین شخصی، هنریشه محبوب و شازده داستان درباره رنج زنان در کشیدن بار سنگین زندگی.

کرمانی، فروزان: یوسف ایران (چ ۲، ۱۳۴۹).

کریمی، محمد: مجموعه آقای مستر فاکس (۱۳۷۰).

کرمیار، صادق: متولد ۱۳۳۸ در تهران، پس از اخذ دیپلم به عنوان خبرنگار روزنامه در منطقه جنگی مشغول به کار شد و تجربیات خود را دستمایه داستان‌هایش قرار داد. مجموعه داستان‌های فریاد در خاکستر (۱۳۶۷) و انتقام در اردوگاه (۱۳۶۹) را راجع به جنگ منتشر کرد.

کروپ، د: مطرو دین اجتماع (۱۳۳۸).

کریمی، محمدرضا: گلی در شوره‌زار (۱۳۷۱)

کریمی، مهناز: نویسنده رمان رقصی چنین (۱۳۷۰) در توصیف دنیای درونی آشفته و متناقض یک زن.

کریمی، نادعلی: هذیان زندگی (۱۳۳۶).

کسائیان، احمد: متولد ۱۳۳۱ در سنگسر، نویسنده چهره‌ها و ماسک‌ها (۱۳۷۲).

کسمایی، علی‌اکبر: متولد ۱۲۹۹ در تهران، لیسانسیه معقول و منقول. نویسنده پرکار مطبوعات؛ کار مطبوعاتی را از سال ۱۳۱۶ با روزنامه اطلاعات آغاز کرد و از پایه‌گذاران اطلاعات هفتگی بود. نقادی‌هایش در کتاب جهنم دره (۱۳۲۶) بحث‌انگیز بود. سپس پریچهرگان تاریخ، زیبای حسود (۱۳۳۱) - در توصیف حرم شاه طهماسب اول - و گل‌های وحشی (۱۳۳۳) را نوشت. در قفس (۱۳۵۵) که نوعی زندگینامه غیرمستقیم است برش‌هایی از دوران کودکی و جوانی خود به دست داد. در سال ۱۳۷۲ درگذشت.

کشاوری، عزیزالله: نگاه (۱۳۵۵)، خانه پدری ما (۱۳۵۶).

کشاوری، کریم (۱۳۶۵-۱۲۷۹): در رشت به دنیا آمد. از اعضای هیأت رئیسه «نخستین کنگره نویسندگان ایران» بود. ترجمه‌هایش از آثار اجتماعی - تاریخی و ادبی شهره خاص و عام است. در سال‌های پیش از شهریور ۲۰ به مدت ۹ سال در یزد به حال تبعید زیست. ابتدا معلم زبان فارسی مبلغین امریکایی در مدرسه امریکایی رشت بود. سپس معلم، منشی و دبیر مترجم کنسولگری روس شد. داستان‌های مجموعه فی مدة المعلوم (۱۳۵۵) حاصل دوران تبعید او است. این داستان‌ها به خاطر کاربرد هنرمندانه آداب و رسوم و لهجه محلی، ارزشی اقلیم شناختی دارند و توصیفی انتقادی از مناسبات اجتماعی سال‌های ۳۰-۱۳۱۰ بشمار می‌آیند. چهارده ماه در خارک (۱۳۶۳) خاطرات دوران تبعید او در سال‌های پس از کودتاست. ترجمه‌هایی در زمینه ایران‌شناسی از محققان روس دارد و پژوهش‌هایی درباره نثر فارسی، هزار سال نثر فارسی (۱۳۴۵)، و بیش از ۲۰ اثر داستانی ترجمه کرده است.

کشکولی، داوود: ظلمت (۱۳۶۹).

کشوری، فرهاد: در داستان‌های مجموعه بوی خوش آویشن (۱۳۷۲) از دید نوجوانانی که در موقعیتی خطرناک گرفتار می‌آیند به دوران حضور امریکایی‌ها در صنعت نفت می‌پردازد.

کلامی، محمدعلی: نویسنده داستان بلند سال‌های سیاه انتظار (۱۳۵۷)، در وصف چگونگی روسپی شدن یک زن.

کلانتری، ایرج: در آنجا هیچ کس نبود (۱۳۴۵)، شهر فرنگ (۱۳۴۶).

کلباسی، محمد: متولد اصفهان، کارشناس فرهنگ و هنر، از سال‌های دهه

چهل شروع به چاپ نقدها و داستان‌هایش در مجلات ادبی کرد، اما با انتشار جنگ اصفهان راه و روش ویژه خود را یافت. در داستان‌های مجموعه سرباز کوچک (۱۳۵۸) مضامین اجتماعی را در فرمی نو بازتاب می‌دهد.

کلکی، بیژن: متولد ۱۳۱۷ در تهران، کارمند بازنشسته آموزش عالی، اواخر دهه سی کار ادبی خود را آغاز کرد. در سال‌های چهل اشعار و داستان‌های فراوانی در مجلات ادبی به چاپ رساند. مجموعه داستان‌هایش، روسری سبز (۱۳۴۳)، را با نام مستعار یاشائیل نشر داد.

کلهر، جواد: متولد ۱۳۱۲، لیسانسیه دانشکده حقوق، از سال ۱۳۳۵ با روزنامه‌های اطلاعات، پست تهران و ستاره تهران همکاری داشت و از سال ۱۳۴۲ ورزش و زندگی را منتشر می‌کرد. زبان فرانسه می‌داند و شیشه‌های شکسته (۱۳۵۶) را نوشته است.

کلهری، هما: آینه شکسته (۱۳۶۵).

کمالی، احمد: نوروز تلخ (۱۳۵۵) - خاطرات یک کارگر.

کمالی، حیدرعلی (۱۳۲۵-۱۲۵۰): متولد ابرقو. در تهران به تجارت اشتغال داشت. در ۲۳ سالگی شروع به سوادآموزی کرد. در وقایع مشروطیت به یاری آزادیخواهان شتافت و از مغضوبین دربار احمدشاه قلمداد شد. حزبی تأسیس کرد که زبان حال آن جریده پیکار بود که در اصفهان انتشار می‌یافت و ناصرالملک آن را تعطیل کرد. در دوره هفتم و هشتم به نمایندگی مجلس از نیشابور انتخاب گردید. از نوآوران رمان تاریخی بود و مظالم ترکان خاتون (۱۳۰۷) را درباره حمله مغول به ایران نوشت و در رمان لازیکا (۱۳۱۰) به دوران انوشیروان و جنگ‌های ایران روم در ایالت لازیکا پرداخت. داستان درباره عشق هوسناک موبدی است که توطئه‌ها و مرگ‌ها به بار می‌آورد.

کوشان، رستم: رمان جاذبه خون (۱۳۷۲).

کوشان، منصور: متولد ۱۳۲۷ در اصفهان، نمایشنامه‌نویس، شاعر، روزنامه‌نگار و داستان‌نویس. در رشته روان‌شناسی لیسانس گرفت و کار ادبی خود را به عنوان منتقد تئاتر آغاز کرد. آنگاه چند نمایشنامه نوشت که برخی از آن‌ها روی صحنه اجرا شد. مدتی هم برای تلویزیون فیلم و نمایش می‌ساخت. اما در سال‌های رکود نمایش به رمان روی آورد و محاق (۱۳۶۹) را در توصیف جنگ شهرها و موشکباران تهران نوشت. در مجموعه داستان خواب صبحی و تبعیدی‌ها (۱۳۷۰) و رمان آداب زمینی (۱۳۷۱) نیز به دنیای درونی روشنفکران و مشغله‌های روحی آنان به هنگام نوشتن، پرداخت. آخرین کتابش، واهمه‌های زندگی در سال ۱۳۷۲ منتشر شد. در سال‌های ۵۹ - ۱۳۵۸ مجله ادبی ایران را منتشر می‌کرد، در سال‌های ۷۰-۱۳۶۹ مشاور سردبیر گردون بود و از اردیبهشت ۱۳۷۲ به نشر تکاپو پرداخت.

کوهی، حسین: ۱۴ افسانه روستایی (قبل از ۱۳۱۶).

کوهی، غ: وطنم ایران (۱۳۵۳).

کیانپور، غلامرضا: از مدیران جراید در دوران پهلوی. نویسنده هاله (۱۳۲۸)، در سینه کوهسار، چکیده (۱۳۲۷) و آدمک‌ها (۱۳۳۰) که مجموعه سه داستان کوتاه به شیوه اگزیستانسیالیسم وطنی است. نو میدی، ابهام ساختگی، زن و شهوت مضامین اصلی داستان‌هاست.

کیانوش، محمود: متولد ۱۳۱۳ در مشهد، لیسانسیه زبان انگلیسی، معلم، کارمند وزارت اقتصاد، شاعر، مترجم، داستان‌نویس و منتقد. کار ادبی خود را با چاپ داستان‌هایی در مجله صدف (۱۳۳۷) شروع کرد. داستان بلند تمثیلی - اسطوره‌ای مردگرفتار (۱۳۴۳) را با نثری سنگین و سره درباره سرنوشت «آدم»

نوشت. در غصه‌ای و قصه‌ای (۱۳۴۴) خاطرات دوران کودکی را توصیف کرد. در آنجا هیچ کس نبود را در ۱۳۴۵ نوشت. مجموعه آینه‌های سیاه (۱۳۴۹) دربردارنده داستان‌های روستایی و نوشته‌های پوچ‌گرایانه نویسنده است. حرف و سکوت (۱۳۵۷)، از بالای پله چهلیم (۱۳۵۶)، و بلا آمد و شفا آمد (۱۳۵۶) و رمان غواص و ماهی (۱۳۶۸) نام دیگر کتاب‌های داستانی اوست. ترجمه‌های متعدد و چندین مجموعه شعر برای کودکان دارد.

کیومرثی، معصومه: فریاد بی‌صدا (۱۳۷۲).

کیوان، عباس: سرگذشتی دردناک از قربانیان امواج فساد (۱۳۵۱)، قربانیان اعتیاد و هوس (۱۳۵۴)، عفت فروشان محله بدنام (۱۳۵۵) و آیا کسی سرگذشت مرا باور می‌کند (۱۳۷۱).

گ

گل‌بدره‌ای، محمود: متولد ۱۳۱۸ در تهران، اولین داستانش در سال ۱۳۴۱ در مجله صبح امروز چاپ شد. سال‌های ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۷ را به فراگیری زبان و ادبیات انگلیسی در لندن گذراند. در سال‌های ۱۳۴۷ تا ۱۳۶۵ به حرفه‌هایی اشتغال یافت که ارتباطی با نویسندگی ندارند. نخستین رمانش سگ کورده‌پز (۱۳۴۹) توصیفی ناتورالیستی از زندگی کودکان گودهای حاشیه شهر است. پس از مجموعه داستان ابادر نجار (۱۳۵۳)، رمان پرگاه (۱۳۵۳) را منتشر کرد. این رمان که برداشتی از زندگی یک چریک شهری است، از طریق سیرو سلوک پسر گریزان یک خانواده ثروتمند در محلات جنوب شهر، توصیفی از فاصله‌های طبقاتی و فقر فرهنگی چیره بر کارخانه‌داران و کارگران ارائه می‌دهد. در رمان بادیه (۱۳۵۷)، بی‌بهره از غنا و نوآوری ادبی، بار دیگر به مضمون اختلاف طبقاتی می‌پردازد. گل‌بدره‌ای که نویسنده‌ای مستندگرا است، در لحظه‌های انقلاب (۱۳۵۸) وقایع دوران انقلاب را ثبت می‌کند و در اسماعیل اسماعیل (۱۳۶۰) به جنگ می‌پردازد. پرستو (۱۳۶۳)، سرنوشت بچه شمرون (۱۳۶۵)، صحرای سرد (۱۳۶۴) و آهوی کوهی (۱۳۶۵) نام دیگر آثار اوست. مهم‌ترین رمان سال‌های اخیر او، دال (۱۳۶۵)، توصیفی از زندگی ایرانیان مهاجر در سوئد است.

گل‌آرا، امیر: متولد ۱۳۰۷، از افسران سازمان نظامی که تا پای اعدام رفت،

سپس به کارهای بازرگانی و تبلیغاتی روی آورد. در تمامی داستان‌هایش، نکبت (۱۳۴۰)، آدم‌ها در بند (۱۳۴۱)، جذام - چه می‌توان کرد؟ (۱۳۴۱) و سرود سراب (۱۳۴۳) به شیوه‌ای ناتورالیستی از پوچی زندگی می‌گوید. محرکه اصلی آدم‌های داستان‌های نفرت‌زده او، تمایلات بیمارگونه جنسی و یأس فلسفی است.

گلبو، فریده: فارغ‌التحصیل روزنامه‌نگاری از دانشگاه تهران، دبیر دبیرستان، پاورقی‌نویس مجله زن روز در دهه ۵۰-۱۳۴۰، نویسنده رمان‌های جاده کور (۱۳۴۳) و حکایت روزگار (۱۳۷۳).

گلزاده، هادی: قطعه‌های ادبی کوتاه و غالباً نیم‌صفحه‌ای مجموعه بیگاری (۱۳۵۳) بر اساس جمله‌های فیلسوف مآبانه درباره زندگی، نوشته شده‌اند. عطش (۱۳۵۵) نام دومین کتاب گلزاده است.

گلستان، ابراهیم: متولد ۱۳۰۱ در شیراز، لیسانسیه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، همزمان با به‌آذین، آل احمد و چوبک به داستان‌نویسی روی آورد. برای او نقطه اساسی یک داستان، ساختمان آن است. به همین جهت بعضی از خوش ساخت‌ترین داستان‌های ایرانی را پدید آورده است. او که نخستین مترجم آثار همینگوی و فاکتر به زبان فارسی است، در داستان‌هایش صنعت داستان نو را بکار می‌گیرد. مجموعه‌های آذرماه آخر پاییز (۱۳۲۸) و شکار سایه (۱۳۳۴) را در سال‌های ۳۱-۱۳۲۶ نوشت و در آن سرگردانی روشنفکرانی را توصیف کرد که آرمانشان را تغییر می‌دهند و راه واقعی خود را نمی‌یابند. گلستان با مونتاژ سینمایی، یکی را از درون منشور ذهنیات دیگری می‌بیند و می‌کوشد احساسات آدم‌ها را به شکلی تصویری بازتاب دهد. این داستان‌ها از گرایش، و سپس گسستگی حزبی نویسنده تأثیر پذیرفته‌اند. در مجموعه جوی و دیوار و تشنه (۱۳۴۶)، گلستان به نثری آهنگین روی آورد و به موسیقی کلمات بیشتر از معنای آن‌ها علاقه نشان داد و کوشید نثری متناسب با موضوع پدید آورد.

مجموعه مدومه (۱۳۴۸) دربردارنده زیباترین داستان‌های خاطره‌ای اوست. نویسنده خاطرات دوران کودکی، عشق و سیاست را بر زمینه از دست رفتگی نسل خود می‌گستراند و داستان‌هایی می‌آفریند که بینش سینمایی نویسندگان رمان نو در آن‌ها مشهود است. رمان اسرار گنج دره جنی (۱۳۵۳)، داستان یک روستایی که گنجی می‌یابد، رمانی طنزآمیز درباره روحیه عمومی حاکم بر دهه پنجاه (غریزدگی و مصرف‌گرایی) است. گلستان بر اساس این کتاب، که پس از انتشار جمع شد، فیلمی نیز ساخته است. از گلستان ترجمه‌ها و فیلم‌های سینمایی و مستندی نیز به جا مانده است. وی در سال ۱۳۵۷ به انگلستان مهاجرت کرد.

گلشیری، هوشنگ: در سال ۱۳۱۶ در اصفهان به دنیا آمد. دوران نوجوانی‌اش در آبادان گذشت. سال‌های ۱۳۳۴ تا ۱۳۵۳ را به معلمی در اصفهان و روستاهای اطراف آن گذراند. و از آن پس ساکن تهران شد. نخستین نوشته‌هایش (شعر و گردآوری فولکلور) در مجله پیام نوین چاپ شد. از طریق آن مجله با حزب توده ارتباط یافت و اواخر سال ۱۳۴۱ چند ماهی را در زندان گذراند. آشنایی درونی با اعضای حزب سبب شد که برای همیشه گرد احزاب را قلم بگیرد و به جد به ادبیات بپردازد. حاصل جلسات ادبی هنرمندان اصفهان، جنگ اصفهان بود که نخستین شماره‌اش در سال ۱۳۴۴ در آمد و تا ۱۳۶۰ یازده شماره از آن منتشر شد. پس از سال‌های ۱۳۴۰ متأثر از داستان نویسانی چون علوی و صادقی، داستان‌هایی نوشت که به صورت مجموعه مثل همیشه (۱۳۴۷) منتشر شد. در این کتاب، زندگی ملال‌آور کارمندان جزء در شهرهای کوچک، با نوآوری‌هایی در فرم، توصیف شده است.

گلشیری داستان را پژوهشی برای شناخت خود، از طریق شناخت دیگران، می‌داند. در رمان کوتاه و موفق شازده احتجاج (۱۳۴۷) بر اساس رویاها و کابوس‌های آخرین بازمانده خاندانی اشرافی، تاریخ ذهنی دوران قاجار را بازآفرینی می‌کند. این داستان شرحی موجز بر یک زمان از دست رفته است و صلاي مرگ اشرافیت زمیندار را سر می‌دهد. (گلشیری چند ماهی از اواخر سال

۱۳۵۲ را به همین خاطر در زندان گذراند و از کار خود در آموزش و پرورش معلق شد. رمان کریستین وکید (۱۳۵۰)، تجربه‌ای برای آفرینش رمان نو است. این داستان شرح ماجرای عاشقانه روشنفکری ایرانی با زنی انگلیسی است که همراه شوهر و بچه‌هایش به اصفهان آمده است. مجموعه نمازخانه کوچک من (۱۳۵۴) شامل دو دسته داستان است: داستان‌هایی درباره زندانیان سیاسی و چند داستان (معصوم‌ها) در توصیف ترس و اختناق اجتماعی به شکلی اسطوره‌ای. گلشیری در رمان بره گمشده راعی، که جلد اول آن با نام «تدفین زندگان» در سال ۱۳۵۶ منتشر شد، مسأله هویت باختگی روشنفکران دهه پنجاه را با رنگی اسطوره‌ای مطرح می‌کند؛ این روشنفکران که ارتباط با گذشته سنتی را از دست داده‌اند و به آینده نیز وابستگی و امیدی ندارند، به عرفان و میگساری پناه می‌برند. گلشیری پس از آن، نمایشنامه سلامان و ابدال را نوشت، که بر روی صحنه به اجرا درآمد. از فعالان کانون نویسندگان ایران در سال ۱۳۵۶ بود. چند ماهی از سال ۱۳۵۷ را به دعوت «طرح بین‌المللی نویسندگی» در آمریکا گذراند. و پس از بازگشت به ایران در سال ۱۳۵۸ به آموزش و پرورش بازگشت و با فرزانه طاهری - مترجم - ازدواج کرد. در این سال‌ها، در کانون نویسندگان فعال بود، با تشکیل کلاس‌های آموزش داستان‌نویسی در پرورش نسل جدید داستان‌نویسان کوشید، نقدهای متعددی بر آثار ادبی نوشت، و آثار زیر را منتشر کرد: معصوم پنجم (۱۳۵۸)، جبه خانه (۱۳۶۲)، حدیث ماهیگیر و دیو (۱۳۶۳)، فیلمنامه دوازده رخ (۱۳۶۹) و رمان آینه‌های درد (۱۳۷۱).

گل مرادی، مراد: شاخه گل واندا (۱۳۵۵).

گله، فریدون: متولد ۱۳۱۹، فارغ‌التحصیل دانشکده ادبیات دانشگاه مشهد و دانشکده هنرهای دراماتیک نیویورک. فعالیت در سینما از سال ۱۳۴۵ به عنوان فیلمنامه‌نویس و کارگردان. نویسنده داستان بلند چشم کاغذی‌ها.

گودرزی، حمیدرضا: نویسنده قصه‌های جنایی - پلیسی آهنگ قلب‌ها، گل‌های

پرپر شده، پایان انتظار، گروگان (۱۳۷۲).

گودینی، محمدعلی: یک مشت خاک (۱۳۷۱).

گویا، کامبوزیا: تصویر (۱۳۴۴)، لویاتان (۱۳۴۸)، لاله‌ها در سفر باد (۱۳۵۱)،
صدای ساز (۱۳۵۵)، مستاجر (۱۳۶۵)، رکسانا (۱۳۶۸).

گیلانی، فریدون: شاعر، مترجم، نویسنده رمان شیران قافلانکوه.

گیویان، عبدالله: حصر دل (۱۳۶۹) درباره جنگ.

ل

لاربن، قاسم: متولد ۱۲۹۳ در بابل؛ شاعر و داستان‌نویس، در فرانسه تحصیل کرد و پس از بازگشت به وطن به عنوان مترجم در ادارهٔ دخانیات به کار پرداخت. مدتی دبیر دبیرستان‌ها بود و چندی مدیریت روزنامهٔ جهان فردا را به عهده داشت. آثارش عبارتند از داستان من و تو، لات، گودال (۱۳۴۳) که داستان بلندی در توصیف پیامدهای اجتماعی و اخلاقی حضور ارتش متفقین در ایران است. زن مست (۱۳۲۶) عشق و سیاست یا سقوط یک استاد (۱۳۲۸)، مردک (۱۳۴۱)، جاده‌های بریده، گره کور (۱۳۵۰)، گوژ (۱۳۶۸) و شکوفه‌های رنج. اشعارش در دو مجموعهٔ سرود سحر و ایرج و هربره منتشر شده است.

لارودی، نورالله: زندگانی نادرشاه پسر شمشیر (۱۳۲۹)، اسیران (۱۳۳۱)، یادگارهای جوانی، استادی استادان دربارهٔ زندگی بوعلی سینا (۱۳۴۹).

لاری کرمانشاهی: با اثر رمانتیک وقتی که شکوفه‌ها می‌شکفند و زمانی که برگ‌ها می‌ریزند (۱۳۴۳) شروع کرد و در سال‌های از دست رفته (۱۳۵۱)، غروب بینوایان (۱۳۴۳)، کارگران (۱۳۴۵)، چشم الفی‌ها (۱۳۴۸)، متأثر از جک لندن و ماکسیم گورکی، به مسایل اجتماعی تمایل یافت، البته همچنان دیدگاهی رمانتیک داشت. از مجموعه‌های بی‌بی خانم (۱۳۵۴) و کوچ ناشکیب (۱۳۵۶) و کوماین (۱۳۵۶) در توصیف مصائب زندگی، به توصیف واقع‌گرایانه روی آورد. رمان

برفابه‌های بهاری (۱۳۷۰) آخرین اثر اوست.

لطیفی، شهلا: متولد ۱۳۲۳، لیسانسیه زبان و ادبیات از پاریس. از سال ۱۳۴۴ به عنوان مترجم و داستان‌نویس به کار در مطبوعات پرداخته است. از آثارش می‌توان رقص سرنوشت (۱۳۵۲) را نام برد.

لعل، حسین: اتحاد سفید در پنجه‌های سیاه (۱۳۴۲)، قبله عالم، جیران زن سوگلی حرمسرای ناصرالدین شاه، زبان گل‌ها.

لقایی، ستار: متولد ۱۳۲۵، از سال ۱۳۴۶ وارد مطبوعات شد. با تهران مصور همکاری می‌کرد. صدیقه‌ای از خورشید در منتهی‌الیه جنوب فریاد من (۱۳۴۹) کتابی کوچک حاوی قصه‌های هذیانی متأثر از ادبیات پوچی است. در همبسترهای مرداب، رمان گرفتار، خفقان، کبود، کثیف (داستان بلند)، با نگرشی ناتورالیستی به مسایل می‌نگرد و محصور شده در حصار تاریکی به همه چیز با ناباوری می‌نگرد.

لگاء، امیرحسین: متولد اصفهان، نویسنده رمان یک دختر و یک پسر (۱۳۵۱).

لمعه، منوچهر: مجموعه همراهی (۱۳۵۵).

مافی، مهدی: دوشیزه ایروان یا خورشید کلاه خانم (ج ۲، ۱۳۳۴).

مالمیر، مراد حسن: در دام اعتیاد یا شیطان سفید (۱۳۵۷).

ماه سیمما: زنجیرهای تقدیر (۱۳۳۶)، داستانی دربارهٔ موقعیت خانوادگی و اجتماعی زنان اشرافی.

ماهیدشتی، محمدرضا: متولد ۱۳۳۰ در کرمانشاه، لیسانسیهٔ شیمی است و تا سال ۱۳۵۷ دبیر بود، کار ادبی خود را از ۱۳۵۲ شروع کرد: بچه‌های خلیج حاوی داستان‌هایی از زندگی سخت مردم جنوب، جویندگان نان (۱۳۵۹) دربارهٔ تأثیر فقر و جهل بر مردم غرب و بچه‌ها از زندگی خودشان حرف می‌زنند، که مجموعه‌ای از انشاءهای محصلانش است. مجموعه‌ای نیز با نام در آن سوی میهن (۱۳۷۰) دربارهٔ جنگ و مسائل اجتماعی سال‌های پس از انقلاب دارد.

متقی، فاطمه: کی می‌دونه دردم چیه (۱۳۷۱).

مجبایی، جواد: متولد ۱۳۱۸ در قزوین، فارغ‌التحصیل رشتهٔ قضایی و دکترای اقتصاد، روزنامه‌نگار، شاعر، نمایشنامه‌نویس، طنزپرداز و داستان‌سراست. از

سال ۱۳۴۰ شروع به کار در مطبوعات کرد، با نام مستعار زوبین نیز می‌نوشت. ژورنالیسم بر داستان‌های مجموعه آقای دوزنقه (۱۳۵۰) چیره است و نویسنده در توصیف ملال زندگی کارمندان به طنزی ریشه‌ای و تحلیلی دست نمی‌یابد. در من و ایوب و غروب (۱۳۵۱) خاطرات دوران کودکی و پناه جستن در طبیعت، مهم‌ترین مشغله‌های ذهنی نویسنده است. نثر شاعرانه و گرایش عاشقانه به فرم در مجموعه کتیبه (۱۳۵۵)، باعث پدید آمدن داستان‌هایی غنایی و سوررئالیستی می‌شود. اغلب این داستان‌ها حدیث نفس‌اند، اما در بعضی از آن‌ها نویسنده از راه خیالبافی در اطراف تصویرهای کهنه، رویدادهای تاریخی را باز می‌گوید و در بیان طنزآمیز مسایل اجتماعی به افسانه تخیلی - علمی روی می‌آورد. در داستان‌هایی که در سال‌های پس از انقلاب نوشته به مقوله «اقتدار» و افکار عمومی در ساختاری استعاری پرداخته است: دیو ساران (۱۳۵۹) رمان شهربندان (۱۳۶۶)، رمان شب ملخ (۱۳۶۹) و مجموعه از دل به کاغذ (۱۳۶۹). از مجابی چندین مجموعه شعر و مقاله نیز منتشر شده است.

مجاور حقیقی، ناصر: اینجا یک زن برهنه می‌میرد (۱۳۵۲).

مجدالمعالی، ابوالقرطاس دوزنبی (نام مستعار): معجزه یا سفرنامه سپاهان (۱۳۲۶) طنز اجتماعی موفق است در قالب داستان. تأثیر آثار صادق هدایت بر نویسنده آشکار است.

محبوب، عبدالعظیم: یک قطره آب (۱۳۵۴).

محتشم، غلامحسین: داستان بلند مشیر (۱۳۷۰).

محتشمی، مهری: روزهای خوش (۱۳۴۶).

محبوب، محمدهاشم: متولد ۱۳۱۳، دیپلمه، از سال ۱۳۳۴ به کار مطبوعاتی

پرداخت، معاون سردبیر اطلاعات هفتگی بود و داستان‌های کوتاه بسیاری در آن مجله به چاپ رساند. قصه یک عشق (چ ۲، ۱۳۴۶) از آثار اوست.

محدثی، جواد: ناظم مدرسه ما (۱۳۵۵).

محسنی دریابندری، م: نامه‌های گمشده (۱۳۳۴).

محضری، فرهنگ: برخورد (۱۳۵۰).

محقق، احمد: نویسنده پاورقی‌های پلیسی - جنایی زیر: آخرین شکار قاتل، افسانه، مقصر کیست (۱۳۷۰)، شلیک مار، چشم روشنی، فتنه رمال، قصه عشق، باند تک‌تازان، جدایی، رانده شده، قاتل کیست، تلکه گیر، تعقیب، سنگدل، سنگ شیطان، سه ناخلف، هوسباز، عشق پنهان (۱۳۷۱) اعتراف، عقد کرده، نیلوفر، صاعقه، آتش پاره، سقوط، شیدا، سوخته دل و دلداده (۱۳۷۲).

محلای، ذبیح الله: لطائف الحکایات یا داستان‌های آموزنده مشتمل بر ۳۰۳ حکایت در ۵۷۶ صفحه.

محلای، محمد (۱۳۳۷-۱۲۵۹ هـ.ق): نویسنده گفتار خوش یارقلی که ردیه‌ای است بر فرقه بهائیه در قالب داستان و گفتگو (چاپ قبل از ۱۳۱۶). سفرنامه و داستان تاریخی است همراه با بحث‌های اجتماعی و مذهبی. چند بار در نجف و تهران چاپ شده. از همین نویسنده است: مذاکرات میزبان و میهمان.

محلوجیان، شهناز: خیانت دوست (۱۳۷۱).

محمایی، محمد ابراهیم: زیبای زشت.

محمد امین، حسن: نفسی که خود را بازیافت (۱۳۷۰).

محمد علی، محمد: متولد ۱۳۲۹ در تهران، فارغ التحصیل رشته علوم سیاسی و اجتماعی، کارشناس اموراداری و فرهنگی. در نخستین داستان‌هایش، دره هندآباد (۱۳۵۴)، با رئالیسمی گزارشی و نثری ناپخته بازگویی از کارافتادگی آدم‌هایی می‌شود که نمی‌خواهند افول اجتماعی و روحی خود را باور کنند. محمد علی در داستان‌های مجموعه ازمابه‌تران (۱۳۵۷) برای دستیابی به بیانی سمبولیک می‌کوشد از ورای باورهای خرافی عامه، به مسائل اجتماعی راه بگشاید. از همین داستان‌ها، توجه به لایه باطنی داستان به مشغله و شگرد ادبی وی تبدیل می‌شود. داستان‌های مجموعه بازنشستگی (۱۳۶۶)، به توصیف از کارافتادگی و گرفتار شدن آدم‌ها در وضعیتی بحرانی، اختصاص یافته‌اند. در داستان بلند رعد و برق بی‌باران (۱۳۷۰) به مجادله سنت و تجدد در تاریخ معاصر، می‌پردازد. رمان نقش پنهان (۱۳۷۰)، گزارشی از وضعیت نسلی است که با یقین و آرمان شروع کرد، کوشید در روند رویدادها تأثیر بگذارد. اما عوامل روحی و اجتماعی پنهان و آشکار او را درونگرا و رمانتیک ساختند.

محمدی، داود: گشت و گله (۱۳۳۶).

محمدی، محمد امین «طوطی»: همکار افراشته در روزنامه فکاهی چلنگر، نویسنده داستان‌هایی برمبنای باورهای حزبی. مجموعه مکتب نو (۱۳۳۱) را همراه محمد علی افراشته منتشر کرد و نامه‌های مصدر سرهنگ (۱۳۳۰) را به تنهایی.

محمدیان، احمد: به خاطر آن لحظه (۱۳۵۲).

محمود، احمد: اعطا، احمد.

محمودزاده، مهدی (۱۳۷۲-۱۳۰۳): مترجم آثار میشل زواکو پاورقی نویسنده فرانسوی. خود نیز پاورقی‌های بسیار در اطلاعات هفتگی نوشته است: تیره بخت (۱۳۲۵)، عشق‌های سلطان عبدالحمید (۱۳۲۵)، اسرارنامه زرد (۱۳۲۴)، قصرهای زیرزمینی (چ ۲، ۱۳۳۵)، ماجراجوی دلیر، مجموعه قصه پایان سرنوشت در دریا (۱۳۳۶) مجموعه قصه و مقاله ادبی غم‌های زندگی (۱۳۴۰)، اسرار مقبره سبز (۱۳۴۱)، قصه‌ها و غصه‌های شهر غم (۱۳۵۶)، در زیر چادر سیاه، جنابت در پارک هتل، کلثویاترا در شهر تاروسوس، معشوقه شاه، ملکه عاشق پیشه، سودابه، یادداشت‌های روزانه، زن و عشق، مجموعه قصه چهره‌های افسانه‌ای (۱۳۴۴). محمودزاده در سال‌های ۱۳۲۵ تا ۱۳۲۷ هر دو هفته یکبار نشریه خروش را منتشر می‌کرد.

محمودزاده، نصرت الله: جاده بهشتیان.

محمودی، اکبر «تشنه»: یک سینه سخن (۱۳۴۹).

محمودی، تیمور: نوری از میان تاریکی‌ها (۱۳۵۲).

مختار زاده، محمد: دسته گل.

مختار شاهی، محمد: چرا به فاحشه خانه رفتم (۱۳۵۳).

مخملباف، محسن: سینماگر و داستان نویسنده، متولد ۱۳۳۶ در تهران. در دوران شاه چند سالی را به عنوان مبارز اسلامی در حبس گذراند و پس از انقلاب از بانیان ایجاد حوزه اندیشه و هنر اسلامی بود. چند قصه، نمایشنامه و رمان نوشت و سپس به فیلمسازی روی آورد و کارگردانی صاحب نام شد. در نخستین آثارش به بی‌هویت شدن انسان هادر چنبره تشکیلات سیاسی می‌پردازد و تقابل دو جهان‌بینی مادی و الهی را مطرح می‌کند. معتقدان به ایده‌های غیر الهی به

تردید می‌رسند و مرگ چون عاملی هشداردهنده آنان را به توبه فرا می‌خواند. در داستان‌ها و رمان‌هایی که پس از آثار اولیه‌اش می‌نویسد، به بند و شکنجه و زندگی مردم اعماق از دیدی تلخ و عرفانی می‌نگرد. او این داستان‌ها را نیز با اعتقاد به جهان بینی غیب و شهادت و توجه به عالم پس از مرگ نوشته است. در رمان حوض سلطون (۱۳۶۳) به رنج زنان از ورای مبارزات روحانیون در سال ۱۳۴۰ می‌پردازد و در باغ بلور (۱۳۶۵) پیامدهای جنگ را بر اساس ماجراهایی که بر بازماندگان شهدای گزرد مورد توجه قرار می‌دهد. از دیگر آثار او می‌توان مجموعه‌های دو چشم بی‌سو (۱۳۶۳)، نوبت عاشقی (۱۳۶۹) و گنگ خوابیده (۱۳۷۲) را نام برد.

مدرس صادقی، جعفر: متولد ۱۳۳۳ در اصفهان، مترجم و داستان‌نویس. پس از پایان تحصیلات متوسطه به تهران آمد و در رشته ادبیات انگلیسی فارغ‌التحصیل شد. از علاقمندان به ادبیات امریکاست. جز داستان‌نویسی، ترجمه، ادیت و صفحه‌آرایی کتاب هم می‌کند. مجموعه داستان‌های بچه‌ها بازی نمی‌کنند (۱۳۵۶)، قسمت دیگران و داستان‌های دیگر (۱۳۶۴)، دوازده داستان (۱۳۶۹) و داستان‌های بلند نمایش (۱۳۵۹)، گاوخونی (۱۳۶۲)، سفرکسرا (۱۳۶۸)، بالون مهتا (۱۳۶۸)، ناکجا آباد (۱۳۶۹)، کله اسب (۱۳۷۱)، شریک جرم (۱۳۷۲) و لاتاری، چخوف و داستان‌های دیگر که ترجمه‌ای از داستان‌های مدرن است را منتشر کرده. داستان‌هایش شروعی واقع‌گرایانه دارند اما به زودی فضای آن‌ها رویایی و رازآمیز می‌شود. سیر واقعیت را متشنج می‌کند و بحران داستان را پدید می‌آورد. قهرمان داستان با از سرگذراندن این بحران، وقوفی تازه به هستی خود می‌یابد. مدرس صادقی چهره‌ای پرکار و شاخص در میان داستان نویسان جوان دهه ۱۳۶۰ است.

مدرس نراقی، علی (۱۳۶۰-۱۳۲۱): در تهران به دنیا آمد، مهندس ساختمان بود و دو مجموعه داستان منتشر کرد: ارثیه (۱۳۴۶) و دهکده و آزادی (۱۳۴۹). در داستان‌هایش محیط کابوس واری را توصیف می‌کند که آدم‌هایش، وحش‌زده

از هجوم قدرت‌های ملموس و ناشناخته، هویت خویش را از دست می‌دهند. در بخشی دیگر از داستان‌هایش، زندگی یکنواخت کارمندان شهرهای کوچک جنوبی را به شیوه‌ای کافکایی، شرح می‌دهد.

مدرسی، ابراهیم (م. زمانی آشتیانی) (۱۳۶۸-۱۲۹۷): وکیل پایه یک دادگستری، روزنامه‌نگاری را از دوره دبیرستان با روزنامه آزادی مشهد آغاز کرد. از بدو تأسیس مجله ترقی عنوان سردبیری آن را دارا شد و پاورقی‌های متعدد و متنوعش باعث افزایش سریع تیراژ ترقی شد. داستان‌هایی روستایی و فانتاستیک، چون ارواح دریاچه بختگان، نوشت. اما در بهترین آثارش تاریخ را در قالبی ماجراجویی بیان کرد: پیک اجل بازگویی مبارزه نافرجام سلطان جلال‌الدین خوارزمشاه با چنگیزخان مغول است؛ ماجراهای عروس مدائن در زمان یزدگرد سوم می‌گذرد؛ پنجه خونین (۱۳۲۷) داستان زندگی شاه صفی صفوی است؛ عشق و انتقام تصویرگردوران اردوان پنجم است؛ در پرفصله‌ترین و حسابشده‌ترین رمانش، دلشاد خاتون، در متجاوز از ۶۰۰۰ صفحه، به نقش رقابت خونین دو زن زیبا و پرفرست دربار ابوسعید مغول، در شکل‌گیری وقایع تاریخی می‌پردازد. جلد دوم این رمان، زیبای حسود نیز در بیش از ۶۰۰۰ صفحه نوشته شده است. جز عشق شوم که داستانی تاریخی است، مدرسی دختر قفقاز را در مورد وقایع آذربایجان در سال ۱۳۲۵ نوشته است.

مدرسی، تقی: متولد ۱۳۱۱ در تهران، در خانواده‌ای روحانی پرورش یافت. به هنگام تحصیل در دبیرستان، مجموعه دایم‌الخمر (۱۳۲۵) را منتشر کرد. وقتی دانشجوی طب بود اولین رمانش، یکلیا و تنهایی او (۱۳۳۴) از سوی داوران مجله سخن عنوان بهترین رمان ایرانی سال ۱۳۳۵ را یافت و مدرسی را در زمره نویسندگان مشهور ایران قرار داد. در این رمان اسطوره‌ای، عشق، تنهایی و طرد شدگی بشر، با نثری شاعرانه، بازگو می‌شود. این رمان، که تحت تأثیر فیلم‌های هالیوود درباره قصص تورات نوشته شده بود، بر نویسندگان دهه ۱۳۳۰ تأثیر نهاد و داستان‌های اسطوره‌ای متعددی در پی خود آورد. مدرسی در

سال ۱۳۳۷، سردبیری مجلهٔ صدف، از نشریات شاخص سال‌های پس از کودتا، را به عهده داشت. در سال ۱۳۳۸ دکترای پزشکی خود را دریافت کرد و از سال ۱۳۳۹ ساکن امریکا شد و به تحصیل در رشتهٔ روانپزشکی پرداخت. در رمان شریفجان، شریفجان (۱۳۴۴) از دید کودک یک خانوادهٔ اشرافی در حال تلاشی، به مسألهٔ تقسیم اراضی نگریست. و پس از چاپ چند داستان کوتاه در سخن و جنگ اصفهان، دیگر اثری منتشر نکرد. در سال‌های پس از انقلاب، دو رمان تازه منتشر کرد: در کتاب آدم‌های غایب (۱۳۶۸) با مرور عکس‌های بازمانده از گذشته، داستان یک خانوادهٔ سنتی ایرانی در دههٔ ۱۳۳۰، بازگفته می‌شود. در رمان آداب زیارت (۱۳۶۸) نشان داده می‌شود که چگونه بحران و جابه‌جایی اجتماعی، در سال‌های انقلاب و جنگ، دنیای خانوادگی و ذهنی روشنفکری برج عاج نشین را فرو می‌ریزد و او را درگیر ماجراهایی تازه می‌سازد.

مدرسی تهرانی، محمد حسین: زنی گمنام در همسایگی متزلمان (۱۳۴۳)، سمفونی صامت (۱۳۴۵).

مدنی، حسین «ح. غربیه»: متولد ۱۳۰۵ در تهران، دیپلمه، به عنوان فکاهی‌نویس از سال ۱۳۲۵ با توفیق همکاری می‌کرد. عضو تحریریهٔ روزنامهٔ مصدقی حاجی بابا (۱۳۳۲-۱۳۳۷) نیز بود. با کتاب اسمال در نیویورک (۱۳۳۳) تیپ جاهل را وارد پاورقی‌های ایرانی کرد. اسمال که در روزهای جنگ جهانی با یک سرباز امریکایی دوست شده به دعوت او به نیویورک می‌رود. ماجراهای تلخ و شیرینی که در این سفر بر او می‌گذرد، داستان را پدید می‌آورند. مدنی سپس اسمال در هندوستان (۱۳۳۴) و غسل تلخ (۱۳۳۸) را نوشت. در این داستان واپس گرایانه، جوان فقیری روابط فئودالی را حفظ می‌کند و تداوم می‌بخشد. مدنی از سال ۱۳۳۱ به فعالیت در سینما پرداخت.

مراد، مهری: در ساعت یک صبح و شب (۱۳۷۱).

مرادی، رستم: عرق خور (۱۳۴۶).

مرادی، غلامرضا: پرواز مرغ سلیمان (۱۳۷۱).

مرادی کرمانی، هوشنگ: متولد ۱۳۲۳ در کرمان، لیسانسیه زبان انگلیسی، نویسندگی را از ۱۳۳۹ با همکاری با رادیو کرمان آغاز کرد. در سال ۱۳۴۷ اولین داستانش در مجله خوشه چاپ شد. چندی با مطبوعات و رادیو همکاری داشت و از ۱۳۵۷ نوشتن کتاب برای نوجوانان را به جد ادامه داد. آثارش جوایز متعددی در داخل و خارج کشور ربوده‌اند و برخی از آن‌ها به زبان‌های بیگانه ترجمه شده‌اند: معصومه (۱۳۵۰)، قصه‌های مجید (۱۳۵۸)، بچه‌های قالیاف (۱۳۵۹)، نخل (۱۳۶۱)، داستان آن خمره (۱۳۶۸) و مشت بر پوست (۱۳۷۱).

مراغه‌ای، زین‌العابدین (۱۲۹۰-۱۲۱۷): بازرگان زاده آذربایجانی. در ایام جوانی به تفلیس رفت و تابع دولت روسیه شد. سال‌ها بعد از روسیه ترک تابعیت کرد و مقیم استانبول شد و تا پایان عمر در آن شهر زیست و از راه قلم به مبارزه برای آزادی ایران پرداخت؛ مقالاتش در روزنامه حبل‌المتین چاپ می‌شد. نخستین رمان جدید ایرانی را با نام سیاحتنامه ابراهیم بیک یابلائی تعصب او (۱۲۷۴) در سه جلد نوشت. تجسم واقع‌گرایانه زندگی ایرانیان، میهن پرستی عمیق و جنبه انتقادی، این رمان را به صورت نمونه‌ای والا از ادبیات مشروطه درآورده است.

مرتضوی، محمد: نویسنده داستان تاریخی شهرکوران و وقتی که کبوترها پرواز می‌کنند.

مرتضویان، کمال: مکر زنان (۱۳۴۱).

مردانی، جعفر «ساقی»: دختر بی پناه (۱۳۴۹)، زنان روسپی (۱۳۵۴).

مردانی، رسول: قصه های مدرسه (۱۳۵۶).

مردمک: مجزه اسفند (۱۳۵۱).

مرزبان، پرویز: سی دیدار (۱۳۵۱)، سی قطعه منثور حاوی افکار نویسنده به شیوه ای رمزی، با نثری استوار است.

مرزبان، رضا «راز»: متولد ۱۳۰۷ در مشهد، لیسانس ادبیات و روزنامه نگاری. از سال ۱۳۲۵ کار مطبوعاتی را آغاز کرد، سردبیر پیغام امروز بود و با اسامی مستعار راز، رضی امین، روشن و دکتر رضی می نوشت. افسانه های رمزی - اجتماعی اش با عنوان تپه سبز پوش (۱۳۳۷) منتشر شد. افسانه «طلسم شهر تاریکی» از همین مجموعه در سال ۱۳۴۷ به صورت کتابی مستقل برای نوجوانان انتشار یافت. کتاب دیگری برای نوجوانان به نام کوچه باغ های شهر خواب نوشته است.

مرزبان، نادر: کمدی سایه ها (۱۳۴۴).

مروتی، احمد: فرزند گناه.

مزارعی، عدنان: متولد ۱۳۰۴، تحصیل کرده ژنو و امریکا، مدیر مجله ملل خاورمیانه و صاحب تألیفاتی در زمینه های اقتصادی و کشاورزی، نویسنده عروس ایده آل (۱۳۴۵).

مستعان، ایرج: متولد ۱۳۰۷، فارغ التحصیل دانشکده های حقوق و ادبیات. از سال ۱۳۲۸ با مطبوعات کار می کرد، بنیانگذار اطلاعات بانوان بود و مدت ۱۲

سال سردبیری آن را برعهده داشت و چند رمان به صورت پاورقی برای آن نوشت: از جمله هاله (ج ۲، ۱۳۴۴).

مسـتـعـان، حـسـیـنـقـلی «ح.م، حمید» (۱۳۶۲-۱۲۸۳): نخستین پاورقی نویسنده حرفه‌ای ایرانی، در دارالفنون و مدرسه حقوق و علوم سیاسی قدیم تحصیل کرد. از سال ۱۲۹۸ به روزنامه‌نگاری روی آورد، و به عنوان اولین خبرنگار عکاس ایران به کار پرداخت. سردبیر دوره‌هایی از ایران، مهر، کیهان، راهنمای زندگی و تهران مصور بود. با نام‌های مستعار ح.م. حمید، حمید، مینو، انوشه، مراد، حبیب، شادگان و «یکی از نویسندگان» مطالب خود را منتشر می‌کرد. چند زبان می‌دانست و در طی سال‌های ۱۳۱۰ - ۱۳۰۷ ترجمه بینوایان اثر ویکتور هوگو را منتشر کرد. سال‌ها یک‌ه‌تاز میدان ادبیات عامه‌پسند بود و به شکلی رمانتیک، شور و حال نسلی را بازتاب می‌داد که با شگفتی به قصه روی آورده بود. در حدود ۹۰ اثر به چاپ رسانده که اغلب آن‌ها بارها تجدید چاپ شده‌اند. نقدی که صادق هدایت برداستان ناز (۱۳۱۹) او نوشته، آشکار کننده بی‌مایگی مضمونی و تکنیکی آثار اوست. برخی از آثارش عبارتند از: داروغه اصفهان (۱۳۰۴)، افسانه (۱۳۰۴)، ماجرای دل (۱۳۱۴)، که بر اساس یک پاورقی فرانسوی نوشته شده - ارمغان زندگی (۱۳۱۵)، اندیشه‌های جوانی (۱۳۱۵)، نوری (۱۳۱۸)، آرزیتا، آفرین، دلارام - در تأثیر تباه‌کننده ثروت و شهوت - رخزاه، شوریده، شیرین، شهرزاد، شیده، عروس، غزال، گل بی‌خار (همه در ۱۳۱۹)، افسرده دل، شورانگیز، عشق آزاد، بهشت روی زمین (در ۱۳۲۰)، لذت، مهربانی، نوش (در ۱۳۲۱)، آلامد، گلی، نرگس (در ۱۳۲۲)، وسوسه (۱۳۲۴)، آفت (۱۳۳۶-۱۳۳۰) - بهترین رمانش که حاوی توصیفی از نیم قرن زندگی اعیان تهران است - از شمع پرس قصه (۱۳۳۵) - داستان زنی که در پی عشق و هوس خانه شوهر را ترک می‌گوید. شهر آشوب (۱۳۳۶-۱۳۳۴) - شرحی از دسیسه‌های زنی سنگدل برای نابودی هوویش - شیدا، پشیمان، هوس، عشق مقدس که داستانی مذهبی درباره واقعه کربلاست - همه در ۱۳۳۶)، دلخسته (۱۳۳۷)، گناه مقدس (۱۳۴۰)، آتش به جان شمع فند (۱۳۴۳)، استخوان زیرپی، بهشت، مجموعه

داستان‌های ح.م. حمید (۱۳۲۲)، رابعه - یک داستان تاریخی درباره امیری که دو پسر خود را در پی رقابت‌های سیاسی و عشقی می‌کشد - قصه انسانیت، قصه رسوایی، مثل خدا که مال همه است.

مستوفی، ایرج: پانزده سال رنج (۱۳۳۵).

مستوفی، شمس: کاروان عروسی (۱۳۲۳)، هزار و یک داستان فکاهی و اجتماعی (۱۳۲۷)، شهر هرت (۱۳۳۵).

مستوفی، عبدالله (۱۳۲۹-۱۲۵۵): در تهران به دنیا آمد و در خانواده‌ای ثروتمند تربیت یافت. جزء فارغ‌التحصیلان دوره اول مدرسه سیاسی بود و به خدمت وزارت خارجه درآمد و به سفرهای خارجی متعددی رفت. یک چند نیز کارمند عالی‌رتبه وزارت مالیه و استاندار آذربایجان بود تا در سال ۱۳۲۴ بازنشسته شد. چند ترجمه و کتابی در حقوق اساسی دارد، اما به گفته غلامحسین یوسفی، در دیداری با اهل قلم، «مهم‌ترین اثر وی از حیث مطالبی که دارد و نیز از نظر لطف انشاء و نویسندگی کتاب شرح زندگانی من (۱۳۲۶-۱۳۲۱) است». در این کتاب تاریخی، خواننده «احساس می‌کند با رمانی سروکار دارد سرشار از حوادث دلکش و قهرمانان جالب نظر». کتاب دیگر وی، چهل ساعت محاکمه (۱۳۲۴)، یک داستان واقعی اخلاقی اجتماعی است از زبان یک مجرم. این اثر دوبار در جراید چاپ شد و در سال ۱۳۲۴ به صورت کتاب انتشار یافت. داستان را کلانتر جهرم روایت می‌کند که برادرزاده خود را کشته است. نویسنده ساده‌ترین شیوه‌ها را به کار برده و هر جا توانسته نکته‌ای اخلاقی و قضایی را گنجانده، اما صحنه‌ها زنده است و داستان خواندنی.

مستوفی، علی «احمد صادق» (۱۳۶۵-۱۳۰۶): روزنامه‌نگار، نویسنده و مترجم، در رشت به دنیا آمد و در ژنو درگذشت. فارغ‌التحصیل ادبیات از دانشگاه تهران بود و کار ادبی را در نشریات حزبی آغاز کرد، از روزنامه‌نگاران و مترجمان

فعال سال‌های ۳۰-۱۳۲۰ بود، در سال ۱۳۳۲ پس از ترک ایران ساکن ژنو شد و در مطبوعات آنجا به کار ادامه داد. داستان‌نویسی رمانتیک و در توصیف وقایع سیاسی روز، متأثر از طبری و علوی بود، مجموعه‌ای از داستان‌هایش را به زبان فرانسه نشر داد. خورشید می‌دمد و سراب و امید (۱۳۴۹)، جزو انتشارات مجله کاهه در مونیخ، مجموعه داستان‌های او به زبان فارسی است.

مستوفی، کیوان: خودگم کرده (۱۳۷۱).

مستوفی، مهین: متولد ۱۳۰۰، نویسنده داستان حرمان (۱۳۳۷) درباره مهر مادری.

مستوفی، هوشنگ: متولد ۱۳۰۵، لیسانسیه ادبیات از دانشگاه تهران. از سال ۱۳۳۰ کار مطبوعاتی و رادیویی خود را آغاز کرد. تألیف‌ها و ترجمه‌های متعددی دارد. مجموعه داستان سایه‌ای از گذشته (۱۳۴۲) و داستانی با نام تقلید زندگی (۱۳۴۵) رانوشته است.

مسجدی، پرویز: از داستان‌نویسان جنوبی است که کار ادبی خود را از سال ۱۳۴۷ با چاپ آثاری در مجله خوشه شروع کرد. مجموعه داستان‌هایش، بازی هر روز (۱۳۵۴)، شامل حکایت‌های فقرنگارانه کوچکی است که با بافت و نثری ساده، زندگی روزمره تهیدستان جنوبی را گزارش می‌کنند. قصه بلند جزیره (۱۳۵۸)، روزهای مقاومت در خرمشهر (۱۳۶۰) نام داستان‌های دیگر اوست.

مسرور، حسین، متخلص به «سخنیار»: شاعر و رمان‌نویس، در سال ۱۲۶۷ در کوپای اصفهان به دنیا آمد و در سال ۱۳۴۷ در تهران درگذشت. پدرش مالک و تاجر و مادرش از خانواده‌ای روحانی بود. در سال ۱۲۹۳ به تهران آمد تا پزشکی بخواند، اما به علت مرگ پدر تحصیل را نیمه کاره گذاشت و به تدریس پرداخت. سال‌ها عضو هیأت رئیسه «انجمن ادبی ایران» از مهم‌ترین مجامع سنت‌گرای

ادبی در دورهٔ رضاشاه بود. با ملک الشعرای بهار دوستی نزدیکی داشت و به اسلوب کهن شعر می‌گفت. دیوان اشعارش تحت عنوان راز الهام در سال ۱۳۳۸ چاپ شده است. برای رادیو برنامه‌های «شهر سخن» و «ایران در آئینهٔ زمان» را تهیه می‌کرد. نخستین داستان تاریخی خود، «محمود افغان در راه اصفهان»، را در سال ۱۳۰۰ در مجلهٔ نوپهار به چاپ رساند. رمان قران (۱۳۳۲) را براساس سرگذشت لطفعلی خان زند نوشت. اما مهم‌ترین کار ادبی اش رمان تاریخی ده نفر قزلباش است که از سال ۱۳۲۷ به صورت پاورقی روزنامهٔ اطلاعات چاپ می‌شد. دورهٔ کامل آن به صورت کتابی پنج جلدی در سال ۱۳۳۵ انتشار یافت. مسرور در این رمان اوضاع اجتماعی و سیاسی دوران صفویه را به صورتی موثق و دلپذیر توصیف کرده است.

مسعود قمی، محمد «م.م. دهاتی» (۱۳۲۶-۱۲۸۴): فارغ‌التحصیل روزنامه‌نگاری از بلژیک و مدیر روزنامهٔ معروف مرد امروز. کار مطبوعاتی خود را از روزنامهٔ اطلاعات آغاز کرد و با بسیاری از نشریات همکاری داشت. اولین رمانش، تفریحات شب، را در سال ۱۳۱۱ نوشت، در تلاش معاش (۱۳۱۲) و اشرف مخلوقات (۱۳۱۳) را در پی آن نشر داد. در این رمان‌ها، فساد اجتماعی دورهٔ رضاشاه را با خشم مورد حمله قرار داد و جوانان سرگردانی را توصیف کرد که عمرشان با کار بیهودهٔ اداری و گشت و گذار در محلات پست شهر، تباه می‌شود. محمد مسعود در سال‌های پس از شهریور ۱۳۲۰، گل‌هایی که در جهنم می‌روید (۱۳۲۲) و جلد دوم آن، بهار عمر (۱۳۲۴)، را منتشر کرد. در همین اوان مقالاتی جنجالی و افشاگرانه در مرد امروز می‌نوشت؛ جان خود را نیز در همین راه باخت.

مسعودی، امید: روزنامه‌نگار، منتقد و نویسنده. در داستان‌های مجموعهٔ شیوان (۱۳۶۸)، فضاهای روستایی را توصیف می‌کند و گزارش‌هایی از جنگ و جبهه در حال و هوایی عرفانی - اسلامی به دست می‌دهد.

مسعودی، رویا: رویا (۱۳۴۳).

مسگریان، موسی: آخرین غروب.

مشایخی، مهدی: بازگشت به دنیای پاکی‌ها (۱۳۵۴)، غروبی در محلهٔ بدنام (۱۳۵۵)، فریب (۱۳۵۵)، قصه‌ای از دردها و تلاش‌ها (۱۳۵۶)، شهر فریادها و زشتی‌ها (۱۳۵۷)، سوداگران فحشا در عصر پهلوی (۱۳۵۹)، پرواز به سوی پاکی (۱۳۶۰) و قهرمان صبر و امید (۱۳۶۳).

مشفق کاظمی، مرتضی (۱۳۵۶-۱۲۸۱): تحصیلکردهٔ آلمان و نویسندهٔ مجلات تجدیدخواه نامهٔ فرنگستان و ایرانشهر، و از مؤسسان انجمن «ایران جوان». دوران خدمت اداری‌اش در وزارت امور خارجه گذشت. نخستین رمان اجتماعی در نمودن وضع حقارت‌بار زنان ایرانی رابه نام تهران مخوف (۱۳۰۱) نوشت. جلد دوم این کتاب با نام یادگار یک شب (۱۳۰۴) منتشر شد. ترجمهٔ روسی تهران مخوف در سال ۱۹۲۴ به چاپ رسید. آثار دیگر کاظمی عبارتند از: گل پژمرده (۱۳۰۸) و اشک پربها (۱۳۰۹) و روزگاریها و اندیشه‌ها که زندگی‌نامهٔ خودنوشت (اتوبیوگرافی) اوست.

مشفق همدانی، ربیع: متولد ۱۲۹۱ در تهران، مترجم و پاورقی‌نویس. لیسانسیهٔ فلسفه و علوم تربیتی، دبیر دبیرستان، کارمند، ناشر مجلهٔ کاویان و صاحب بنگاه مطبوعاتی صفی‌علیشاه، مترجم آثار داستایوسکی و کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی. معروف‌ترین رمانش، تحصیلکرده‌ها (۱۳۳۴)، نمونه‌ای از پاورقی‌هایی است که در سال‌های پس از کودتا به شیوه‌ای احساساتی به انتقاد از اصول کهنهٔ تعلیم و تربیت و فساد اداری و اجتماعی می‌پرداختند. این رمان شرحی است رمانتیک از سرگردانی نسل جوان به دنبال کار اداری، و چگونگی نابودی یک جوان تحصیلکرده در لجنزار اجتماع. از آثار دیگر مشفق می‌توان دلهره‌های جوانی (۱۳۳۴) و عشق و عشق را نام برد.

مشکری، محمود: نویسنده داستان‌های پلیسی دزد دخترها (۱۳۲۰) و منیزه و منوچهر (۱۳۲۰) که این دو کتاب به صورت مجموعه مرد هولناک (۱۳۳۵) تجدید چاپ شد؛ داستان اجتماعی مولود بیگناه (۱۳۲۳)، داستان تاریخی معشوقه شاه (۱۳۲۷) و عشق و حسادت (۱۳۶۴) را نیز نوشته است.

مشیری، منصور: سیاهکاران (۱۳۲۷).

مصطفی کرمانی، جلال: گل سفید (۱۳۳۸)، کنسرت ناتمام.

مصری، محمد: برگ سبز، شاخه‌ای گل بر مزار آرزوها (۱۳۵۰).

مصطفوی، رحمت (۱۳۶۳-۱۲۹۸): در مدارس آمریکایی و دارالفنون تهران درس خواند و پس از دریافت لیسانس از دانشگاه تهران برای گرفتن دکترای حقوق به پاریس رفت و در مراجعت (سال ۱۳۳۲) مدیر مجله روشنفکر شد. مدت‌ها معاون رادیو تهران، معاون خبرگزاری پارس و رئیس اداره اطلاعات و مطبوعات وزارت خارجه بود. ترجمه و تألیف‌هایی در زمینه‌های اجتماعی و ادبی دارد، از جمله معشوقه و دوست (۱۳۲۸) که مجموعه ۷ داستان کوتاه اوست. چهار داستان درباره زندگی ایرانی است و سه داستان به شرح عشق‌بازی‌های یک جوان بیکار و پولدار ایرانی در پاریس اختصاص یافته است.

مطیعی، منوچهر: متولد ۱۳۰۴ در تهران، مترجم و پاورقی‌نویس، زبان فرانسه می‌داند و آثاری از میشل زواگو ترجمه کرده است. فارغ‌التحصیل رشته حقوق از دانشگاه تهران. برای مجلات ترقی، سپید و سیاه و زن روز با نام‌های مستعار پرند، شب‌دیز، ناژو، کیمیا و عقاب داستان‌های متعددی نوشت و به عنوان یکی از چهره‌های معروف پاورقی‌نویسی در دهه ۱۳۴۰ شهرت یافت. آثارش عبارتند از: ننگ‌های اجتماع (۱۳۳۵)، یک ایرانی در قطب شمال (۱۳۳۹)، شش سال در قبیله زن‌های وحشی آمازون (۱۳۳۹)، مومیایی فروشان، مرد کرایه‌ای، گل آقا، قصر

اشباح، دزدان خلیج، خانم بازاریاب، خانه‌ای در هانگ چونگ، ترنگ طلایی، برسدوراهی (همه در سال ۱۳۴۵)، مهدی سنگتراش (۱۳۵۵) و مجموعه داستان‌های خرید بی‌بها و میراث (۱۳۶۲) و آقا حشمت (۱۳۶۳).

مظلومی، رضا: نویسندهٔ رمان‌های فروغ زندگی و شکوه و جلال و مجموعه داستان چلچله‌ها پرواز می‌کنند.

معادی، فرشته: پسرماهیگیر (۱۳۷۰).

معتضدی، عزیز: منتقد فیلم، نویسندهٔ دو داستان (۱۳۶۷).

معمذنژاد، ابراهیم: مجموعهٔ فریادی در کویر (۱۳۵۸).

معروفی، عباس: متولد ۱۳۳۶ در تهران، فارغ‌التحصیل نمایشنامه‌نویسی از دانشگاه تهران، سردبیر مجلهٔ گردون. نخستین مجموعه داستان‌ش، پیش روی آفتاب در سال ۱۳۵۹ منتشر شد. در برخی از داستان‌های مجموعهٔ آخرین نسل برتر (۱۳۶۵) از دیدگاهی طنز آمیز به مضامین اجتماعی پرداخت و یادآوری خاطرات و مویه بر از دست رفتن عزیزان را دستمایهٔ چند داستان دیگر ساخت. پس از انتشار چند نمایشنامه، در سال ۱۳۶۸ رمان سمفونی مردگان را منتشر کرد و به شهرت رسید. معروفی در این رمان، داستان روشنفکری را می‌گوید که اندیشه‌هایی متعالی در سر دارد اما در مقابله با دنیای کهنه و خشنی که او را پس می‌زند از پای درمی‌آید. برخورد جامعهٔ سودجو و مصلحت‌گرا با روشنفکران، بن‌مایهٔ این رمان را تشکیل می‌دهد. معروفی پس از چاپ مجموعه عطریاس (۱۳۷۰) در آمریکا، رمان سال بلوا (۱۳۷۱) را منتشر کرد.

معصومی، محمد: آخرین دیدار (۱۳۵۱).

معمار شهشهبانی، رضا: در تهران اتفاق افتاد (۱۳۴۹).

معین فر، محمدجعفر: نویسنده داستان عرفانی زهره (۱۳۳۵)، من و گربه های من (۱۳۴۱)

معینیان، علی اصغر: متولد ۱۲۹۱، نویسنده تاجداران تیره بخت (۱۳۲۳).

مقرب، منصور: راز تلخ و حقیقت تلخ (۱۳۴۵).

مقیمی، محمد: چشمه خون (۱۳۶۸).

مکارم شیرازی، ناصر: از مدرسین حوزه علمیه قم. آثار متعددی از او منتشر شده از جمله داستان فیلسوف نماها (۱۳۳۳) در رد مبانی فکری و عقیدتی ماتریالیست ها.

مکری، محمد: در ۱۲۹۸ در کردستان متولد شد. ادبیات فارسی، عربی، انگلیسی و پهلوی را فراگرفت و آثار چندی به نظم و نثر پدید آورد، از جمله: داستان های کهن فارسی و کردی.

ملاحسنی، صفا علی: مردی از دهکده (۱۳۵۵).

ملایری، شجاع: متولد ۱۳۰۰، لیسانسیه ادبیات، از سال ۱۳۱۶ به کار مطبوعاتی پرداخت و با ستاره ایران و مجلات اطلاعات هفتگی و تهران مصور همکاری کرد. نویسنده درشکه چی مفت آباد (۱۳۳۹)، اسرار سیاه، خانه اموات و فانتزی ها.

ملک پور، جمشید: محقق تاریخ تئاتر ایران و مؤلف ادبیات نمایشی در ایران،

داستان‌های مجموعه هفت دهلیز (۱۳۷۲) را نیز در همین زمینه نوشته است.

ملک داد، دکتر هرمز م.ا. به آذین.

ملکیان، ابوتراب: نویسنده داستان روستایی در زیر شکنجه ارباب (۱۳۵۶).

ملکی، رشید: فجر قیام (۱۳۶۳).

منتظری، فریبا: سراب خوشبختی (۱۳۷۲).

ممیزی، اقبال: نوشته‌های پراکنده (۱۳۴۶).

مندنی پور، شهریار: متولد ۱۳۳۵ در شیراز، فارغ‌التحصیل علوم سیاسی از دانشگاه تهران، نویسنده مجموعه داستان‌های سایه‌های غار (۱۳۶۸) و هشتمین روز زمین (۱۳۷۱). تلاش برای یافتن فرم و لحنی مناسب با مضمون، مشخصه کار این نویسنده تجربه‌گراست. او می‌کوشد از طریق تجربه فرم به شناختی تازه از واقعیت برسد. جهان داستان‌های او، جهان خواب، استعاره و کابوس است و آدم‌هایش که درگیر دغدغه خیانت‌اند، اضطراب انسان امروز را به نمایش می‌گذارند. مندنی پور جهان داستانی خود را از تلفیق جستجوی داستان پلیسی با وهم و ناشناختگی داستان کافکایی می‌سازد.

منصوری، پری: بالاتر از عشق (۱۳۷۰).

منصوری، شهلا: نویسنده داستان بلند در انتظار دیدار (۱۳۶۴) درباره جنگ.

منصوری، مجید: قلب عاشق.

منصوری، منصور: مجموعه قصه‌های این است زندگی (۱۳۳۸) و معجون (۱۳۴۹).

منعم، هوشنگ: برای تو گریستم (۱۳۶۳).

منگنه، نورالهدی: متولد ۱۲۸۲، در بیروت تحصیل کرد و از سال ۱۳۰۱ شروع به کار در مطبوعات کرد، مدتی مجله بی بی را منتشر می‌کرد. انگلیسی، عربی و فرانسه می‌دانست. آثارش عبارتند از: مجموعه شعرهای فانوس (۱۳۳۶)، بنفشه و گلبرگها. شمه‌ای از خاطرات من (۱۳۴۴) را در توصیف سرگذشت یک زن ایرانی نوشت.

منیر: پیک آشنا (۱۳۳۷).

منیرزاد، غلامحسین: رمان داس جنگ (۱۳۶۸).

موافق، مهدی «رامین»: دوشیزه سیه روز.

مؤتمن، زین‌العابدین: متولد ۱۲۹۳ در تهران، لیسانس ادبیات فارسی و زبان انگلیسی، معلم، نویسنده یکی از معروف‌ترین رمان‌های تاریخی دوره رضاشاه با نام آشیانه عقاب (۱۳۱۸). ماجراهای این رمان ده جلدی براساس رقابت سیاسی و عشقی خواجه نظام الملک و عبدالله - قهرمان رمان - با حسن صباح شکل می‌گیرد، و بر بستر رنج‌های عبدالله در راه رسیدن به عشق و مقام، پیش می‌رود. دوره اول داستان که در سال ۱۳۱۲ نوشته شده، سست بافت و آکنده از وصف‌های کلیشه‌ای عاشقانه و اخلاقی است. اما دوره دوم آن، نوشته شده به سال ۱۳۱۷، رنگ تاریخی و انسجام بیشتری دارد. در این بخش خواننده با «وقایع سلطنت ملک‌شاه سلجوقی و سرگذشت حسن صباح - پیشوای نهضت اسماعیلیه - و مخالفت‌ها و دشمنی‌های او با خواجه نظام‌الملک و دسایس

ترکان خاتون زوجهٔ ملک‌شاه و اسرار قلعهٔ الموت، آشیانهٔ عقاب، آشنا می‌شود.»

مؤحد، جمیل: دادگاهی در هگمتان.

موحدی دیلمقانی، خلیل: گل‌های درهم ریخته (۱۳۳۶).

مؤذن، ناصر: متولد ۱۳۲۳ در خرّمشهر، نویسنده و مترجم. در دو مجموعه داستان شب‌های دوبه چی (۱۳۵۰) و رقص در انبار (۱۳۵۲) فضای جنوب ایران، زندگی باربران اسکله و کارگران و کارمندان شرکت نفت را توصیف می‌کند. تأثیر نویسندگانی چون گورگی برکار او آشکار است. داستان بلند آفتابگردان (۱۳۵۵) را دربارهٔ یک بارنویس دائماً معلق شرکت‌های کشتیرانی نوشت که در حوادث سیاسی «گذشته» شرکت داشته و اینک موجودی الکلی و نیمه دیوانه است. مؤذن ترجمه‌هایی از نویسندگان و منتقدان روسی دارد.

مؤذنی، علی: متولد ۱۳۳۷ در تهران، نمایشنامه‌نویس، داستان‌نویس و ویراستار. فارغ‌التحصیل ادبیات نمایشی از دانشگاه تهران است و پیشبرد ماجراها و ساختن شخصیت‌ها را در حین گفتگوهای طبیعی و موجز انجام می‌دهد. مؤذنی خواننده را در فضای دوران از دست رفتهٔ کودکی قرار می‌دهد تا ضمن مشاهدهٔ حقیقت از دیده پنهان ماندهٔ زندگی از دیدگاهی معصومانه، لزوم بازنگری در احوال خویشان را دریابد. آثارش عبارتند از: مجموعه داستان کُلاهی از گیسوی من (۱۳۶۸)، مجموعه نمایشنامهٔ کیسه بوکس (۱۳۶۹) و رمان نوشدارو (۱۳۷۰). در آثاری که پس از دلاویز تر از سبز (۱۳۷۲) نوشت، به متحول شدن و ایمان آوردن انسان‌ها، در قالب مضامینی برگرفته از قرآن مجید و احادیث مذهبی پرداخت، در سال ۱۳۷۲ کتاب‌های زیر را در همین روال نوشت: داستان قاصدک، فیلمنامهٔ مسیحایی و داستان‌های بلند بشارت، تجلی، دوستی و کشتی به روایت توفان (دربارهٔ زندگی پیامبران).

موزون، سیروس: رسوا (۱۳۴۵).

موسوی گرمارودی، علی: در مسلخ عشق (۱۳۵۸) مجموعه قصه‌های منتخب از متون اسلامی.

موسی زاده، رضا: بیشادکا (۱۳۴۱).

مولوی، فرشته: متولد ۱۳۳۲، داستان‌نویس، مترجم و کتابدار. نویسنده رمان خانه ابرو باد (۱۳۷۰) و مجموعه پری آفتابی (۱۳۷۰) درباره زندگی و سرخوردگی‌های اجتماعی و عاطفی زنان. کتابشناسی داستان کوتاه (۱۳۷۱) را تألیف کرده است.

مهددی، علی اکبر: نویسنده مجموعه داستان قلم حساس (۱۳۳۲)

مهدوی: ساحل (۱۳۳۰).

مهدویان، ایرج: مترجم و نویسنده. داستان‌های حادثه‌ای مجموعه شهر (۱۳۵۱) زمینه‌ای تاریخی - روستایی دارند. مهدویان کوشیده است روستائیان را به صورت یک طبقه مبارز در تاریخ معاصر نمایش دهد. مجموعه بعدی او داستان‌هایی از گذشته (۱۳۵۶) نام دارد.

مهدیزاده، زهره: محلل (۱۳۵۲).

مهرآیین، هوشنگ: کسوف در شهر خمیسات (۱۳۵۴).

مهران، علی اکبر: عشق پروین (۱۳۴۲) - داستانی است از وضع یک معلم.

مهرنواز، داود: نویسنده مجموعه داستان زیر سایه عزرائیل (۱۳۴۷).

مهیار، عباس: تایاخچی آباد (۱۳۶۰).

مهمی، سعید: متولد شیراز، منتقد و نویسنده مجموعه داستان چنبره زمان (۱۳۷۰).

میانداوی، ی ← آژند یعقوب.

میرآفتابی، مرتضی: نویسنده داستان خاطره‌ای چند (۱۳۵۴).

میر تقی، مصطفی: عشق و هوس (۱۳۴۶).

میرداماد، ناصر: اراده و سرنوشت (۱۳۷۱).

میرزادگی، شکوه «شکوه فرهنگ»: متولد ۱۳۲۳، دیپلمه، نویسنده مجموعه بیقراری‌های ناپایدار (۱۳۵۰)، رمان بنفشه‌های سیاه (۱۳۵۵) و مجموعه گل و آفتاب (۱۳۵۶).

میرزا نادری، فریدون: من فاحشه نبودم (۱۳۳۰).

میرزایی، صدرالدین: پرواز روح (۱۳۴۱).

میرصادقی، جمال: متولد ۱۳۱۲ در تهران، لیسانسیه ادبیات از دانشگاه تهران. در نوشتن انواع داستان، واقع‌گرا و تخیلی و تمثیلی، طبع آزموده اما مشغله ذهنی‌اش بیشتر موضوع‌های واقعی از زندگی کاسبکارها و خاطره‌های دوران کودکی و توصیف زشتی‌ها و بی‌عدالتی‌های اجتماعی است. او از دلسپردگی خود به طبیعت و گذشته می‌گوید، تقابل فقر و غنا را مطرح می‌کند و جهل، اعتیاد و فحشا را مورد انتقاد قرار می‌دهد. در بهترین آثارش، رمان‌های شب چراغ

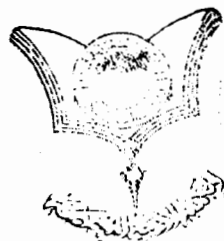
(۱۳۵۵) و بادها خبر از تغییر فصل می دادند (۱۳۶۳) از لحاظ کاربرد صنعت رمان نو توفیقی نسبی داشته است. آثار دیگرش عبارتند از: شاهزاده خانم سبز چشم (یا: مسافره های شب، ۱۳۴۱)، چشم های من خسته (۱۳۴۵)، شب های تماشا و گل زرد (۱۳۴۷)، رمان درازنای شب (۱۳۴۹)، این شکسته ها (۱۳۵۰)، این سوی تل های شن (۱۳۵۳)، نه آدمی نه صدایی (۱۳۵۴)، هراس (۱۳۵۶)، دوالپا (۱۳۵۶)، رمان آتش از آتش (۱۳۶۴)، پشه ها (۱۳۶۷) و کلاغها (۱۳۶۸). ۲ کتاب نیز در شناخت ادبیات داستانی دارد: قصه، داستان کوتاه، رمان (۱۳۶۰) و عناصر داستان (۱۳۶۴).

میرکاظمی، سید حسین: متولد ۱۳۲۱ در گرگان، محقق فرهنگ عامه و داستان نویس. فارغ التحصیل رشته تعلیم و تربیت، معلم روستا در ترکمن صحرا، مدرّس ادبیات کودکان در مراکز تربیت معلم و ادبیات فارسی در دبیرستان های زادگاهش. در فروردین ماه ۱۳۵۸ کانون نویسندگان و شاعران گرگان را تشکیل داد. کتاب فصل از انتشارات ادواری کانون است و تاکنون چهار شماره از آن منتشر شده. نخستین کتابش، دانش و ینش در روستا (۱۳۴۳)، را وزرات آموزش و پرورش چاپ کرد. سپس به داستان نویسی روی آورد و در داستان هایش به تاریخ، فرهنگ، شیوه زندگی و مبارزات ترکمن ها با مصائب طبیعی و اجتماعی پرداخت: آلامان (۱۳۵۳)، گندم شورا (۱۳۵۹)، رمان یورت (۱۳۷۲)، که برنده جایزه مجله گردون شد، از جمله این آثار است. میرکاظمی جز مجموعه داستان کفچه مار (۱۳۵۶)، چندین کتاب برای کودکان و نوجوانان و سه مجموعه از افسانه های ترکمن صحرا و مازندران به چاپ رسانده است.

میرهادی، ایراندخت: نویسنده مجموعه داستان غول و عروسک (۱۳۵۱).

میکده، عبدالحسین (?-۱۲۷۹): نویسنده ماریتا یا در دیار بیماران (۱۳۲۳) که داستانی است از اندیشه های گوناگون و متلاطم یک بیمار بستری در محیط تنگ آسایشگاه های کوهستانی سوئیس.

میمندی نژاد، محمد حسین (متولد ۱۲۹۰): دامپزشک، استاد و رئیس دانشکده دامپزشکی، صاحب تألیفات متعدد در زمینه های پزشکی و ادبی. از سال ۱۳۱۲ شروع به فعالیت مطبوعاتی کرد، مجله رنگین کمان را منتشر می کرد و در مجلات گوناگون پاورقی می نوشت. داستان های از لحاظ قدرت ابداع و نثر ضعیف است: گردش ایام (۱۳۲۸) - در وصف آرزوهای پسری فقیر در شهری کوچک، مرگ تدریجی، بت های عیار (۱۳۲۸)، اشک ها (۱۳۲۸) - داستان هایی که جرم را محصول شرایط نابهنجار اجتماعی می داند - افسانه است یا حقیقت (۱۳۲۹) - قصه هایی مقتبس از ادبیات فرانسه با نتایج اخلاقی - زهره، امید و آرزو (۱۳۲۷)، از خاطرات گذشته (۱۳۳۱) - درباره بحران روحی یک عاشق - بیگناه (۱۳۳۴)، شب زنده داری های پاریس (۱۳۳۴)، به سوی او (۱۳۳۴) که جلدهای دوم و سوم آن بانام های رمز تکامل و شاهکار خلقت منتشر شد، طوطی (۱۳۳۵) - زندگی پرماجرای نادرشاه پاورقی پرخوانده ای که به مدت ۱۰ سال در سپید و سیاه چاپ می شد -، رنج هایی که پایان پذیرفت (۱۳۳۷)، سنت های بیجا (۱۳۳۷) و زخم زبان (۱۳۳۷)، معشوقه خاقان را در توصیف جنگ های ایران و روس و اسرار حرمسرای فتحعلی شاه نوشت.

ن

ناطقى، ج: آوار (۱۳۳۴).

ناظرزاده كرماني، احمد (۱۳۵۵-۱۲۹۶): متولد كerman، ليسانسيه دانشكده حقوق دانشگاه تهران، مدتي سردبير ايران امروز بود، روزنامه شهر آشوب را انتشار مي داد و مدير مجله سلامت فكر بود. به سفارت و استادي دانشگاه رسيد. مشاغلي نيز در شهرداري ودارايي داشت، در سال ۱۳۲۸ نماينده مجلس از سيرجان شد و در سال ۱۳۳۳ دكترای ادبيات گرفت. پس از برفراز سيحون (۱۳۲۰) كه حاوی قطعه هايي تخيلي به نثر موزون است و رمان رقص با خنجر (۱۳۳۳)، شام شوم (۱۳۳۴) را به صورت پاورقي مجله سپيد و سياه منتشر كرد. در اين داستان، ناظرزاده ضمن معرفي آدم هايي كه به يك مجلس شام دعوت شده اند، خواننده را با يك جاهل آشنا مي كند و به تدريج رابطه او را با افراد سرشناس مملكت آشكار مي سازد. به خاطر ليلي (۱۳۳۵)، يك رمان تاريخي درباره بغداد در دوران خلفا، مجموعه قصه دختر شامگاه (۱۳۳۶) و رمان شيرزاد يا گرگ جاده (۱۳۳۷)، داستاني تاريخي درباره دوره حافظ، از ديگر آثار اوست.

نامدار، احمد (متولد ۱۲۸۹): در مدرسه علوم سياسي پاریس و دانشگاه مونیخ درس خواند، كارمند بانك و منشي سفارت آلمان بود و جريده پيكار روز را در سال ۱۳۲۵ منتشر مي كرد. با نام مستعار الفنون نيز مطلبي نوشته است. فعاليت

مطبوعاتی را از نوجوانی با روزنامه‌های کوشش و تجدد ایران آغاز کرد و مدتی دبیر انجمن روزنامه‌نگاران بود. آینه سیاه (چ ۱۳۴۹، ۲)، سلام جناب سفیر کبیر (۱۳۴۳)، نام آثار داستانی اوست.

ناهید، عبدالله: چگونه به مریخ رفتیم، چاپ پیش از ۱۳۲۷.

نباتی، اسماعیل: زن هزار تندیس (۱۳۵۰) را با نثری عامیانه درباره زندگی فاحشه‌ای معتاد نوشت که چگونگی ابتلای خویش را به قصد «عبرت‌آموزی» باز می‌گوید.

نبوی، ابراهیم: مجموعه دشمنان جامعه سالم (۱۳۶۹).

نبوی، مهوش: نویسنده قطعه‌های کوتاه در مجموعه ژرفای غم (۱۳۴۹).

نثری (کبودرآهنگی)، شیخ موسی (۱۳۳۲-۱۲۶۰): مدیر مدرسه نصرت همدان، ریاضیدان و نویسنده رمان‌های تاریخی. در رمان عشق و سلطنت یا فتوحات کوروش کبیر (۱۲۹۸) در پی اثبات این نکته است که سلطنت در مقابل عشق اعتباری ندارد. بخش‌های دوم و سوم این رمان با نام‌های ستاره لیدی و شاهزاده خانم بابلی منتشر شد. کتاب دیگر او افسانه طی زمان نام دارد.

نجمی، ناصر: متولد ۱۳۰۵ در تهران، از سال ۱۳۲۰ با مطبوعات و از جمله اطلاعات هفتگی همکاری داشت. از نویسندگان رمان‌های تاریخی بود، اسلوب شورانگیزی داشت اما در بهترین کتابش، عباس میرزا، تاریخ پردازی بر روایتگری چیره شده است. آثار دیگرش عبارتند از: رابعه دختر کعب (۱۳۴۱)، داستان‌های تاریخی (۱۳۲۷)، بانوی دیلمان (چ ۱۳۴۴، ۲) و شعله جاویدان، رستاخیز مازیار (۱۳۴۴).

نراقی، مسعود: ویلای مرگ (۱۳۵۳).

نرسی، جمشید: چرخ سنگی.

نژد، محمد: برزو پسر سهراب (۱۳۴۹).

نسیمی، خسرو (سید علی صالحی): متولد مسجد سلیمان، شاعر، نویسندهٔ رمان‌های رقص رنج (۱۳۶۱)، یقه چرکین‌ها (۱۳۶۱)، خبر آن سال‌ها (۱۳۶۲)، مرگ پلنگ (۱۳۶۳)، و تذکرهٔ ایللیات (۱۳۶۸).

نصر، هاجر: سرو قد بلند (۱۳۵۷).

نصیبی، علی: شعلهٔ هوس (۱۳۵۵).

نصیری، باقر: نویسندهٔ داستان بلند لعلک (۱۳۵۲).

نصیری، قدسی: پاورقی‌نویس. بی‌سرپرستان (۱۳۴۷) داستانی احساساتی دربارهٔ کودکی است که بر اثر ظلم زن پدر از خانه رانده و فاسد می‌شود. سال‌های از دست رفته (۱۳۷۱) رمان دیگر اوست.

نصیریان، علی اصغر (مرگ در ۱۱۳۶۶ در اروپا): کارمند انتشارات دانشگاه تهران، داستان‌های کوتاهش را تحت تأثیر سبک سادهٔ نفیسی نوشت. نویسندهٔ مجموعه داستان شراره (۱۳۲۹) که با مقدمهٔ نفیسی منتشر شد و رمان پنج امضاء (۱۳۳۰).

نظمی، ناصر (حدود ۱۳۴۴-۱۳۰۰): دیپلمهٔ ادبی. مجلهٔ هنری و سیاسی عقیده را نشر می‌داد. نویسندهٔ اسرار بغداد، اطاق کبود (۱۳۲۶)، پدری که پسر خود را می‌کشد، فریده، رنج (۱۳۳۰)، شب‌های هند، شب مهتابی، توفان زندگی، جمیله، فراموش نمی‌شوی، جنگل می‌سوزد، معشوقهٔ بیگانه، یادبودهای جوانی، ناتینا، گربهٔ

سیاه، طلا در کوه، چه عشقی بود، روح گمشده، این تو بودی.

نعلبندیان، عباس: در سال ۱۳۲۶ در تهران به دنیا آمد، از کودکی در دکه روزنامه فروشی پدر کار می‌کرد. نخستین آثارش را از سن ۱۸ سالگی نوشت و اولین نمایشنامه‌اش وقتی ۲۱ ساله بود به نمایش درآمد. در سال‌های ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۷ به عنوان نویسنده، مدیر و عضو شورا در کارگاه نمایش مشغول کار بود. ماه‌های آخر سال ۵۷ را در زندان گذراند، از آن پس انزوا گزید و به کارهای مختلفی روی آورد و عاقبت در خرداد ماه ۱۳۶۸ به زندگی خود خاتمه داد. نمایشنامه‌هایش که عناوینی طولانی و رسم‌الخطی ویژه خود دارند، سروصدای زیادی در محافل هنری زمانه برپا کردند و او را به عنوان نویسنده‌ای مدرن و تجربه‌گر شناساندند. نمایشنامه‌هایی نیز از پیتر هتکه، آشیل و استریندبرگ ترجمه کرد. در مجموعه داستان‌هایش، ص.ص. ۴۰. از مرگ تا مرگ (۱۳۴۹) زندگی اجتماعی و عاطفی نسل سال‌های پس از کودتا را در حال و هوایی وهمی عرفانی روایت می‌کند.

نعمت‌اللهی، جلال: متولد ۱۳۰۳، در رشته روزنامه‌نگاری و روان‌شناسی از امریکا لیسانس گرفت و از سال ۱۳۲۳ شروع به همکاری مطبوعاتی با روزنامه اطلاعات و مجلات اطلاعات هفتگی، صبا و ترقی کرد. نویسنده برنامه‌های رادیویی و از جمله داستان پلیسی جانی دالربود، داستان تاریخی حسن صباح را در سال ۱۳۳۴ منتشر کرد.

نعمی‌ذاکر، مقصود: پنج داستان کوتاه (۱۳۷۱).

نفیسی، سعید (۱۳۴۵-۱۲۷۴): محقق، نویسنده و مترجم. در خانواده‌ای اشرافی و با فرهنگ در تهران به دنیا آمد. پدرش دکتر علی اکبر نفیسی ناظم‌الاطباء از پزشکان معروف روزگار خود بود. تحصیلات ابتدایی را در تهران گذراند و برای فراگرفتن دوره دوم متوسطه و دوره عالی به سوئیس و فرانسه

رفت. پس از بازگشت به ایران به تدریس زبان فرانسه در دبیرستان‌های تهران پرداخت. در نشر مجله دانشکده با ملک‌الشعراى بهار همکاری داشت (از سال ۱۲۹۷ تا ۱۲۹۹). مدتی نیز مجله فلاح و تجارت را منتشر می‌کرد. از دیگر فعالیت‌های مطبوعاتی او می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: روزنامه امید (۱۳۰۲) در ۷ شماره، مجله ماهانه شرق (۱۳۱۰-۱۳۰۹) در ۱۲ شماره و سردبیری سال اول مجله پیام نو (۱۳۲۳). از استادان معروف تاریخ ادبیات ایران است و بیش از صد اثر چاپ شده در زمینه‌های تصحیح متون ادبی، تاریخ، لغت، کتاب‌شناسی و ترجمه ادبیات روسی و فرانسوی دارد. نویسنده داستان‌های: فرنگیس (۱۳۱۰) - عاشقانه‌ای به شیوه نامه‌نگارانه و متأثر از سرگذشت ورتگروته، مجموعه داستان‌های کوتاه ستارگان سیاه (۱۳۱۷)، ماه نخشب (۱۳۲۸) - داستان‌های کوتاه تاریخی و از جمله داستانی درباره المّنع، پاره‌ای از این آثار در مجله مردم چاپ می‌شد. نیمه راه بهشت (۱۳۳۱) - رمانی در افشای وابستگی سیاستمداران ایرانی به استعمارگران و نفوذ آمریکا در ایران. مضمون این رمان بعدها مورد تقلید نویسندگان متعدد قرار گرفت. رمان آتش‌های نهفته - حساب‌ها درست درنیامدند (۱۳۳۹) به صورت پاورقی مجله تهران مصور چاپ شد. داستان درباره اشrafزاده‌ای مشروطه‌خواه است که چون از مشروطیت مأیوس می‌شود به اروپا می‌رود. (نفیسی شیوه زندگی شرقی را نفی می‌کند و به دفاع از زندگی پیشرفته غربی برمی‌خیزد). در بازگشت به ایران گرفتار نویسگانی که چشم طمع به املاکش دوخته‌اند می‌شود اما با بخشش املاک به روستائیان، نقشه‌های آنان را نقش بر آب می‌سازد.

نواب پور، رضا: داستان‌های مجموعه مزمره خاطرات (۱۳۴۰) را در انتقاد از خرافه پرستی نوشت.

نور آذر، حسین: وداع، میثاق.

نوربخش، حسین: کریم شیرهای، مشتمل بر حکایت‌ها و فکاهیات.

نوربخش، زینت: بابام خیلی مهربون بود (۱۳۶۳).

نوری (نورالله خوازی): کار نویسندگی را با روزنامه توفیق شروع کرد. پس از آن با انتشار داستان پرسپلا شهرتی یافت. آنگاه برای تحصیل به امریکا رفت و مقیم آنجا شد. در داستان‌هایش عواطف آدم‌ها را بر مبنای عقاید فروید تجزیه و تحلیل می‌کند. آثارش عبارتند از: پرسپلا، خاطرات خدا (۱۳۳۵)، خون بها (۱۳۳۳)، قوس و قزح (۱۳۳۲) - که با تقریظ دشتی منتشر شد - انفیه دان و شیدای بهبهان (۱۳۴۱). مجموعه شعری نیز با نام نوری از نورها دارد.

نوری، حسین: داستان باستان (۱۳۶۲) چاپ حوزه علمیه قم.

نوری، علی اصغر: عشاق مصر (۱۳۱۹).

نوزاد، سیامک: نویسنده داستان‌های خاطره‌ای شب‌ها و قصه‌ها (۱۳۴۷).

نویدی، نصرت الله: نمایشنامه‌نویس. نویسنده مجموعه داستان دومادر (۱۳۴۶).

نیرمحمدی، ناصر: متولد ۱۳۰۴، لیسانسیه ادبیات، سردبیر ماهنامه فرهنگ و فصلنامه فرهنگ و زندگی. از سال ۱۳۳۳ به کار مطبوعاتی پرداخت، مدتی نیز سردبیر مجله فردوسی بود. در مجموعه درسته (۱۳۳۶) داستان‌هایی پوچ انگارانه و بدبینانه، متأثر از هدایت و داستایفسکی، آفرید. قهرمانان آثارش تحقیر می‌شوند، زجر می‌بینند و جنون آدمکشی پیدا می‌کنند.

نیکروش، نصرت الله: بابام خروسی مرد بود (۱۳۵۱).

نیکو، رفیع: عمو الیاس .

واحدی، قدرت الله: مطرود (۱۳۴۳).

واحدی، محمد جعفر: درچنگال هوس (۱۳۵۰).

وارسته، محمد امان: ماجراهای رمان اخلاقی - احساسی بازی سرنوشت در هند می‌گذرد. داستان شبیه فیلم‌های هندی متداول است: جوانی در پی کار به خانه مالکی راه می‌یابد و بر اثر درستکاری، مراتب پیشرفت را می‌پیماید و با دختر مالک ازدواج می‌کند. آدم «بد» قصه، پسر عیاش مالک است که دام‌ها بر سر راه وی می‌نهد اما عاقبت به سزای اعمال خویش می‌رسد! برداشتی است از آشیانه عقاب مؤتمن.

وافی، علی: کیسه‌های طلا (۱۳۵۵)، زنده باد آزادی (۱۳۵۸)، داستانی از وضعیت سرزمین الجزایر قبل از استقلال با مقدمه غلامرضا سعیدی، چاپ قم.

والا، لعبت: متولد ۱۳۰۹، دیپلمه ادبی، در سانسفرانسیسکو در رشته روزنامه‌نگاری تحصیل کرد. از سال ۱۳۲۷ شروع به همکاری با مطبوعات کرد و با نام‌های مستعار فتنه، همسایه و لولو می‌نوشت، مدتی نیز سردبیر تهران مصور

بود. چند مجموعه شعر دارد و تا وقتی که خروس می‌خواند و زندانی زندگی را به نثر نوشته است.

والا، هوشنگ: وداع با روشنایی (۱۳۴۹).

وجدانی، عبدالحسین: کارمند وزارت کشور، ویراستار بنگاه ترجمه و نشر کتاب در سال‌های ۱۳۵۰. در مجموعه داستان عمو غلام (۱۳۴۸) با طنزی شیرین و نثری روان خاطرات غربت‌ناک خود را از زندگی در تهران سال‌های ۱۳۰۰ شمسی روایت می‌کند.

وحید دامغانی، ابراهیم: شگفتی‌هایی از تاریخ اسلام را به صورت داستان مذهبی نوشت.

وحیدی، جمشید: داستان فکاهی ژینگولو (۱۳۳۴) - خاطرات مמוש پوشتیان را متأثر از اسمال در نیویورک در سپید و سیاه چاپ کرد. کاریکاتوریست و عضو هیأت تحریریه روزنامه طنز حاجی بابا بود که از سال ۱۳۲۸ تا ۱۳۳۲ به طرفداری از مصدق منتشر می‌شد. پاورقی فکاهی دیگری با نام ماساچوستی‌ها درباره ایرانیان تحصیل‌کرده در امریکا دارد.

وحیدی، حسین: شب ژانویه (۱۳۴۶)، آوای زنگوله‌ها (۱۳۶۵).

ودی، احمد: آناهیتا کجاست (۱۳۶۱).

وزیری، سعید: تب بلوغ (۱۳۵۱).

وزیری، علی: عشق و افسانه (۱۳۲۵).

وزیری، منصور: با عشق شوخی نمی کنند (۱۳۵۲).

وزیری، هما: صحنه ها، ساعت ها، دقیقه ها (۱۳۶۸).

وطوفی، سهیلا: تازیانه زندگی.

وکیلی، سیامک: گوزن (۱۳۶۳).

وکیلی، شهره: نویسنده خاک سرخ (۱۳۷۲) درباره جنگ ایران و عراق - و
عشق مرز ندارد (۱۳۷۱).

وکیلی، علی: فراموش مکن (۱۳۳۹).

هاتفی، رحمان: نامه‌ها و اشک‌ها (۱۳۳۴).

هاشمی، ذکریا: متولد ۱۳۱۵ در شهر ری، هنرپیشه و کارگردان سینما بود و رمانی به نام طوطی (۱۳۴۸) نوشت. در این رمان نومییدی و یأس نسلی را بازتاب می‌دهد که به خاطر بسته شدن همه درها به رویش، تسلیم تمناهای تن شده است. هاشمی تیره روزی‌های روسپیان و زندگی در محلات پست تهران را توصیف می‌کند. اثری به نام کاغذ رنگی های مچاله شده نیز دارد که فیلم «سه قاپ» بر اساس آن تهیه شد. در سال ۱۳۶۲ به فرانسه مهاجرت کرد.

هاشمی تنگستانی، جلال: می‌توانی زندانبان نباشی (۱۳۵۸).

هاشمی نجف‌آبادی، حسین: جلوه گه آرامش (۱۳۵۵).

هاشمی نژاد، قاسم: منتقد ادبی، شاعر و داستان‌نویس. از سال‌های نخست دهه ۱۳۴۰ آغاز به کار کرده است. نقدهایی که بر آثار ادبی نوشته، او را به عنوان منتقدی صاحب سبک و دقیق معرفی می‌کنند. مجموعه شعرهایش با عنوان پریخوانی منتشر شده، داستان بلندی با نام اسد و جمعه برای نوجوانان نوشته و در کارنامه اردشیر بابکان با نثری قابل تعمق، این متن کهن ایرانی را بازنویسی کرده

است. بهترین رمان پلیسی فارسی را با عنوان فیل در تاریکی (۱۳۵۸) خلق کرده و در خیرالنساء (۱۳۷۲) گذر جامعه از سنت به تجدد را، با نثری زیبا در حال و هوایی عرفانی و رازآمیز، تصویر کرده است.

هدایت، جهانگیر: متولد ۱۳۰۸ در تهران، از خانوادهٔ صادق هدایت؛ دارای فوق‌لیسانس بهداشت عمومی از دانشگاه آمریکایی بیروت و جامعه‌شناسی از دانشگاه تهران، بازنشستهٔ سازمان برنامه. در داستان‌هایش با نگاهی طنزآمیز تأثیر سنن کهنه بر زندگی مردم عادی را مورد انتقاد قرار می‌دهد؛ و گاه با نگرشی روان شناختی به مفاهیم عاشقانه می‌پردازد. دو مجموعه داستان دارد: شلاق هوس (۱۳۴۳) و مرغابی، عشق و ابدیت (۱۳۵۱). کتابی نیز در زمینهٔ آموزش مکالمات زبان انگلیسی در سال ۱۳۴۳ به چاپ رسانده است.

هدایت، صادق (۱۳۳۰-۱۲۸۰): در تهران در خانواده‌ای اشرافی و صاحب منصب به دنیا آمد. در سال ۱۳۰۵ جزو محصلین اعزامی به فرانسه رفت تا مهندسی بخواند اما تحصیلات را جدی نگرفت و به داستان نویسی روی آورد. در پاریس ماجرای عاشقانهٔ نافرجامی را از سر گذراند که تأثیری بی‌چون و چرا بر زندگی و آثار او نهاد. به تدریج درونگراتر شد و وسواس مرگ بیش از پیش وجودش را فرا گرفت. آنچه در ستایش از مرگ به عنوان رهایی‌بخش انسان از رنج هستی در مجلهٔ ایرانشهر، در سال ۱۳۰۵، نوشت، بعدها یکی از مهم‌ترین درونمایه‌های داستان‌هایش را تشکیل داد. در سال ۱۳۰۷ نخستین اقدام به خودکشی را انجام داد و شرح واقعه را در «زننده به گور» نوشت و آن را «یادداشت‌های یک دیوانه» نام نهاد. در سال ۱۳۰۹ به ایران بازگشت و همراه بزرگ علوی، مسعود فرزاد و مجتبی مینوی گروه نوگرایی ربعه را در ضدیت با ادبای سنت‌گرا تشکیل داد؛ به استخدام بانک ملی درآمد. اما چندین بار شغل خود را عوض کرد.

داستان‌ها، ترجمه‌ها و نوشته‌هایی در زمینهٔ نقد ادبی و گردآوری فولکلور رایکی پس از دیگری به چاپ رساند. در سال ۱۳۱۵ به هندوستان رفت

و بوف کور را در تیراژی محدود پلی کیپی کرد، زبان پهلوی آموخت و پس از بازگشت به ایران (در ۱۳۱۶) شروع به ترجمه متون زردشتی کرد. در سال ۱۳۲۰ به عنوان مترجم در دانشکده هنرهای زیبا به کار پرداخت و تا پایان عمر در همین سمت باقی ماند.

داستان‌های هدایت را در دو دسته می‌توان مطالعه کرد: در زنده به گور (۱۳۰۹)، سه قطره خون (۱۳۱۱) و بوف کور (۱۳۱۵) از دیدگاه راوی آشفته ذهن و حساسی، رنج‌ها و نومیدی‌های روشنفکران روزگار خود را به شیوه‌ای سمبولیک توصیف می‌کند. بوف کور، بهترین اثر او - که ستایش نویسندگان بزرگ جهان را برانگیخت - به شکل‌های گوناگون مورد تقلید داستان‌نویسان ایرانی قرار گرفت اما همتایی نیافت.

هدایت در بخشی دیگر از آثارش زندگی مردم کوچه و بازار را شرح می‌دهد. پس از مجموعه داستان‌های سایه روشن (۱۳۱۲)، علویه خانم (۱۳۱۲) و نمایشنامه‌های تاریخی پروین دختر ساسان (۱۳۰۹) و مازنار (۱۳۱۲)، کتاب مستطاب و غوغا ساهاب (۱۳۱۳) را در انتقاد از جنبه‌های گوناگون فرهنگ و زندگی ایرانی نوشت، که از لحاظ شکل و محتوا، اثری نوآورانه در طنزنویسی ایران به شمار می‌آید.

در سال‌های پس از شهریور ماه ۱۳۲۰ و فرار رضاشاه از ایران، تحت تأثیر جنبش اجتماعی، نوعی خوشبینی آرمانخواهانه بر فضای آثار هدایت استیلا می‌یابد. او فعالانه‌تر به کار ادبی می‌پردازد، جزو هیأت رئیسه «نخستین کنگره نویسندگان ایران» (۱۳۲۵) انتخاب می‌شود، با مجلات سخن، پیام نو و مردم همکاری می‌کند. چند افسانه تمثیلی، از جمله «آب زندگی» براساس سیاست‌های جناح چپ می‌نویسد، اما به هیچ حزبی نمی‌پیوندد از این رو مورد انتقاد قرار می‌گیرد و طبری مقاله «روشنفکر مایوس» را علیه او می‌نویسد. هدایت در این دوره، مجموعه داستان‌های سگ ولگرد (۱۳۲۱) و ولنگاری (۱۳۲۳) را منتشر می‌کند و در داستان حاجی آقا (۱۳۲۴)، موفق به توصیفی در یاد ماندنی از تیپ یک تاجر سنتی ایرانی می‌شود. افسانه آفرینش را که در سال ۱۳۰۹ نوشته بود در سال ۱۳۲۵ در پاریس منتشر می‌کند. ودرتوپ مرواری

(۱۳۲۷)- که در زمان حیاتش به طور کامل چاپ نشد - سلطه استعمار، تاریخ و سنن خرافی را به سخره می‌گیرد. در سال‌های ۱۳۲۷ و ۱۳۲۹، همراه حسن قائمیان، آثاری از کافکا ترجمه کرد و نوشته ارزشمندش، پیام کافکا (۱۳۲۶)، را در تفسیر کارهای او نوشت. در سال ۱۳۲۹ به پاریس رفت و در بیستم فروردین ۱۳۳۰ در آن شهر خودکشی کرد و در گورستان پرلاشز به خاک سپرده شد. آثارش به بسیاری از زبان‌های جهان ترجمه شده است.

هدایت پور، فریدون: در خانه اگر کس است (۱۳۳۹).

هراوی، منوچهر: مبارز (۱۳۴۴).

هرمزی، ماه منیر: کودک عقب مانده من (۱۳۶۸).

هشترودی، یاسر: نویسنده رمان خواب‌های تلخ عمران (۱۳۷۰).

همایون‌فرخ، رکن‌الدین: متخلص به رخ در سال ۱۲۹۷ به دنیا آمد و از سال ۱۳۱۹ شروع به کار در مطبوعات کرد. فوق‌لیسانس ادبیات، کارمند اداره کل بهداری شهرداری بود و مجله «رخ» را نشر می‌داد. سردبیری چند روزنامه دیگر را هم عهده‌دار بود، از جمله در سال ۱۳۲۲ نیروی ملی را به هواداری سیدضیاء منتشر می‌کرد. از سال ۱۳۱۷ شروع به نگارش و چاپ قطعه‌های ادبی عاشقانه کرد. چند نمایشنامه و مجموعه شعر دارد و داستان‌هایش عبارتند از: سوز دل، عاشق لات، شهریار، خوئین خوین (۱۳۲۳) و داستان اجتماعی بالکن (۱۳۳۰). کتاب‌هایی نیز در زمینه کتاب و کتابخانه در ایران، سیر تحول خط فارسی و حافظ‌شناسی دارد.

همایون‌فرخ، عبدالرحیم (۱۳۳۸-۱۲۶۳): متولد کاشان، تحصیل‌کرده دارالفنون و کالج امریکایی تهران، فارغ‌التحصیل زبان و ادبیات انگلیسی، استاد دانشکده

حقوق سیاسی و کارمند عالی رتبه وزارت دارایی. داستان تاریخی بابک و افشین (۱۳۲۷) را نوشته است.

همایونی، صادق: متولد ۱۳۱۳ در شیراز، لیسانسیه دانشکده حقوق، قاضی دادگستری، از سال ۱۳۳۴ با مطبوعات همکاری می‌کند. شعر، داستان کوتاه و فولکلور زمینه‌های کار اوست. مجموعه داستان‌های روستایی هرگز غروب مکن (۱۳۴۶) و بیگانه‌ای در ده (۱۳۴۹) و خلق روزگار (۱۳۷۰) را با مایه‌های فولکلوریک نوشته است. کتابی نیز درباره صادق هدایت تألیف کرده است.

همدانی، نادعلی: متولد ۱۳۱۲، فارغ‌التحصیل رشته هنرهای دراماتیک، از سال ۱۳۳۲ شروع به همکاری با مطبوعات کرد و در دهه ۱۳۵۰ معاون سردبیر مجله تماشا شد. در روزنامه کیهان و مجلات اطلاعات بانوان و زن روز نیز سمت‌هایی داشت. نویسنده رمان‌های تاریخی بابک زیبای سرخ پوش (۱۳۴۳)، سوگند (۱۳۴۳) - درباره مظالم ترکان خاتون و پریسا (۱۳۴۵) که ماجراهای آن در دوران شاه عباس رخ می‌دهد.

همراهیان، رضا «همراه»: متولد ۱۳۰۱، لیسانسیه رشته روزنامه‌نگاری. از سال ۱۳۱۷ با مطبوعات همکاری دارد. «مترجم» آثار عزیز نسین - چند نوشته فکاهی نیز دارد: مجسمه حماقت (۱۳۵۳)، ارزش شرافت (۱۳۵۴)، خوش خنده، باباگیتی، داماد سرخانه، خنده نمکین (همه در سال ۱۳۵۵).

هنربخش، مینا: ماهی‌ها هم در خاک زندگی می‌کنند (۱۳۵۶).

ی

یادگاری، رامین: نویسنده هذیان یک مالیخولیایی (۱۳۴۰) که مجموعه‌ای از قصه‌های کوتاه است.

یارشاطر، احسان: متولد ۱۲۹۹، دکتر در ادبیات. مؤلف داستان‌های ایران باستان (ج ۳- ۱۳۴۴ داستان‌های شاهنامه). پایه‌گذار بنگاه ترجمه و نشر کتاب در سال ۱۳۳۳، مدتی نیز مدیر مجله راهنمای کتاب بود. در زمینه ادبیات کلاسیک فارسی تحقیقات و تصحیح‌ها و ترجمه‌هایی دارد.

یاری، بهرام: پشیمانی دل (۱۳۵۵).

یاسینی، حمید: نویسنده داستان بلند پناهگاه (۱۳۴۶) که ماجراهای آن در فضایی سنتی می‌گذرد.

یاشائیل ← کلکی، بیژن.

یاقوتی، منصور: متولد کرمانشاه در ۱۳۲۷، داستان‌نویس، معلم روستا، داستان‌هایش که مضامینی اجتماعی و اعتراضی دارند یا ریشه در خاطرات دوران کودکی نویسنده دارند و یا حاصل تجربیات و مشاهدات او از زندگی

روستائیان فقیر است. آثارش عبارتند از: زخم (۱۳۵۰)، گل خاص (۱۳۵۳)، کودکی من (۱۳۵۴)، با بچه‌های ده خودمان (۱۳۵۴)، داستان‌های آهو دره (۱۳۵۵)، مردان فردا (۱۳۵۶)، سال کورپه (۱۳۵۶)، زیر آفتاب (۱۳۵۶)، پاجوش (۱۳۵۷)، چراغی برفراز مادیان کوه (۱۳۵۵)، دهقانان (۱۳۵۸)، مجموعه شعر ماه و پرچین (۱۳۶۹)، آثاری نیز در زمینه گردآوری فولکلور، نقد و خاطره‌نویسی و داستان برای کودکان منتشر کرده است.

یشربی، شهیندخت: انجماد (۱۳۵۷).

یحیایی، کیواندخت: جوانی (۱۳۳۷).

یحیوی، مسعود: مجموعه خونین سینه (۱۳۶۵).

یزدانشواه، محرم: نویسنده داستان عاشقانه ماجرای مروارید (۱۳۴۹).

یزدانی، غلامرضا: عشق زورق بی‌بادبان (۱۳۵۵).

یزدپور، امیرحسین: داستان‌های پراکنده (۱۳۵۸).

یزدی، مهدی: گناه (۱۳۵۱).

یعقوب زاده مقدم، منوچهر: سیاه (۱۳۵۷).

یغمایی، اقبال: نویسنده داستان تاریخی عشق و پادشاهی (۱۳۲۵) درباره نور جهان و جهانگیر. طرّفه‌ها (۱۳۶۰).

یغمایی، حبیب (۱۳۶۲-۱۲۸۰): پس از تحصیل در دانشسرای تهران به عنوان

آموزگار در روستاهای زادگاهش، جندق، به کار پرداخت. داستان تاریخی دخمه ارغون را در همین دوره نوشت. این داستان عاشقانه تاریخی، که در سال ۱۳۱۲ منتشر شده، مایه‌ای روستایی دارد و ماجراهای آن در زمان فتحعلیشاه قاجار روی می‌دهد. یغمایی بعد به کار تصحیح آثار کلاسیک ادبی پرداخت. مدتی مدیر مجله آموزش و پرورش بود. از فروردین ۱۳۲۷ مجله ادبی یغما را بنا نهاد که انتشار آن‌سی و یک سال به طول انجامید. آثارش در زمینه تصحیح متون قدیم شامل ترجمه تفسیر طبری و آثار ادبی دیگر می‌باشد.

یلفانی، مهری: نویسنده مجموعه روزهای خوش (۱۳۴۵)، داستان بلند قبل از پاییز (۱۳۵۹) و مجموعه جشن تولد (۱۳۷۰) حاوی داستان‌هایی از اوضاع پس از انقلاب که از زبان مهاجران بازگو می‌شود. این مجموعه در کانادا چاپ شده است.

یوسفی، محمد: توبه گرگ (۱۳۵۲).

یوسفی، میترا: آقای پل (۱۳۵۲).

یونس، مرتضی: مرغ عشق (۱۳۳۶).

یونسی، ابراهیم: مترجم مشهور و پرکار، متولد بانه، نویسنده رمان‌های گورستان غریبان (۱۳۷۲) و دل‌داده‌ها (۱۳۷۲) درباره ماجراهای سیاسی و عاطفی در غرب کشور در سال‌های دهه سی. جز ترجمه‌های متعدد از آثار ادبی، کتابی با عنوان هنر داستان‌نویسی (۱۳۴۰) نوشته است.

منابع

- ۱- آرین پور، یحیی: از صبا تا نیما، ۲ جلد، کتاب‌های جیبی، ۱۳۵۰.
- ۲- آژند، یعقوب (مترجم): ادبیات نوین ایران، امیرکبیر، ۱۳۶۳.
- ۳- ارمغانی، احمد: کتاب‌شناسی نمایشی، چ ۲، ۱۳۵۴.
- ۴- افشار، ایرج و حسین بنی آدم: کتاب‌شناسی ده ساله ۱۳۳۳ تا ۱۳۴۲، انجمن کتاب، ۱۳۴۶.
- ۵- امید، جمال: فرهنگ سینمای ایران، نگاه، ۱۳۶۷.
- ۶- بنی آدم، حسین: کتاب‌شناسی موضوعی ایران (۱۳۴۳-۴۸)، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲.
- ۷- تعاونی (خالقی)، شیرین: کتاب‌شناسی تئاتر و سینما، مرکز اسناد فرهنگی آسیا، ۱۳۵۵.
- ۸- تهامی نژاد، محمد: سینمای رویاپرداز ایران، عکس معاصر، ۱۳۶۵.
- ۹- خانلری، پرویز: «نثر فارسی در دوره اخیر»، نخستین کنگره نویسندگان ایران، ۱۳۵۲.
- ۱۰- سپانلو، محمدعلی: «اعتلای رمان‌نویسی در ایران»، کتاب جمعه، ۱۳۵۸.
- ۱۱- سپانلو، محمدعلی: نویسندگان پیشرو ایران، زمان، ۱۳۶۲.
- ۱۲- طهرانی، شیخ آقا یزرگ: الذریعه الی تصانیف الشیعه، مؤسسه طبع و نشر آستان قدس رضوی، مشهد، ۱۴۰۵ هـ.ق.
- ۱۳- کتاب‌شناسی ملی ایران، کتابخانه ملی ایران، سال‌های ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۶ و

- ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۷ و کتاب شناسی های منتشر شده کتابخانه ملی پس از سال ۱۳۵۸.
- ۱۴- گلبن، محمد: کتاب شناسی صادق هدایت، توس، ۱۳۵۴.
- ۱۵- مشار، خانبا: مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی از آغاز چاپ تا کنون، ۶ جلد، از ۱۳۴۰ تا ۱۳۴۳.
- ۱۶- مشار، خانبا: فهرست کتاب های چاپی فارسی (از آغاز تا پایان سال ۱۳۴۵)، ۲ جلد، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲.
- ۱۷- میرصادقی (ذوالقدری)، میمنت: کتاب شناسی شعر نو در ایران، انجمن کتاب، ۱۳۵۵.
- ۱۸- دوره مجلات ادبیات داستانی، آدینه، آرش، آرمان، آیندگان ادبی، انتقاد کتاب، بررسی کتاب، پیام نو، پیام نوین، دنیای سخن، راهنمای کتاب، رودکی، سخن، فردوسی، کلک، کیهان ادبی، کیهان فرهنگی، گردون، نگین و نمایه.
- ۱۹- صالحیار، غلامحسین: چهره های مطبوعات معاصر، پرس اجنت.
- ۲۰- مولوی، فرشته: کتاب شناسی داستان کوتاه (ایران و جهان)، انتشارات نیلوفر، ۱۳۷۱.
- ۲۱- مجموعه داستان ها و رمان های نویسندگان.
- ۲۲- نامه نگاری بامؤلفان و نویسندگان.

نمایه

نام نویسندگان ایرانی

الف

۲۷	اخوت، مهدی		
۲۷_۹	آخوندزاده، میرزا فتحعلی		
۲۸	آخوندزاده، منیره	۲۳	آبخیز، احمد
۲۸	آخوندی، مصطفی	۲۳	ابراهیم‌پور
۲۸	ادیب صابر، م	۲۳	ابراهیم‌پور، فریبرز
۲۸	آذر، امیر هوشنگ	۲۴	ابراهیم‌زاده، اعظم
۲۸	آذرائین، قباد	۲۴	ابراهیمی، جعفر
۲۸	آذریاد، حسن	۲۴	ابراهیمی، نادر
۲۸	آذرهوشنگ، احمد	۲۵	ابطحی، منیر
۲۸	آذری، سیدعلی	۲۵	آبنوس
۲۸	آذینفر، س.ع	۲۵	ابن یوسف، برهان
۲۹	ارجمند، فرهنگ	۲۵	ابوالفتحان، حسن
۲۹	آرزومانیان، آلیس	۲۵	ابهری، علی اکبر
۲۹	آرزومندخواه تهرانی، همایون	۲۵	آتوسا
۲۹	ارغوان، م.ب	۲۵	احرار، احمد
۲۹	ارونقی کرمانی، رسول	۲۵	احسانی، عنایت‌الله
۳۰	آریا، داریوش	۲۵	احمدی، احمد رضا
۳۰	آریانپور کاشانی، عباس	۲۶	احمدی، اصغر
۳۰	آرین‌نژاد، شاپور	۲۶	احمدی، حسن
۳۰	آزاد، میرزا محمدعلی خان	۲۶	احمدی، عبدالرحیم
۳۰	آزاد، نورالدین	۲۶	احمدی، فتح‌الله
۳۱	أزغ، قادر	۲۶	احمدی، فخری
۳۱	أژند، یعقوب	۲۶	احمدی سرشت، هوشنگ
۳۱	استادی تهرانی، رضا	۲۶	احیاء، ک
۳۱	اسدآبادی، سیدجمال الدین	۲۷	احیایی، محمود
۳۱	اسدی، هوشنگ	۲۷	اخگر، عطاء‌الله
۳۲	اسدی حویزیان، عبدالجبار	۲۷	اخوان ثالث، مهدی

۱۸۹ - ۳۶	افراشته، محمدعلی	۳۲	اسعدی، محمود
۳۶	افرهی، بهرام	۳۲	اسفندیاری، علی
۳۶	افشار، طغرل	۳۲	اسلامی، فرهنگ
۳۷	افشار، کیانپور	۳۲	اسلامی، محمد
۳۷	افشار، ناصر	۳۲	اسلامی ندوشن، محمدعلی
۳۷	افشاری، خسرو	۳۳	اسماعیلی، امیر
۳۷ - ۱۶	افغانی، علی محمد		آسیایی، ج.ج. ← جلیلی، جهانگیر
۳۸	آقازاده، محمد	۳۳	اشتیاقي، مجید
۳۸	آقایی، احمد	۳۳	اشرفی، بیژن
۳۸	آقایی، فرخنده		آشنا، اپ. ← پزشکزاد، ایرج
۳۸	اکبرزاده، هوشنگ	۳۳	اصغری، حسن
۳۸ - ۳۴ - ۱۵ - ۱۴ - ۱۲	آل احمد، جلال	۳۳	آصف‌الوزاره تبریزی، اسماعیل
۱۸۰ - ۱۷۳ - ۹۵ - ۴۰ - ۳۹		۳۳	اصفهانی، محمدعلی
۴۰	آل احمد، شمس	۹	اصفهانی، میرزا حبیب
۴۰	الادیب، محمدحسن	۳۳	اصفهانی، نورالله
۴۰	الموتی، مصطفی	۳۳	اصلان‌پور، سمیرا
۴۰	الوندپور، غلامرضا	۳۳	اعتصام‌زاده، ابوالقاسم
۴۰	الهامی، حسین	۳۳	اعتصامی، نصرالله‌خان
۴۱	الهی، اصغر	۱۸۰ - ۳۴	اعتمادزاده، محمود
۴۱	الهی، همایون	۳۴	اعتماد‌سرای، هاشم
۴۱	امجد، حمید	۳۴	اعتمادی، رجبعلی
۴۱	آموزگار، جواد	۳۵ - ۱۹ - ۱۶	اعطا، احمد
	آموزگار، فریدون ← تنکابنی، فریدون	۳۶	اعلایی، امیرفرشید
	امید.ا. ← احمدی، عبدالرحیم	۳۶	آفتاب، م.ا
	امید.م. ← اخوان ثالث، مهدی	۳۶	افخم رسولی، مهین
۴۱	امید، حسین	۳۶	افخمی، غلامرضا
۴۲	امیرشاهی، مهشید	۳۶	افراسیابی، بهرام

۴۶	ایوبی، محمد	امیر فخر، میثاق ← فخر، محمد ابراهیم
		۴۲ امیر کیانی «باشی»، مصطفی
	ب	۴۲ امیری، حسین
۴۷	باباخانی، خسرو	۴۲ امیری خورهه، نسرین
۴۷	بابا گیلک، هادی	۴۲ امیری گروسی، منصور
۸۴ - ۴۷	بابا مقدم، رضا	۴۳ امین، حسین
۴۸	بابایی، کورس	۴۳ امینی، امیرقلی
۴۸	باختری، هوشنگ	۴۳ امینی، محمدرضا
۴۸	باستان، نصرت‌الله	۴۳ امینی، منصور
۴۸	بایرامی، محمدرضا	۴۳ انتصار، امیر
۴۸	بایگان، عنایت	۴۳ انصاری، حسن
۴۸	بدرطالعی، محمود	۴۳ انصاری، ربیع
۴۹	بدره‌ای، فریدون	۴۴ انصاری، مسعود
۴۹	بدیع، میرزا حسن‌خان	۴۴ انصاری، هرمز
۴۹	براهنی، رضا	۴۴ انصافیور، غلامرضا
۵۰	برتون، حسین	۴۴ انور
۵۰	بردی عادل، حلیم	۴۴ اوستا، مهرداد
۵۰	برومند، جمشید	۴۴ اونی، عبدالرحمان
۵۰	برومند، مهدی	۴۴ آوینی، کامران
۵۰	بریجانی، زین‌العابدین	۴۵ آیت‌اللهی، مهدی
۵۰	بشارت، بهزاد	۴۵ آیتی، عبدالحسین
۵۱	بضاعتی، م	۴۵ ایراندخت
۵۱	بقاء، کوچک	۴۵ ایرانلو، علی
۵۱	بقایی کرمانی، ملکه	۴۵ ایرانی، ناصر
۵۱	بکایی، محمد	۴۵ ایروانی، ب
۵۱	بلوچ، جهانگیر	۴۵ ایزدی، رضا
۵۱	بلوری، محمد	۴۵ ایلپا، ع

۵۵	بیضایی، بهرام	۵۱	بناکار، مینو
۵۵	بینا، مهین	۵۱	بنیامین
۵۵	بی‌نیاز، فتح‌الله	۵۱	بنی‌صدر، شیرین
۵۶	بی‌نی‌سی، اسدالله	۵۱	بوئینی، جمشید
		۵۲	بهادر، غلامحسین‌خان
	پ	۵۲	بهادری نژاد، مهدی
۵۷	پاد، ایرج		به آذین ← اعتمادزاده، محمود
۵۷	پارسا، د.ف	۱۶۱ - ۵۲	بهار، شمیم
۵۷	پارسازاده، علی‌اصغر	۵۲	بهار، محمد
۵۸ - ۵۷ - ۱۹	پارسی‌پور، شهرنوش	۵۲	بهارلو، محمد
۵۸	پازوکی، منوچهر	۵۳	بهاری، محمدحسن
۵۸	پاک‌بین، علی	۵۳	بهبهانی، بدری
۵۸	پاکزاد، محمود	۵۳	بهرامی، عبدالله
۵۸	پاک‌نژاد، سعیده	۵۳	بهرامی، مهین
۵۸	پاینده، ابوالقاسم	۹۶ - ۷۵ - ۵۳	بهرنگی، صمد
۵۹	پدر، علی	۵۴	بهروز
۵۹	پرتو، پرویز	۵۴	بهروزی، محمود
۵۹	پرتو اعظم، ابوالقاسم	۵۴	بهروان، مصطفی
۵۹	پرواز، محمد	۵۴	بهزاد، حسین
۵۹	پروانه، خاطره	۵۴	بهزادی، اسماعیل
۶۰	پرویزی، رسول	۵۴	بهشتی، احمد
۶۰	پروین، فضل‌الله	۵۴	بهمن، سیروس
۶۰	پزشک‌زاد، ایرج	۵۴	بهمن بیگی، محمد
۶۱	پستک، محمدرضا	۵۴	بهمن‌نیا، بهمن
۶۱	پگاه، ن	۵۵	بهنام، جمشید
۶۱	پگاه‌راد، بهمن	۵۵	بیجاری، بیژن
۶۱	پوپک	۵۵	بیدار (جابری)، چنگیز

۶۶	تحصیلی، عباس	۶۱	پورافکاری، نصرت‌الله
۶۶	تدین، عطاء‌الله	۶۱	پورانفکر، پروانه
۶۶	ترابی، حبیب	۶۱	پورپیرار، ناصر
۶۶	ترقی، گلی	۶۱	پورثانی، محمد
۶۶ - ۶۷	ترقی، لطف‌الله	۶۱	پورجعفری، محمدرضا
۶۷	ترک‌زاده، احمد	۶۲	پورداراب، ایاز
۶۷	ترکیبی، رشید	۶۲	پورزاهد، رضا
۶۷	ترمه، امین	۶۲	پورسعید، اسماعیل
۶۷	تفضلی، جهانگیر	۶۲	پورقمی، ناصر
۶۷	تقوایی، ناصر	۶۲	پورکریمی، منصور
۶۸	تقوی گیلانی، م.ح	۶۲	پورمقدم، یارعلی
۶۸	تقی‌پور، تقی	۶۲	پورمهر، محمدحسن
۶۸	تقی‌پور، محمد	۶۲	پوریا، ارسلان
۶۸	تقی‌زاده، م	۶۳	پویان
	تلخستانی، لطیف ← درویشیان،	۶۳	پوی‌پوی، امیدعلی
	علی‌اشرف	۶۳	پهلوان، عباس
۶۸	تمدن، محمد	۶۴	پهلوان، موسی
۶۸	تمنایی	۶۴	پی‌آفرین، خسرو
۶۸ - ۶۹	تنکابنی، فریدون	۶۴	پیرزاد، زویا
۶۹	توحیدپرست، داود	۶۴	پیشوازاده، پ
۶۹	توللی، فریدون		
۶۹	توللی، مهین		
۶۹	تیمورزاد، کمال	۶۵	تاجبخش، غزل
۷۰	تینا تهرانی، کاظم	۶۵	تاجور، بهروز
		۶۵	تبریزی (دهقانی)، بهروز
	ث	۶۵	تبریزی، علیرضا
۷۱	ثامنی، نسرین	۶۵	تجار، راضیه

۷۵	جمشیدی، مصطفی	۷۱	ثقفی، خلیل خان
۷۶	جمهری، جهانبخش	۷۱	ثقفی، محمدتقی
۷۶	جنابزاده، محمد	۷۱	ثنایی فر، غلامحسین
۷۶	جنتی عطایی، ابوالقاسم		
۷۶	جنتی عطایی، مصطفی		
۷۶	جواد، مهدی	۷۲	جابری، حسن
۷۶	جواد اوچال، محمد	۷۲	جابری، منوچهر
۷۶	جواهری (وجدی)	۷۲	جامعی، هادی
۷۶	جواهری، نصرت الله	۷۲	جانه، احمد
۷۶	جولایی، رضا	۹۸	جاهد، امیر
۷۷	جهانبانی، سیف الدین	۷۲	جراحزاده، منوچهر
۷۷	جهان بین، پیمان	۷۲	جزایری، مرتضی
۷۷	جیروودی، کاظم	۷۳	جعفری، جواد
		۷۳	جلال حسینی، مجتبی
		۷۳	جلالی، صادق
		۷۳	جلالی، عزت
۷۸	چتر نور	۷۳	جلالی، علی
۷۸	چراغی، رحیم	۷۳	جلالی نائینی، غلامرضا
۵۹ - ۳۵ - ۱۳ - ۱۲	چوبک، صادق	۷۳	جلوه گری، سعید
۱۸۰ - ۱۷۱ - ۷۹ - ۷۸		۷۳	جلیل پور، ناصر
۷۹	چوبینه، جلال	۷۳	جلیلی، جهانگیر
۷۹	چهل تن، امیرحسن	۷۳	جمالزاده، محمدعلی
		۱۳ - ۱۱ - ۱۰	
		۱۷۱ - ۱۵۹ - ۷۴ - ۳۱	
۸۰	ح. جواد	۷۵	جمالی، بوداغ
۸۰	حاتم، مسعود	۷۵	جمالی، سهام الدین
۸۰	حاتمی، عزیزالله	۷۵	جمشیدی، اسماعیل
۸۰	حاج سیدجواد، عباس	۷۵	جمشیدی، مریم

ج

چ

ح

۸۵	حنایی، حسن	۸۰	حاجی‌زاده، اکبر
۸۵	حیدرزاده، مهری	۸۰	حافظی، علی‌محمد
۸۵	حیدری، امیرعباس	۸۰	حالت، ابوالقاسم
۸۵	حیدری، بهرام	۸۱	حبشی، محمدسعید
		۸۱	حجازی، جمال‌الدین
	خ	۸۱	حجازی، خاطره
۸۶	خادم، حسن	۸۱	حجازی، محمد
۸۶	خادمی‌الکوهی، فرهاد	۸۲	حجت، جواد
۸۶	خاکزاد ده‌آبادی، ز	۸۲	حجت، رضا
۸۶	خاکسار، نسیم	۸۲	حجتی، محمدحسن
۸۶	خاکسار ابهری	۸۲	حجتی‌کرمانی، علی
۸۷	خاک‌نژاد، مسعود	۸۲	حسام، حسن
۸۷	خاکی، ناصر	۸۲	حسام، محسن
۸۷	خاکیه، پرویز	۸۳	حسن‌بیگی، ابراهیم
۸۷	خان‌شقایق، م. ج	۸۳	حسین‌خانی، نورالله
۸۷	خانلری (کیا)، زهرا	۸۳	حسینی، منصوره
۸۷	خان‌ملک ساسانی، احمد	۸۳	حسینی‌راد، عبدالمجید
۸۷	خانیان، جمشید	۸۳	حضرتی، پرویز
۸۷	خجسته، محمد	۸۳	حقیقی، عارفه
۸۷	خجسته، محمدرضا	۸۴	حکیم، عباس
۸۷	خداداده، احمدعلی‌خان	۸۴	حکیم‌الهی، هدایت‌الله
۸۸	خدا دوست، فهیمه	۸۴	حکیم عراقی، عبدالله
۸۸	خدایار، ناصر	۸۴	حکیم‌فر، عبدالله
۸۸	خدایی، علی	۸۴	حمزوی، خسرو
	خرازی، نورالله ← نوری	۸۵	حمزه، حمید
۸۸	خراسانی، حسین		حمید، ح. م ← مستعان، حسینقلی
۸۸	خرسند، بیژن	۸۵	حمیدی، مهدی

۹۳	دادور، سیاوش	۸۹	خرسند، پرویز
۹۳	دارابی، ابراهیم	۸۹	خرمائی، هادی
۹۳	دارایی، بهین	۸۹	خزاعی، حمیدرضا
۹۳	دامادی، محسن	۸۹	خسروشاهی، جهانگیر
۹۳	دانا، میمنت	۸۹	خسروی، ابوتراب
۹۳	دانش، اصغر	۸۹	خسروی، محمدباقر میرزا
۹۴	دانش آراسته، مجید	۹۰	خطابخش، علی اصغر
۹۴	دانشجو، آذرمیدخت	۹۰	خطیبی نوری، پرویز
۹۴	دانشور، رضا	۹۰	خطیر، ناصرالدین
۹۵ - ۹۴ - ۱۶	دانشور، سیمین	۹۰	خلیل الله مقدم، احمد
۹۵	دانشور، منصور	۹۰	خلیلی، اکبر
۹۵	دانشور، مهین	۹۰	خلیلی، عباس
۹۶	داودی، بهمن	۹۱	خلیلی، عظیم
۹۶	داودی، محمد	۹۱	خلیلی، محمدعلی
۹۶	داودی، مهدی	۹۱	خلیلی عراقی، محمدرضا
۹۶	داوری، علی	۹۱	خواجه نوری، ابراهیم
۹۶	درخشانی، روحیه	۹۱	خوافی، محمود
۹۶	درخشانی، مجید		خوانساری، محمدعلی ← آزاد،
۹۶	درگاهی، بیژن		محمدعلی خان
	درویش ← شریعتمداری، جعفر	۹۲	خوش سخن، علی
۹۷ - ۹۶ - ۱۶	درویشیان، علی اشرف	۹۲	خیام، مسعود
۹۷	دری، جلال الدین	۹۲	خیر، غلامحسین
۹۷	دژآبادی، ماهرخ	۹۲	خیرخواه، اکبر
۹۷	درزگام، محمود		
۹۸	دستگردی، محسن		د
۹۸	دشتی، علی	۹۳	دادخواه، احمد
۹۸	دلاوری، حمیدرضا	۹۳	دادگستر، منیرالدین

۱۰۳	رافعی، بهمن	۹۸	دلجو، محمد
۱۰۳	رامتین، حسین	۹۸	دوامی، مجید
۱۰۴	ربیحاوی، قاضی	۹۹	دوانی، علی
۱۰۴	رجاء، کمال	۹۹	دوایی، پرویز
۱۰۴	رجبعلی، باقر	۹۹	دوستدار، فریدون
۱۰۴	رجبی، پرویز	۹۹	دولت‌آبادی، امین
۱۰۵	رحمانی، ابوالقاسم	۹۹	دولت‌آبادی، حسین
۱۰۵	رحمانی، نصرت	۱۶ - ۱۷ - ۱۹	دولت‌آبادی، محمود
۱۰۵	رحمانیان حقیقی، مصطفی	۹۹ - ۱۰۰	
۱۰۵	رحمتی، علیرضا	۱۰۰	دولت‌آبادی، یحیی
۱۰۵	رجیمزاده صفوی، علی‌اصغر		دهاتی، م. م ← مسعود، محمد
۱۰۶	رحیمی، غلامحسین	۱۰۱	دهاقانی، مهدی
۱۰۶	رحیمی، فاطمه	۸۴ - ۱۰۱	دهخدا، علی‌اکبر
۱۰۶	رحیمی، فهیمه		دیده‌ور، م ← اسلامی ندوشن، محمدعلی
۱۰۶	رحیمی، مصطفی	۱۰۱	دیکانفر، ابوالفضل
۱۰۶	رخشانی، محمد	۱۰۱	دیلمقانی، ابراهیم
۱۰۶	رستگار، فرامرز		
۱۰۶	رستگار، مجید		ذ
۱۰۶	رضاخانی، محمد	۱۰۲	ذکاوتی قراگزلو، علی
۱۰۷	رضازاده شفق	۱۰۲	ذوالریاستین سروش، صدر
۱۰۷	رضایی، سیدعبدالحسین		
۱۰۷	رضایی، محمدحسن		ر
۱۰۷	رضایی، منوچهر	۱۰۳	رادی، اکبر
۱۰۷	رضوی‌زاده، علی		راز ← مرزبان، رضا
۱۰۷	رضوی عماد، عبدالله	۱۰۳	رازی، فرهنگ
۱۰۷	رضی، ه	۱۰۳	رازی، فریده
۱۰۷	رضی‌زاده، اکبر	۱۰۳	راشدان، علی‌اصغر

۱۱۱	زعیم، کورش	۱۰۷	رفیعی، محمدباقر
۱۱۲	زمانی، حسین	۱۰۷	رفیعی پیشداد، حمید
۱۱۲	زمانی آشتیانی، محمدابراهیم	۱۰۷	رکن زاده آدمیت، محمدحسین
۱۱۲	زمانی نیا، مصطفی	۱۰۸	رنجبر گل محمدی، غلامعلی
۱۱۲	زنجانی، ابراهیم	۱۰۸ - ۱۹	روانی پور، منیرو
۱۱۲	زنگانه، ایرج	۱۰۸	روحانی، مریم
۱۱۳	زنوزی جلالی، فیروز	۱۰۸	روحی، امیرحسین
۱۱۳	زنون، ابراهیم	۱۰۹	روحی، محمد
۱۱۳	زواریان، زهرا	۱۰۹	روشن زاده، پیمان
۱۱۳	زهره یی، منصور	۱۰۹	رهبر، ابراهیم
۱۱۳	زیتعلی، محسن	۱۰۹	رهبر، حبیب الله
		۱۰۹	رهبر، شمس
			رهگذر، رضا ← سرشار، محمدرضا
۱۱۴	سادات اشکوری، کاظم	۱۰۹	رهنما، حمید
۱۱۴	سارلی، احمد	۱۱۰	رهنما، زین العابدین
۱۱۴	ساری، فرشته	۱۱۰	رهنما، فریده
۱۱۴	سازگار، ژیل	۱۱۰	ریاحی، هرمز
۱۷ - ۱۵	ساعدی، غلامحسین	۱۱۰	ریاستی، طاهره
۱۱۵ - ۱۱۴		۱۱۰	ریحان، سیدعلیرضا
۱۱۶	سالک، احمد		ریحان، یحیی ← سمیعان، یحیی
۱۱۶	سالمی، سیروس		
۱۱۶	سالمی، نورالدین		
۱۱۶	سالور، حسینقلی میرزا	۱۱۱	زاهدی، پرویز
۱۱۶	سالور، سبکتکین	۱۱۱	زاهدی حقیقی، مهدی
۱۱۷	سامان، منوچهر	۱۱۱	زراعتی، ناصر
۱۱۷	سامعی، قربانعلی	۱۱۱	زرعی، اسماعیل
۱۱۷	ساوجی، مریم	۱۱۱	زرین، محمد

س

ز

۱۲۱	سلطانی، حبیب	۱۱۷	سیحانی، رضا
۱۲۱	سلطانی، سعید	۱۱۷	سپانلو، محمدعلی
۱۲۱	سلیمانی، ایرج	۱۱۷	ستوده، محمد
۱۲۱	سلیمانی، محسن	۱۱۷	سجادی، محمدعلی
۱۲۱	سلیمانی، نقی	۱۱۷	سحابی، مهدی
۱۲۱	سلیمی، منوچهر		سنخیار ← مسرور، حسین
۱۲۲	سمیعان، یحیی	۱۱۷	سرباز، ر
۱۲۲	سنگلجی، محمد	۱۱۸	سرباز نجف آبادی، الهی
۱۲۲	سهرابی، ایرج	۱۱۸	سربازی، مظفر
۱۲۲	سهی، امیر هوشنگ	۱۱۸	سردادور، ابوتراب
۱۲۲	سهیلی، منوچهر	۱۱۸	سردادور، حمزه
۱۲۲	سهیلی، مهدی	۱۱۹	سردار اسعد، علیقلی
۱۲۲	سهیلی خوانساری	۱۱۹	سردار موسوی
۱۲۲	سیاحی، عباس	۱۱۹	سردوزامی، اکبر
۱۲۳	سیاسی، محمد	۱۱۹	سرشار، سیروس
۱۲۳	سیف، هادی	۱۱۹	سرشار، محمدرضا
۱۲۳	سیف الدینی، علیرضا	۱۱۹	سرفراز، ناهید
۱۲۳	سینایی، حسین	۱۲۰	سرکوب، غلامحسین
۱۲۳	سیوکی، محسن	۱۲۰	سروش، احمد
		۱۲۰	سزایی، کاظم
	ش	۱۲۰	سعیدنیا، جلال
۱۲۴	شابهاری، رضا	۱۲۰	سعیدی، احمد
۱۲۴	شاپوریان، رضا	۱۲۰	سعیدی، سید غلامرضا
۱۲۴	شاد، حمید	۱۲۰	سعیدی، کبری
۱۲۴	شادابرو، محمدرضا	۱۲۰	سفالی، یوسف
۱۲۴	شادروان، عباس		سکائی، احمد ← رحیمی، مصطفی
۱۲۵	شادلو، نصرت الله	۱۲۱	سلحشور، کورش

۱۲۹	شریفی، حسنعلی	۱۲۵	شادمان، فخرالدین
۱۲۹	شریفی، شهین	۱۲۵	شامبیاتی، ایرج
۱۲۹	شریفی، صدیقه	۱۲۵	شاملو، احمد
۱۲۹	شریفی، محمد	۱۲۵	شاهانی شرق، خسرو
۱۲۹	شریفیان، روح‌انگیز	۱۲۶	شاه‌حسینی، انسیه
۱۲۹	شعاعی، عبدالحمید	۱۲۶	شاه‌حسینی، ناصرالدین
۱۲۹	شعشعانی، حسین	۱۲۶	شاهرخ، بهرام
۱۲۹	شعله‌ور، بهمن	۱۲۶	شاه‌رودی، اسماعیل
۱۳۰	شفقت، محمدعلی	۱۲۶	شاه‌گلدیان، نکتار
۱۳۰	شفیانی، منوچهر	۱۲۶	شاهین، س. م
۱۳۰	شفیعی، شهرام	۱۲۷	شاهین‌پر، ناصر
۱۳۰	شکاری، حسن	۱۲۷	شایان، منوچهر
۱۳۰	شکری، حسن	۱۲۷	شایانی، عطیه
۱۳۱	شکری، محمد	۱۲۷	شب‌پر، تقی
۱۳۱	شکوری، مهرداد	۱۲۷	شجاعی، محمود
۱۳۱	شکویی، مسعود	۱۲۷	شجاعی، سیدمهدی
۱۳۱	شکیبی، محمد	۱۲۷	شجاعیان، علی
۱۳۱	شکوهیان، محمدعلی	۱۲۸	شربت‌دار، محمد
۱۳۱	شکی، انور	۱۲۸	شریعتمداری، جعفر
۱۳۱	شکیباپور، عنایت‌الله	۱۲۸	شریعتمداری، م
۱۳۱	شماسی، عبدالحی	۱۲۸	شریعتی، علی
۱۳۱	شمس اسحاق، کیان‌وش	۱۲۸	شریف، شمس‌الدین
۱۳۲	شمسی‌زاده، لطف‌الله	۱۲۸	شریف، ص
۱۳۲	شمیسا، سیروس	۱۲۸	شریف، محسن
۱۳۲	شهاب، فروغ	۱۲۸	شریف‌تهرانی، علی‌اصغر
۱۳۲	شهاب‌پور، عطاء‌الله	۱۲۸	شریف‌زاده، منصوره
۱۳۲	شهباز، حسن	۱۲۹	شریفی، حسن

۱۳۷	صالح پور، جمشید	۱۳۲	شهدادی، هرمز
۱۳۷	صالحی، جهانگیر	۱۳۲	شهرام، مصطفی
۱۳۸	صبحی مهتدی، فضل الله	۱۳۳	شهران، جمال الدین
۱۳۸	صبور، داریوش	۱۳۳	شهرزاد
۱۳۸	صبوری، سارا	۱۳۳	شهرستانی، محمدحسین
۱۳۸	صحفی، سیدمحمد	۱۳۳	شهری باف، جعفر
۱۳۸	صداقت نژاد، جمشید	۱۳۳	شهلاپور، علیرضا
۱۳۸	صدر، ابوالحسن	۱۳۴	شهیدنورایی، محمد
۱۳۸	صدر، حمید	۱۳۴	شهیدی، ابرام
۱۳۹	صدر، سیدرضا	۱۷۱ - ۱۵۱ - ۱۳۴	شیرازپور پرتو، علی
۱۳۹	صدری، رضا	۱۳۴	شیرازی، محمدعلی
۱۳۹	صدری، محمد	۱۳۵	شیرزادی، علی اصغر
۱۳۹	صدریه، عبدالرحمن	۱۳۵	شیفته، نصرالله
۱۳۹	صدقی، ابوالقاسم	۱۳۵	شیدا، حسن
۱۳۹	صفا، منوچهر		
۱۳۹	صفار، م		
۱۴۰	صفاری، محمدعلی	۱۳۶	صابر، فریدون
۱۴۰	صفای اصفهانی، جمشید	۱۳۶	صابری، پری
۱۴۰	صفایی، ابراهیم	۱۳۶	صابری، حجت الله
۱۴۰	صفایی، کورش	۱۳۶	صابری، غلامرضا
۱۴۰	صفدری، محمدرضا		صادق، احمد ← مستوفی، علی
۱۴۰	صفری، جواد	۱۳۶	صادق نوبری، حمید
۱۴۱	صفری، علی	۱۸۱-۱۳۷-۱۳۶-۱۷-۱۵	صادقی، بهرام
۱۴۱	صفوت تبریزی، میرزا محمدحسن	۱۳۷	صادقی، محمد حسین
۱۴۱	صفوی، علی اکبر «صفی»	۱۳۷	صادقی، محمدرضا
۱۴۱	صلاحی، فریدون	۱۳۷	صادقی عارف، اکبر
۱۴۱	صمصامی، محمد	۱۳۷	صاعدی، عبدالعظیم

ص

۱۴۷	عازمی خواه، حسین	۱۴۱	صنعتی زاده کرمانی، عبدالحسین
۱۴۷	عاشورزاده، هوشنگ	۱۴۱	صیرفی، ابوالحسن
۱۴۷	عاصمی، محمد		
۱۴۸	عالیزاده، حسن		ط
۱۴۸	عامری، همایون	۱۴۳	طارمی منجیلی، هادی
۱۴۸	عباسپور تمیجانی، محمد حسین		طالب شهرستانی، امیر محمد اسمعیل
۱۴۸	عباسعلی زاده، حسن	۱۴۳	
۱۴۸	عبداللهی، اصغر	۱۴۳	طالبوف، عبدالرحیم
۱۴۹	عراقی، علیرضا	۱۴۳	طالبی، فرامرز
۱۴۹	عربلو، احمد	۱۴۳	طاهران، محمود
۱۴۹	عرفان، غلامعلی	۱۴۴	طاهرخانی، حسین
۱۴۹	عزتی، فرهاد	۱۴۴	طاهرزاده، ایران
۱۴۹	عزیزی، محمد	۱۴۴	طباطبایی، ژازه
۱۴۹	عزیزی بنی طرف، یوسف	۱۴۴	طباطبایی، ناهید
۱۴۹	عشقی، بهزاد	۱۴۴	طباطبایی یزدی، محمدرضا
۱۵۰	عشیری، امیر	۲۲۲ - ۱۹۸ - ۱۴۴ - ۴۰	طبری، احسان
۱۵۰	عصار، عماد	۱۴۴	طلوعی، باقر
۱۵۰	عصار، ناصر	۱۴۴	طوسی، بهرام
۱۵۰	علامه، سیدمحسن	۱۴۴	طوسی، غلامحسین
۱۵۱	علامه زاده، رضا	۱۴۵	طوسی، محمدامین
۱۳۴ - ۱۵ - ۱۳ - ۱۲	علوی، بزرگ	۱۴۵	طیاری، محمود
۲۲۱ - ۱۹۸ - ۱۸۱ - ۱۷۱ - ۱۵۲ - ۱۵۱			
۱۵۲	علوی، محمدرضا		ظ
۱۵۲	علویان، معصومه	۱۴۶	ظفریان، حسین
۱۵۲	علوی وزیری، ف		
۱۵۲	علی آبادی، ایرج		ع
۱۵۳	علیزاده، غزاله	۱۴۷	عابدی، داریوش

۱۵۷	فاریان، نصرالله	۱۵۳	علیخانی، موسی
۱۵۸ - ۱۵۷	فاضل، جواد	۱۵۳	عمادی، اسدالله
۱۵۸	فاضل، عبدالحق	۱۵۳	عموزاده خلیلی، فریدون
۱۵۸	فاضل، مزین	۱۵۳	عمید، عیسی
۱۵۸	فاضلی، تقی	۱۵۳	عنایتی، سعید
۱۵۸	فتحی، محمد	۱۵۳	عیدان، غلامرضا
۱۵۹	فتاحی، حسین	۱۵۴	عیسی‌پور
۱۵۹	فتحی، نصرت‌الله		
۱۵۹	فتوحی، عسگر		غ
۱۵۹	فجر، محمدابراهیم		غ. داود ← صفا، منوچهر
۱۵۹	فدایی‌نیا، علیمراد	۱۵۵	غروی، محمد
۱۵۹	فرارونی، شهرام	۱۵۵	غریب، غلامحسین
۱۶۰	فرازمند، مجید		غریبه، ح ← مدنی، حسین
۱۶۰	فراست، قاسمعلی	۱۵۵	غریفی، عدنان
۱۶۰	فرامرزی، عبدالرحمن	۱۵۶	غفارزادگان، داود
۱۶۰	فرجام، فریمه	۱۵۶	غفاری، فتح‌الله
۱۶۰	فرخزاد، پوران	۱۵۶	غفاری، مهراق‌س
۱۶۰ - ۱۶۱	فرخفال، رضا	۱۵۶	غلام
۱۶۱	فرخی، غلامحسین	۱۵۶	غلامی، احمد
۱۶۱	فرد، جهانگیر	۱۵۶	غنی‌پور، حبیب
۱۶۱	فردی، امیرحسین	۱۵۶	غنی‌مقدم، سعید
۱۶۱	فرزادی، ابوالقاسم	۱۵۶	غیاثی، فیروزه
۱۶۱	فرزانه، ابوالقاسم		
۱۶۱	فرسای، محمد		ف
۱۶۱	فرسی، بهمن	۱۵۷	فارسی، محسن
۱۶۲	فرشاد، فرامرز	۱۵۷	فاروقی، جمشید
۱۶۲	فرشچی، مهین	۱۵۷	فاروقی، فواد

۱۶۸	قاپان، هدایت‌الله	۱۶۲	فریدی، رحیم
۱۶۸	قانع زهرایی، حسن	۱۶۲	فرمانفرمائی‌ان، عبدالعلی
۱۶۸	قدس، علی اکبر	۱۶۲	فروتن، حسین
۱۶۸	قدس نخعی، حسین	۱۶۲	فروزش، جمشید
۱۶۸	قدیریان، محمدعلی	۱۶۲	فرهنگ، مرتضی
۱۶۸	قراجه داغی، فریده	۱۶۲	فرهیخته، شمس‌الدین
۱۶۸	قربانی، محمدرضا	۱۶۳ - ۱۶۲ - ۱۹	فصیح، اسماعیل
۱۶۸	قریب، شاپور	۱۶۳	فضلی، علی اکبر
۱۶۹	قریب، یحیی	۱۶۴	فعله‌گری، مصطفی
۱۶۹	قطبی، بهروز	۱۶۴	فقیری، ابوالقاسم
۱۶۹	قندی، قاسم	۱۶۴ - ۱۶	فقیری، امین
۱۶۹	قویم، علی اکبر	۱۶۴	فقیه ایمانی، مهدی
۱۶۹	قهرمان، انور	۱۶۴	فیروز، محمود
۱۶۹	قهرمانی، ابوالفتح	۱۶۵	فیض، محمد
۱۶۹	قهرمانی، شرف‌الدین	۱۶۵	فیضی، ابوالقاسم
۱۶۹	قهرمانی، سیروس	۱۶۵	فیلسوف ناظمی، حسام‌الدین
۱۶۹	قهرمانی، هوشنگ		
۱۷۰	قیصریه، رضا		

ق

		۱۶۶	قاجاریان، فلورا
		۱۶۶	قارونی، محمدرضا
		۱۶۶	قاسملو، فربرز
		۱۶۶	قاسمی، احمد
		۱۶۶	قاضی، حسن
		۱۶۶	قاضی، محمد
		۱۶۷	قاضی، نعمت‌الله
			قاضی سعید، پرویز
			قاضی نور، قدسی
۱۷۱	کاتب، محمدرضا		
۱۷۱	کاتبی، حسینقلی		
۱۷۱	کار، فریدون		
۱۷۱	کارگر، داریوش		
۱۷۲	کارو		
۱۷۲	کارون		
۱۷۲	کازرونی، جعفر		

ک

۱۷۵	کلانتری، ایرج	۱۷۲	کاسمی، نصرت‌الله
۱۷۵	کلباسی، محمد	۱۷۲	کاظم‌زاده ایرانشهر، حسین
۱۷۶	کلکی، بیژن	۱۷۲	کاظمینی، کاظم
۱۷۶	کلهر، جواد	۱۷۲	کاظمیه، اسلام
۱۷۶	کلهری، هما	۱۷۳	کاغذچی، تقی
۱۷۶	کمالی، احمد	۱۷۳	کامپوره
۱۷۶	کمالی، حیدرعلی	۱۷۳	کاویان، اسفندیار
۱۷۷	کوشان، رستم		کیودر آهنگی، شیخ‌موسی ← نثری،
۱۷۷	کوشان، منصور		شیخ‌موسی
۱۷۷	کوهی، حسین	۱۷۳	کبیر، حسین
۱۷۷	کوهی، غ	۱۷۳	کبیری، آریا
۱۷۷	کیانیور، غلامرضا	۱۷۳	کتبی، مرتضی
۱۷۷	کیانوش، محمود	۱۷۳	کدخدائیان، زهرا
۱۷۸	کیومرثی، معصومه	۱۷۳	کرمانی، فروزان
۱۷۸	کیوان، عباس	۱۷۴	کرمی، محمد
		۱۷۴	کرمیار، صادق
		۱۷۴	کروپ، د
	گی		
۱۷۹	گلایدره‌ای، محمود	۱۷۴	کریمی، محمدرضا
۱۷۹	گل‌آرا، امیر	۱۷۴	کریمی، مهناز
۱۸۰	گلیو، فریده	۱۷۴	کریمی، نادعلی
۱۸۰	گلزاده، هادی	۱۷۴	کسائی‌ان، احمد
۱۴-۱۲	گلستان، ابراهیم	۱۷۴	کسمایی، علی‌اکبر
۱۸۱-۱۸۰-۱۶		۱۷۵	کشاوری، عزیزالله
۱۸۲-۱۸۱-۱۷-۱۶	گلشیری، هوشنگ	۱۷۵	کشاوری، کریم
۱۸۲	گل‌مرادی، مراد	۱۷۵	کشکولی، داود
۱۸۲	گله، فریدون	۱۷۵	کشوری، فرهاد
۱۸۲	گودرزی، حمیدرضا	۱۷۵	کلامی، محمدعلی

۱۸۷	محبوب، محمد هاشم	۱۸۳	گودینی، محمد علی
۱۸۸	محدثی، جواد	۱۸۳	گویا، کامبوزیا
۱۸۸	محسنی دریا بندری، م	۱۸۳	گیلانی، فریدون
۱۸۸	محضری، فرهنگ	۱۸۳	گیویان، عبدالله
۱۸۸	محقق، احمد		
۱۸۸	محلانی، ذبیح الله		
۱۸۸	محلانی، محمد	۱۸۴	لاربن، قاسم
۱۸۸	محلوجیان، شهناز	۱۸۴	لارودی، نورالله
۱۸۸	محمایی، محمد ابراهیم	۱۸۴	لاری کرمانشاهی
۱۸۹	محمد امین، حسن	۱۸۵	لطیفی، شهلا
۱۸۹	محمد علی، محمد	۱۸۵	لعل، حسین
۱۸۹	محمدی، داود	۱۸۵	لقایی، ستار
۱۸۹ - ۳۶	محمدی، محمد امین	۱۸۵	لگاه، امیر حسین
۱۸۹	محمدیان، احمد	۱۸۵	لمعه، منوچهر
	محمود، احمد ← اعطاء، احمد		
۱۹۰	محمودزاده، مهدی		
۱۹۰	محمودزاده، نصرت الله	۱۸۶	مافی، مهدی
۱۹۰	محمودی، اکبر	۱۸۶	مالمیر، مراد حسن
۱۹۰	محمودی، تیمور	۱۸۶	ماه سیما
۱۹۰	مختارزاده، محمد	۱۸۶	ماهیدشتی، محمدرضا
۱۹۰	مختار شاهی، محمد	۱۸۶	متقی، فاطمه
۱۹۰	مخملباف، محسن	۱۸۷ - ۱۸۶	مجابی، جواد
۱۹۱	مدرس صادقی، جعفر	۱۸۷	مجاور حقیقی، ناصر
۱۹۱	مدرس نراقی، علی	۱۸۷	مجدالمعالی، ابوالقرطاس ذودنبی
۱۹۲ - ۱۱۲	مدرسی، ابراهیم	۱۸۷	محبوب، عبدالعظیم
۱۹۲ - ۱۹	مدرسی، تقی	۱۸۷	محتشم، غلامحسین
۱۹۳	مدرسی تهرانی، محمدحسین	۱۸۷	محتشمی، مهری

ل

م

مدنی، حسین	۱۹۳	مسعود، محمد	۷۳ - ۸۴ - ۱۳۵ - ۱۹۹
مراد، مهری	۱۹۳	مسعودی، امید	۱۹۹
مرادی، رستم	۱۹۴	مسعودی، رویا	۲۰۰
مرادی، غلامرضا	۱۹۴	مسگریان، موسی	۲۰۰
مرادی کرمانی، هوشنگ	۱۹۴	مشایخی، مهدی	۲۰۰
مراغه‌ای، زین‌العابدین	۹ - ۱۹۴	مشفق کاظمی، مرتضی	۲۰۰
مرتضوی، محمد	۱۹۴	مشفق همدانی، ربیع	۲۰۰
مرتضویان، کمال	۱۹۴	مشکری، محمود	۲۰۱
مردانی، جعفر	۱۹۵	مشیری، منصور	۲۰۱
مردانی، رسول	۱۹۵	مصطفی کرمانی، جلال	۲۰۱
مردمک	۱۹۵	مصری، محمد	۲۰۱
مرزبان، پرویز	۱۹۵	مصطفوی، رحمت	۲۰۱
مرزبان، رضا	۱۹۵	مطیعی، منوچهر	۲۰۱
مرزبان، نادر	۱۹۵	مظلومی، رضا	۲۰۲
مروتی، احمد	۱۹۵	معادی، فرشته	۲۰۲
مزارعی، عدنان	۱۹۵	معتمدی، عزیز	۲۰۲
مستان، ایرج	۱۹۵	معتمدنژاد، ابراهیم	۲۰۲
مستان، حسینقلی	۱۹۶	معروفی، عباس	۱۹ - ۲۰۲
مستوفی، ایرج	۱۹۷	معصومی، محمد	۲۰۲
مستوفی، شمس	۱۹۷	معمار شهشهانی، رضا	۲۰۳
مستوفی، عبدالله	۱۹۷	معین‌فر، محمدجعفر	۲۰۳
مستوفی، علی	۱۹۷	معینیان، علی‌اصغر	۲۰۳
مستوفی، کیوان	۱۹۸	مقرب، منصور	۲۰۳
مستوفی، مهین	۱۹۸	مقیمی، محمد	۲۰۳
مستوفی، هوشنگ	۱۹۸	مکارم شیرازی، ناصر	۲۰۳
مسجدی، پرویز	۱۹۸	مکری، محمد	۲۰۳
مسرور، حسین	۱۹۸ - ۱۹۹	ملاحسنی، صفا علی	۲۰۳

۲۰۷	مهدوی	۲۰۳	ملایری، شجاع
۲۰۷	مهدویان، ایرج	۲۰۳	ملک‌پور، جمشید
۲۰۷	مهدی‌زاده، زهره	ملک‌داد، هرمز ← اعتمادزاده، محمود	
۲۰۷	مهرآیین، هوشنگ	۲۰۴	ملکیان، ابوتراب
۲۰۷	مهران، علی‌اکبر	۲۰۴	ملکی، رشید
۲۰۷	مهرنواز، داود	۲۰۴	منتظری، فریبا
۲۰۸	مهیار، عباس	۲۰۴	ممیزی، اقبال
۲۰۸	مهیمنی، سعید	۲۰۴	مندنی‌پور، شهریار
	میاندوآبی، ی ← آژند، یعقوب	۲۰۴	منصوری، پری
۲۰۸	میرآفتابی، مرتضی		منصوری، شهلا
۲۰۸	میرتقی، مصطفی		منصوری، مجید
۲۰۸	میرداماد، ناصر		منصوری، منصور
۲۰۸	میرزادگی، شکوه		منعم، هوشنگ
۲۰۸	میرزانادری، فریدون		منگنه، نورالهدی
۲۰۸	میرزایی، صدرالدین	۲۰۵	منیر
۲۰۸ - ۸۴ - ۱۹	میرصادقی، جمال	۲۰۵	منیرزاد، غلامحسین
۲۰۹	میرکاظمی، سیدحسین	۲۰۵	موافق، مهدی
۲۰۹	میرهادی، ایراندخت	۲۰۵	مؤتمن، زین‌العابدین
۲۰۹	میکده، عبدالحسین	۲۰۶	موحد، جمیل
۲۱۰	میمندی‌نژاد، محمدحسین	۲۰۶	موحدی دیلمقانی، خلیل
		۲۰۶	مؤذن، ناصر
		۲۰۶	مؤذنی، علی
	ن	۲۰۶	موزون، سیروس
۲۱۱	ناطق، ج	۲۰۷	موسوی گرمارودی، علی
۲۱۱	ناظرزاده کرمانی، احمد	۲۰۷	موسی‌زاده، رضا
۲۱۱	نامدار، احمد	۲۰۷	مولوی، فرشته
۲۱۲	ناهد، عبدالله	۲۰۷	مهتدی، علی‌اکبر
۲۱۲	نباتی، اسماعیل		

۲۱۶	نیر محمدی، ناصر	۲۱۲	نبوی، ابراهیم
۲۱۶	نیکروش، نصرت‌الله	۲۱۲	نبوی، مهوش
۲۱۶	نیکو، رفیع	۲۱۲	نثری، شیخ‌موسی
		۲۱۲	نجمی، ناصر
و		۲۱۲	نراقی، مسعود
۲۱۷	واحدی، قدرت‌الله	۲۱۳	نرسی، جمشید
۲۱۷	واحدی، محمدجعفر	۲۱۳	نژد، محمد
۲۱۷	وارسته، محمدامان	۲۱۳	نسیمی، خسرو
۲۱۷	وافی، علی	۲۱۳	نصر، هاجر
۲۱۷	والا، لعبت	۲۱۳	نصیبی، علی
۱۲۸	والا، هوشنگ	۲۱۳	نصیری، باقر
۲۱۸	وجدانی، عبدالحسین	۲۱۳	نصیری، قدسی
۲۱۸	وحید دامغانی، ابراهیم	۲۱۳	نصیریان، علی‌اصغر
۲۱۸	وحیدی، جمشید	۲۱۳	نظمی، ناصر
۲۱۸	وحیدی، حسین	۲۱۴	نعلبندیان، عباس
۲۱۸	ودی، احمد	۲۱۴	نعمت‌اللهی، جلال
۲۱۸	وزیری، سعید	۲۱۴	نعیمی‌ذاکر، مقصود
۲۱۸	وزیری، علی	۲۱۵-۲۱۴-۲۱۳-۴۴-۳۲	نفیسی، سعید
۲۱۹	وزیری، منصور	۲۱۵	نواب‌پور، رضا
۲۱۹	وزیری، هما	۲۱۵	نورآذر، حسین
۲۱۹	وطوفی، سهیلا	۲۱۵	نوربخش، حسین
۲۱۹	وکیلی، سیامک	۲۱۶	نوربخش، زینت
۲۱۹	وکیلی، شهره	۲۱۶	نوری
۲۱۹	وکیلی، علی	۲۱۶	نوری، حسین
		۲۱۶	نوری، علی‌اصغر
ه		۲۱۶	نوزاد، سیامک
۲۲۰	هاتفی، رحمان	۲۱۶	نویدی، نصرت‌الله

۲۲۶	یثربی، شهیندخت	۲۲۰	هاشمی، ذکریا
۲۲۶	یحیایی، کیواندخت	۲۲۰	هاشمی تنگستانی، جلال
۲۲۶	یحیوی، مسعود	۲۲۰	هاشمی نجف آبادی، حسین
۲۲۶	یزدانخواه، محرم	۲۲۰	هاشمی نژاد، قاسم
۲۲۶	یزدانی، غلامرضا	۲۲۰	هدایت، جهانگیر
۲۲۶	یزدپور، امیرحسین	۱۶-۱۵-۱۲-۱۱	هدایت، صادق
۲۲۶	یزدی، مهدی	۱۲۵-۱۱۶-۱۰۵-۷۵-۵۹-۴۷-۳۵	
۲۲۶	یعقوبزاده مقدم، منوچهر	۱۹۶-۱۸۷-۱۷۱-۱۷۰-۱۵۱-۱۳۴	
۲۲۶	یغمایی، اقبال	۲۲۴-۲۲۲-۲۲۱	
۲۲۶	یغمایی، حبیب	۲۲۳	هدایت پور، فریدون
۲۲۷	یلفانی، مهری	۲۲۳	هراوی، منوچهر
۲۲۷	یوسفی، محمد	۲۲۳	هرمزی، ماه‌نیر
۲۲۷	یوسفی، میترا	۲۲۳	هشترودی، یاسر
۲۲۷	یونس، مرتضی	۲۲۳	هما یونفرخ، رکن‌الدین
۲۲۷	یونسی، ابراهیم	۲۲۳	هما یونفرخ، عبدالرحیم
		۲۲۴	هما یونی، صادق
		۲۲۴	همدانی، نادعلی
		۲۲۴	همراهیان، رضا
		۲۲۴	هنربخش، مینا

ی

۲۲۵	یادگاری، رامین
۲۲۵	یارشاطر، احسان
۲۲۵	یاری، بهرام
۲۲۵	یاسینی، حمید
	یاشائیل ← کلکی، بیژن
۲۲۵	یاقوتی، منصور

